

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

TOROLF KRISTENSEN

Fræ mi bet'te Ti' å ong· Daw·

MINDER OG OPLEVELSER
FRA SYDVESTSALLING

SERIEN: JYSKE FOLKEMAAL

NR

2

JYSKE FOLKEMÅL

UDGIVET AF
INSTITUT FOR JYSK SPROG- OG KULTURFORSKNING

II. Bind

TOROLF KRISTENSEN:
FRÆ MI BETTE TI' Å ONG· DAW·

UNIVERSITETSFORLAGET I AARHUS
EINAR MUNKSGAARD · KØBENHAVN

1939

TOROLF KRISTENSEN

FRÆ MI BET'TE TI'
Å ONG· DAW·

MINDER OG OPLEVELSER
FRA SYDVESTSALLING

En Mindekrans her bæres frem
fra Fødeegn og Barndomshjem.
Thi nyttigt Spejl for egen Tid
er Fædres Tale, Liv og Strid.

UNIVERSITETSFORLAGET I AARHUS
EINAR MUNKSGAARD · KØBENHAVN

1939

INDHOLD

	Side
Til Redegørelse	I—X
Ind'ler'neng	1—2
Åmkreng mi næ'rest Slæjt	3—11
I Kræn Nøj'gors Go'r	12—28
Skuelo'r å Præj'stgång'	29—48
Øwer Ram'seng Na'rmark å i Æj'strup ijen ...	49—75
Fø' å Kle'	76—112
I Mark å Skåt'terekja'r	113—124
Kjerk' å Fosam'lengshu's	125—144
Ordliste	145—151

TIL REDEGØRELSE

Det første, der fremføres i og om denne Bog, skal være Tilkendegivelsen af, at Æren for det grundlæggende Led i den Udviklingskæde, som har ført frem til den, ikke tilkommer mig, men Dr. *Gudmund Schütte*, Eskjær.

Ind under Jul 1936 skrev Dr. Schütte i Skive-Bladene en Artikel paa Sallingbomaal, hvori han kraftigt opfordrede penneførende »Landsmænd« til at tage dette vort Modersmaal i snævrreste Forstand ogsaa i skriftlig Brug, da det bedre end noget andet kunde knytte Hjærtebaand Mennesker imellem.

Opfordringen virkede saaledes, at der i den nærmest følgende Tid fremkom en hel Mængde Stykker fra forskellige Mennesker. Det var fra en Side af morsomme Indlæg; men *Stavemaaden* var meget uensartet, og det stod hurtigt flere end mig klart, at hvis der skulde komme andet og mere end en Omgang »Jule-spøg og Nytaarsløjer« ud af det hele, maatte der gøres et Forsøg paa til en vis Grad at normalisere Skrivemaaden.

I Begyndelsen af 1937 blev Spørgsmaalet af Dr. Schütte forelagt Professor *Peter Skautrup*, Aarhus, der i Spørgsmaalet om vore jyske Dialekter er en lige saa varmt interesseret som kyn-dig Mand, og hvis Ord om Sagens Kærne faldt saaledes:

»Hvis man påtænker at udfinde en brugelig retskrivning for gengivelse af dialekt, så gå endelig ikke hen og lav én specielt for Sallingbomålet. Det er blot at gøre den samme fejl om igen, som dialektskrivende forfattere hidtil har gjort: at hver bruger sin retskrivning. For at nævne et par eksempler: én skriver *Kaahl*, en anden *Kaal*, andre *Kåhl*, *Kåål*, *Kål* o. s. v. — for ordet »Karl«;

én skriver h j e m m, andre h j e m h, h j e m' o. s. v. — for ordet »hjemme«. — Så når vi ikke videre, kommer vi ikke ud af forvirringen. Og det hørte jo dog også ind under for-målet. Sallingbomålet skal skrives således, at også folk fra andre egne af landet kan læse det. Det er godt med hjem-stavnfølelse og udmærket, om man vilde dyrke dialekterne skriftligt; men man må ikke isolere sig. Vi må ikke splitte os i småflokke, vi, der har interesse for sagen. Vi bør tværtimod forene os fra alle Jyllands egne og skabe et fælles jysk skriftsprog, som kan bruges af alle, der vil skrive på dialekt. Og dertil behøves ingen fin lydskrift, som skræmmer, men blot 2 — siger og skriver to — ekstra tegn, nemlig et tegn for stød (en lille accent over linien efter den lyd, som stødet følger efter) og et tegn for længde (et punkt oppe i linien efter den lange lyd). Med fem minutters øvelse vil enhver kunne anvende disse tegn rigtigt. Vi skriver da K å' l og h j æ m.*). Og hvor ordet har samme udtale i dialekten som i rigsmålet, behøver vi ikke engang at anvende disse tegn. Der vil ingen misforståelse være Det skulde glæde mig, om denne foreslåede skrivemåde kunde finde almindelig tilslutning. Fra mange steder rundt om i landet har jeg i løbet af det sidste år fået tilslutning hertil. Der er selvfølgelig flere muligheder for retskrivningen, — om end den nævnte er den simpleste, jeg kender —, og skulde der være almindelig stemning for en anden end den skitserede, skal jeg gerne afstå fra den. Det afgørende er for mig ikke, om denne eller hin bliver den sejrende, men blot at vi får én jysk retskrivning, som alle jyder kan bruge og holde sig til.

Først når vi kan løfte i større flok, har vi håb om at holde liv i dialektskriftsproget«.

— Denne Betragtning virkede saa overbevisende paa mig, at jeg straks var villig til at gaa ind under den, og da jeg med det her foreliggende Arbejde for Øje gerne ønskede forskellige Enkeltheder klaret, blev der foranstaltet en Sammenkomst i Viborg, hvor Prof. *Skautrup*, Dr. *Gudm. Schütte*, Landsarkivar Sv. *Aakjær*, Magister *J. C. Hansen* og jeg drøftede Tingene. Ud fra denne Drøftelse, suppleret med senere Samtaler, jeg har

*) I Salling: h j e m . . T. K.

ført med nogle af de nævnte Mænd enkeltvis, har jeg da, saa konsekvent som jeg har formaaet at gøre det, anlagt min Skrivemaade efter følgende Retningslinier:

1. Som Grundregel, en Slags Generalnævner, sætter jeg i fuld Enighed med samtlige mine Raadgivere, at der skal være nøjest mulig Overensstemmelse mellem »talt og skrevet«, dog at Skriftbilledet ikke fjernes længere fra Rigssprogets end nødvendigt for at faa Folkemaalsudtalen tydeligt frem. Som et Naturlige Følger heraf skal anføres, at de store Begyndelsesbogstaver bruges efter Rigssprogets Regler, og at en Del »stumme« d'er bibeholdes, skønt de ikke høres i Udtalen, Rigssprogets saa lidt som Folkemalets. Vi siger i Salling som paa Rigssproget: gåt, let, Plas, Skit — men skriver: godt — her: gådt, lidt — her: ledt, Plads, Skidt. Derimod har jo Rigssproget haard og haardt i Skrift, haar og haart i Tale, og her vælger jeg da selv sagt, naar jeg nødes til at lave om, at lade d'erne gaa i Løbet, saa det bliver ho'r og håt.

2. Af Alfabetet udskydes helt de fire fremmede Skrifttegn c q x z, medens til Gengæld w tages i stærkt udvidet Brug. For de to meget forskellige Lyde, som Rigssproget begge betegner med ø, sættes dette Tegn, naar Udtalen er som i Død, Høker, Køb, — og ö, naar den er som i Dør, Smør og Salling. Formen af Navnene Dorte og Dorte'a: Dör'e og Dörte'a. I Stedet for Rigssprogets aa og Aa bruges det svenske å eller Å. Her skal ogsaa nævnes, at Rigssprogets »bløde« d i Sallingboomalet bliver til r eller undertiden helt bortkastes som i gu'e, bue, nue = god, boede, nogle og naaede.

3. Af Tegnene for Længde og Stød nævner jeg først Længdetegnet: en Prik efter Bogstavet for Lyden, der dvæles paa. Denne Dvælen er ikke lige stærkt udtalt i hvert Tilfælde; her maa Hørelsen — og maaske Følelsen — komme Synet til Hjælp. Endvidere er at bemærke, at Længdetegnet for de særlige, saakaldte palataliserede l og n-Lyd, der svarer til Rigssprogets og det her skrevne ld, nd, samt ved ng-Lyden, sættes efter det sidstnævnte Bogstav. Betragt følgende Eksempler:

gja·r = gærne
hy·l = hyle
Pi·n = Pine

Sæld· = Selde
bend· = binde
Stång = Stænger

Stødet, som altsaa betegnes med Apostrof, bestaar i, at vi ved Hjælp af vore Stemmebaand et Øjeblik standser den udadgaaende Luftstrøm, Talen dannes af, og sætter den i Bevægelse igen. Hør paa følgende Eksempler, hvoraf Rækken til højre er med Stød:

æn Tem's — tem'st Mi'el
 Tap i æ Tønd· — Tap'hal'm
 æ Kja·r = Kærene — æ Kja'r = Kæret
 æ Gro·f = Grøfterne — æ Gro'f = Grøften

I Almindelighed sættes Tegnet lige efter den Lyd, Stødet falder paa, f. Eks. æ Hu's, æ Gre'f, æ Bö'r = Huset, Greben, Børnene. Men vi enedes ved den nævnte Viborgs-Sammenkomst om, at naar Ord med Stød ender paa p, t eller k, vil vi af praktiske Grunde anse det som forsvarligt først at sætte Stødtegnet bagefter, selv om Stødet falder lige foran disse Udlyd — dog, at naar der lige foran Udlyden er en lang, betonet Selvlyd, skal Stødtegnet sættes lige efter den — som i Kammerå't, Magne't, Solda't. Man opnaar f. Eks. ved dette klart at kunne skelne mellem tre Ord, der hvert bestaar af de samme tre Bogstaver og i samme Orden: lot = lukket, lot' = lukkede, Lo't = Lort. Lige-saa sættes Stødtegnet efter de palataliserede n og l-Lyd, der gengives nd og ld.

Saaledes faar vi da følgende Eksempelrække:

hal' = halv — Fald' = Fald
 Pæn' = Pen — Rænd' = Rend
 Flep = Flip — Strep' = Strippe
 Ræt = Ret — et' = ikke og intet
 Sæk = Sæk — å tæk' = at tække

4. Der rejser sig adskillige Spørgsmaal, hvor en Selvlyd i samme Stavelse efterfølges af l eller n, idet den forskellige Klangfarve i Udtalen af vedkommende Selvlyd i visse Tilfælde naturligt kræver et d efter læt og næt, medens dæt i andre Tilfælde vilde virke helt fremmed. Jeg fremfører nogle Eksempler. Vi har:

ald·er = aldrig, men Al·er = Alvor
 fald· = falde — fal· = spørge, om noget er til Salg
 sald·e = svundet — Sal·e = Salve
 Mand' = Mand — Man = Manke

skjeld· = skælde — skjel· = skille
 trel· = trille — drel· = drille
 hæld·sen = ellers — hæl·sen = hils! og Hilsen
 Lend' = Træ — Len = Afspænding
 hænd· = hængte og ske — hæn· = hende, borte, være Soldat
 Høld· = Hylde og Hyld — høl· = hylle
 hå·nd = give Haand — hå·n = haane, spotte

Havde Rigssproget nu været konsekvent, — hvad det i høj Grad ikke er —, vilde det have faldet forholdsvis let at bestemme Skrivemaaden af de Ord, der melder sig til Drøftelse i Henhold til de her fremførte Prøver. Nu er det for en Del Ords Vedkommende meget svært. Men jeg har efter indgaaende Overvejelse valgt hellere at støde lidt an mod det tilvante end at gøre Sallingbomaalet Uret. Lad mig nævne nogle af de Ord, hvor det kniber haardest:

a. Rigssproget har Mennesker i Skrift, men nærmest Mænd·eskær i Tale. Sallingbomaalet har Mend·eskær — første Stavelse som vor Udtale af Rigssprogets: Minde, og sidste nærmest med æ·Lyd. Jeg tror, man hurtigt vil finde sig til Rette med Skrivemaaden. Til at begynde med fandt jeg den selv ganske uantagelig; men det har efterhaanden helt ændret sig.

b. De personlige Stedord han og hun samt det ubestemte man giver jeg Endelsen d: hand, hund, mand. Han og man har samme Klangfarve over an, og man skiller sig kun fra Mand ved, at sidste har Stød.

Ligesaa med den; enten Ordet forekommer som Kendeord eller Stedord, faar det Formen dænd — som paapegende Stedord dænd'. Her kommer f. Eks. ogsaa Udsagnsordsformen kand = kan med.

c. Naar jeg skriver d i hæld·sen = ellers, er det for at udtrykke Forskellen fra hæl·sen, som det foran er vist. Men det drager uundgaaeligt med sig, at jeg ogsaa maa skrive hæld·er = hellere, hæld'er = heller — og for ubetonet eller: hæl·der.

d. Her nævner jeg en Del Ord med ld. Jeg vælger at skrive ald· for alle, ald'ti eller ald'ti·er for altid, og ald·ere· for allerede. Endelig sætter jeg wal·vild·ig for velvillig, altsaa: man læse: wal·vild·ig — ikke wal·vil·dig. Ligesaa: Me·dald·i — ikke Me·dal·di.

5. Medlydsfordobling finder ligesom i Rigssproget i Almindelighed Sted, hvor en Medlyd staar mellem to korte Selvlyde. Men hvor Rigssprogets Skriftbillede for to Ord er ens, skønt Udtalen af dem er meget forskellig, anvendes her enkelt Medlyd i det ene, dobbelt i det andet Tilfælde. Sammenlign de to Udtryk: han er ved at blive gammel — og: hun gik i en gammel falmet Kjole. Her vil jeg skrive: hand æ ve'e å blyw gam·el — og: hund gi i æn gammel fal·mt Kjåw·el. Jeg skriver Sal·eng, Bal·eng, Wol·eng — men Sallengsu'nd og Balleng·Wol·eng Præj·stkald'. I Flerstavelsesord med Stød paa p, t, k fordobles disse Medlyd: klep'pe = klippede, dæm fat'te = de fattige, kuk'ke = kukkede — men: Strem'el = Strimmel, Tal'e = Tælle.

6. Med Hensyn til Afkortning og Sammentrækning gør jeg først opmærksom paa, at navnlig en Del Udsagnsord i Rigssproget er meget kortere i Udtalen end i den skrevne Form, f. Eks. tage, give, kunde, der udtales ta, gi, ku. Her bringes — som allerede antydnet under Pkt. 1 — saa vidt muligt Overensstemmelse til Veje mellem de to Former, saa vi f. Eks. faar: hand fæ et' Låw te'e å kom mæj = han fik ikke Lov til at komme med; hand æl eng·en Plads ha te næjst O'r = han vil ingen Plads have til næste Aar; han ild et' å' mæ æ Go'r indno = han vilde ikke af med Gaarden endnu.

Ogsaa en Række Stedord undergives stærk Afkortning, endog indtil et enkelt Bogstav (Lyd), f. Eks. em = dem, en = den, e = det.

Sammentrækning finder navnlig Sted i Forholdsordsled, idet de har, hvad man i moderne Sproglære kalder Enhedstryk. Vi har f. Eks. te'e = til det, å'en = af den, o'em = på dem. Men ogsaa andre Forbindelser kan Folkemaalet give Enhedstryk: ta'en = tage den, ha'e = have det, fo'em = faa dem.

Her kan ogsaa være Grund til at gøre opmærksom paa, at samme lille Ord kan have flere Betydninger. Saaledes er ubetontet å snart »og«, snart (Navnemaadens Kendemærke) »at«, medens det ligeledes ubetonede te i det ene Øjeblik betyder (Bindeordet) »at«, i næste »til«.

Endvidere er der nogle Ordpar, som jeg med fuldt Overlæg bruger i Flæng. Jeg skriver snart hæld·sen, hæld'er og hældst, snart hæj·sen, hæj'er og hæjst. Jeg brugte i min Opvækst alle disse Former. Naar jeg ogsaa vekselvis bruger hind og ind for Rigssprogets end, er Forholdet, at jeg vist kun brugte

»hind«; men de fleste Sallingboer vil i Dag kun kendes ved »ind«.

Endelig et Forhold, som jeg ogsaa fremfører paa to Maader. Vi vil nu nærmest sige: dænd'gång' Stig Bredstrup tald'. Men for en Menneskealder siden var det almindelige: dænd'gång' Stig Bredstrup h a n d tald'. Vi kan nok nu sige: æ Præjst-
kuenes Kaffegroms, hvor den ældre Form næsten altid var: æ Præjst-
kuen h i n d e Kaffegroms. Et tredie Eksempel: jeg kunde nok fortælle, at »Ram-seng Kjerk' blöw no (fra 1890) nøj å de sam', som Vøj-by Kjerk' wa i Kjerk'eby's å Mon'rars Daw.«; men Sproget vil passe nok saa godt til Tiden, der beskrives, naar jeg giver det Formen: Ram-seng Kjerk' blöw no nøj å de sam', som Vøj-by Kjerk' dænd' wa i Kjerk'eby å Mon'rars dje Daw. Jeg har nu overvejende anvendt den nyere Form, men dog medtaget den ældre i en Række Tilfælde, for at den ikke skal gaa i Glemme.

7. Det er værd at lægge Mærke til, at Sallingbomaalet gaar paa tværs af Rigssproget i Anvendelsen af de personlige Stedords Afhængighedsfald, saaledes at f. Eks. Sætningen: Hans og jeg fulgtes ad i Byen — bliver til: Hans å mæ fuld'es ær i' æ Bøj'.

Ligeledes den ejendommelige Brug af foransatte Kendeord, hvor Rigssprogets »de« snart bliver til »dæm«, snart til »æ«. Det kan hedde: dæm smo' Gri's — men ogsaa: æ smo' Gri's. En Mand tager en Kartoffelkule op om Foraaret, og han kan berette, at »di wa rör'en æ fljest å'em«, — det vil altsaa sige: Størsteparten af dem.

— — —

Foranstaaende er, hvad jeg har at sige til grammatisk Klaring.

Med dette og Ordlisten bag i Bogen til Støtte kan man forhaabentlig klare sig igennem. Men jeg har endnu lidt at tilføje.

En og anden Læser vil formentlig nu og da standse op og protestere: saaledes sagde vi da ikke! Saa snart vi er uden for de fire sydvestlige Sogne, der engang har udgjort en Ø for sig: Rødning, Lime, Lem og Vejby — vil der være mere eller mindre Grund til dette. Det ligger nu uden for min Opgave her at udrede dette Spørgsmaal til Bunds; jeg skal kun fremføre nogle Eksempler for at vise, at det ikke er mig fremmed. Naar vi — altsaa i Rødning — sagde Bröj-esko'r, siger man over det meste

af Mellem- og Nordsalling Brøj-skø-r; i Tise mødte jeg endda Bruj-skå-r. Vi sagde hwæt'ten, hvor jeg i Roslev har mødt hwat'ten — og ellers udelukkende hwærk'en. Vi sagde Por-e-sokker, og det gør man de fleste Steder; men baade i Roslev og Nautrup hørte jeg Puersokker. En Vognstang var hjemme en Stjat; men over hele den nordlige Del er det en Stjajt. Et skel-øjet Menneske var hos os skjel'e, men i Nordsalling overalt skjel-ywe. Vi sagde Væw-eld; men de fleste Steder er det Væw-li eller Flertalsformen Væw-lier. Det gamle Kornrenseapparat kaldte vi en So'ld, og vi sagde: hand hå so'ld æn Hæjst; men de fleste Steder har man »såld« i begge Tilfælde; kun i Hjerk mødte jeg »æn So'ld«, men: hand hå såld' æn Hæjst.

Vi havde to Slags smaa Tænger, en med flade og en med runde Kæber. Jeg mener, vi henholdsvis kaldte dem Neftång- og Nep'tång. Men den flade, som bl. a. brugtes til at tage Ulve-tænderne, »æ U-ltænd«, af Smaagrisene med, kaldes flere Ste-der — f. Eks. i Hjerk og Selde — »Tudskief«.

Undertiden har man gjort sig stor Umage for at tydeliggøre en Ting. Jeg kendte godt de tre Former for Halmbinding: Brøj', Brøj-eng og Kjer'e; men i Nautrup mødte jeg de samme Begre-ber som: Lång-halmsbrøj', Feldt'halmsbrøj-eng og Ta-gkjer'e (se S. 61). — Eller hvad jeg fandt i Selde og Tise — en bestemt Skelnen mellem »Ur-efram-ers« og »Ind-erfram-ers«, svarende til Bryggers og Køkken..Døren fra »æ Ur-fram-ers« ud i Gaarden hed »æ Fram-ersda'r«; den mellem de to »Fram-erser« var »æ Mæld-da'r«, — og det tog ingen fejl af.

Der er ogsaa det mærkelige Forhold, at samme Navn ikke altid dækker det samme Begreb. Hvad vi hjemme kaldte Hak'ke-pøl-s, lavet af Halskød, Lunger og andre »Åm-rasknenger«, hed-der andre Steder Flyw-pøl-s eller saagar Sløng'elpøl-s; en vittig Midtsalling-Slagter sagde, at det var »et' te åndt ind æ Tjen-est-fålk«. Saadanne Steder er Hakkepølse ekstra god Faarepølse, rigtig »Mæld-merspøl-s«.

Vi havde de to Ler-Indretninger til Transport og Opbeva-ring af flydende Varer: Gam-elmand' og Kuen. Men »Manden« hedder andre Steder Monk, Öldonk eller blot Donk, og »Konen« bliver til Gam-elkuen, Ölkuen eller Mjclk'kuen.

Endelig Navnet »Ow-nere«. Efter den oprindelige Betydning er det unge Stude, og saaledes forstod og brugte vi det. Men i Mogenstrup fik jeg Vidnesbyrd om, at man dær bruger Beteg-

nelsen for alle Ungkreaturer uden Hensyn til Køn. Det samme skal til Dels være Tilfældet paa Himmerland.

— En Mand, som har hjemme i Mogenstrup, fortalte mig i Sommer, at nogle i hans Barndomstid sagde Gröt' for Grød og Wo n d' for Vand. Jeg svarede dertil, at jeg ogsaa havde hørt saadant, men at jeg mente, nogen havde sagt det for at være

Torolf Kristensen.
1939.

vittig. Ved Besøg hos *Leon Meldgaard* i Tise klaredes det nu, at det var kommet ind med hans Pleje-Bedsteforældre langt sydfra, jeg véd ikke bestemt hvor. En og anden Nordsallingbo fandt det morsomt, og saaledes kom det i delvis Brug, men uden Hjemstedsret.

— Vort Maal kan falde tungt. Men det kan ogsaa være udtrykfuldt og fintmærkende. Lad mig slutte Redegørelsen med en Iagttagelse, jeg har gjort under Arbejdet, og som jeg nok tror skal være rigtig. Vi kan sige å'em = paa dem, naar Talen er om livløse Ting og Dyr; men om Mennesker gaar det ikke, uden maaske hvis man vil overskælde dem; dér bliver det å dæm. En Mand kan sige til en anden: »Do mo fo, hwet'ten å'em do æl ha« — ved Laan eller Køb af Redskaber og Dyr. Men lad ham staa over for Frieren til en af hans giftefærdige Døtre, — saa vil det hedde: »Do mo fo, hwet'ten å dæm do æl ha«.

— — —

Saa udtaler jeg da nu en hjærtelig Tak til enhver, der venligt har hjulpet mig ved dette Arbejde med Raad og Daad — uden at forklejne nogen først og sidst Professor Skautrup. Hvis en og anden ved Læsningen kan føle noget af det samme, som jeg har følt ved at sysle med Opgaven: en Styrkelse af Interessen for og Kærligheden til vor herlige gamle limfjordsomkransede Halvø med dens skiftende Slægter, dens Sprog og Minder, — da er Hensigten naaet.

Vinkel Skole, Foraaret 1939.

Torolf Kristensen.

IND·LER'NENG

Imæld Hund·ere å Tå·ler, a hå hõt i dæm sidst haltreds O'r, æ dæ fo' hælder eng·en, dæ hå bety' så møj' fuer mæ som jen', Seminar'ifostand·er Stig Bredstrup fræ Jo'nstrup håldt' i Råskilde Höj'skwollefoe'neng fo öw'er fæm' å tyw· O'r si·en.

Dænd hand·elt åm wo Ånd·erbevedsthi'e, dænd' mærk'elig Ind·ræt'neng ind·est ind·, hwo·r vi, ur·en te vi si'el tenker o'e, gjem·er dæm· U'er å Åp'löw'elser, dæ hå gjåw dy'f Ind·trök o wos. Di ka leg i Ug·er å Må·nere å O'r, som vi hi'el hån glæmt em; mæn æn skjøn·e Då' dokker di fram', å vi si'r å hø·rer å åp'löw·er em ijen: te Gle· hælder Sår'e, te Æ·r hælder Skam', te Tefrædsstæl'els hælder Yrmy'gels, te Tröst å Foma'neng, — å a ku blyw ve.

Næ'r jet hæjer åndt fræ æ Ånd·erbevedsthi'e no hå wot åp' å gjåw' si Nöt', åm a sö'n mo sæj, dok'ker e sæ ijen, å o dænd' Må·r ka e blyw ve å go': snå'r æ dænd jen· å snå'r dænd naj·en Teng' åp' å gyer si Tu'r.

— Dænd'gång' Stig Bredstrup hand tald·, da mot a sæj, te de kind a nåk nøj tæl å pragtisk Ærfa'reng; mæn a wa iliwal'e fofær'delig glå' ve hans ur·mærk'e klå·r Beskej'en åm', hwa fo æn stu'er Skat vi hå'r i wo Ånd·erbevedsthi'e, å isæ'r wa a glå' ve dænd sidst Di'el å æ Tå·l, hwo·r hand vi·st wos, hwor møj' de hå'r å bety·, te de blywer gue Teng', dæ gjemmes hæn', mæn åsse dænd' Åp'montreng, de ka væ·r fo Foæld'er å and·er Åp'·dragere å ver, te æn gu'e Se' gådt ka gi æn rik' Höst, si'el åm dænd', dæ so· en, et' for en å si'. —

— A hå foto'ld dehær, fode a tøk'kes, de passend ka sto' som Ind·ler'neng te de, dæ kommer at'ter: nur Smoteng' fræ mi Åp·vægst i Sønd·ersal·eng i sidst Fja·rdi'el å dænd net'tent Or·hund·er. — Mi Åp'löw'elser wa wol et' så møj' foskjeld'ig fræ

and·er Bö'r å ong· Mend·eskær djes i dæm· Daw·, å dæ·rfuer æ
æ Hæn·segt mæ mi Fotæ·len i føst Ræk'ki dænd' å gi' æn bette
Ind·trøk å, hwor·en vi gjåw· å så·, næ'r vi sö'n gi i wo daw'le
Tommerom; mæn dæ löver jo så åsse nåk æn bette Krom· mæj
åm wo Gyeren å Lå·ren, næ'r vi, som de da ski· æn Gång' imæld·,
kam ur·en fur æ Da'r i wo Hæl·desklæj'er.

ÅMKRENG MI NÆ·REST SLÆJT

De æ ves almind'elig, te Fålk, dæ æl fotæ·l nøj åm dæm si'el, begønd·er mæ dje Få'r å Mu'er, sãm'ti åsse mæ Gam·elfå'r å Gam·elmu'er, å så låndt æl a go tebå·g.

Mi Få'rs Mu'er wa æn fat'te Pi·g fræ Wol·eng, di kaldt An Hu's. A hå hõt fotæ·l, te hinde Hjem·en fo man·e O'r si·en wa dænd jen·est Hu's i Wol·eng Væj·sterbøj'. Dæ·rfuer blöw en kaldt »æ Hu's«. Sö'n fæ' æ Famild'i, dæ bue i'en, æ Hu·snaw'n, å dænd' fuld·e åsse mi Få'r, et' som Dø·vnaw'n, mæn som Kind·engsnaw'n, ald' hans Daw·.

An Hu's wa skrø·belig å Vægst, bet'te å mæ nøj i Ræt'neng å de, vi kalder Ruld·håwt'er. O flier Må·rer ku dæ sæjes Teng' te hinde Foklæj'nels; mæn dæ ka åsse sæj·es nøj te hinde Ru'es, å de ska gyeres, åm de så ald·er æ gjåw' fa·r. Æn Awt'en, hund som gam·el Kwend· sku go i Sæng' i mi Hjem' i Æj·strup, wa vi tåw' foskjøt' Dræng·i, dæ sto po Lu'r ve æ Gåw'l ur·en fur æ Gjej·stkammervind·i. Vi sku i wo Ko·rhi'e ha' æn bette Krom Spæl' å hind. Mæn så hõt' vi, te hund begønd· å lø·s æn lång' Awt'enbön', hund wolsajt hāj læ'r i hinde ong· Daw·, kaski ald·ere· som Bå'r. De fæ vi and·er tåw' Spælåpmag'ere te'e å blyw stæl· å go' wo Væj, — å a begønd· vesnåk dænd' Awt'en å læ·r nøj åm' hwa de æl sæj, te en et' ska sku· æ Hund' o æ Ho'r. —

Dænd' Kå'l, dæ wa mi Få'rs Få'r, hå a ald·er kind' hælder hõt nøj åm'. Mi Få'r kind· ham ves hæld'er et'. Mæn næ'r a tenk'er o mi Få'rs Lyw', ka a et' u·ndgo' å fo' æn A·nels åm', te dæ åsse hå wot gue Si·er ve ham. Han hi· Kræn Mow·ensen å wa Tjen·estkål i Lu'nd.

— I æn Di'el å mi Få'rs bet'te Ti' wa hans Mu'er å ham te Hu·s ve æn rå'r æld·er Pi·g i Bal·eng, »Gam·el Lisber« kaldt' mi Få'r hind; mæn dæ wa man·e dæhæn, dæ så »Hæl·e Lisber«.

De wa sö'n æn Øg'enaw'n, dæ nāk wa kom'en ve'e, te hund hāj hinde Gång' i æ Præjstgor ve Blekfældts, dæ ald'ere dænd' gång' stō næ'r Ind'er Missjo'n, som di si'en hi'el gi øw'er tæl. Bal-eng. Præjst no fotæ·ler mæ atter hans Guemu'er i Net'trup, te Lisber i æ Præjstgor imæld man·e and'er gue Sa·ger åsse fæ dje Kåffegroms, å de löwe hund et' ald·jen·e si'el hõt o'; mæn næ'r æ Net'trup Bō'r å and'er kam po Besø'g, sām'ti mæ Mjalk te hīnd, så lawe hund Kaffe te dæm å æ Præjstkuenes Groms, å de wa Mar fo Mow·ens. A ka fo Ræsten gådt hāw·, nue ild posto' dæ: ku slæt et' lawes Kaffe, dæ dut' nøj, i æ Kaffeki'l o æn Komfy'r, slæt et' sö'n som i æ gam·el Lierkruk'ker o æ Brå·nd·s:i'en; å de wa akkurå't dænd' Må·r, Lisber brø'g·e hinde Kaffe o'.

Te dehær Kaffe wanke dæ brow'n Sokker. De hāj· si Plads o' æn Høld· øwer æ Bu'er. Te'e å begønd· mæj ild æ Bō'r hæjst ha nur Støk'ker, dæ wa mier blank' ind dæm and'er; mæn som de gi åp fuer dem, te di wa så blank', fo de te Lisber hund hāj sut'te o'em, så fuertrak di iliwal'e dænd naj·en Slaw·.

Æn bette Æmp'e tæl åm Lisbers »Tagt å Tow·en« æl a åsse ta mæj. Ængång' wa hund böjen te Gild· i jen' å æ No·bogo·r. Fålk hāj li·g ve de Law' begønd' å awel Græskar, å dæ wa sāt nøj å dehær nøj·muerens Søldt'etøj o' æ Bu'er. Lisber sku da åsse prōw· å små·g e; mæn ald·er snå·rer hund hāj e i' æ Mond', wa hund klår øw'er, te hund ku et' tu·r mæ'e, å så lå hund e lisse stæl· hæn' ijen, hwo·r hund hāj taw·en e. De so' dænd' Træj·reng te Ajs Nielsen; mæn Pæ Net'trup so'e et', å de gi no hwæt'ten wa·r hælder bæj·er, hind te hand æn bette Stør' at'ter feske æ Støk' te sæ, som Lisber hāj hat i' æ Mond'. Dænd'gång' hand no wa ve'e å ha e sāt te Lyws, wa Ajs Nielsen dæ: »Ka do gådt li· dænd' Slaw·, Pæj'er?« Jåw, de kund Pæ Net'trup da. »Ja, fo Lisber töt et' åm'e,« så· Ajs Nielsen ta'r. Æ Histår'i mæld·er et', åm æ Græskar de kam åp ijen, hæjer hwa de gjåw·.

— Lisber bue i æn bette Hu's, dæ lo' ve æ Væj·sweng' li·g næj·en fur æ Kjæ·ru'ls Go'r. Æn Då, a som et swa'r stu'er Dræng' gi æn Æ·rend fo mi Få'r hæn' te Anton Snæjk'er i Åt'teng, sku a go ind' å hælsen Lisber fræ ham å sæj Tak fo gam·el Daw·. Dæm fljest kjel·e Knæjt' ild ves ha töt, te de wa æn grusselig Teng' sö'n å blyw sænd ind' te æn hi'el ukjend' Mend·esk. Mæn a hå ald·er wot så fja·le å mæ, å a gi o'en mæ krom' Hals. A fotrør' hæld'er et', te a gjåw· e, fo dænd no møj' gam·el å tång·høren Kwend· wa hi'el rö'r øw'er, te mi Få'r håwe

væn·lig o hind. A fæ man·e gue Hælsener mæj te ham ijen, å si'el fæ' a æn stu'er Hompleng brow'n Sokker å gom·el o' hæn' æ æ Væj. Åm de wa å æ blank' Slaw· hæjer dænd naj·en, ska a et' ku sæj· i Då'. Fo Ræsten mend·es a isæ'r fræ dænd' Besø'g, te Lisber hinde Stuerda'r, dænd jen·est o æ Hu's wol nåk, wa i tåw' Hal·da'r lissom and·er Fålks te dje Nös å Fo·sti. —

— Mi Få'r wa da ve Lisber så læng·, te hand fæ pröw·e dænd' Handti'ereng, fat'te Bö'r i dæm· Daw· så tit blöw brut tæl: å go u'r i æ Go·r å tæg æn bette Tor Mjelm i æn Kuen, hælder hwa di hāj· å ta'e i'. Mæn så snår hand kund, sku hand natu'rligvi's u'r å tjen·, å hand tjent' no i fæm' å tyw· O'r, fræ hand wa syw', te hand blöw' tåw' å tröj·e.

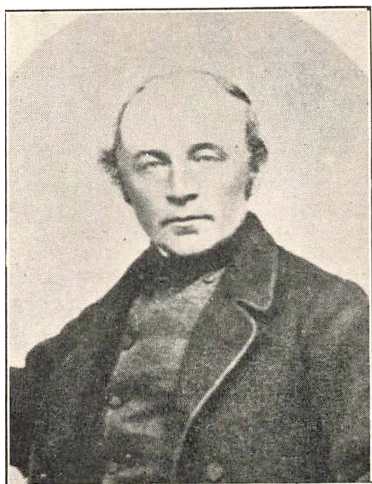
Hand begønd· vesnåk i Wol·eng. Dær gi hand i ald' Fald' i Skuel te æn Dej'n, hand ald· Daw· si·en åm·tald· mæ stu'er Ajt'els å Taknem'lighi'e. Da'l hi· hand, å de, mi Få'r isæ'r be·röm·e ham fuer, wa, te hand ald·ere· dænd'gång', åm·kreg at'ten Hund·er å haltreds, ånd·ervi·st i Histår'i å Geografi', skjönt de indno slæt et' blöw folång·e, å de gjemmel löw·end Fotæl'eng å slæt et' ve Hjelp å Lær·bög'er å Læj·ser. Hand wa hæj·sen bar·neföj' i O·ste i Sal·eng i jen' å tröj·e. Hand kam si·en te Skals, hwo·r hand dö· i sæjs å tres. Æjnar Pow·lsen sæj·er i hans Dej·enhistår'i åm' ham, te hand wa »døgtig, mæn stræng·«.

— Som Kål tjent' mi Få'r i flier Sow·en, mjest i Brønd·om å Hæm'. Hand wa fo Ægsæmpel i Brønd·om Håw·go'r i fir O'r ve Jens Lön·bårre, »æ bet'te Lön·bårre«, som di kaldt' ham. A hå fåt fat i æn Bæl·e å ham, å a tøk'kes, dænd sæj·er nøj å de sam·, som mi Få'rs lång· Tjen·est ve ham vi·ser, å som a åsse hå fåt å ver and·er Stæj·er fræ', te hand wa æn gu'e Håsbon, æn stæl· Mand', dæ mjest wa hjem·, å æn møj' døgtig Mand'. — Si·en tjent' mi Få'r i Hæm', å te sidst wa hand nur O'r i Væj·by.

Dæ wa' æn slæm' Fåskjel o æn Kåls Ar'be dænd'gång' å så no. Hand mot sweng· æ Hjøli bo·de i Hjølslæt å Høst å æ Plæj'l åm æ Vendter. Mæn et' nåk mæ de: æn almend'elig Go·r mand' hāj· indno eng·en Rön·smaski·ne, så æ Kål hælder æ Kål mot rön·s æ Ku'er mæ æn So'ld. A beond·re tit mi Få'r, som hand ku fo æ Hæl·mter te'e å dands ind' i Møt'ten å sam·el dæm i æn bette Døng· dær. A a·ve tit o' å gjø ham e at'ter; mæn a fæ e ald·er læ'r te Fuld·kommenhi'e. A tenk'er tit o at'ten Hund·er å jen' å halfæms. Da hāj· vi så møj' æn wand·e

Höst; æ Row sto å grue i æ Rå·er, te de wa hi·el grøn' bo·de i Tåp å Niegbu'end, å føst Gång', vi pröw·e å bå·g å'e, wa e kom·plæt mislök'ke. Mæn så to mi Få'r fat o hans gam·el Konst mæ æ So'ld: nåk så pæn rönst hand hwær jen·este spi·re Kja·n fræ' — å så ku dæ bå·ges å'e.

— I at'ten Hund·er å fir å tres wa mi Få'r hæn·. Hand hāj træk'ke æn Fri'nom'er o æ Sæsjo'n, wa »Fri'spæl·er«, som di

Jens Lønborg, Brøndum Hovgaard.
Fars Husbond i 4 Aar.

så. Mæn så kam· æ Kri', å dæ blöw no atterhå'nd åsse Brow' fur æ Fri'spæl·ere. Mi Få'r kam ili·wal·e så seld·e ind', te hand blöw fri' fuer å kom mæj te'e å slå·s; hand lo' po Fy'n, dænd'gång' æ Tyskere di gi öw'er te Al's. Mæn hand hāj· æ Krigsmedald·i — i æ Buerskof da —, å hand fæ åsse lissom dæm and·er æ Vetera'n·gaw·, da dænd' Ti' kam·.

— No, de wa så i Væj·by, mi Få'r ænd· hans Kå·ldaw·. Hand wa hæ·r Besty·rer fo æn Ænk'i·kuen, dæ hi An Tår·gor. Hinde aw·dø· Mand' blöw kaldt Jens Dej'n, skjönt hand slæt et' hi· e,

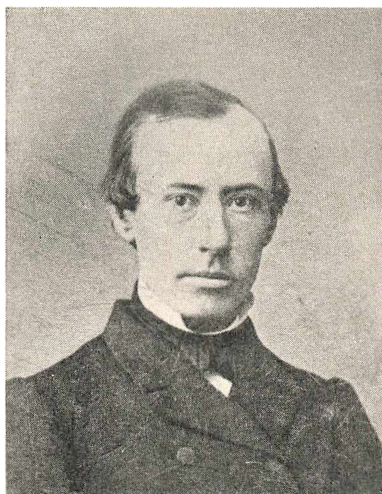
å de gi lissedan, dænd'gång' dæ ijen kam æn Mand' i' æ Go'r. Jen' å Jens Dej'n å An Tår·gor dje Dæt'tere, Æl·se, blöw gywt mæ æn Kå'l, dæ hi Peder Pe'dersen; mæn Skam' slår e, åm hand et' åsse kam te'e å bæ·r æ Dej·ennaw'n, så læng· hand löw·e — å hans Sön atter ham.

Fo Ræsten ka a fotæ·l, te æ Dej·enslæjt lisse wal som æ Tår·gorfamild'i hæ·r kam· fræ Brønd·om Sow'n. Bo·de Jens Dej'ns Få'r, Kræn Jen·sen Dej'n, å Nels Han'sen i æ Woj kjåwt' dje Go·r, dæ wo Fæj·st ånder Powl Håldst o Kjergors·hwol'm, i at'ten Hund·er å sæjs. Åm nue å dæm så wa Fæj·stere far dænd' Ti', ka at' sæj·.

An Tår·gor hāj et' så fo' Bö'r, dæ wa wågsen, dænd'gång' mi Få'r tjent' dæ. Mæn de gi så ild· mæ dæm, fo di gi mier hæjer mend·er fræ dje Fostand' fræ æn Si· å' — nætåp i dæm. O'r. A ka håw·, hand hā foto'ld, hwor·en de føst Gång' vi·st sæ mæ dænd jen· å æ Sön·er, så möj' æn flenk'e Kå'l hæj·sen.

Hand sto å mak'ke mæ hans Klåk', dæ et' regtig vild go'. Så to' æ Raseri' ham lig mæ jet, så hand ky'ldt æ Klåk' gjem·el æ Vind·i u'r o æ Stjen·brow', ræt te de kwast. No gik en, mæn et' swa'r læng', fo en wa da i Gras, — å de wa dæ nåk mier dæ wa.

— Mæn hwa dæ kam te'e å bety·ald·mjest fo mi Få'r — å wol fo mæ åsse —, wa, te hand kam mæj i dænd' stærk' ånd·elig Beve'gels, dæ gi øw'er Sønd·ersal·eng i dæm·O'r. Hand wa som så man·e and·er te æn Ti' nøj poverk'e å Ind·er·Mis·sjo'ns Prædikandtere, dæ kam å håldt Mø·rer i Læm' Kjemp'go'r å and·er Stæj·er: Ajs Stub'kjær, Ywer Vøw'trup, Kreståf·fer Han'sen, Jens Måbjerre, Julius Da·lström', å hwa di hi·hwæ'rjen'. Dænd sidst wa dænd ald·skrap'pest te'e å præjk'; mæn de kne'f ham å löw·at'ter e, å dæ·rfuer dröw hand si·en o' mæ nøj, hand kaldt »Krestelig Hær·bær'e« i Rand·ers. —

Anton Kirkeby.
Præst i Lem·Vejby 1870—77.

— Så kam da dænd' stuer Sønd·de i æ Kjemp'go'rs Haw·i Awgust at'ten Hund·er å halfjes, da Anton Kjerk'eby, dænd nøj' Læm' Præjst, tald·sö'n, te ong·Præm·dål fræ Ram·seng betaw'en så: »De wa Fø·fo mæ!« — å Mads Meldtersens Mu'er kam hjem' å så te hinde Mand' å Bö'r: »I Då' hå a foj·en de, a hå ljedt at'ter så læng·!« — Mi Få'r, som åsse wa dæ, ild nåk sæj, te hand wa e·nig mæ dæm bægi tåw'.

De, dænd' Sønd·de såt i Gång', ska ves åp'löw·es fuer å ku fosto's hi'elu'r. Mi Få'r ga sæ stærk ind' ånder Kjerk'eby's Le·rels. De før tæl, te hand kam o Tæstrup Høj'skuel æ Vend·ter jen'—tåw' å halfjes. Hand glæmt' ald·er Jens Nö·regor, dæ hæj·er et' glæmt' ham. Fæm' å tyw·O'r at'ter wa a Bend·le imæld·dæm, åsse te mi stuer bo·de Gle·å Gaw'n.

I dænd' Beve'gels, a no hå rö'r ve, mödt'es dæm·tåw' Mend·eskær, dæ sku blyw mi Foæld'er, å a mo no sæj æn bet'te Grå'nd åm mi Mu'er hinde Slæjt.

Dæm tåw' sønd·est å östest Go·r i Æj·strup i Rör·eng Sow'n
 va som så møj' åndt lig te at'ten Hund·er å haltreds Føj·st
 nder Spõt·trup. Te dæm· tåw' Go·r kam· dæ åmmentrændt
 nøt' i æ För·ere æn Pa Brøj·er fræ æ Woj i Vøj·by. Dje Gam·el·
 å'r wa dænd' Nels Han'sen, dæ blöw föst Sjel·øj·er dær i
 t'ten Hund·er å sæjs.

Gmd. Lavs Hansen og Hustru Bodil, Ejstrup, med deres 12 Børn.
 De tre Søner fra venstre er Hans, Jens og Jens Kr. Slagter; lige foran sidstnævnte den lille Mariane.

I dænd nuerest å æ Go·r so' dæ æn Mand', dæ hi Kræn
 3a·lsen. Hand høj Tæ·reng å dø· å'en i Apri'l fæm' å för·e, ni'
 i trøj·e O'r gam·el. Laws Han'sen fræ æ Woj hå nåk tjent dæ
 som Kå'l. Hand fæ i ald' Fald' bo·de æ Føj·st å æ Ænk'i fir
 Må·nere at'ter. Da wa hand fir å tyw·, hund ni' å trøj·e lissom
 inde föst Mand'. Mæn An Mari' høj åsse Tæ·reng; hund dø·
 im æ Höst syw' å för·e, å ve Yw·elti· sam· O'r blöw Law's
 gywt ijen mæ Bueld Jen·sder fræ Vøj·by, dæ blöw Mu'er te
 öl' Bö'r. Dænd ældst wa mi gue Væn' å Ar·beskammerå't,
 iw·dø· Land·påst Hans Law'sen i Rör·eng, å dænd ong·est æ mi
 isse gue Liegkammerå't Marjan·e, dæ löw·er indno hæn· i Tise.

— I dænd sønd·est Go'r, dænd', dæ si·en i man·e O'r blöw ässe mi Hjem', kam Niels Han'sen fræ æ Woj te'e å tjen· ve Go·rfæj·ster Kræn Ja'kobsen. Han wa át' å tyw· O'r. De wa Håsbons Dæt'ter An· ässe, å di mo wol ha töt, te di past sam'el i mier ind· Äld'er, fo dænd nind· Janua'r fæm' å för·e blöw di gywt mæ hindaj·en. Di fæ ni' Bö'r, å dæm sæjs å dæm, dæ löwe dje Mand·domso'r åp, wa Hans Krestjen Nielsen, dæ i man·e O'r blöw Derektør i æ Fæl'es·foe'neng i O·rhus, mi Mu'er, Jes·han', dæ dö· i fæm' å halfæms, de Stør· a wa Solda't i Vibårre, Måster Dör·e, dæ blöw mi gue Stemu'er tåw' O'r at'ter, Pæj'er, dæ wa gådt kjend' som Pæ Nielsen i Væj·by, Mæt Kjesti'n, gywt mæ Kræn Swæn·engsen fræ Mås, dæ begönd· mæ Na·læm Mæjeri', dænd föst i Sal·eng, å si·en i man·e O'r hāj·Send·enggo'r i Li·m — å som dænd ong·est An Kjesti'n, dæ hinde mjest Ti' håldt Fri'skuel i Kræj·bjerre.

Hans Kr. Nielsen, Rødding, som yngre Gmd.
Siden mangeaarig Direktør for F. D. B., Aarhus.

Dæm fljest, dæ kind· dænd' Kåld Bö'r, ild ves væ vild·ig te'e å sæj· æn Djel gådt åm' dæm. Hwo·r hāj di fāt de fræ'? A hå

Ind·trök å', te æ Bröj·er fræ æ Woj et' wa sær·lig døgtig, hal·mend·er enær'gisk Mænd'. Dæ bue æn Hø'ker i dje No·bo·law', å dær so' di æn möj' stu'er Di'el å dje Ti' å snak'ke öwer æn Pæl Brænd·vind; dæm· Daw· wa nåk snår to'ld, te di gi æ·dru hjem' hæjer i Sæng'.

Po dænd naj·en Si· mo dæ iliwal'e ässe ha wot nøj i dæm å æn bæj·er Slaw·. Law's især hāj· æn væld·dig Löst te'e å kom u'r o nur rigtig lång· Kyertu·r, å æn O'r, åm de wa fa·r di blöw gywt hæjer li·g at'ter, ka at' sæj·, kjåwer æ Bröj·er te Blekkers Fæst o æ Hem·elbjer'e. Dænd' Drøwt, dæ fæ dæm te'e å gyer de, blöw i bægi Håld Bö'r par·e mæ bo·de Aw·sky' å Foskræk·kels, fo hwa dæ hāj mæ Drekkeri' å gyer. Legger vi så dæ·rtæl, te di ti·le mot hæng i' mæ æ Ar·be fuer å håld æ Hjem·en åp'

— å u'r æ æ Da'r å tjen', så snå'r di ku de, å ænd·le håwer o', te di ust åp mæ »æ Å'nd fræ át' å för·e«, dæ i Sønd·ersaleng fæ så gu'e æn Fårtsæt'tels i æ Rör åm Kjerk'eby, som dihæ·r ong· di gi ind' i' mæ Sjæ·l å Kråp', — så ka vi nåk staw· å leg sam'el å fo æn Mjen·eng u'r å'e te sidst.

A ve'r et' så lig, hwor·en de wa mæ dæm ong· å mi næ·rest Slæjt å dje Foæld'er, næ'r di sö'n to ur·ensowens te Kjerk' å te Mø·rer. Dæm gam·el töt et' åm' dihæ·r »Gronddria'nere«, som

Inger og Jens Møller, Bønding.
Mors Husbondfolk i 3 Aar.

di så·; mæn di lo ves iliwal'e dæm ong· rå· dæm si'el. Mæn dæ wa Stæj·er, hwo·r de kne'f. Mi Kuenes Måster, Tri'n fræ Öster·gor i Ram·seng, hå så' mæ, hwor·en dæm ong· dæ·r wa foböj·en »å rænd· atter Kjerk'eby«. Mæn di fand po Rå': di spur åm Låw te'e å besög dje Famild'i i Rör·eng, — å så stak di te Væj·by Kjerk'!

— Mi Mu'er tjent' i man·e O'r. Hun wa ve Sören Klaw'sens i Sønd·er And·drup, mi Kuenes Gam·elfoæld'er. Dæ·r fæ di sãm·ti·er Ko'l jen' å tyw· Gång· i æ Ug, å æ Far, di søv'em å', blöw et' åndt hind ta'r å' imæld·. De wa aldtså et' æ Wasken åp, dæ töj· æ Ti'; mæn dæ wa hæj·sen Ar·be nåk indda.

De wa i dænd' Ti', dæ øwer hiel Sal·eng å man·e and·er Stæj·er sto' æn få·le Spitakkel åm æ Konvændtsal·mbo'g. Söw·ren hand ild not' ha hat en, hwæt'ten fo ledt hælder möj'. Hand kam

hjem' fræ Kjerck' æn Sønd·de. Så sāt' hand sæ fur æ Buerænd·
å tårrent lø's øwer æ nøj' Sal·mer å æ Tow·ner te'em. »Dæm·
Galåptow·ner,« råvt' hand, »di æ te'e å dands Hop'sag at'ter!«

— Æn naj·en Tjen·est hāj· mi Mu'er ve Jens Møl·er å Eng·er
i Bønd'eng. De wa æn stræng· Plads; mæn hund rænd et' å'en
i Uti·, fo hund wa dæ i trej' O'r. Æ Daw· wa lång·; hund hå så',
te hund man·e Gång· i dæm længst å war·mest Sām·erdaw· hāj
malk'e å sāt æ Ky'r u'r, å så sto hund po Væj hjem' o æ Bak'
Nuråw'st fur æ Go'r å so' æ Su'el kom·. Mæn hund ga sæ et',
å dæ·rfuer fæ hund wol ald·ere· i hinde ong· O'r dænd' Hja·t·
swa·ghi'e, hund tit blöw' så stöwt'syk' å', å som åsse lå hind i
hinde Graw', dænd'gång' hund et' wa ur·en knap ni' å för·e. De
wa åm æ Höst, å hund lå Row o', æn hal' Stå·nd fa hund dö·.

I KRÆN NØJ'GORS GO'R

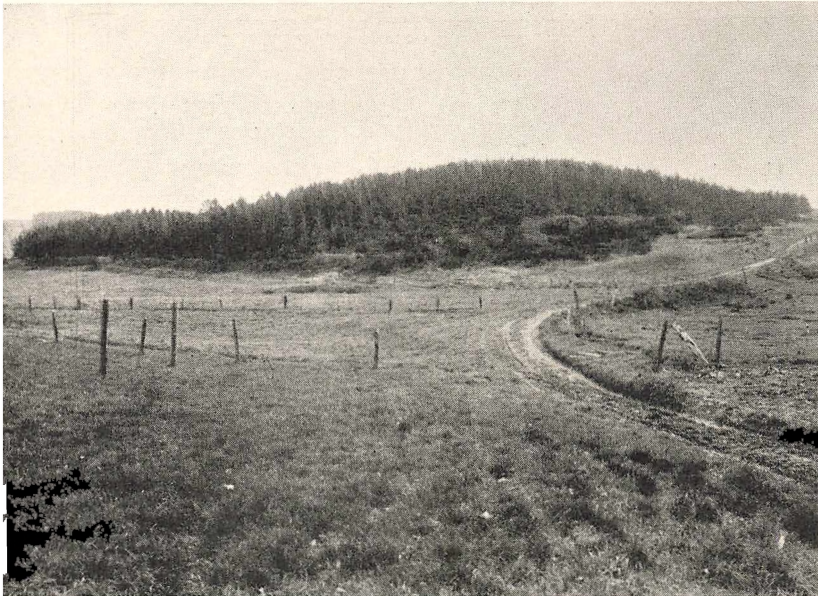
Fræ fœst Novæm'ber at'ten Hund·er å trej' å halfjes fæ mi Foæld'er Kræn Nøj'gors Go'r i Æj·strup i Fopagt'neng fo ti' O'r. Dænd sæt' Novæm'ber blöw di vi'e i Væj·by Kjerk' å Kjerk'ebj, som di wa Sow·enbondslø·sere tæl, å fæmt' Maj' fæm' å halfjes fæ di dænd' Sön, dæ sæt' Jun'i næjst at'ter blöw döft å Kjerk'ebj å kaldt To·rål·f.

Hwor·en kam mi Foæld'er no ind' o' å gi mæ sö'n æn aparte Naw'n? Jåw', som ur·præ·ge Grondtvigia'nere hån di, — a hån næ'r så: natu'rligvi's —, lø'st Vildhælm Berk'eda'ls Bo'g åm æ Kjerk'klåkklang' i æn nårsk Dål. Æ Huepærsow'n dæ·r, som jo nætåp hi To·rål·f, wa di nåk blöwen nøj åp'taw·en å', å — ja, så behöw·er a et' å sæj· mier åm de.

— Kind·er I Kræn Nøj'gors Go'r? Ja, vi and·er fræ Rör·eng å Væj·by å Ram·seng kind·er en jo nåk. Mæn dæ wa åsse man·e å dæm· fræ Wojens å Åt'teng, dæ kam te'e å kind· en gådt, dænd'gång' vi fræ æ Fåro'r fi·r å fi'ers kam te'e å bow' i mi Mu'ers Fø·go'r dæw·er fo Sønd·en, fo da kam· di i lång· Ræk'·kier å hindt' dje Ild·eng i wa Skåt'terekja'r, å så fæ di dæm æn gu'e Skomp'tu'r gjemmel Kræn Nøj'gors Go'r åw·en fur æ Bæk, dæ sku kjøres igjem·el lig næj·en fo Kåk'hyw Bak'.

A ka et' så lig sæj, hwor man·e Tønder Land' dæ wa; mæn a trow'r nåk, dæ wa trej' Tønder Hårku'er, så en wa et' hwæt'ten å dæm stöst hælder dæm ald·mendst. Mæn en lo' et' gådt fo si Mark. Li·g ve æ Go'r wa dæ et' ur·en æn Tåwt mæ æn bette Stø Æng' næj·en fuer. De mjest lo' Nurvæjst fur æ Bøj'. Na'r åm, næjsten ve Grond·e, lo' æn Støk', vi kaldt »æ Dål«, åsse mæ æn bette Æng' hæjer Kja'r, dæ wa Li'm i', ve æ Næj·erænd, — å så wa dæ tåw' Æng·skywt'er tæl, dænd jen· sønd·en fo Hæj·sthaw· i Dål·kja'r, å dænd naj·en i Huj·les væj·sten fo Hæj·sthaw·. De wa æn år'lig Ræj·s, næ'r vi sku dæ·rām'. A

håw·er, hwor åp'taw·en a wa, næ'r vi sku i Dålkja'r: i Nærhi'e å »æ Gårmand'«s Støj gi dæ æn møj' støj'l Væj långs mæ Høj·sthaw Mark ni'e te æ Æng'. Dær håldt' vi, å mi Får band dænd jen· Bå·ghyw'l fäst te æ Kjep'ståk, sö'n te en slævt', å æ Vow'n et' ku rænd o' æ Høj·st. Dænd' Slæ·ftu'r, töt' a, wa de skjøn·est å de hiele, si'el åm de åsse wa gådt mæ æ Trön·bær å Mjel·bær, dæ ku fend·es o nur bette Hwol·m flier Støj·er i Dålkja'r. I Huj·les wa dæ, så vidt a håw·er, eng·en Bær.

Kokhøj Bakke.

I min Barndom aaben Bæk gennem Vejen foran.

— Hwor låndt ka Fålk i Almend'elighi'e håw tebå·g? Dæ æ læm·, dæ æl postø', di ka kom ni'e te tåw e trej' O'r. De olywer no et' man·e, dæ ka gyer dænd' Konststøk'; a mo i ald' Fald' nyw·es mæ'e å kom ni'e te åmkreng' ve fæm'.

De hå ves wot i æ Fåro'r at'ten Hund·er å fi'ers, te Ajs Kre·stjen Go·sti, dæ i man·e O'r bue o Hwibjerre Kja'r, å som håj nøj' mæ Vøj·ar·be å gyer, sam'el mæ æn naj·en Mand' harpe Gru's i Kåk'hyw Bak'. Di håj tenge dæm ind' i Kåst å Losi' mi Hjem'. A ku slæm' gådt li· æ Go·sti, dæ ald· Daw· wa æn mak'som Mand' å gu'e te'e å præ't mæ sö'n æn Swænd' som næ. A håj no fåt dænd' Bestæl'eng å rænd øw'er å tål te dæm,

nær di sku kom· å fo dje Ojen. A ku gådt si'el pas æ Ti', nær a sku stek å'. Mæn æn Då' wa dæ eng-en, dæ swar i æ Bak', så a kam nøj tam·elmaskere hjem' å fæ å ver, te di wa ræjst — ur-en å sæj Fowal te mæ, å de ro·lt a øwer.

— Så ka a håw·, te Jens Law'sen, Laws Han'sens næjst·ældst Sön, å Dör·Mari', dæ wa fræ Dom·erby, blöw gywt. De wa dænd fæmt' Novæm'ber fi'ers. Di wa blöwen kjend' i

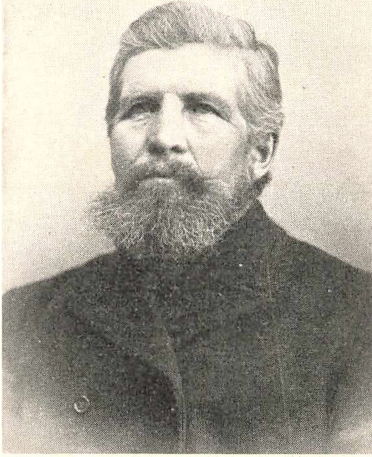
Forp. Jens Kristensen og Hustru med deres førstefødte, Torolf, 1877.

Wol·eng. Jens wa i nur O'r Får·kål i Ræwsgor, å a ve'r, te Ajs Frær'erik hå så', te hans Li·g høj hand ald·er hat, hwæt'ten far hæjer si·en, å de bety· nøj, fo dæ sku taes ve i Ræwsgor, å æ Daw· wa lång·; dæ wa nøj, vi i Sønd·ersal·eng kaldt »Ræwsgor Su'el«, — å de wa æ Mån·. — Dör·Mari' tjent' i »æ Hyw'«. No blöw di da gywt å fæ hans Hjem' mæ Law's å Bueld som Aw·tæjtsfålk. Di blöw vi'e i Bal·eng Kjerk' å Blekfældt; mæn æ Båj·eld sto i æ Go'r i Æj·strup, å så wa æ Bröj·esko·r næjsten nöj' te'e å kom igjem·el wa Go'r ni'e øwer æ Bæk. Jakob

Slåt å Jens Må·tensen blæ·st i dje Ho·rn å Klarinæt, te de wa få·le, å wa Jen's å Dör·Mari' i dænd syw·end Hem'el, så wa a da ves i dænd åt'tend.

Åm æ Gild· dæw·er hå a hæj·sen höt, te Blekfældt, dæ kaski et' håldt så möj' å dehær Dandsen rondt te Fjo·lmusik, ga sæ te'e å ind·öw· Sang·lieg mæ dæm, å de gi sö'n, te Kræn Kjar·gor, dæ wa nøj æn konstig Kål, kam swe·rend å pustend ni'e i æ Daw'leståw· å bust u'r mæ'e, te dehær gi hi'el øwer hans Fostand' å låndt ind i æ Præjstes.

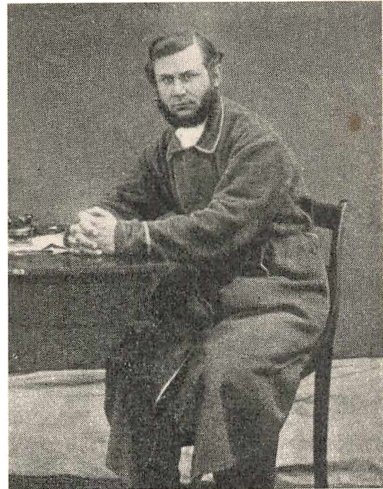
— — —
Nær Kræn Nøj'gor wa gawen te'e å fopagt' æ Go'r u'r i ti' O'r, så kam· de nåk å flier Teng': hand wa æn åld·ere Mand', å hans Kuen wa et' stærk, så di ku et' wal sto e i Ræt'. Bö'r høj di eng-en å'; mæn di høj tan æn Slæjt'neng te dæm, æn Sön å Kræn Væl·sen, dæ wa Ar·besmand' å bue i æn Hu's åm·

And. Kr. Jeppesen, Gaardsted kaldet, og Hustru Hanne.
Typiske ældre Husmandsfolk paa Hvidbjerg Hede ved Aarhundredskiftet.

o æ Dål. Kræn Væl-sen wa kjend' fuer å væ-r så grot'stærk å i de hiele æn møj' sælstænd'dig Natu'r. I hans ong· Daw· tjent' hand ve Pastor Brigs i Rör-eng. De wa ham, dæ i hans Tæl-træjelsespræjk'en ska ha så', te hand wa no kom-en fræ de fat'te Tje-le å te de frogtba-r Sal-eng, som hand hāj hōt am' li-g fræ hans ti-le Bar·ndom. Hand vendt' wol no æ væ kommen te' æn Støj, dæ flō'r mæ Mjerk å Hon'eng; mæn de wa not' så nem' å kom åw-eno' i Rör-eng Præj-stkald', næ'r dæ wa Kuen å fjåwt'en Bō'r å fosör-e.

Nøj gal-sende wa Brigs, å no wa e så Yw·eldå', Kræn Væl-sen sku kjør ham te Kræj-bjerre Kjerk'. Æ Gåsplads i æ Præj-st-gor mo ha wot i' æn bette skidt Fofat'neng, fo de gi hwæt'ten wa-r hælder bæj-er, ind te di vældt' ve æ Mör-eng, å æ Præjst blōw øw-erbegjåw' å Skidt å Måg. Dænd'gång' hand fæ sæ sammelt åp ijen å wa klår øw'er, te hand hwæt'ten hāj grot År-me

Blichfeldt.
Præst i Balling-Volling omkr. 1880.

hælder Bjen, råft hand åp mur Kræn Væl·sen: »Ja, vis de ek va Ju·leda', så slo je dæj min Sa·lighe'd ihjel!« Mæn Kræj·sten swar lisse rol·e: »Så æ'e æsse de jen·est gådt, Di hå gjåw' mæ, de Stø'r a hå wot hæ.«

— Æ Sön å hans, som Kræn Nøj'gors to te dæm, hi æsse Kræj·sten. Kræn Nøj'gor håj nåk stan Far·e te ham, fo hand blöw ald'ti kaldt »Bet'te Kræn Nøj'gor«, å de wa æ Mjen·eng, hand sku ha' æ Go'r, næ'r wa Fopagt'neng wa âm. Mæn de go'r et' ald'ti atter æ Beræj'nenger: i jen' å fi'ers wa hand Dra·gow'n i Rand·ers; a ka li·g håw, hand wa hjem· âm æ Po·sk, hælder âm de wa Pend·sde, i hans fi·n ly·sblo' Klæj'er å mæ æ lång· Sa·vel. Möt' i Septæm'ber kam hand ijen — som Lik'. Dæ sto'r i æ Kjerk'bo'g, te hand dø· å »Loftrörsbetænd·els«, at'ten O'r gam·el. Hand blöw begraw·e hjem·fræ'; dæ wa Masser å Mend·eskær, å æ Sköt'foe'neng wa dæ mæ si pæ·n nøj' Fa·n, dænd sam·, som a man·e O'r at'ter kam te'e å bæ·r et' så fo' Gång· å Stæj·er.

— Kræn Nøj'gor å Mæt Jehan' bue i æ Væj·sterænd· å æ Sal·s som æn Slaws Aw·tæjtsfålk. Di sku ha' æn hi'el Di'el å æ Fopagt'nengsaw·gywt i Wå·r: daw'le Mjerk, nøj Flæsk å Fo·rkjør, æn Go's hæjer tåw', ves æsse Smör, — å Ku'er te Mi'el å Gry'n. Di behåldt' æsse si'el æ Haw·, dæ wa bo·de sta·r å pæ·ner håldt ind dæm fljest djes, dæ dænd'gång' fo de mjest et' wa å ræj·en fo åndt hind Kal·go·r. Frog'træ'er wa æn stu'er Sjald·en·hi'e. Dæ sto hwæ·r Vendter æn bette Bekjendtgy·erels i »Skyw·Fålk'eblå'«:

»Husk den gamle Gartner fra Hem,
nu kommer han snart med Havefrø.«

Æn Då' kam hand mæ æn Æv·eltræ' te Kræn Nøj'gor. A so' møj' andægtig o', te en blöw plandt'e, å a ka indno hør ham sæj, dænd'gång' hand wa færdig: »Åm to' Å'r bærer dænd Æ·bler — mang·e Æ·bler.«

Åm æ Sãm'er pusselt Kræn Nøj'gor mjest i æ Haw·; âm æ Vendter band hand Lø'f, spand Hamp te Re'f o Hå·ndti'en hælder strög Si·m. Æj·er å Fopagt'er håj et' møj' Åm·gång' mæ hindaj·en te daw'le; mæn a ild gådt si' ind' te Kræn Nøj'gor, dæ wa æn stæl, mæn iliwal'e lu'n Mand'. A töt' fo Ægsæmpel, de wa så skjøn' å hør, næ'r hand spöt', fo så så hand: »Pi!«

Mæn ængång' såt hand æn slæm' Foskræk'kels i' æ Bæl'e å mæ. Vi kam te'e å snak' âm', te æ Klåk' ild slå', å hand fæ e

dræj·e sö'n, te a kam te'e å trow', en ild slå' mæ. Wa æj·en, de wa jen' å dæm· fi·r·kandtere, vi kaldt Amerika'nere, — dænd' wa at' ræj' fuer, hæj'er et' and·er djes å sam· Slaw·; mæn æ stuer Bårnhål·mere, dæ gi fræ Gwol' te Låwt å hāj sö'n æn sæ'r Ly' bo·de i Gång' å Sla, dæm· wa' a så ræj' fuer, te a rest. Æn Dā' wa a mæ Mu'er øw·er te Jesper Mu·rers i Ram·seng; mæn ald·er snå·rer a fæ Yw· o dje Klåk', dæ nætåp wa å æ gal· Slaw·, så knøg a u'r æ æ Da'r, å a wa et' hwæt'ten fo ledt hælder møj' te'e å fo ind' ijen, fa di hāj sāt æ Pæpendikkel i Stå'nd å dække æ hiel Spøgels tæl mæ Tæp' å Sja'ler å sö'n nøj, — ja, de gusjer mæ sām'ti·er indno, næ'r a tenk'er o', hwor ræj' a wa. — A ka et' hāw·, hwor læng· dænd' Syg·en sto o' mæ mæ; mæn en gjåw·, te a ald·er hā wot freste te'e som sta·r å bild dæm smo' Histår'ier ind' åm slæm· Dågtere hælder gal· Dej·en å and·er Bussemænd', å a æl åsse rå and·er møj' fræ' å gyer e.

— — —

Dænd'gång' Stig Bredstrup håldt' æ Tål, a beskrow' i mi Ind·ler'neng, sprang dæ æn Åp'löw'els fram', som æ bet'te i sæ si'el; mæn en wa iliwal'e stu'er nåk te'e å kåst Ly's øwer dehær mæ æ Ånd·erbevedsthi'e: Vi kjåwer ald'ti te Væj·by Møl, å dæ·r wa a mæ mi Får' åp', dænd' Dā' a blöw' sæjs O'r. Mi Får' wa ind· i æ Møl, å a so' o æ Vow'n ur·enfuer å håldt' ve æ Tæm·. Så kam· æ Land·påst, æn gammel væn·lig Mand', dæ hi Nels Ljøng·gor. Hand wa Tø·bo, å hand hāj· sö'n æn mærk'elig råk'kend å skræw·end Gång'; a tenk'er, hand gi mæ æn Bråk' skå·. Hand ga sæ i Snak mæ mæ å spuer da åsse åm', hwor gam·el a wa, å a tøk'kes, a ka bo·de si' å hø·r mæ si'el, — hwor·en a so' o æ Sæ·rfi'el nåk så krån mæ æn Tæm·stræng' i hwær Hå'nd å så·: »A æ sæjs O'r i Dā'« »Sægs O'r!« så· dænd gam·el, »da æ do regtignåk æn stu'er Dræng'« Ja, mier wa dæ et'. — Fo nur Daw· si·en — aldtså øw'er syw' å haltreds O'r at'ter — kam a kyerend o mi gam·el Møl·væj. Jåw, æ Møl· sto indno som jen' å dæm· fo', dæ æ tebå·g, å a hāj o æn Mår gu'e Løst te'e å fo en tawen å'; mæn a ku iliwal'e et' regtig fo mæ te'e å præsendti·er en som æn Stå·kel, — en hāj· et' ur·en jen' Veng· å fo'r wol snå·rest ald·er tåw' mier.

— — —

Så' æl a plok' æn bette Handfuld Mend·blomster, som a et' lig ka sæt Da·tåwmærk' o'; mæn di hører i ald' Fald' te' æ Ti' i Kræn Nøj'gors Go'r hwær'jen'.

Hubaw', hwor sö'n æn bette Måld·båw's o sæjs e syw' O'r da ka væ vegtig. A kam æn Då' i æ Katåffelti' sam'el mæ mi æn bet'te Grånd æld·er Kammerå't Lawst Grond·e — no aw·dø· Lawst Krestensen i Hæm' — åp' o Ajs Kjar·gors Aw·er te nur A·skdøng·er. De wa Skåt'teresmol, di hāj brænd å'. Di wa nåk åmmentrændt ur·brænd'; mæn dæ sto ilival'e æn bette Rø'g hælder Jem' fræ'em. Vi to wo Besegt o æ Døng·er, å a spuer Law·st, åm hand tur sæt igjem·el jen' å'em; mæn de wa hand et' møj' muere ve. Ja, da sku a vi·s ham, te a wa et' ræj' fo de, å jen', tåw', trej' såt a igjem·el mæ æ bår Bjen·, ræt te de pol·st. Mæn æ hiel Døng· wa som glu·end Ild', så a brænd· mi Fær·e hal' fodær·e. A kam· da hjem'; mæn a wa i' æn Pi·n å dænd naj·en Vær·den. A fæ æ sölle Fær·e gjåw i Stand' mæ Åld·i, å a ve'r et' hwa, å di kam· dæm da ijen ur·en Hjelp å hwæt'ten Dågter hælder Dy·rle·ge. Mæn å blöw åsse klo'g o', hwa de æl sæj, te brænd' Bår sky'r æ Ild'.

— A blöw ti·le såt te'e å hjelp' æn bet'te Krom· mæ æ Ar·be; mæn a töt' natu'rligvi's, de wa fo møj', — a ild hæld·er lieg mæ Lawst Grond·e å Dres Kjar·gor å mi Hwol·burky'r, å hwa dæ ku væ·r. De gi så vidt, te a kam ind' o', a ald·hæjst ild u'r å tjen·, Tjen·estfålk hāj e'e'genlig møj' bæj·er hind mæ; di sku jo nåk bestæl· nøj, ja; mæn næ'r di hāj fri', så hāj di fri'; mæ ku di kom i Tank'er åm' å jaw· mæj, hwit'te de sku væ·r; de wa da åsse te'e å blyw gal' øw'er.

Så kam· æn Då' Kræn Møl·er fræ Hiegor i Bal·eng i mi Hjem' fuer å hand·el, — å så blöw dæ åsse Hand'el om mæ. Mi Får så, te hæ·r wa' æn Swænd', dæ gjar ild u'r å tjen·, åm hand et' ku brow ham. Kræn Møl·er, dæ wa æn löj·en Kål, gi ind' o æ Spø'g, å a blöw stæj' te'e å sku pas hans Gjes å Lam·; a sku ha tåw' Krow·ner i Lön' fur æ Såm'er, å a sku stæl· åm æ Då' at'ter. — Mæn To·rålf hāj æn urol·e Næt, å hwæm' dæ wa glå', dænd'gång' hand åm æ Mår blöw klår øw'er, te de hiele wa Komer'i, de wa nåk mæ; a snakke et' mier åm' å kom u'r å tjen· lig o' æ Stæj. A kam· e fo Ræsten ald·er.

— Å så tar a æn tre·i Kuri'erhistår'i mæj hæ·r, si'el åm en e'genlig höt tæl læng·er hæm·. Dænd'gång' mi Søster Dag·mar kam te Vær·den lig atter Nøj'o'r trej' å fi'ers, blöw' wo Mu'ers Brøster så gal, så gal' å Bøld· å Betænd·els. Di pröw·e man·e foskjeld'ig Rå', å de wa lig tåssi. Så kam· æn Då' Marjanne Møl'er fræ Wøj'ens, dæ sām'ti fæ' æn bette Log Tow' å and·er

Smoteng'. De wa æn Kuen, dæ ku mier ind hinde Fa-dervo'r; hund so' dihær sölle Brøster, å hund hāj æn gu'e Rå' o re Hå'nd: mi Mu'er sku ha ræj'n u'r så' æn fresk, war'm Kolo't lå o', de sku nåk hjelp'. Vi skræj strags te' æ Værk: a blöw sāt po Vagt i æ Nös fuer å rov Givaldt, nær æ Ti' wa. Æ Hand-ti'ereng kam i' æn Pues å Lat å blöw lå', hwo'r en skuld, å fo' Daw' at'ter wa' æ Brøster så hiel å pæ'n, som di nue Ti'er hāj wot.

Mend·eskær ka sām'ti'er kom te'e å gjø gådt, læng· at'ter te di æ dø. Bo·de Marjan·e å hinde Pek'mand æ folængst hæn·; mæn hinde gue Rå' æ et', å hwis dæ sku væ·r æn Kuen, dæ trænger te'en, så foæ·rer a hind en no — hi'el gratis.

— — —

Dæ wa' æn Djel ræt æj·en Mend·eskær, a læ·r å kind· i dæm· O'r. A næw·ner nur Støk'ker å dæm. Vi hāw·er nåk, Blekker sæj·er åm Ly·sgor Bøj', te en wa et' så få·le stu'er, »ikkun sæjs Go·r å nowe Hu·s«. Æj·strup Bøj' wa møj' mend·er, fo dæ·r wa i mi bet'te Ti' et' ur·en æ Go'r, vi bue i', å jen' tæl, dæ si·en åsse æ blöwen te æn Hu's. Så wa dæ tåw' Hu·s; dænd jen· wa dæ nur Tønder Land' tæl; mæn te dænd naj·en wa dæ et' åndt hind æn Kal·gor. Dihær tåw Hu·smænd' wa Original'er, hwær o si Må·r. Måten Nielsen, de wa ham mæ æ Tønder Land', wa æn æld·er Mand', dæ wa åm· fræ Na·r·salleng. Hand wa stu'er å stærk bög·e å mæ æn væld·dig gro' Parøk, wal å mærk' å hans æj·en Ho'r, så boske å tyk å war'm, te hand ald·er gi mæ Huetøj, åm de så frøs', te æ Wor'm pi'ef i æ Jow'r, som vi så. Dæ æ man·e, dæ bestand'dig vænder te·bå·g te dje Solda'terti' som dænd stöst i dje Lyw'. A ve'r et', åm Må·ten i de hiele taw'en hāj wot Solda't; mæn hans Gland·s·ti' wa no, »dænd'gång' a tindt' ve Ran·drup o Rybjerrego'r«. Hand foto·ld tit åm dænd' Beskej'en, di fæ, nær di sku u'r å spre Må·g: dæ mot et' væ·r æn Klat så stu'er som æn Hö·næk', mæn hāj·er et' æn bår Stæj så stu'er, te en ku sæt' æn Træ·sko.

Må·tens Besæt'neng wa æn Kow' å æn Hæjst. A ka si' ham kom træk'kend mæ'em åp i Puerdål, dæ lo' nueren fo wa Go'r. De wa æn grendagtig Treklöw'er; mæn di fuld·es pæ'n ær, å Må·ten wa så gu'e ve hans Dy'rer, som di ku ha wot hans æj·en Bö'r; hand hāj· hæld'er et' and·er, å dæ æ et' Twi'l åm', te hans Hæjst hāj· e møj' bæj·er ind ham si'el. De wa æn swot Ø'g, så fi'e å skjen·end, som en wa pudse i Blank'swa·t. A hā

et' sit e; mæn di så· fo ves, te næ'r hand kjåwer Måg å hāj la'st æn Las, så gi hand føst si'el imæld· æ Stång· a pröw·e, åm hand ku træk en å' æ Mör·engstæj. Ku hand et', så last hand så møj' å' ijen, te hand kund, fa hand spænd dænd suet fuer.

A ka' æn bette Histår'i åm', hwo·ren Må·ten ku tenk' å u·r·trök sæ; dænd' mo hæld·er kom mæj; a tøk'kes, en æ ald·æ Pæng· wa'rd. De wa æn At'tero'r, Må·ten i fuld' Al·er så te jen' å hans No·boer: »No hå vi ind·höst, æ Kow' hå fåt Kal', å så hå vi wot te Åldt'ers, så no tøk'kes a, vi æ öw·er de væst fo i O'r.«

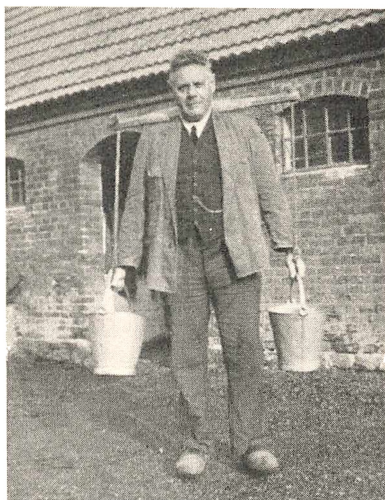
Hans bæj·er Hal·di'el, som vi sæj·er, Sti'n, wa åsse æj·en. Hun gi åmmentrændt lissom mi Gam·elmu'er An Hu's, som a hå foto'ld åm'. Hund hāj· æn kraftig Ægsæmpla'r å dænd' Slaws U·rtrök, som jen' å mi gue Væn·er ængång' kaldt »æn Aw·håldsband·« — hund så: »Rand·en stør·e mæ«, næ'r hund ild gi hinde U'er At'tertrök. Dæ wa åsse nue, dæ så, hund ku hægs; mæn hund ku sāmænd et' hægs mier, hind a ka hægs, å de æ et' swa'r møj'.

Må·ten å Sti'n hāj· eng·en Bö'r si'el; mæn di to æn Dræng' te dæm å æ Famil'd'i. Hand fæ åsse æ Stæj at'ter dæm å dröw' en nur O'r ve læj·e Kraft, mæn so·ld en så, da hand ald·er ku tenk' sæ å dryw· en si'el. Æ Mand' hand æ gådt kjend' som Snæjk'er Peder Må·tensen i Ram·seng.

— I dænd naj·en Æj·struphu's bue Wolle Kjar·gor. Æ Hu's lo' o æ Sønd·erænd· å æ Mark te dænd' Go'r, hand wa fræ', dænd', som Jens Woj no hå'r. A hå ængång' fo man·e O'r si·en höt æn Kwolswi·er, dæ si'el et' wa blöwen åndt ind Hu·smand', sæj· — fo Spøg da, — te dæ ku no eng·en ta fræ ham, te hand wa æn Go·rmand's Sön. Wolle Kjar·gor blöw hāj·er et' åndt ind Hu·smand'; sām'ti·er wa e ves mæ Kniveri', te hand ku klå·r sæ ve æj·en Hjelp. Mæn dæ so' nøj i ham å de, te hand wa fræ æn Go'r. Hand wa æn bette kalleprås Mand', dæ snak'ke, som hand næjsten æj·e de hiele. Nær de wa ho'r Vendter, klæj· hand sæ i Læj·er: Læj·erær·mer i æ Bål, Læj·er·væst mæ blank' Knap', Knælæj·erbåw·ser, åsse mæ blank' Knap' o æ Si·er — å Læj·erlu. Så wa hand fi'n. — Han hāj· eng·en Kjeld·, mæn mot hindt Wand' ve æ No·boer. Hand bo'r e i tåw' Spand·, dæ hænd· i æn O'g.

Æ føst a ka håw·, wa hand Ænk'imand'; hand hāj· så nøj Hjelp å hans Søster Dör·e, dæ bue i dænd jen· Ænd· å æ ræt

lång· Hu's; hund wa »kommen skidt astæj« som ong' å høj fåt æn Sön, dæ fo Ræsten blöw æn u·rmærk'e Mand', Jens Krestjen Sör'ensen i Na·læm. No i hans Jen·lehi'e wa Wol·e blöwen æn bet'te Grånd slæm' te æ Dram'; mæn de blöw bæj·er, dænd'z gång' hand blöw gywt ijen — å gådt gywt — mæ æn æld·er Pi·g, vi kaldt Krestine Swæn·sker. Hund høj tjent o Spöt'trup å flier Stæj·er å wa no træt å de, så hund to imuer Wol·es Bæj·len å så nåk Tak tæl, te hund fæ hinde æj·en Hjem'. Di gi gådt i Spænd' sam'el te'e å gjø Skåt'tere ta·r, ta Katåfler åp å sö'n nøj. Å hund håldt Wol·e gådt fræ· æ Drek'ken. Ski· e ængång', hand wa u·r o æj·en Hå'nd å fæ æn Stjer'n o', så wa hund et' gu'e. Hand bæj jo så gjær wal læng· mæ'e å kom hjem'; så ant hund Urå' å såt u·r å fend· ham, å næ'r di så mödt'es wa hund möj' mønd·e i æ Röst, næ'r hund o hinde Swænsk så: »Vol'e, dit Svi'n!« Krestin·es Bjen· wa et' gue; hund kam dæ·rfuer te'e å go mæ Kjep, å Wol·es Hi'vert ku væ·r så hyw', te hand fæ' æn bette Åp'z stram·er å'en fuer å kom i Skræj. Mæn i de stuer å hiele löw·e di gådt mæ hindaj·en.

Torolf Kristensen under Aaget.

Deswær blöw Wol·e Ænk'imand' jen' Gång' tæl. Så kam e ijen te'e å kni·f ham mæ'e å håld æ Hue ræj'n, å de wa nåk, ængång' æ gam·el Go·rmandsnök'ker slow dæm sam'el mæ æn wal stu'er Dram', hand fuerslow' mi Kuenes Stemu'er, Mæt Östergor i And·drup, te di sku slå dje Pjaldt'er sam'el; mæn de töt hund no et'.

— Æn Mand', a åsse håw·er, wa »æ gam·el Naj·erup«. De wa æn gammel, nøj knoklere Daw·læj·er, dæ bue nie Væjster o' i Æj·strup U·rmark. Hand task sãm'ti·er fuer wos, å hand læ·r mæ å band· — et' sö'n å fosto', te hand li·gfram' ga mæ Ånd·erz vi'sneng i'e; mæn hand så möj' tit misæ'l. A wa æn læ·rnem' Dræng', å de wa·r et' swær læng', fa a åsse så·e te hwærj·en U'er. Mæn mi Får fæ snår mi nøj' »Språgbloster« å hø·r.

Hand spuer mæ âm', hwo·r a hâj fât dæm· fræ', å dænd'gång' a så· de, lissom de wa, foklâ·r hand mæ væn·lig, te sön mot at' sæj, å så lo a e åsse vær, — i ald' Fald' te a blöw' nøj star·.

— Dæ kam· æn Pa Mænd' Sønd'er fræ' æn Gång' imæld', — ja, di fuld'es et' ær. Dænd jen· gi åmkreng' å sold Hwor· skier. A töt', de wa æn hær·lig Sy'en mæ ald· dæm· fi·n poli'ere Skier, flam·ere å stri·vere å i man·e foskjeld'ig Kulø·rer. Mæn æ Små'g wa et' ald'ti lisse gu'e som æ Sy'en, nær di kam i war'm Mar — å æ Løjt hæj'er et'. Så gjeldt' e da âm' å fo dæm bæjst. Æ Kræ·mer snak'ke gådt fo hans Kram', å no ska vi hâw·, te dihæ·r Håldstbrow'fålk sæj·er æ Naw'n o æn Ski'e, nøj nær lissom vi and·er Sal·engbow' næw·ner æn Bå·gvend' mæ æn mend·er gu'e Løjt. A wa dæ·rfuer møj' fonom·ere, nær hand så·: »Dænd' Ski'e, de æ æn gu'e Ski'e, dænd' låwt'er et'.«

— Dænd naj·en Mand' gi rundt å tæg·e, å så hâj hand fât Låw te'e å sammel Åp'lag te was. Hand fæ e så hindt hjem' mæ Hæjst å Vow'n, nær hand hâj sam·elt æn passend bette Las. O dænd' Må·r kam hand flier Gång· te'e å fo hans Oj·en ve vi and·er. Nær vi så wa fær·dig, så· hand ald'ti·er, mæ stu'er Graw·al·er i æ Stæm·: »No sæjer a trefåld'dig Tak!« Føst Gång', a höt' e, töt' a, de ly· så mærk'elig, te a, dænd'gång' hand kam ijen, past nyw· o', âm hand no ild sæj· e lissedan·e; jåw·, de kam gådt nåk!

Hwa wa no de mæ dehæ·r trefåld'dig Tak? Ja, a ve'r e et' så li·g. A ka bæjst tenk' mæ, te de sku ha nøj mæ dænd tree'nig Gur å gyer, ændt'en de så wa Al·er, hælder de et' wa åndt ind æn Tå·lmå·r. De sidst wa'e ves tit. Dæ kam· i dæm· O'r å læng·at'ter æn urem·ele Håbben Tægkwon·er fræ Rön·bjerre å Ki·som å dæ·råmkreng'. Tåw' å tåw' kam· di i hal· å hiel Sne·s. Sãm'ti tægge di Tow' å sãm'ti Føwå·r; mæn di folång·e ald'ti æn bette Krom· i Guds hælder Jesu Naw'n. Å iliwal'e, de wa vesnåk nur slæm· Rabidskener æ fljest å dæm. Dæ wa fo Ægsæmpel jen', vi kaldt Ka Stom'el. Hund hâj fo Ræsten ræt walstæl·e Famil'di i Sønd·ersal·eng; mæn hund wa gywt mæ æn sölle fodrok'ken Sto·rer åp' i Har·sel æn Stæj. De wa hans Drek'ken, dæ hâj fât Fålk te'e å kald ham Stom'el. No, Kå·ren wa blöw·en så wå'nd te'e å si hinde Mand' deng·elfuld', te hund to'e fræ dænd hi'el gimytlig Si· å ku sæj te ham, nær de wa ald·gal·est: »Håw', dæ·r stom·elt do sgu, Stom'el.«

Te æ Tægkwon·er fræ Har·sel höt' åsse »Mem·e«, som di

kaldt' hind; hund hi· nåk hæld·sen Tri·ne. Hund wa ves å æ Nat'mænd' dje Slaw·, si'el åm hund et' wal vild væ ve'e. Hund wa gywt æn trej e fi·r Gång; dænd sidst Gång' wa hund fi'ers, da hund blöw gywt mæ rø· Ma·ds, dæ wa æn Snes O'r ong·er. Æ Præjst ild nåk et' wal ha wot ve'e; mæn æ Sow·enfow·e i Rön·bjerre håldt o', te di sku ha hindaj·en, næ'r di så gja·r vild, å sö'n blöw' e. Mem·e wa nåk hæld·sen nøj u·rspekuli'ere, næ'r

hund wa u·r o æ Handti'ereng. Di ild sæj·, te hund sãm'ti wa ild· gång·end å møj' skraw·lere i de hiele, næ'r hund gi te' æn Støj; mæn næ'r hund hāj fåt gåd't i hinde Pues å lest å' ijen, så traj' hund fresk nåk i æ Jow'r.

— Å så mo a indno næw·en Mads Gjej· fræ Vøj·by, hiel Vøj·stersal·engs Træw·elkræ·mer mæ mier. A æ et' hi'el klå·r øw'er, åm hand føst begønd· æ »Manufaktu'rforæt'neng«, dænd' gång' hand mest æ Sy'en o dænd jen· Yw·, ve'e te æn Mu·rer sænd·ham æn Skjefuld Bankeråt i æ Hue fræ Vøj·by Kjerk'to'rn. Nåk æ'e: Ma·ds wa æn bo·de rå'r å skik'kele Mand', å de wa utro'lig, hwa hand i man·e, man·e O'r slæft sam'el å Klu·r å Bi'en — o hans

Hyw·elbo·r mæ æ Kas, hwo·r hand hāj· de, hand mjest betald·møj: Søj'no·l, Knap'no·l, Hæjt'er, Knap', Bend'el å møj' mier. Hand ild gja·r ha' æn gu'e Pif Tobak, æn gu'e Kåp Kaffe å æn gu'e Snak, å de wa ham, dæ fø·r en, fuld', som hand wa, å ald·de Nyt, hand sam·elt fræ Støj te Støj four·en æ Klu·r å Bi'en. De bæjst fuer ham wa Præjstind·sæt'telser. Te dæm· wa Ma·ds æn sekker Mand' i flier Mi'ls Åm·kre'ds. Å hand wa æn møj' walvild·ig Tælhø·rer, fo a hå ald·er hõt ham gi and·er Bedöm'els å æn nøj' Præjst ind dænd': »Hand wa æn knu·sendes døgtig Mand' o æ Stu'el.«

— — —

Å kommer te'e å sæj· æn bet'te Grå'nd åm dæm· Mær·

Gammel Tiggerske af Taterslægt,
alm. kaldet »Mimme«.

hjelp'ere, a ka hâw· fræ dæm· O'r. De ski· jen', kaski flier Gång·, næ'r æ Fyw'r wa lå tæl âm æ Vendter, te mi Får lawe hans Spadsierståk te æn Pigkjep å sât øw'er te Mås å støj Fålk. Sö'n fæ vi æn Sãm'er Kræj·sten å Æl·se. Di wa gue ve mæ, å a wa glå' ve dæm·; a hår æn lomsk A·nels âm', te di åsse wa så glå· ve hindajen, te di gi å blöw Kjer·estfålk øw'er e. A ka især hâw· æn Dâ', vi wa âm· å sku hindt' æn Slandt Hy' i æ Li·m·graw· âm o æ Dâ·l. Dæ wa nue fo' Stak'; di wa blöwen bor i Land', å no sku Kræj·sten å Æl·se rænd u'r å ryw æ Bond·er åp. Så ka a hør Æl·se sæj, li·g som di stak å': »Ska wi ryw e ræn'n?« Ja, så mærk'elig æn Spörsmol töt' a de wa, te æ Klang' å'en sej'er i mæ indno — gådt åp imur tres O'r at'er.

A æ klår øw'er, te a ro·lt, fuer et' å sæj brö·lt, dænd' Dâ' Kræj·sten å Æl·se di ræj·st. Mæn de wa et' dænd' Dâ' jen·e: de blöw ve å væ·r sö'n fuer mæ ald·Daw·, te næ'r a hâj löwe mæ stærk sam'el mæ Mend·eskær gjemmel kårt'er hælder læng·er

Ti', så gjåw· e mæ så pi·nende undt å skjel·es fræ dæm ijen. — De wa fo Ræsten æn Ar'e fræ mi Mu'er. Hund ku gådt væ stram' ve hinde Pig·er å stæl stuer Får·drenger te dæm; de gjåw· hund åsse te sæ si'el; mæn næ'r di sku ræj·s, ro·lt hund tit som æn Bår. Å læ mæ mæ de sam· sæj, te de fo mæ wa nåk å mör æn tång' Aw·skej'en i æn Dejt'ers Fram·stæl'eng å'en. Mi Mu'er sang' sãm'ti·er fuer mæ, næ'r hund so å spand', å a so' o mi bet'te Skam·el ve hind. Hund sang foskjeld'ig Teng'; mæn dæ wa jen', dæ gi mæ næ'r hind nue and·er, å de wa Blekkers »De wa ve Hæl·mæsti·er, Mari' hund skuld a Støj«. Nær vi kam· dær·tæl, hwo·r æ Dejt'er, så rö·rend som de wol knap æ gjåw' hwæt'ten fa·r hæjer si·en, må·ler Mari's å Paldi Krænsens Guehi'e fo hindajen, å hwor næ'r de gi dæm å skjel·es fo hans Mu'ers Ho·rhi'es Skyld', så tu·rbrö·lt a; mæn iliwal'e ild a ha hind te'e å sjøng· en dænd jen· Gång'

Mads Gjedde, Vejby.
Kludekræmmer.

at'ter dænd naj-en. Å a ka mæ de sam· sæj, te a flier Gång·, bo·de som ong·er å æld·er hå pröw·e fo mæ si'el å and·er å lø·s Ø'len slæ·gers »Agsel å Val·bår'e«; mæn a gi lisse ves hwær' Gång' i Stök'ker, inden a nue æ Ænd·.

Am mi Mu'ers blør Send' ka a sæj indno æn bette Teng'. De ku jo ski', a håj law·e e sö'n, te hund fand sæ nöj' te'e å gi mæ de, Jens Nör·egor o Tæstrup kaldt »æn Hå'ndsræk'neng«, nur Bask så· vi. Mæn hund dut' slæt et' te'e. Æ Fårbere'delser wa dra·belig nåk: hund knust Tænd' å gjåw sæ ho'r, hund to så gal' æ Snep å hinde Huekle i æ Mond' å bi'e i; mæn æ Bask — læ wos et' snak' mier åm dæm·; dæ wa slæt eng·en Søk i'em.

No, mæn wa e stræng· å skjel·es fræ Kræj·sten å Æl·se, så wa e et' nem·er æ O'r at'ter, dænd'gång' Sören Krestjen te Jakob Ajsens i Ram·seng, ham, vi i man·e O'r hå kaldt Sören Krestjen i Læm Nøj'gor, sku ræj·s. De ku et' ængång' gjøres å' hjem·; a fulde ham o Væj åm' te »Krökily« o dænd naj-en Si' å Kåk'hyw Bak'; dær så a ham ro·lend Fowal; hand ga mæ æn Ti'ør te Tröst, å dænd'gång' a kam hjem', fæ a Pand·ekager å Go·sblöj.

— Wa sidst Kål' i Kræn Nøj'gors Go'r wa Krestjen Då'l fra Væj·by, dæ si·en kam te'e å bow' i Bærtel Swoj·ehand·lers Stæj dæ u·r fo nueren i Æj·strup, nær ve æ Væj te Skyw·. Hand så· et' swa'r möj', nær dæ wa man·e sam'el å i de hiele taw'en et' te æld·er Fålk; mæn nær hand wa imæld· nue fo' ong· hælder Bö'r, så ku hand fo lisse möj' så' som dæm fljest. A såw' sam'el mæ ham i dænd jen· å dæm· tåw' Alko·vesæng·i, dæ wa i æ Bå·gsi· å æ Daw'leståw·. Æn Awt'en filosofi·ere hand fuer mæ øwer æ Præjstes Naw'n. De wa Mon'rar; ham håj hand gawen tæl, å hand kam jo åsse sãm'ti te was, håj fo Ræsten ves li·g wot dæ. Si, Krestjen hi jo Krestjen, å a hi To·rålf, de wa i si År'den; mæn æ Præjst hi bo·de Jør·en å Hær'mand å Mon'rar; de wa nöj få·le nöj, töt' a.

— Så æl a næw·en tåw' indno. Dænd jen· wa Måster Mæt Kjesti'n, som a håldt mier å' hind·å nue and·er. Dænd' Då' hund ræjst øw'er å tjen· Pæ Kro'g i Öster Jøl·by, wa dæ Sår'e fo Al·er. Dærøw·er blöw hund folåw·e, å hund kam så hjem' å wa ve wos æn bette Stør' ijen i hinde Fø·go'r, te hund blöw gywt. A glæ·mer ald·er, hwor·en a æn Då' kam hjem' å wa da så möj' ryw·suldt'en. Måster Mæt' wa strags te Re· å ild gi mæ æn Mæld·mer, å da dæ så fo æn Fæj'ls Skyld' eng·en Knyw'

wa ve' æ Hå'nd, så smuer hund en mæ hinde Slekpåt'. A hå snår' ald'er fåt så gu'e æn Mæld·mer i mi Daw'.

— Å så wa e ham, a si'en sku go i Skuel tæl, Fri'skwol·lær·er Sören Æj·seng. Nær' vi no si'r Rör·eng Fri'skuel å ham Han'sen å hans Kuen, dæ regierer i'en, jå, så hå en jo Ind·trøk å', te dær æ eng·en smal· Støj·er. Sören Æj·seng fæ fi'r Hund·er Krow·ner, wol knap nåk, fo lisse manne Daw', som Han'sen no fo'r hans Lön' fuer; et' sæ'r, te Sören mot slæ·f som æn bette Hæjst mæ hans Jow'r ve æ Si· å' — å dæ·rtæl ta' æn stræng·Hösttjen·est, nær' dæm and·er Skuelmænd' åmkreng' ham håj fri' å ku ta po Ræj·s å Kursus, som di no håj Løst å Pæng· tæl. — Sön wa hand da Høstmand' te was i flier O'r, fa a kam i Skuel te ham. Mæn hand blöw et' mend·er i mi Øw'en å de dænd'gång', å hand æ hal·mend·er blöw·en e si·en.

— — —

Ind·en a go fræ Kræn Nøj'gors Go'r, læ mæ så fotæ·l åm æn Äp'löw'els, dæ åmmentrændt fild sam'el mæ æ Begønd'els å mi Skuelgång'; de wa i ald' Fald' æn Støj føst o æ Säm'er trej' å fi'ers. Dres Kjar·gor å mæ wa føl·esen ær ni'e te Kræn Tønd·ereng i Vøj·by, dæ wa wo Sme. O æ Vøj hjem' støjeldt vi ind' te Mæ·lsen, dæ dænd'gång' indno wa Hø'ker i æ Støj ve Krøj·bjerre Vøj, dæ æ O'r at'ter gi øw'er te hans Swaw'er, Jens Hø'ker, dæ si·en so·ld æ Foræt'neng te Vøj·by Ind·kjøvs·foe'neng å så i æn Rækki O'r wa U·rdieler fo dænd'. Si·en kjåwt' Mårbro Pøj'er æ Støj, å dær dø· bo·de ham å Æl·se.

No, Mæ·lsen håj· te Hand'elsbetjent æn ong' Slond·ereng fræ Bal·eng, dæ hi Karl Nielsen. Hand blöw si·en gywt mæ Lærer Hem·elstrups Dæt'ter i Brønd·om å ræj·st i man·e O'r fur æ Fæl'esfoe'neng i O·rhus. Hand wa ves söt'ten O'r, å hand aw·lå· dænd' Då' æn gu'e Bevi's o', te Ong·dom å Vi·sdom et' ald'ti føl·es ær.

Som a så, støjeldt vi ind' i æ Butik, skjönt vi et' håj· and·er Æ·rend hind å folång· nur Brøstbær — natu'rligvi's te Gaws. Ja, de ku vi åsse gådt fo, så· Kar'l; mæn så sku vi føst vi·s, te vi ku drek' æn Dram'. De sku et' skjel· vos ær, mjent' vi, å hand skjenk'e hwær å vos æn rigtig stu'er Glajs Brænd·vind, som vi stak ånd'er æ Væst ur·en å blenk'. No håj vi da fotjent æ Brøstbær; mæn æ Kanald'i hæ't o' å sæj, te vi fæ'em et', fa vi håj drok'ken jen' Dram' tæl. Dænd' to vi åsse — å fæ indda eng·en Bær; mæn no begønd· vi ves hwær fo sæ å ha' æn

Fonem'els å', te vi sku si' å kom hjem'. Hwor'en vi kam e, ka a et' sæj; vi fuld'es i ald' Fald' et' ær. A håldt en nuelund gång·end, te a kam te Mårbro Pæj'ers Go'r, dæ snå'r sku blyw mi Hjem' i man·e O'r. Dær wa Matis Mu·rer nætop i Law' mæ'e å ånd·ermu·r æ Sal's å sæt nøj' Vind·ier å Da·r i'. Åm·sønd·en fur æ Sønd·erhu's lo' dæ æn stu'er Døng Mu·rså'nd. Dænd' gi a o' æ Hue i', så fuld' wa' a. A wa ves åsse lig hæn· å kik' ind' te æ Hand·værk'ere; mæn a brøt mæ et' åm' å væ·r dæ, fo a hāj· po æ Fonem'els, te di, som et' sæ'r wa, ku si' o mæ, te dæ wa nøj gal', å a so' dæ·rfuer å kom dæfræ', de føst a kund. — Så kam a da ænd·le hjem' — fuld' som æn Al'ik å så syk' som æn Hö·n. A lo' o æ Røk' u·r i æ Go'r o æn Grön·eng, dær wa. Vi hāj· æn Hund·hwalp, som a hæg·sen håldt møj' å' å spöjt' møj' mæg. Dænd' kam· åsse, no a lo' dæ·r, å ild i Law'; mæn a slow' at'ter en i Gal' å wa slæt et' te'e å kom næ'r tæl. — Te sidst kam a rigtig fo Al·er te'e å bræk' mæ, å så wa de væst øw·er. Mi Mu'er fæ mæ ind' i æ Sæng', å dænd'gång' a hāj fåt gådt u·rsåw·en te næjst Då', så wa a hi'el Kå'l ijen.

Matias Kristensen og Hustru Sine, Ramsing.

Dre's wa da åsse kommen hjem' o æn Fasow'n å wa fojen te sæ si'el ijen. — Mi Foæld'er hāj eng·en A·nels åm', hwa dæ wa gawen fuer sæ te Mæ·lsens dænd' Då', fa a man·e O'r at'ter foto·ld dæm e. — Karl Nielsen hå a ald·er snak'ke mæg åm'e; mæn a hå et' tindt o ham mæ Vre· fo dænd' Sag; hand wa så ong', te en et' ku folång·, hand rigtig sku væ klår øw·er, hwa hand ku ha fåt u'r å'e, dæsom æ Uløk' hāj wot u·r. Å jen· Teng' tæl: æ hiel Sy'en o Brænd·vind å æ Fosto'els å', hwa fo Uløk' ker de ka law·, wa slæt et' klå·re indno, som de si·en sku blyw·.

— — —

Sam· At'tero'r, som a hāj begønd' å go i Skuel åm æ Fåro'r, hāj wa Ti' i Kræn Nøj'gors Go'r Ænd·. Mi Få'r kjåwt' åm æ

O'r fa·r Ajs Ku·rups Støj Nurvæjst fo Ram·seng Bøj'. Mæn mi Mu'er wa så ki' å' å kom dæ·røw'er å bow', te hand so·ld en mæ de sam· ijen å kjåwt' så næjst Vendter æ Dødsbow' atter Jakob Krænsens i Na·r·Ram·seng, dæ dø· bæ·gi tåw' mæ fo' Daw· imæld·. De wa dænd' Støj, Pæ Krestjen Jør'ensen, jen' å Sal·engs stuer Hand'elskå·l, no hå'r atter hans Få'r, å som hand hå u·rvi·e å bøgge åp te æn få·le flåt Go'r. A wa mæj te æ Awsjo'n atter Jakob Krænsens. De wa æn år·lig Bala·de. Dæ wa, som ves ti·erest dænd'gång', Beværtng, å dæ wa man·e, dæ to så rige· lig te dæm å Kaffe· å Te'wandsknæjt', te di kam te'e å sjøng· å'e.

Æ Mark'ar·be te dænd' Støj gjåw· vi æ Sãm'er igjem·el fræ Kræn Nøj'gors Go'r. Få'r fæ Låw te'e å slå Brow' øwer æ O', så wa dæ et' så låndt dæøw'er. Æ Höw·der sku jo åsse passes, å de kam Måster Dör·e å hinde Mu'er, dæ wa Ænk'i, øw'er å gyer. Mæn æ Sãm'er gi et' te Ænd·, fa Gam·elmu'er blöw syk'; a ka si', hwor·en di kam· mæ hind å kjåwer hind hjem' te Mår·bro Pæj'ers i hans Hålstenskvw'n, pakke ni'e i Sæng·kløj'er. Hun löw·e så et' swa'r læng·. Mæn dænd' Då', hun blöw jow·re o Rör·eng Kjer·gor — dænd tyw·end Septæm'ber trej' å fi'ers — so' å höt' a Glu'r fræ Jebjerre føst Gång', å hand så· nøj, som a ald·er hi·el hå glæmt i dæm· fæm' å haltreds O'r, dæ æ gaw·en si·en: te hwo·r Lyw' å Dø' mø·res te Kamp, dæ·r ta·ver æ Dø' ald'ti æ Sla. De wa eng·en reng· Beskej'en fo æn åt' Ors Dræng' å fo mæj o Væj, å dæ·rfuer æ'e wol åsse, te a hå ku håw·e en.

SKUELO'R Å PRÆJ-STGÅNG'

Mi føst Skuelgång' hâj· a hjem·, å de wa ves et' dænd reng-est. A hå så', te mi Mu'er sang' fuer mæ. Mi Få'r fotold mæ Biv'elsk-histâr'i atter Tang's Bo'g; mæn mjest Hjelp hâj· a å Måster An Kjesti'n, dæ nætâp i dænd' Ti' fårberæj· sæ te'e å blyw Lærind·, å så wa e et' så gal' å ha sö'n æn Swænd' som mæ å öw· sæ o'. Hund hjalp mæ i ald' Fald' mæ Tal å Bo-gstawer — hælder ska a væ·r så veltig å kald e Ræj·-neng å Dansk? Hund fotold åsse Eventy'rer fuer mæ, å så sang' hund — et' blåt fuer, mæn mæ mæ, fo a begönd· snå'r å sjöng mæj. Sönd-ersal-engs Læ·-rere hâj nætâp u·rgi-en æn Sang·-bo'g fo Skuelbö'r, æn möj' gu'e fo si Ti', å de wa dænd', vi brut'. Måster ild gja·r gjø mæ indter·æssi'ere i de, dæ gi fuer sæ i æ Sköt'foe'neng, som hund wa'e si'el, å a ka indno håw· føst Væs å æn Gymnastiksang', hund læ·r mæ bo·de U'er å Tow-en tæl, si'el åm a da ves et' hå sjöng-en en i öw'er æn hal' Hund'er O'r; mæn a hå wot så åp'taw-en å'en dænd'gång', te en hå sât sæ fåst i æ Ånd'erbevedsthi'e:

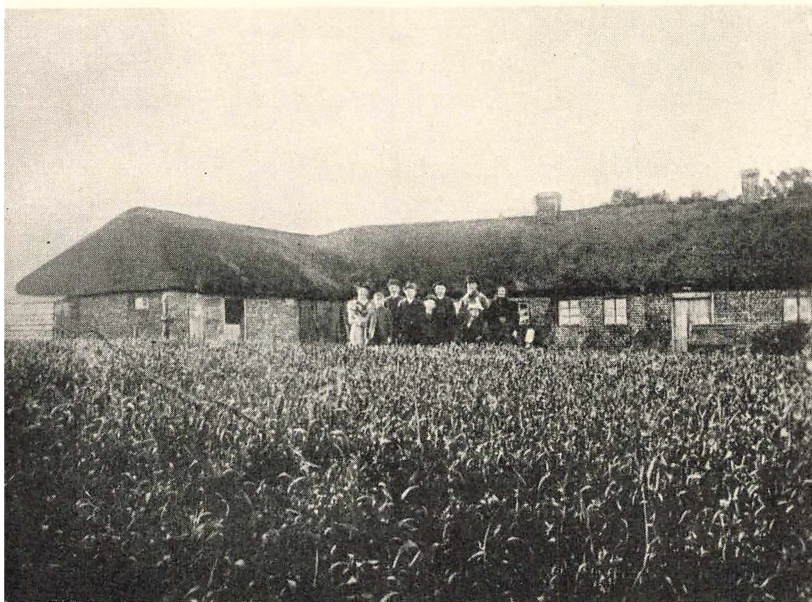

Ane Kirstine Nielsen.
Mangeaarig Friskolelærerinde i Krejbjerg.

Så, så, så,
hvil vi nu må få.
For at dovne man sig vare;
men man må på kræfter spare;
derfor hviles må,
så, så, så, så, så!

Iwis jen' æl sæj, te de et' æ hyw' Poesi', så æl at' sæj en imuer;
næn de wa, som a sæj·er, nåk te'e å sæt æ Send' i Sweng' i æn
ifodær'e Dræng'.

Nær vi si'r å hø·rer, hwor·en nue Bö'r — å dje Foæld'er —
löw·er mæ'e å fo dæm føst Begønd'elsesgrond· te Lø·sen å
skryw·en læ'r — fuer et' å snak åm Ræj·neng —, så snak'ker
ni Kuen å mæ tit åm wo æj·en Bö'r. Hwor·en fæ di e læ'r? Ja,
vi tøk'kes, de kam· hi'el å sæ si'el lissom Suldt; di læ·r e æ hind·

Rødding første Friskole.
Udenfor Søren Ejsing med Familie.

j·en å æ Skuelbö'r, som di so' å wa imæld', fræ di et' wa star·
ind Tobak fo æn Skjel'eng. A wa dænd ældst, å a wa et'
'Dej·endræng'«, som vi så·; mæn iliwal'e tøk'kes a åsse, te de
am· næjsten å sæ si'el.

— No, dænd' Då', a føldt' åt' O'r, håldt' a mi Ind·tog i
rör·eng Fri'skuel ve Sören Æj·seng. A hå foto'ld åm', hwor·en
and høj wot wa Høstmand' hjem·, så a kind· ham så gådt, te
læ et' wa nøj sær·lig spænd·end ve'e å mø·r ham; mæn dæ·rfuer
va de hiele et' ur·en Spænd·eng: æ sjel·e Skuelståw· å æ man·e
øj' Kammerå'ter, en no sku te'e å bego' sæ imæld'. De wa no
t' wan·skelig, fo æn Di'el å dæm kind· a ald·ere, å di wa flenk'

å rå·r hwærjen', så a wa som hjem· imæld· dæm mæ de sam·, å de blöw a ve å væ·r. A ka i de hiele mæ Sand·hi'e sæj·, te hwær· jen·este å mi Skueldaw· wa æn Fæstdå', bo·de hæ·r å i Væj·by Skuel, hwo·r a kam te'e å go' i dæm sidst halaj·en O'r å mi Skuelti'.

— Dæ wa fo nur O'r si·en møj' Snak åm dæm ældst Fri·s skueler å Höj'skueler, å de wa et' fri', nue ild posto', te di wa så gue, som di wa, fode te di blöw håldt i strotat Hyt'ter. Hwis de ku gyer e, så wa Rör·eng Fri'skuel, dæ lo' wol æn fæm e sæjs Hund·er Al· Væjster å Sønd'er fo Æj·strup Skuel, nøj' te'e å væ æn gu'e Skuel. Dænd håldt'es i Sören Æj·sengs Hu·s mandsstæj, dæ wa hans priva't Æj·endom. De wa æn krom' Stæj; æ Bebow'els vænd i Öster å Væjster, å i æ Österænd· å'en, æ gam·el Stuerståw·, wa' æ Skuel.

Æ Ind·gång' wa fæl'es fur æ Skuel å æ Læj'lighi'e, dæ wa møj' knev·en fo æn stu'er Famild'i, som Sören Æj·sengs atter· hå'nd blöw'. Æ Skuelståw· wa o trej' Fag twat øwer æ hiel Hu's. Dæ wa nåk et' øw'er trej' Al· te' æ Låwt. Så vidt a håw·er, wa dæ trej' lång· Skro'buer, dæ ku sej æn fæm e sæjs Stök'ker ve hwær· å'. Di vænd i Öster å Væjster å sto i æ Na·rsi· å æ Ståw·, å sønd·en fo dæm· sto' æn stu'er, flå'r Bu'er, dæ vænd i Sønd'er å Na'r, å dænd' so' æ Pig·er ve. I syrvæjst Hjør·en, li·g ind·en æ Da'r, sto Sören Æj·sengs Puldt, æn stu'er Stø Skrom'el, dæ bo·de wa te'e å ha Skuelmateriel' i' å te'e å sto' åp ve å skryw·. Vind·ier wa dæ trej' Kar·m å o æ Österænd· å tåw' o æ Sønd·ersi·; mæn di wa smo', mæ sæjs bet'te Rur·e i hwær·. Så wa dæ natu'rli·gvi's æn Ka·kel; dænd' sto ve æ Væj·stervæk' næ'r ve æ Da'r, å o sam· Væk' nueren fur æ Ka·kel hænd· dæ æn Pa Land·kårt'. Imæld æ Ka·kel, dehær stuer Pi·gbu'er å æ Puldt wa dæ æn bette ø·ven Plads, hwo·r Sören Æj·seng gja·r gi agter å fram', næ'r vi sang'. O dænd' Må·r blöw dæ slaw·en æn fåst Tagt, fo gu'enåk wa dæ Fielgwol'; mæn hand gi iliwäl'e i hans Træ·skoer mæ bo·de Niesskow' å stuer Jer·nrengi mæ håll'landsk Sæm' ånd'er, — å de gjåw æ flejst å vi and·er da ænd·le åsse. Dehær Fielgwol' wa hwæt'ten færni·sere hælder nøj. De wa lissom i and·er Skueler år·ent sö'n, te æ Pig·er i æ stuer Klaj·s sku byt'tes te'e å fæj· å tar Stöw å' æn Gång' hæjer tåw' i æ Ug, å så blöw dæ ströj Sá'nd o æ Gwol'. Æ Ka·kel wa et' vi·dere kjøn'; a ka et' regtig håw·, åm en wa rond' hælder fi·rkandtere; mæn dæ wa i ald' Fald' Ko·gind·ræt'neng i'en, å

dær sāt vi sām'ti wo Mæld·mere ind' o æ Rengi å stjejt' em, te æ Smör å Fjedt rænd· ni'e mæ æ Si·er å'en, å æ Wost, især dænd'gång' vi fæ Mæjeri'wost, blöw blør som Snat, sö'n te vi ku træk' e så lång' som æn u'nd O'r å sām'ti ku gjø hindajen hi'el li'e ve'e.

— Ur·en fur æ Skuel wa dæ æn bette Liegplads røj'en åm æ Kjeld·, å hæn· ve æ Sønd·erænd· å æ Fly'hu's wa dæ stramme æn Wand·hus an å nur gam·el Fi'el. Dænd' wa wol nåk de reng·est å de hiele; mæn vi wa et' fowå'nd hjem·fræ; dæm fljest hāj· indno slæt eng·en å dænd' Slaw·, mæn mot ta te Tak' mæ'e å vænd· dje Båw·ser bå'g æ Lå· hæjer åsse bå'g ve æ Ky'r; de sidst wa i ald' Fald' de rå·rest åm æ Vendter, nær de frös å knøg.

— De wa så mi åt' Ors Fødselsdå', te a kam i Skuel. A ku lø·s åmmentrændt lisse gådt som æ Præjst, å a wa så gu'e te'e å ræj·en, te a et' ængång' kam te'e å begønd· hi'el fræ æ Fram·ænd· å Krestjen Han'sens føst Di'el; a begønd· mæ Nommer fir å tres, å de wa' a natu'rligvi's så vegtig å', te de løjt'. Mæn æn Då' blöw a skor ni'e, som vi sæj·er no, — et' i Ræj·neng, mæn o æn naj·en Mår·. Klaws Bærnt'sen u·rga' æn bette Sang·bo'g mæ Mår· å Awt'ensang·, som vi brut' i æ Fri'skuel. A hāj nem' ve'e å læ·r æn Tow·en, å a sang mæj å fuld' Hals, møj' stærk'er ind nue å dæm and·er, åsse ves Sören Æj·seng. Åm æ Mår·er sang' vi tit Grondtvigs:

Velkommen, morgenrøde
til salighedens dag.

De æ dænd', vi brow·er nur Væs å te Komfomasjo'n mæ føst Væs:

Han, som på jorden bejler
til troskab uden svig o. s. v.

Æn Mår·, a bæj wal læng·, wa di i fuld' Gång' mæ'e å sjøng·nætåp dænd', som a kam·. Dæm fljest Lærere hār e wol sö'n no, te dæm· Bö'r, dæ bier fo læng·, et' kommer ind', fa æ Mår·sang' æ te Ænd·; mæn vi hāj· e no lissom i æ Kjerk', te vi mast ind', nær vi kam·, ændt'en så di sang' hælder et', — dæ·rimuer et', hwis di wa ve' æ Trow'sbekind'els hæjer Fa·dervo'r. — A trampe aldtså ind' dænd' Då', å de wa, hwa de wa; mæn a ku dehær Sal·m four·en, å ald·er små·rer hāj a lårpe æ Då'r åp, så begønd· a å sjøng mæj, te de skeng·ere, de Stør a skræj hæn' öwer æ Gwol' å ind' imæld æ lång· Buer te mi Plads. Mæn hwa

gjåw· dæm and·er Bõr? Di stak i' å skrand·igrend', å bette To·rål·f blõw' fo æn Gång's Skyld' så slo·ten, te hand wa li·g ve'e å go i' æ Jow'r, — å hand gjåw· ald·er sö'n mier. A hå tit si·en spekuli·ere o, åm de wa mæ, dæ wa fo bet'te, hælder dæm and·er, dæ wa fo stuer. De æ no et' så nem' å sæj·; mæn a æ hi'el klår øw'er, te hwis de no sku ski' i mi Skuel, te æn bette Fy'r i ald· hans Troskyld·ehi'e kam sjøng·end hæn' øwer æ Skuel·gwol', fode hand wa åp'taw·en å'e, å dæm star· så øw·erbegrend·e ham å skor ham ni'e, som a blõw e gjåw ve dænd' Då', så ild a skam dæm stuer grond·dig u'r å læ dæm ver, te dænd bet'te wa møj' bæj·er hind dæm·, å a ild nåk kom ind' o dænd' Træk i Anton Nielsens Fotæl'eng åm æ Hjo·rd·ræng', hwo·r dæm våg·sen sænder bette Han's o syw' O'r hæn' å læ·n æn Mör·eng·skra·ver, å hwo·ren hand så ro·ler, dænd'gång' hand si'r, hwa de æ, di hå brut ham tæl — å så øw·erbegrend·er ham åw·en i æ Hand'el.

A håw·er åsse, hwo·ren en som Bår ku blyw såt i' æn slæm Kat'pi·n, hwis jen' råvt' at'ter en: »Do sto jo åp' o æ Brenk å so' i di Skjåwt'!« hælder: »Di Skjåwt' hænger ur·en fo di Röw'!« — Jåw, dæm vågsen sku sãm'ti tæskes fuer, hwa di gyer imur Bõr — å Dom·hi'e, Tank'løshi'e hælder å æn beskidt Kief.

— Mæn tebå·g te æ Skuel ijen. Nær vi hāj sjongen Mår·sang', å Sören Æj·seng hāj bekind' æ Trow' å bæj·en Fa·dervo'r, fotold hand Biv'elskhistår'i, å de gjåw· hand så gådt, te vi wa åpmærk'som å stæl·. Sãm'ti·er gjem·elgi hand åsse nøj åm wa trej' Trow'sle å Fa·dervo'r; mæn dæ·rimuer ka at' håw·, te hand så·nøj hwæt'ten åm æ Bur'e hælder æ Sakramend'ter; dæ·rfuer ka hand gådt ha gjåw' e. Fo de' æ, hwa a æl sæj, te æ Enk'eldt·hierer i dæm. Mår·ti·mer ka at' håw· swa'r møj' åm'; mæn hwa a ald·er ka glæ·m æ, te dæ·r sto' æn Mand', æn fat'te, mæn æn ær·lig Mand', dæ hi'el igjem·el wa sö'n imuer wos, te de ald·er ku fald en ind' å twi·l åm', te de wa sand·, hwa hand så·. Bæj·er Skudsmol ka æn Læ·rer ves hwæt'ten øn·sk sæ hælder fo å æn gam·el Skueldræng', fo så ild a gi ham en.

I ald' Fald' nue å wos hāj Tang's Biv'elskhistår'i å lø·s i' hjem·; mæn vi blõw et' ægsamini·ere, å Læ·rbo'g hāj· vi slæt et'; dænd' wa jo ald· Daw· band·ly'st i æ Fri'skueler, å de wa en åsse hæ·r. Dæ·rimuer sang' vi æn Di'el, især å Grondtvigs biv'elsk Sang·.

Nær vi hāj Histår'i å Geografi', stõt'te Sören Æj·seng sæ

ald'ti te æn Bo'g. Hwa de wa fo æn Dan·markshistår'i, ka at' sæj'; de wa æn tyk jen' i røbrow'n Skind·bend' å mæ man·e Bæl·ere, som hand vi·st wos atterhå'nd ve'e å go rondt imæld·wos. Æ Geografi' wa dænd stuer å Ærslews.

I Dansk å Ræj·neng å Skryw·neng ar·bere vi wol nøj næ'r, som de wa almind'elig i ald· Skueler i dæm· Daw·. Sören Æj·seng skröw wos si'el fuer i wo Skryw·bögg'er, å vi brut', som a hå'r så', Krestjen Han'sens Ræj·enbo'g. I Dansk lø·st vi i fo·skjeld'ig Læ·sebög'er; nue wa dæ i æ Skuel, å nue hāj· vi si'el; a ka hāw·, mi Foæld'er atter Sören Æj·sengs Øn·sk kjāwt' Julie Hæj'ns Bo'g te mæ. Dænd' hāj a møj' Fonyw'els å'; a trow'r nåk, de wa i dænd', a föst Gång lø·st æ Fotæl'eng fræ Find·land åm æ Berk å æ Stja·r. Så staw·e vi nøj å skröw Digta't, sām'ti åsse Gjen·fotæl'eng i æ stuer Klaj's; mæn sö'n nøj som å sæt Tæj'n, de gjāw vi et' swa'r møj' ve, å de kam a slæt et' te'e å fosto' æn Plok å', fa a blöw vågsen.

— Som dæ ska Krørreri' te Mar, ska dæ åsse æn bette Grå'nd å dænd' Slaw· te Skuelgång'. Vi wa møj' glå', dænd' Dā' æ Bör·ne·blå' kam·, dænd', dæ blöw u·rgi·en å Konrar Jør'ensen i Kåld·eng å redigi'ere å Jens Sköt'. Som Ræg'el lø·st Sören Æj·seng en si'el fuer wos; mæn de ku åsse ski', te hand sku u'r å gyer æn bette Bi'e i æ Mark i æn snæw'er Vænd·eng, å så blöw Marjan·e, hans Kuen, sāt te'e å løs åp å æ Blå', å de wa hund hæj'er et' så reng·tæl. Vi fæ sām'ti Eventy'rer foto'ld; de wa Sören Æj·seng åsse jaw'n gu'e tæl; mæn hand ku iliwal'e et klå·r sæ fo »Bet'te Wol·e fræ Mås«, dæ i ald' Fald' jen' Gång i mi Ti' kam o Besög å så blöw sāt te'e å fotæl·l fuer wos, å de gjāw· hand sö'n, te vi wa li·g ve'e å glæm bo·de Nies å Mond' o·ven.

Skåw·tu·r å U·rflogt'er mæ æ Jer·nba·n wa dæ et' nøj, dæ hi·; mæn dæ·rimuer hāj vi Yw·eltræ', si'el åm de åsse wa ræt nøj' dænd'gång'. A ka isæ'r hāw· jen' å'em. Dænd'gång' æ Træ' wa plot å bor u'r, gi e lø's mæ Sang·lieg, te de sto i jen' blo' To·g. Dæm fljest wa wol nåk i Støw·el hælder Skow' te æ Fæst. Mæn Krestjen Vend·elbos Pig·er wa i dje Træ·skoer, å a ka si' fuer mæ indno, hwor·en Tri·ne hund dand·st hi·el åp o æ Nieser a dihæ·r blank'pudse Ind·ræt'nenger, ja, snorre rondt som æn Søs·selkwon. Måster An Kjesti'n håldt dænd'gång' Skuel fo Pæ Nielsens å nur and·er Famild'ier dje Bö'r i Åt'teng. Pæ Nielsens Pig·er wa no nætåp i Besög i Rør·eng å mæj te dehæ'r Yw·el·træ' i æ Fri'skuel, å Måster foto·ld æn Stø Ti' at'er, te di wa

kommen hjem' å håj så' te dæm· Bö'r dæhæn· Væjster o' wa nur
 sölle Kly·nier te'e å dand's fræ æn Si· å; dænd jen·est, dæ dut'
 te'e, wa æn Pi·g, dæ indda dand·st i hinde Træ·skoer; mæn
 hund wa åsse hi'el regtig, som vi sæjer no.

Æ Fri'koti'erer ka wol åsse ræjnes mæj te æ Krørreri' i æ
 Skuel. Vi ve'r nåk åmmentrændt, hwor·en de ta sæ u'r, te de
 gjær go fuer sæ mæ døgtig Spitakkel, å vi wa ves et' mend·er
 skjør·les hind and·er Bö'r, fode
 vi gi i Fri'skuel. U·r ku e væ,
 hwa de wa; mæn ind· ku vi sãm's
 ti·er law· sö'n æn Malø'r, te Mar·
 janne Æj·seng stak æ Hue ind'
 mæ dænd' Beskej'en: »A sku
 hælsen fræ Söw·ren å sæj, te I
 mot et' håld· sö'n æn Löw·ner.«
 So foswand' hund — å de wa·r
 et' læng', fa vi bõrrelدت lø's ijen,
 som æ Hu's sku vældt'. Så ku
 e ski', Marjan·e vi·st sæ aj·en
 Gång' å mæ æn nøj' Beskej'en:
 no wa e æn møj' væn·lig Ind·
 by'dels te dæm væst å æ Spitak·
 kelmag'ere åm' å kom ind' i æ
 Ståw· å fo' æn bette Skjefuld
 mæj te dje Oj·en. De ku hjælp',
 fo dænd' Indby'dels wa vi iliwal'e et' hæ·gend fuer å sæj Tak
 tæl; så ild vi hæld·er stæm æ Tow·en nøj ni'e — fo æn bette
 Stø'r i ald' Fald'.

Friskolelærer Søren Ejsing
 og Hustru Mariane.

O æ Liegplads to vi wos så man·e Teng' fuer, som a et' ka
 håw Re·lehi'e o' no. Mæn dæ wa' æn enk'eldt Teng', a ald·er hå
 ku glæmt. Dæ wa eng·en Frærsfoe'neng indno; åm de wa dær·
 fuer, vi löw·e møj' i Fuerstæl'enger åm Kri', ka a et' sæj; mæn
 de gjåw· vi no; å et' jen·e de: dæ wa åsse i wos nøj å dænd'
 to·vele gammel Øw·ertrow', te vi and·er Dan·sk wa nur få·le Kå·l,
 dæ sajt ku bank' æn tåw e trej' Tyskere hwæ·r wos — å i gam·el
 Daw· Swæn·skere mæj. No wa dæ nue, dæ håj lø'st »Gøng·e·
 höw·dengen« å Karit Ætlar, å de blöw' di så åp'taw·en å', te de
 æn Stø Ti' kam te'e å præ·g æ Li'eg o æ Skuelplads stærk.
 Æ Dræng·i dielt dæm i tåw' Håld', Swæn·skere å Gøng·er, å så
 gi e lø's — mjest mæ æ Mond'. Jen's te Eng·ers, no aw·dø·

Arkitægt Ha'g i Rand-ers, wa An·fø·rer fur æ Gøng·er, å Lawris Jep'sen, ham, dæ si·en blöw æn hal' Al· sta·r ve Hjelp å æn Tøj· rul, wa'e fur æ Swæn·skere. Æn Dâ' sto dæm· tâw' øw'er fo hindaj·en som æn Pa Kâk'kyw·lenger, dæ ska te'e å slå's, å så snakke di Swænsk. »De swæn·ske Pakka'!« råvt' Jens Eng·er. Mæn Law·ris stak et' åp. »De Gøng·eskitta'!« swa·r hand åm·go'end, — så wa de betald'.

— De ku åsse ski', te æ klo·g Huejer blöw ue·nig i jen' hælder aj·en Ti·m i æ Skuelståw·. Dæ sto nur Gå·rer i jen' å wo Læ·se·bög'er, å dæm· sku vi så pröw· å git'tel, næ'r vi kam te'em. Så sto vi da æn Dâ' ve dænd' Spörsmol: Hwa' æ tång·est, ændt'en æn Pund Fjer·e hælder æn Pund Bly'? Mæt' te Jens Krestjen Bag·ers håldt' møj' star·e o', te æn Pund Bly' wa tång·est. A töt' jo nåk, a ku fosto' så møj', te de mot væ lig tång'; mæn Mæt' håldt ve hind·e Mjen·eng, så læng· vi wa sam'el dænd' Dâ'; åm hund si·en hå fåt æn naj·en, ve'r a et'.

Æ Vendter trej' å fi'ers—fi·r å fi'ers bue vi, som a fotæ·ler nøj mier åm' æn naj·en Støj, i Ram·seng, u·r ve Bal·eng Skjel. Mæn a blöw ve å go øw'er te Sören Æj·seng te Skuel. De wa æn møj' meld' Vendter; dæ wa et' Snø' o æ Jow'r ur·en æn enk'eldt Dâ', så de wa eng·en Sag. Mæn æn Dâ' kam a iliwäl'e u'r fo æn Äp'löw'els, som a ka fonem· indno. A gi øw'er æ O' i æ Skât'terekja'r te mi Mu'ers Fø·go'r, hwo·r a fræ næjst Säm'ær å' sku kom te'e å leg' æ mjest å mi Säm·erær·be i man·e O'r. No wa e da æn Må·r, te æ tâw' smal· Træ'er, dæ lo' øwer æ O' å go' po', wa glat' å Ri·mfröst, å dænd'gång' a kam u'r o'em, gi e hwæt'ten wa·r hælder bæj·er, hind te de to æ Bjen· fræ mæ, å a blat i' æ O'. No, a gjåw et' møj' Væ'sen å de; i Skuel vild' a, åm a så wa ald·er så wot'. Dör·Mari' te Jens Law'sens, hwo·r a hwæ'r Dâ' gi ind' å to Law·ris mæj, ga mæ nur ta·r Hueser o' å ræj·en Vesker i æ Træ·skoer, å så fæ Ræsten Låw te'e å ta·res o æ Bæl'e ve æ Skuelka·kel.

— De wa æn Støj åmkreng Möt'ten å æ Fi'ersere, te Lærer Law'sen å Sal·engs føst stuer Mand' i Hu·sflī'r, Jens Tårp, be·gønd· æn Slaws Fårtsættelsesskuel fo stuer Dræng·i i Hæm'. Law'sen kam møj' sam'el mæ Kjerk'ebys Fålk i Syrvejs·sal·eng; et' så fo' Gång· håldt hand krestelig Mø·rer i Rör·eng Fri'skuel, å hand wa i æn Djel O'r Fårmand' fo Ram·seng Fosam'lengshu's.

Så kam Sören Æj·seng da ind' o', te a sku o dehær Skuel i Hæm', å fuer å fræm· dænd' Sag så hand te mi Få'r, te hand

ku et' læ·r mæ mier. De wa no å sæt sæ si'el læng·er ni'e å mæ hõt'ter åp, hind a ku swa·r tæl; mæn æ Snak før iliwal'e ind i nur Spekulasjo'ner åm' å flõt' mæ. Æ Skuel i Hæm' blöw fo dy·r, töt' mi Få'r; mæn hwa dæ wa te'e å kom øw'er, wa å læ mæ go te Vøj·by Skuel te Harald Pe'tersen, som gam·el Pråwst Møl'er i Sæld·, dænd'gång' hand wa trej' å fi'ers, så te mæ åm', te hand rajt hõt åp øwer ald· and·er Læ·rere i hans Pråwsti' i dæm· O'r.

Drengeskolen i Hem.

Jens Torp og Lærer Lavrsen med Hustruer forrest fra venstre.

Sören Æj·seng wa ves møj' ki' å dænd' Vænd·eng; a ka håw·, re hand, dænd'gång' a så Fowal te ham mæ To·rer i æ Øw'en, så· nøj i Ræt'neng å', te no wa a jo så ki' å' å go i Skuel te ham æng·er. A ku et' rigtig fo nøj så' te'e li·g i dænd' Yw·eblek; næn de wa' a i Sand·hi'e slæt et'; hån e jen·e stawen te mæ, så wa a ves blöw·en, hwo·r a wa, å a æ i Då' et' i mend·ste Twi'l im', te a wa nu'e li·g vidt. De ska et' væ nur Foklæj'nels å Harald Pe'tersen, twatimuer; mæn de mo gådt sto' som æn bette Rues o Sören Æj·sengs Graw'; hand dandst et' o Rueser, de stø'r hand löw·e. Læ mæ i fo' U'er sæj·, hwor·en de si·en gi ham. Dænd'gång' Wolle Må·tensen i tåw' å halfæms blöw aw·løst å Nels Krestjen Vro' som Læ·rer i Æj·strup Skuel, ku æ Fri'skuel

et' hãldes åp' i æ Læng. Wol·e, dæ wa jen' å dæm·, dæ, som Blekker sæj·er, hãj wot Mu·rmæjster åm æ Sãm'er å Skuel·mæjster åm æ Vendter, wa po en Må·r døgtig nåk; mæn hand wa jo å dænd gam·el Skuel: æ Læj·ser sku læ·res four·en, å æ Tamp wa i daw'le Brow'. Jen' å hans gam·el Skueldræng·i foto·ld mæ fonys, te næ'r jen' regtig wa blöwen banke å', så ænd· Wol·e æ Fuerstæl'eng mæ'e å sæj: »Sö'n Smø·rels te sö'n Læj'er!« Mi

Mangeaarig Lærer i Ejstrup
Ole Mortensen og Hustru.

gue Væn' Hænrik Law'sen gi i Æj·strup Skuel, å a spuer ham no i æ Få·ro'r ve hans Få·rs Begraw'els, åm hand åsse hãj smajt Wolle Må·tensens Tamp.»Næj',« så· Hæn'rik, »mi Få·r så ham ræj'n Beskej'en o', te de ild hand et' ha, å hwis hand slow' vi and·er mæ æ Tamp, blöw vi tawen å' æ Skuel strags.«

Mæ Vro's Kom· hãj dænd' Trafik Ænd·, å æ Fri'skuel ku et' hãldes gång·end ur·en æn tåw e trej' O'r tæl. Sören Æj·seng so·ld æ Støj å flöt mæ Jokom Jen·sen, dæ begönd· Hæm' Mæjeri', öw'er te Vågslev Kalk'værk ve Ni·f; dæ·r sku hand hãld Skuel fo

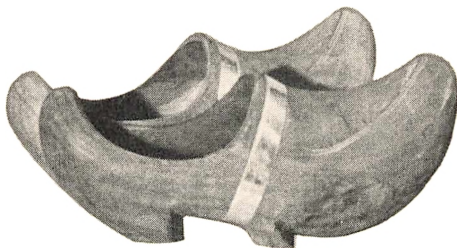
Jokoms Bö·r å hjelp' ham mæ'e å fö·r hans Bög'er. Mæn di lænd·s så foskrækkelig dæw·er, te di et' ku hãld u'r å blyw· dæ, å så flöt di te Rör·eng ijen. Di so' nur O'r som Hu·smandsfålk i Mika·els Støj sönd·en fo Rör·eng Kjerk' å hãj· e wol de bæjst, di nue Ti·er hãj hat e: æ Bö·rflåk wa ve'e å go fræ' æ Hå·nd; hand wa i' æ Sow·enrå', å dæ wa ves i de hiele et' jen', dæ et' gådt ku li· ham. Mæn hand wa nåk nøj æn tång' Natu'r, å dænd' Næ·rengssår'e, dæ wa mier Grond' fuer fo nur O'r si·en hind no, to æ Majt fræ ham, sö'n te hand te sidst wa hi'el send'ssyk'. A ve'r et', åm de wa Hans Nielsen hælder Karl Han'sen hælder dæm bægi tåw', dæ gjåw U·rvæj fuer, te dæ blöw tælstaw·en ham fi·r Hund·er Krow·ner åm æ O'r o æ Finand'slåw, så læng· hand löw·e. Mæn hand nue et' å fo' æn Ø·r å'em, fo inden de wa hi'el i År'den, wa hand dö'. De wa i net'ten Hund·er å træ't· ten. Mi Få·r foto·ld mæ åm'e o Skyw· Tår'e æn Dã', hand to

imuer mæ, å a ka ald·er glæ·m, te hand ænd· mæ'e å sæj: »A hå Samvit'tighjesna'g å Sören Æj·seng, fo vi behand·elt ham no skidt.«

— — —

Så kam a da te Væj·by Skuel, dænd' Dâ' a blöw' töl' å æn hal' O'r, dænd fæmt' Novæm'ber syw' å fi'ers. A stælt' ur·en å blenk' i mi Skåw·botræ·skoer, å di kam te'e å bestæm· mi Skuelnaw'n, fo dæ wa snå'r æn klo'g Hue, dæ fand o', te a sku hi »Skåw·bor·e«, hwa dæ sãm'ti si·en blöw te blåt »Bor·e« å sãm'ti te »Skåw«.

Dænd'gång' a kam i' æ Gång', dæ wa fæl'es fur æ Skuel å æ Bebow'els lissom i æ Fri'skuel, mödt' a tåw' Dræng'i; a wa si'el bo·de stu'er å swæ'r å mi Åld'er; mæn Må·gen te æn Pa

Et Par Skovbotræsko.
Mændenes Krammer smallere.

Kly·nier som Jens Krestjen Stræm' å Nels Hie, fo dæm· wa'e, hå a ald·er sit som Skueldræng'i hwæt'ten far hæjer si·en. Å dje Gyeren gjåw mæ åsse hi'el ræj' li·g mæ de sam. »Do, Stræm',« så Niels, »vi ska ni'e å djel Ta·rkiever u'r!« — å så tårrent di ni'e o æ Liegplads, nøj hwol·ere å brenk'ere Går·jow'r næj·en fur æ Skuel, å slow Lu·snenger te ald· Si·er, ræt te de swop'pe.

Mæn næ'r vi kam ind', så blöw dæ Row', fo Pe'tersen håldt Dissipli'n, wol nåk æn nøj stræng; hans hiel Pærsow'nlighi'e wa i sæ si'el wal æj·ent te'e å gi Respægt, å hwis nue snak'ke hælder pusselt ånder æ Bu'er, næ'r hand lå ald· hans Fli'r i' å foklå·r wos nøj, ændt'en de no wa Religio'n, hælder hwa de wa, så wa dæ et' låndt te æn hal Snes regtig war·m Ø·rfi·gener.

Æ Ånd·ervi'sneng wa sekker, som Pråwst Møl'er så, så gu'e, som en ga'es i dæm· Daw — å æn bet'te Grånd tæl; mæn a tøk'kes ilival'e et', te si'el dæm bæjst Læ·rere dænd'gång' ku u·rtrök' dæm så klå'r, som vi ka no, i sæ'r næ'r dæ æ Snak åm Dansk å Ræj·neng. Mæn Pe'tersen to æ Ti' i Ajt; æ stak'ke Daw·ku et' wal slå tæl; mæn hand to åsse mier mæj, ind hand hāj behåw; hand fotold ræt urfø'rlig Kjerk'histår'i atter Mads Mæld·bys Bo'g, å vi hāj et' så fo' Ti·mer i Natu'rhistår'i. Vi læ·r Lutters bet'te Katekismus å æ Skrøwt·stæj·er i Bal'slews Læ·r

bo'g; mæn de bæ-rend wa hans Gjem-elgâng' á'e, á hæ-r gjeld-er e lissom mæ Sören Æj-seng, te æ Enk'eldthierer æ gan åp i æ Hielhi'e; mæn i mi Mend· sto'r di bæ-gi tåw' som æn Pa gue Mænd', dæ verk'e trow' á sand· hwær o si Plads.

Sku a næw-en æn jen·este Teng' fræ Pe'tersens Ti-mer, så ku e væ dænd', te hand lå møj' Vend' o' á fo wos te'e á lø-s ty-de- lig á gådt — á atter æ Tæj'n: ve Kom·a sku vi ve wos si'el tæl

Lærer Harald Petersen, Vejby.
Død 1895.

te jen', ve Semiko-lon te tåw' á ve Ponktom te trej'. Nøj æ dæ ám'e; mæn vi æl wol nåk sæj· i Då', te de blywer låw·lig styw·- bjenne, hwis vi hi'el ræt'ter wos atter dænd' Beskej'en.

Á læ mæ fotæ-l æn bette Træk ám', hwor natu'rlig æ Sal·- engbomo'l ku fald· i æn Skuel· dræng's Mond'. Vi hâj Biv'elsk· histâr'i, á Sören te Tammes Møl-ers i Læm', dæ æ dø' som Sta'bsåffisiandt i Vibârre, foto·ld ám', hwor-en Kong Ky-rus ald-ere- som Dræng' fosto á sæt sæ i Re- spægt: »Dæ wa' æn naj-en stu'er Dræng', dæ et ild lyster, æn Då' di ljegt Kong·; mæn så ga Ky-rus

ham æn Ta·rkief, á så fild hand te Føj·.« De mend-er mæ fo Ræsten ám æn u·rmærk'e Dræng' i mi Skuel hæ-r, dæ fo nur O'r si-en foto·ld ám Swænd Tröst ve æn Pråw-stvisita'ts: »Á dænd'- gång' Nels Æbbesen á hans Fålk no wa kommen øw'er, så smet Swænd Tröst Brow'en i O'en, så de ræjst væk hiele Skidtet.«

— Ja, Pe'tersen folånge bo-de æ sæ si'el á vi and-er, te dæ sku væ Row' á bestæl-es nøj i æ Ti-mer. Mæn så hâj vi ásse Fri'koti'er, næ'r dænd' Ti' wa, — á så dand-st vi, te de pol-st, uha! Æ Buer ve dænd jen· Si· blöw skobbe sam'el, á så gi e lø's, li-g te Pe'tersen ijen vi-st sæ i æ Da'r, á vi sku po Plads.

De wa et' så møj' Sang·lieg som rigtig Bal·stök'ker, vi dand-st. Jens Vendter især wa æn få·le Dræng' bo-de te'e á dand-s á sjøng·, á de wa hæ-r så absolut ham, dæ før an. — Æ Gwol' wa færnisi'ere; nue hâj Tøjskow'; mæn »Skåwbor·e« á flier á dæm and-er sât æ Huesfær·e te'e; vi ku nåk åmmentrændt rænd æn

Par á' hwæ'r Dá'; mæn de fæ et' á hjelp'; vi háj· da hæld·digvi's æn Mu'er hjem·, dæ ku stap' æ Hwol·er nur Gång· á si·en bend nøj' Fær·e i'.

Wa Jens Vendter fø·rend Kavali'er i dænd' Dand·sskuel, så wa dæ æn Pi·g, dæ ku sæj Spårtåw' te ham, á de wa Snæjk'er Jens Naw'trups Dæt'ter Marta, dæ si·en blöw gywt mæ ham Kjømand Pæ Sme i E·gebjerre á æ dø' fo æn Djel O'r si·en. Hund wa wol nåk hinde Pi·gdaw· igjem·el dænd skrap'pest Bal·da·me i man·e Mi'ls Åm·kre'ds.

Mæn pu· — fo æn Loft á ar·be i'! De så· Pe'tersen mæ hans sölle swa·g Hjel·bre et' nøj tæl. Jáw, a ka háw·, hand æn Dá' to æn Bondt stuer Ark Papi'r åp á hans Puldt; de wa øw·erlá' mæ æn tyk Law Stöw, á så vi·st hand wos e á spu·er mæ æn Skjel'm i æ Yw·, ám vi ku si', hwa hæ·r sto. Næj, de ku vi dat'. »Dær stár: hæ'r dand·ses,« så· Pe'tersen, á så wa dænd' et' læng·er.

— De blöw et' ur·en jen' O'r, ja, snár et' ur·en æn Vendter, a háj· dænd' Gle· á ha Pe'tersen te Lær·er. Åm æ Sám'er át' á fi'ers blöw hand syk', á vi háj· æn Ti' mi gue, no aw·dø· Væn' Jens Han'sen te'e á háld Skuel, ham, dæ i man·e O'r blöw Lær·er i Ho·som. Hand wa søt'ten O'r á kam atter Höst o Jel·eng. Pe'tersen to ijen fat; mæn vi kam et' te Yw'l, fa de gi gal' ijen, á no háj· vi Wolle Mu·rer fræ Ram·seng te Vika'r æ mjest á æ Vendter. Wol·e wa Sön á Nels Krestjen Mu·rer i Ram·seng. Hand háj lø'st te Lær·er; mæn hand fæ et' Ægsa·men. Hand wa så i nur O'r Lær·er ve æn Fri'skuel o Sam'sø', mæn mot gi åp, fode hand blöw møj' syk'. Hand flöt no hjem' te Ram·seng á bøg·e sæ æn Hu's ve æ Kåsvæj væj·sten fo æ Fosam'lengthu's. Hæ·r dröw hand Træhand'el, á så háj· hand nøj Fotjen'est ve de, te hand wa No·bo te æ Fosam'lengthu's nætáp i dæm· O'r, da Fålk fræ hiel Sønd·ersal·eng strömme sam'el dæ·r te Gymna·stik á Mø·rer á Fæster. Si·en ga ham á hans Kuen Dörte·a dæm te'e á háld Skuel fo Smobör, á vesnåk fræ net'ten Hund·er á sæjs blöw Wol·e ansåt som Fårskwollæ·rer ve Ram·seng Skuel mæ Dörte·a som Mærhjelp'er. Di so·ld så dje Hu's á flöt ind i dænd nøj' Skuel, hwo·r di verk'e sam'el i man·e O'r. Si'el háj· di eng·en Bör. Di æ no dø· bæg·i tåw'.

Aldtså: Wolle Mu·rer blöw Vika'r i Væg·by, som a så·, á hand wa sãmænd gu'e nåk; mæn hand wa jo iliwal'e et' Pe'ter·sen, á de ga a, dæ so áw·est, æn Dá' U·rtrök fuer ve'e á knöt' mi Nöw· bá'g hans Røk' á si' bister te mi Kammerå'ter; a to mæ

et' i Ajt, te hand wa så skjel'e, te hand næjsten ku si' sæ si'el i æ Nak'. Hand så eng-en Teng' dænd' Då'; mæn ængång' si-en, a wa ind' i hans Butik å kjøv Fi-gener hælder Vrøw'l, hælder hwa de wa, lo hand mæ o æn fi'n Mår fosto', te hand gådt håj sit e, dænd' Då' a knøt' mi Nöw· båg hans Røk'. Så håj· a dænd', å en fild åsse ve mæ.

— A kommer si-en te nøj åm' å go i' æ Bøj'; mæn a æl iliwal'e hæ·r sæj· æn bette Krom· åm dænd' Goen i Bøj', dæ hænd sam'el mæ æ Skuelgång', ja, næjsten wa æn Di'el å'en. En kam jo te' æn Masse Yw·elgild·er ve æ Skuelkammerå'ter — mæ Li'eg å Löw·mår i lång· Ba·ner. Ja, hwor vi tom·elt wos sö'n æn Då', fo Ægsæmpel mæ'e å ta Kallebom·. Å hwæm' sku »sto« føst? De wa snår lisse spænd·end å fo de bestæmt som å træk' i æ »Tombo·la«, som vi så·. De gi gja·r atter jen' hælder ajen Ram·s. Dænd' ku, fuer å ta jen' å'em, ly· sö'n:

E'ne, me'ne, menk', mank',
 klenk', klank';
 o'se, bo'se, Bag'erdi',
 æj'e, væj'e, væk!

Dænd', »væk!« fild' o', wa fri', å så gi e åm' ijen, åm de så wa æn Sne's Gång·, te dæ et' wa ur-en jen' tebå·g, å dænd' sku så håld fuer.

Vi håj Uersprågs·lieg hælder Sang·lieg, vi gittelt Gå·rer, — imæld· te vi blöw føldt mæ gu'e Mar å Drek'. — Æn enk'eldt Gång' kam vi åsse te'e å dand·s atter Harmond'ika hælder Fjo'l, å de wa natu'r·ligvi's de ald·vild·est.

Så blöw e da hæn' æ Awt'en, fa·r en vedst å'e, — å no kam·sidst Nom'er o æ Program': vi kam ind' te æn lång' Bu'er, dæ wa øw·erlå' mæ æn trej e fi·r Rækki Pev·ernør'e, æn Døng· te hwæ·r. Dæ wa gja·r tåw' Slaw·er å foskjeld'ig Guehi'e; mæn dæ wa åsse stu'er Fåskjel o æ Pev·ernør'e i dæm foskjeld'ig Hjem', å de fosto stuer Bø'r gådt å tagsi'er; de wa et' hwæ·r Hu·smu'er, dæ ku fo hæ'derlig Åm·tål fo hinde Sa·ger; mæn de æ jo hæj·sen æn gu'e Kuen, dæ gi'r, hwa hund hå'r.

Te hwæ·r Døng· hət' dæ åsse nur Kreng·ler å flier Slaws Smokag·er. De hiele blöw bojen i' æn Lom·kle, å hjem· blöw e sam·elt i æn Tæj·en hælder æn naj·en Teng', å næ'r Yw'l wa te Ænd·, ku No·bobö'r å Skuelkammerå'ter gyer dje Sam·ellig·nen·ger å fend u'r å, hwæm' dæ dehæ·r Gång' håj hat dænd bæjst Pev·ernør·höst.

— Dæ æ jen' å dæm· Yw·elbesø'g fræ mi Skueldaw·, a ald·er glæ·mer. De wa dænd føst Yw'l, at'ter te a wa kommen i Væj·by Skuel, te a sam'el mæ æn hi'el Djel and·er Dræng·i å Pig·er wa bøjn hjem' te »Bet'te Peder Dej'n«, som vi kaldt' ham, skjønt hand ves wa star hind hans Få'r, — i ald' Fald' blöw' hand e. Æ Mand' so' vi slæt et' dænd' Då', å æ Kuen wa dænd' send'ssyg Ælse Tår·gor, a far hå næw·ent. Hund ku eng·en Teng' law· i æ Hu's, så di hāj· æn Pi·g, dæ wa som æn Slaws Hu·shåld·er; mæn Æl·se tuldere åmkreng' bode hæ·r å dæ·r, bo·de u·r å ind· — hæn· å hjem·. Hund hāj· æn kjøn' Sang·stæm·, å dænd' Då' sang' hund nøj å æ Ti' fuer wos, å vi pröw·e å dand·s at'ter e; mæn de wa mæ hinde Sang' som mæ hinde Snak: dæ wa et' rektig nøj Sær·eng ve'e.

Så håw·er a isæ'r æ Beværtneŋg dænd' Då'. Lisse rask, som vi kam·, fæ vi Kaffe. Pe'der hjalp æ Hu·shåld·er å bæ·r e ind', å di kildt o' mæ'e, så læng· dæ wa nue te'e å træk fræ'. Dænd'· gång' dæ et' wa de læng·er, sto dæ fi·r Kåp'fulde o æ Bu'er, tåw' ve hwæ·r Si, å dæ·r blöw di stå·ndend. Vi spöjt' å dand·st å spælt Kwot, å hwa vi no ku hæ·t o'; vi fæ åsse nur gue smu'er Mæld·mere hæn' o æ Då', å æ Ti' gi i de hiele taw'en gådt nåk te hæn' ve Awt'ensti, da nue å wos sku te Yw·eltræ' i Ram·seng Fosam'leŋgshu's. Så kam Æl·se ind' i æ Ståw· å so' dihæ·r Kåp·fulde Kaffe, som hund wol hāj sit tyw· Gång· i æ fæm e sæjs Klåk'stå·nd, di hāj staw·en dæ, å så så· hund så natu'rlig, som hund ald·er hāj skaj' nøj: »Å, væ'r no så gu'e å drek de Kaffe, inden de blywer ko'ld.«

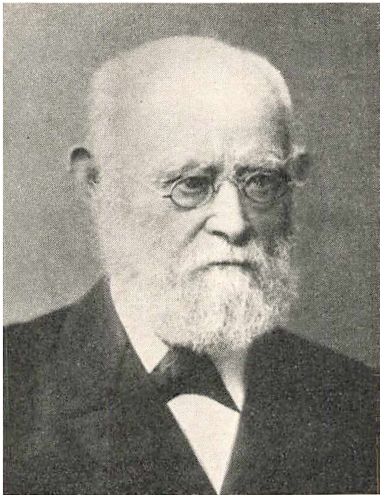
— Te Maj' ni' å fi'ers blöw a skröwen u·r å æ Skuel. Dænd' Då', a sku sæj Fowal sam'el mæ nur and·er, tald· Pe'tersen te wos åm dænd' Skröwt'stæj: »Håld fast ve de, do ha'r, at eng·en ska ta dind Kro·ne«, — å hand gjåw· e sö'n, te si'el åm a hå glæmt, hwa hand så, så glæmt' a ijen ald·er æ Må·r, hand så· e o'. Å nåk så a Fowal te Pe'tersen å Væj·by Skuel dænd' Då'; mæn de bety· et', te vi wa fær·dig mæ hindaj·en — twatimuer.

— — —

Fræ trej' å fi'ers wa'e, te æn stu'er Kre'ds å dæm·, dæ hāj slutte dæm te Kjerk'ebj å si·en te Mon'rar, blöw Sow·enbonds·lø·sere te Glu'r i Jebjerre, å a wa jen' å dæm·, dæ kam te'e å go te Præjst te ham åm æ Sām'er ni' å fi'ers. Glu'r wa i dæm· O'r hiel Sal·engs Præjst, ka en gådt sæj·; vi wa åt' å tröj·e i dænd' Sām·erhåld', å vi wa fræ man·e å Sal·engs Sow·en. Fræ Rör·eng

wa vi fæm': Mari' fræ Måld·erup, dæ no æ gywt mæ æ Sow·en·fow·e dæhjem', ham mi gue Væn' Hænrik Law'sen, Mårbro Hans Krestjens Dæt'ter Seg·ne, dæ sejer Ænk'i atter Brå·nd·derektoꝛ Højsgoꝛ, sidst i Hjör·eng, Jakob Slåts Dæt'ter Æl·se, Law·ris Jep'sen, dæ wa Plæj·sön ve Jens Law'sens, å så mæ.

Hæ·r ku væ Grond' te'e å fotæ·l jen' Ægsæmpel imæld man·e o', hwor ledt Glu'r tindt' o' å ta Hæn·sy'en te sæ si'el, næ'r hand

Kr. Glud.

I ca. 60 Aar Præst i Jebjerg·Lyby — og over hele Salling.

ku gyer and·er æn Tjen·est. I dæm· fæm' Hjem', hæ·r æ Snak åm', wa vi gådt nåk kyerend hwærjen'; mæn vi and·er Bö'r blöw tan gådt mæj i æ Ar·be æ fljest å wos, å dihæ·r Mænd' töt' iliwal'e, de wa æn stram' Pif To·bak å kjør te Jebjerre mæ wos tåw' Gång· i æ Ug; mæn trow'r I så et', Glu'r böj tæl, te vi mot kom· fo wos si'el jen' Gång' å så væ·r dæ æn bet'te Krom læng·er, — å sö'n kam e te'e å go', te vi kam øw'er Høst. Dænd sidst Må·ner folång·e vi si'el å kom dæhæn' sam'el mæ dæm and·er å læ·r dæm nøj å kind·, fa vi sku sto' imæld· dæm o æ Kjerk'z

gwol'. De blöw et' møj', vi o dænd' Må·r kam te'e å kind· hwær·and·er; mæn di wa no hwær'jen' gue ve vi and·er fræ Rör·eng, dæ, si'el åm vi et' wa dæm smo', så i ald' Fald' wa dæm fo'. Dæm· å æ Flåk, a håw·er bæjst, wa Harald Agselsen, Marjanne Pe'dersen fræ Ly·by Skuel, Æsper Ståw·by, åsse fræ Ly·by, å jen' å Ajs Mek'kelsens Sön·er fræ Grend·ersle; æ fljest å dæm· æ no dø·.

Aldtså, wa fæm' Hjem' byt'tes te'e å kyer mæ wos. Mårbro Hans Krestjen wa ald'ti si'el Kusk, å de wa Jakob Slåt åsse. Han høj· æn bette maw'er Pild'ek, dæ høj nåk å gyer mæ'e å træk' wos; mæn hand piske gådt o'en fuer å fo en te'e å rænd·; ja, a håw·er æn Då', en ild slå øw'er i Gång', fode en sku foræt' nøj; mæn Ja'kob så en ræj'n Beskej'en: »Do ka gådt rænd· å ski·r, å do ska åsse,« — å dænd' mot væ·r så gu'e å traw· ijen.

Næ'r de wa Jens Law'sen hæjer Få'r te'e å kyer, så kjåw·er

di sãm'ti si'el; mæn hâj di møj' trândt, tur di âsse nåk betrow'
Law-ris hælder mæ æ Tæm. Æn Dâ', a wa Kusk, sto' æ Hæj-st
âm. o Glu'rs Tâwt næ'r ve æ Ba-n, â dænd'gâng' hand så hôt',
te dæ kam. æn Tog, jaw hand mæ u'r â si' atter æ Hæj-st; di
ki'eg gu'enâk nøj hôt atter dehæ'r Spø'gels; mæn di blöw iliwal'e
ståndend.

Mari' hinde Mu'er wa Ænk'i atter Pæ Nielsen i Måld'erup.
Hund hâj. dænd' O'r â flier te Besty-rer æn æld'er Kå'l, dæ hi
Kræn Bal.e. Hand hâj brow'n Fuld'skjek', ka a hâw., â hand wa
ves i de hiele æn møj' værien â staveli'ere Kå'l. Mæn Law-ris
â mæ ku no et' li. ham. Fo de fœst sku vi, næ'r hand kjåw'er,
stæl. u'r ve Hæj-sthaw Mark, fo så wa e nem'est fuer ham â
kjør gjemmel Kræj'bjerre, Na-r And'drup â Fram'ersle. Mæn hwa
dæ wa wa:r: Law-ris â mæ wa wol nåk nøj kâwt'e, sön som
stuer Dræng'i ka vær, â vi hæt o' â ild hop â' æ Vow'n â o'en
ijen æn Gâng' imæld. De blöw hand gal' øw'er, som dat' sæ'r
wa, â så. wos nøj bestæmt, te de ild hand et' ha. De wa vi nøj'
te'e â byw. wos fuer; mæn vi sku et' âp â âg mæ Kræn Bal.e
mier, hæj-sen Tak, â næjst Gâng', de wa hans Tu'r, to vi æ
Hueser â Skow' i' æ Hånd â sât i strat Traw sni' øw'er ald'
teng' æ Jebjerre tæl, â vi wa dæ møj' fa-r ham. Dænd'gâng' vi
wa fær-dig ve Glu'r, sât vi astæj ijen fuer â ham, â vi lo' u-r i
Jesper Mu-rers Så-ndgraw', hælder hwa de wa fo æn Hwol,
sønd-en fo Bostrup Kåsvæj â kuk'ke, dænd'gâng' hand dræje æ
Vi-om Møl. tæl mæ æ Pig'er, â vi töt' natu'rligvi's, vi hâj gjåw'
æn få.le Landter.

Glu'r lo mæ sãm'ti si-en hø-r, te a wa »æn søw-ne Hund'«
dænd' Sãm'er, — â de wa sãmænd et' sæ'r, âm de wa sand. A
håw'er jen' Dâ', de kne'f foskrækkelig â håld æ Øw'en âp'; a
hâj ma'st mæ æ Skât'tere âm æ Fuermæj.e, â så kjåw'er vi dæm
tåw' Mi'l lig i æ Mæj-eslaw', sön te vi wa dæhæn. te hal'trej'.
Wa Dâ' â Klåk'slæt blöw sât fræ Gâng' te Gâng', lissom de no
ku pas bo-de ham â vi and'er.

De, hand gi igjem-el mæ wos, wa isæ'r Nøj' Testamendt'es
Biv'elskhistâr'i â nøj âm Måten Lutter atter Liståws Bo'g mæ
Bæl-ere. Mæn de go'r hæ'r som i æ tåw' Skueler, te de, dæ
æ klår' tebå.g, æ æ Ind-trök â', hwor gja-r hand vild, te
vi sku blyw lisse âp'taw-en â'e, som hand wa. A hâw'er fo
Ægsæmpel dænd' Dâ', da hand foto-ld âm', hwor-en æ Lyssen
slow æn Væn' â Lutter dø' ve æ Si. â ham, â te Lutter låw.e â

blyw Monk, hwis hand mot slep löw·end fræ'e, — hwor·en Glu'r
 så smæk'ke mæ æ Mond', som hand no ku gyer e, å så: »Åk,
 sø·deste Bör'n, sikken Begi'venhe'd!« — å dænd' U·rtrök kam· tit.

Æn gu'e Di'el å æ Ti' sö'n æn Dâ' ve Glu'r wa'e, næ'r han
 kam· mæ æn Pa Løf fuld· å Æv·el å djelt u'r te wos. Vi fæ trej'
 hwær, — å de wa hwær'r Dâ' i dæm· Ug·er, vi wa sam'el hwær·
 jen', ald· åt' å tröj·e; dæ wa jo så gådt som eng·en Frogt i Sal·eng
 dænd'gång', så dehær wa æn hi'el Hem·erigsmond·fuld.

Den gamle Præstegaard i Jebjerg.

Den smalle Dør til højre førte ind til Gluds Præsteresidens med det ene Vinduesfag — mod Nord.

Glu'r wa o·ven, vild gja·r læ wos ver, hwa hand wa åp'taw·en
 å', — å så u·rtröt' hand sæ te Di'els po wo gue Sal·engbomo'l.
 Æn Dâ', vi and·er Rör·engbow' wa ve ham åm æ Fuermæj·e, så·
 hand, dænd'gång' vi sku te'e å hjem': »I Daw' ska je te Woj'ens
 å præjk'.«

A ka håw· hans Mu'er fræ dænd' Sãm'er. A hå ængång' höt
 Ålfert Rika·rd sæj, te dænd'gång' hand wa Bå'r, ræj·ent hand,
 te hans Gam·elmu'er nåk wa å lisse hyw' Ald'er som Metusalem.
 Ja, de ku li·g pas mæ gam·el Fru Glu'r, som hund lest åmkreng'
 — bet'te å gro' å mæ æn hwidt' Kap' o æ Hue.

— Sam· Sãm'er so' a åsse i Jebjerre Sal·engs føst stuer Spårts·
 mand', Æsper o æ Mæjeri', kjør o Sykkel. De wa åsse æn Sy'en,
 en gja·r rænd· æn Fjarrengvæj fuer å fo dænd'gång' — å'ejå
 indda.

Vi and·er Dræng·i fræ æ Sow·en låndt hæn· ild åsse gja·r

âm' o Jebjerre Stasjo'n å si' æ Tog, næ'r de ku pas sæ; de wa
 jo hi'el nøj' fo æ fljest å wos, å hwafuer sku vi et' væ lisse nys-
 gjerre som æ Kuen hælder Pi'g, hwa hund no wa, fræ Mow'en-
 strup, dæ gik æ lång: Væj te Jebjerre fuer å pröw' å kyer mæ
 dehær nøj' Befår'dreng te
 Skyw'. Mæn dænd'gång'
 Lise Sa'r kam hjem' ijen, å
 di spuer hind, âm hund så
 kam mæ' æ Tog, så ska
 hund ha swa'r: »Næj, gjåw-
 a de! Føst pi'ef æ Lokom,
 så ræj-st æ Stasjo'n, å så ku
 a missæl ski-r.« Å læ mæ
 no föj tæl fo mi æj-en Ræj-
 neng, te hwis nue æl sæj,
 te de æ Band'snak, så sæj-er
 a, te sö'n ta'r a'e et'. De æ
 æn Beskej'en li'g u'r å e
 Pues å fræ æn Ti', dæ et'
 wa lisse poli'ere som dænd'
 no. Mæn te sö'n æn U-r-
 trök sku kom' å ro' hælder
 sempel Tank'egång, — næj,
 de behöwt' en da slæt et' å
 gyer.

— No, så blöw vi and-er
 åt' å tröje da komfomi'ere
 i Ly-by Kjerk' æ Sønd-de
 atter Mek'kelsdå'. Hwa
 Nom'er vi sku ha, de gi
 hwæt'ten atter Klo'gskaf hælder Åld'er, — vi trak hwær en
 Sær'eld; a blöw Nommer syw' å æ Drængi; så vidt a håw'er, wa
 dæ töl' å dæm' å sæjs å tyw' Pig'er. Æ Præjk'en ka a et' håw-
 nøj' å', å æ Øw'erhø'reng kam vi nem' âm' ve; vi gjem-elgi li'g
 æ Lig-nels âm dænd barmhjertig Samarita'n; de to wol fæm'
 Minutter. »Så go vi åp!« så· Glu'r, å så blöw vi komfomi'ere ve
 æ Åldt'er.

De wa hæld'er knap som no mæ æ Gaw'er. Mi trej' Måstere
 ga mæ i Fæl'e æn Skryw·map' te trej' Krow·ner — fær·dig! Mæn
 a töt', de wa stuer Teng'.

Esper Andersen, Jebjerg.
 Sallings næstførste Mejerist og første store
 Sportsmand.

Dænd næjst Sønd·de wa vi te Aldt'ers i Jebjerre Kjerk'. De, a bæjst ka håw· fræ dænd' Dâ', æ Anton Snæjk'ers mægtig Sang·stæm·. Hand sto o æ Gwol' næj·est i æ Kjerk', dænd'gång' vi begønd· mæ'e å sjøng·: »Denne er Dagen, som Herren har gjort«. Ty·gesen wa æn møj' gu'e Kjerk'sang·er; mæn hæ·r to Anton æ Fø·reng bo·de øwer ham å æ Me·nighi'e, å a hå ald·er hõt dænd' Sal·m blyw sjong·en så fæstlig hwæt'ten fa·r hælder si·en.

— A hå tit tindt o', hwor·en de ka væ·r, te hwæt'ten Kom·fomandter hælder dje Foæld'er ro·ler i æ Kjerk' no. A wa te Komfomasjo'n bo·de i Læm' å Rø·reng i sidst Hal·di'el å æ Fi'ersere, å bæ·gi Stæj·er wa dæ æn Snøwt'en å Holk'en å Taren Øw'en bo·de å Bö'r å isæ'r Kwend·fålk, li·g fræ æ Præjst hand kam o' æ Stu'el, å te de hiele wa fobi'. Dænd' Dâ' i Ly·by wa dæ et' møj' å'e, åm dæ i de hiele wa nøj. A ka tenk', de fo æn stu'er Di'el kam å', te Glu'r slæt et' lå an o' å kald æ Grå'r fram'. Iliwal'e: a trow'r, dæ æ' æn Fåskjel, ur·en te a regtig ka re en åp. Mæn a ka sæj, som Byskåw hand så tit så, næ'r vi ænd· æn Ti·m mæ æn o·ven Spörsmol: »No ka vi jo tenk' øw'er e.«

ØWER RAM·SENG NA·R MARK Å I ÆJ·STRUP IJEN

Så fløt vi da øw'er i æ Stæj o Ram·seng Na·r mark fōst No·væm'ber trej' å fi'ers. Dæ wa' æn Ståw', vi eng-en Brow' hāj·fuer, å ind' i dænd' fløt' sam· Då' æn gammel Pi·g, dæ ald·er blōw kaldt åndt hind Ka Hö·n. Hund wa jen' å dæm', dæ wa blōwen lāk'ke i hinde ong· Daw. å hāj fāt æn Sön, dæ ves et' brø sæ mōj' åm' hind. Hund stælt smo' Får·drenger å klår sæ mæ de Grå'nd, hund tjent', å hwa gue Mend·eskær ga hind. Hinde Huenæ·rengsvæj wa hæj·sen å go åmkreng' i æ Sow·en å sæ·l foskjeld'ig Teng', som Mæt Væw·pi·g i Kræj·bjerre law·e: Lom·kleer, Hand·kleer å nur stuer Bendind'kle·er, som Kå·ren kaldt' em. Nær' hund no wa po Fa'rten æ mjest å æ Ti', fæ hund wol æ Fø, hwo·r hund kam, å sām· Stæj·er indda æn Krom· i æ Tå·sk hjem'. Te was sku hund et' gi and·er Hu·slæj, ind te hund sku sej ve vi and·er trej' Bö'r, nær' Få'r å Mu'er æn enk'eldt Gång' wa i' æ Bøj'. A ka fo Ægsæmpel hāw·, di wa te Yw·eltræ' i æ Fosam'lengshu's æn Awt'en. Åm de wa dænd' Awt'en, ka a et' hāw·; mæn de wa da ængang', Kå·ren ild war·m sæ nur åp'stywe Katåfler i wa Ko·gka·kel. A ka si' fuer mæ, hwo·ren di wa skor i pæn smo' Bej'er; dæ wa gu'e Dep'pels imæld· em å æn stu'er Klomp Marfjedt i', — no ræst dæ et' åndt ind æn bet'te Krom Såltd. De to hund i wa Såltd'kas; mæn dænd'gång' hund så sku ta æ gu·l Kruk' mæ æ Katåfler u'r fuer å kom æ Såltd i', så blat de hiele fræ hind ni'e o æ Gwol'; æ Kruk' gi i hund·er Støk'ker, æ Katåfler lo' øwer æ hiel Ståw·næjsten, å Kå·ren wa li·g ve' æn Grå'r. »Å, hāj· a indda ald·er fāt de foband·ede Såltd,« så hund.

Hund wa no ves et' sær·lig tæltå·lend fo Bö'r i de hiele taw·en, si'el åm hund gjåw· sæ ald· dænd' Ulæj'lighi'e, hund kund. Mi Søster Dag·mar wa åmkreng' ve O'r gam·el, å de ka gådt væ æn wan·skelig Åld'er. A trow'r nåk, Få'r å Mu'er wa i

Rör-eng te Begraw'els å ild kom hjem' fa Awt'en æn Dâ'. No ka sö'n nøj jo nåk ta' æn Stånds Ti' mier, ind en hå ræj·ent mæj; i ald' Fald' wa Dag·mar blöwen hi'el umu'lig dænd' Dâ'. Bo·de Kå·ren, Mag·nus, dæ wa trej' O'r, å mæ gjåw·, hwa vi kund, fuer å stæl hind tefræds; mæn de wa li·g møj', hund so' o æ Ståw·bu'er å stret u'r mæ bo·de År·me å Bjen·, å så skre'g hund, som dæ wa æn Knyw' i' æ Hals å hind. Te sidst fogik æ Tål·mo'dighi'e åsse Kå·ren, så hund bust u'r: »Mæn föj fo Fand·en, som do da skri·ger, di'n fæ·l Ong·!« De hjalp natu'rligvi's ald·er æn Hak; mæn knap at'ter kam· wa Føæld'er, å så wa de ho·r øw·er.

Dæ æ' æn Pa Teng' fræ dænd' Vendter, a mo ha mæj. De wa møj' almend'elig, te fat'te Fålk, dæ ba åm Låw te'e å leg i æ Bøj' æn Næt, fosekre åm', te di »såmænd hwæt'ten wa lu·se hælder skav·e«. Dæ·rfuer ku di no gådt træf å væ·r e iliwal'e, å de wa nætåp de, a kam u'r fuer dænd' Vendter, å såw· ve æn hæld·sen møj' rå'r Dræng', dæ hjalp mæ te'e å fo bæ·gi Diel, bo·de Lu's å Fnat. Mi Mu'er töt' jo, de wa nøj få·le nøj, å dæ blöw gjåw stuer An·staldt'er fuer å skaf mæ å' mæ dæm· fræm·e ijen. Si'el so a et' så swot o'e. De wa li·g te Yw'l, å jen' å æ Hal·hællédaw· wa a te Gild· ve Lawris Jep'sen. Vi mo·re wos nøj å æ Ti' mæ'e å slå te Ki·l, som vi så·, — vi re·st nur hyw· Sti'en, dæ gjeldt' fo hwæ·r si Tal, å så slow vi em øwerænd· mæ æn mend·er Sti'en. Dænd', dæ fæ mjest, blöw Pa·ve, dænd næjst Kæj·ser, dænd tre·i Kong·; mæn dænd reng·est blöw Lu·skong·, — å de blöw' a. Mæn de slow' mæ et mier, hind te a nåk så fresk så·: »Ja, de passer da fo Ræsten gu'e nåk, fo a æ åsse lu·se.« —

Æn Næt wat' Få'r mæ å så·: »Do ska åp, To·rålf, Mads Hyw's brend·er!« Mads Hyw' bué æn bette Støk' væj·sten fo was. A blöw hi'el sæ·r ve'e; mæn i de sam· so' mi Få'r u'r æ æ Vind·i æn Gång' tæl, å så så· hand nåk så glå': »Å· — de æ æ Må·n!« Ja, de wa dænd', dæ gi så glu·end rø' ni'e; Mads Hyw's Støj dænd' sto gådt nåk, å vi lå wos rol·e te'e å såw· ijen.

— Mæn de wa hæld·sen et' bæj·er å bow' hæ·r, ind de ku ha blöw·en i Ajs Ku'rups Støj: mi Mu'er lænd·s, te hund wa næjsten hi'el syk' å'e, å de wa dæ·rfuer æn stu'r Løk' fo wos hwæ'rjen', te Mårbro Pæj·er ku kyef Kar'ls Go'r i Væj·by, li·g æn Bøsskår sønd·en fo dænd', hand høj', å æn hi'el Djel sta·r, — å vi så ku fo hans å Mu'ers Fø·go'r. Vi wa glå· hwærjen'

dænd fœst Apri'l fi·r å fi'ers, ald·mjest wol Mu'er, dæ no wa fær·dig mæ'e å læng·s, mæn da åsse mæ, dæ jo wa blöwen ve å go øw'er te æ Fri'skuel; no blöw de dæj·lig nem' ijen.

Imæld dæm·, dæ hjalp wos å flöt' dænd' Då', wa åsse Ka Hö·n. Mu'er hâj law·e så møj' nur gue Sør·sop' te dæm·, dæ kjåw·er mæ æ Sa·ger, å hund vild da åsse, te Kå·ren sku ha nue å'em; mæn hund wa ves iliwal'e så ki' å', vi ræjst fræ hind, te hund hi'el wa gan fræ' æ Ieren dænd' Då'; hund ild i ald' Fald' eng·en Sør·sop' ha, å da Mu'er nöj· hind stærk te'e å ta'em, så hund ræj'n Beskej'en: »Å æl sgu et' hå'em, Jehan', no band·er a.«

Hwor læng· Kå·ren kam te'e å bow' ve Peder Jør'ensen, dæ fæ' æ Stæj dæøw·er, ka at' hâw·; mæn hund kam i ald' Fald' æn Øw·ergång' te'e å sej te Læj· te Hans Law'sens. Dæ·r dø· »Monter«, hinde Hund' å bæjst Væn', å hand sku da ha' æn hæ'derlig Begraw'els. De gi no hwæt'ten wa·r hælder bæj·er, hind te hund fæ æ Graw' fo bet'te; mæn i Stæj fuer å law· en nøj sta·r, hindt' hund hinde Bröknyw' å skor Hund' möt' øw'er; så ku en væ·r dæ. Mæn de to iliwal'e så hât o hind mæ Mon·ters Dø', te hund et' ild gjør e åm' ijen. »Næj, no Monter æ dø', så' æl a sãmænd eng·en Hund' ha mier,« så· Kå·ren. — Hinde sidst O'r kinder at' nøj tæl. Hund dø· vesnåk i Rör·eng i æn hyw' Åld'er.

— Å hå så', te Mårbro Pæj'er bølge æ Sal's nøj åm' i trej' å fi'ers. De blöw no wa Sag å bøg æ Fly'hu's åm'; di trænd· i Sand·hi'e te'e. Så bög·e vi da æn Hu's te bo·de Hæj·st, Höw·der, Swoj'n, Fo'r å Höns sam· Sãm'er, å i syw' å fi'ers såt' vi æn Kyerlå·. — De wa æn Pa fonyw'le Sãm·re. Anton Snækj'er fræ Åt'teng å Matis Mu·rer fræ Ram·seng wa si'el æn Pa knu·s·døgtig Hand·værk'ere mæ æn glem·rend Humør', å di hâj· nur Swænd·, dæ wa lissedan·e: Peder Må·tensen, no i Ram·seng, Jens Krestensen, dæ sidst wa Aw·håldsvært i Rör·eng, Engvardt Præjst fræ Hæm', Jens Rem·er fræ Læm' å flier. Dæ blöw be·stælt nøj; dæ blöw sjong·en nøj, å dæ blöw så' nur Vit'tighierer, sö'n te de foslow'.

Naw·nlig æ Sãm'er syw' å fi'ers, da vi bög·e æ Lå·, ka a å flier Grond· ald·er glæ·m. Vi sku rej bo·de æ Sønd·erhu's å æ Lå· ni'e å blåt sæt' æn Kyerlå· i æ Stæj; så sku dæ lok'kes i æ Sønd·ersi· mæ Plandt'neng, å de blöw åsse gjåw'. — Dehæ'r Bøg·geri' sku no li·g fræ' æ Hå'nd, inden æ Aw'l sku i' æ Jow'r, — jåw' sæj': dænd öld·et Mars lo vi å to Tå'g å' æ Sønd·erhu's;

æ Su'el skind·, å de wa så skjøn', som de så wa møt' i Maj'; Anton Snæjk'er å hans Sön Pe'der kam· sam· Dä' å begönd· å how, å dæ wa Sweng' i'e. Mæn åm æ Næt fild' dæ æn gu'e Law Snø', å så blöw' e de fæ·leste Væj·lo mæ Snø' å Sjap, mæ Ræj'n å Blæst å Kuld' trej' Ug·er i Træk. No Anton wa kom·en, wa hand ki' å' å ræjs hjem' ijen, å så hætt hand da o' å ta æ Föld·tem'er u'r å æ Lå· å så sto' dæ·rind· mæ dje Ar·be. Dænd'gång'

Anton Andersen, Tømrer.
 Først i Rodding, siden i mange Aar paa
 Otting Hede.

de blöw' nøj bæj·er Væj·lo, to vi åsse æ Tå'g å' æ Lå·; mæn Anton å Pe'der blöw iliwal'e stå·ndend dæind· nur Daw· ind·no; de ku da ald'ti væ lisse gådt fo dæm· å væ·r dæ·r, som de wa fo æ Ræw å sej ånder æ Har·e i Ræj·envæj·lo. — Så blæst e æn Dä' åp te æn Flyw·står'm. Anton å Pe'der sto ve djes; a sto' æn bette Stök' dæfræ· o æ gam·el Tæsklow', å Få'r wa åsse dæind·. Mæ jet kam· dæ æn Vend·stør' så stærk, te æ gam·mel Skidt et' ku sto' fuer en; a ka si' fuer mæ indno, hwor·en æ gammel Liervæg·i ræjst ni'e fræ æ Sønd·erænd· å', i de sam· som

æ Åw·er dröw Væjster o'. Mæn ve æ Na·rænd· wa æ Lå· bögge sam'el mæ æ Nös, å dænd'gång' de no vræj ald· æ Lat'ter øw'er o jen' Gång', så ga'e æn Skaltör'n, a ald·er hå höt Må·gen tæl. De hiele ski· i æn Yw·eblek; mæn a blöw taw·en å æn Foskræk'·kels·, a ald·er ka glæ·m; a true, mi Lyw' hāj Ænd·, å a ga' æn Hwæ'l, dæ ku ha höttes fofær'delig låndt hæn', hwis de et' hāj blæ'st så fæl'. A to no eng·en Skå·; mæn Pe'der te Antons kam så håt i Klæ·m ånder æn Bjelk', te hand et' ku hjælp sæ si'el dæfræ'; hand lo' i æ Sæng' æn Pa Daw· hælder trej'; så kam hand te Kröldt ijen. Dænd'gång' æ Foskræk'kels' føst wa øw·er, wa Få'r hi'el glå' ve'e, som de wa gaw·en; de hiele wa møj' nem·er å fo skild' ær, no de wa kommen te'e å sto' å leg o æ Jow'r hwær Krom·.

Æn naj·en Træk knötter sæ åsse te Anton Snæjk'er, dæ ald'·ti·er sto'r fuer mæ som dænd mjest u·rpræ·ge At'terkom·er å æ

gam·el nor·disk Kjemp'er, a hå mödt o mi Væj. — Så høj hand da stan å taw·en nøj Kuld' i dehæ'r o·ven Lå, å æn Då' wa e kom·en dæ·rtæl fuer ham, te eng·en Teng' dut': hand ku hwæt·ten spi·s hælder sjøng· hælder bestæl· nøj mæ æ Yws. »Mæn de ska snår blyw bæj·er,« så hand, å hwa hand høj· å gyer, hand fæ Båj åp te Jens Hø'ker atter æn hal' Flask Brænd·vind å æn Skårreng hwidt' Pev'er; de blöw stödt i æ Muetels, å a ka si' fuer mæ no, hwor·en hand to' æn stu'er Hworski'e tåpfuld' å dehæ'r Pol'ver — i' æ Hals mæ'e, å så skyld hand e ni'e mæ æ hal· Flask Brænd·vind; så gi hand i' æ Sæng' æn tåw e trej' Stå·nd mæ æn Pa tyk' hjem·væwe Dynd·er øw'er sæ å swædt', te a ve'r et', hwa de lig·endt; mæn de u·nd wa dröwen u'r, å Anton wa ijen dænd gam·el Anton, dæ et' gi å' æ Væj fo nue Teng'.

Næj, hand ku man·e Teng'. A hå som Bår sit å höt ham gjø Tjen·est som Ko'rdej'n å Kjerk'sang·er i Væj·by Kjerk', å de ku eng·en ægsamini'ere Mand', åm hand så høj U·rmærk'els, gyer bæj·er. Hand ku før æn Sam·tål åm bo·de hyw· å dyf Teng', sö'n te dæ wa nøj ve'e — åsse fo æn Dræng', dæ so' i æ bag·est Si' å æ Ståw· mæ bo·de Øw'en å Ø·rer o·ven, et' mendst næ'r Anton æn Gång' imæld· slow æn Skrand'i åp i æ Kre'ds — dænd', dæ begønd· sö'n jaw'n kraftig, mæn så atter· hå'nd Brust åp te æn hi'el Tår·en — så wold·som, te æ Dræng' dænie wa så ræj', te hand rest — mæn iliwal'e gja·r ild hø'r de sam· ijen.

Å Anton ku brow hans lång· Bjen·; a hå höt ham sæj·, te hand' æn Då' drak Kaffe i Har·erup Præj·stgor æ Klåk' wa tåw' å spist te Awt'en i Læm' Præj·stgor, en wa sæjs, å hand høj gaw·en æ Væj imæld æ Stæj·er i dænd' Ti'. — A håw·er åsse, hwor·en hand sām'ti·er kam ind' te was, næ'r hand æn Luerde Awt'en gi fræ Ko's i Li·m, hwo·r hand tit ar·bere, å hjem' te Åt'teng. Hand kam· ald'ti, næ'r vi fo læng· si·en wa i Sæng'; æ tång· Værk'tøj lå hand i æ Go'r; æ Gång·da'r wa ald·er lo'st, så ledt som nue å dæm and·er Da·r, så hand gi lig ind' i æ Såw·kammer te wos; dæ·r sāt' hand sæ o æ Bu'er; dæ blöw hindt æn Pa Påtter Öl te ham — å så ræst vi et' Ånd·er· håld'neng å ku slæt et' tenk o Søw'n dænd föst Stå·nd, te Anton ijen gi u'r å to æ Twæ·rsæk o' æ Nak' fuer å marsi'er dænd sidst Mi'l, fa hand kam te Row'. — Å læ mæ te sidst tenk' o Anton, som vi so' ham, næ'r hand wa te Re·sgild·, hwo·r hand høj bøg·e, — hwor·en hand dand·st, te æ Swe'r rand' ni'e i hans stuer

Skjek', å så så hand, te nær hand sö'n regtig blöw gjem·elswædt, så blöw' hand tröj·e O'r ong·er. — Jåw, Anton wa æn ståltd Skik'kels i dænd' stuer Flåk å særpræge Mænd', a ust åp imæld', å som a skyld·er så møj', te de ald·er ka betå·les.

— De wa dænd'gång' næjsten lisse almend'elig, te æ Mænd' ku tæk', som te æ Kwon·er ku spend'. Nær dæ blöw bögge nøj' Hu·s, hjalp gue No·boer tit hindaj·en mæ'e å tæk'; mæn dæ wa

Kristen Svenningsen fra Mors og
Hustru Mette Kirstine, min Moster.
Sallings første Mejerfolk i Nr. Lem, omtr.
samtidig med Esper Andersen i Jebjerg.

jo åsse sær·lig Tæk'kimænd', dæ gi u'r å tat' fo Betal·eng, å di ku fo mier hind nåk å gyer æ hiel Ti'; æ møj· Öw·els gjåw· jo gjær, te di bo·de ku kom øw·er mier å gyer e pæ·ner ind dæm·, dæ et' kam te'e ur·en nue fo Daw· æn Gång' imæld', kaski et' ængång' hwær O'r.

Æn Tæk'kimand', dæ wa stu'er Røwt åm', wa Wolle Niel·sen i Ål·bæk, mjest kaldt Wolle Ål·bæk. Hand wa møj' døgtig te æ Handti'ereng; mæn hand ku fo hans Nøk'ker å blyw hi'el star·e. De åp'löw·e å ængång' som fænten—søj·sten Ors Dræng'. A wa æn Di'el å æ Sãm'er hæn· i Send·eng å hjelp' ve æn stu'er

Bøggeri', Kræn Swæn·engsen hån i Gång', æn nøj' Kyerlå· å æn lång' Österhu's te Höw·der å Swoj'n. De wa fær·dig te'e å blyw tat; mæn Wolle Ål·bæk, dæ wa bestælt, blöw' hæn·, å da Kræj·sten æn Dån' kjåwer u'r fuer å hør·, hwa æ Mjen·eng wa, fæ hand dænd' Beskej·en, te de wa slæt et' te'e å ha mæj å gyer; hand hån låwe sæ u'r te møj' mier, ind hand ku øw·er·kom·, å no vild han slæt eng·en Støj·er. Mæn Kræn Swæn·engsen wa et' taft bån' å æn Vow'n; si'el ku hand et' tæk'; mæn sam· At'termæj·e fæ hand fat i hiel fir gue Væn·er, dæ kund; di begønd· næjst Mår, å fo' Daw· at'ter wa æ Hu·s tat.

A kam ti·le te'e å löw mæj i Politik, fode mi Hjem' å mi Slæjt wa møj' åp'taw·en å, hwa dæ gi fuer sæ i æ Proviso'rio'r. A wa knap nåk ti' O'r dænd' Apri'ldån' i fæm' å fi'ers, da vi fæ å ver,

te æ Rigsdå' wa sænd hjem', ur·en te dæ wa blöwen æn Finand's= låw u'r å'e. No wa e klår', te Æstrup ur·en Folåw ild brow æ Land' si Pæng· te'e å bøg dænd' Befæstneng åm Kjøvenhaw'n fuer, som dæm·, a so åp tæl, et' ild ha hwæt'ten fo ledt hælder møj'. Mi Få'r sto i æ Kykken å hwæt' hans Balbi'erknyw'; hand sku ha æ Skjek' å' å te Skyw·. Så kam· dehær Båj, å a ka indno fonem· æ Har·m, dæ lo' i hans U'er, dænd'gång' hand så·: »No ku en hæj·sen kom kjøn' astæj, hwis en ild go u'r å sæj, te Kong·en hand æ æn Pjaldt, å Æstrup de' æ æn Kjeldt'reng!«

Mæn hwa mi Få'r dær så ind·en fo fir Væg·i, wa dæ man·e åm' å tenk', å dæ wa åsse jen' tæl, dæ så e, sø'n te de gjåw Verk'neng, — å de wa Glu'r. I syw' å fi'ers wa Frærerik Grondtvig hjem· fræ Amer'ika' o Besøg, å hand ræjst så åm·kreng' å tald· å sammelt Mærlem·er te »Dansk·amerika'nsk Sam·fond'«, dæ håj· æn Mærlemsblå', dæ hi »Kås å Stjær·ne«, å som vi fæ hjem· i nur O'r. A so' å hõt' ham i Ram·seng; æn møj' stu'er Mand' wa hand; de, a håw·er bæjst, wa, te hand sang' nur Sang· dæow·er fræ' mæ æn væld·dig Stæm·. — Hand wa natu'r·ligvi's åsse i Jebjerre, å dær wa hand sam'el mæ Bru'n fræ Læw·seng. Di sku som ald· dæm· Tå·lere, dæ kam· dær, væ·r ve Glu'r åm æ Næt. Som di no so å snak'ke, kam di åsse ind' o Politik, å Glu'r så ræj'n Beskej'en o', te Kong·en et' wa bæj·er wa'rd, hind te hand sku sky·res. Grondtvig, dæ wa møj' patrio'tisk i'e, wa hi'el ild· ve'e, å dænd'gång' ham å Bru'n sku go i Sæng', beklaw·e hand sæ ow·er, te dænd' gue Mand' da ku sæj· nøj så gru·elig åm Kong·en. Bru'n fæ ham iliwal'e stælt tefræds ve'e å sæj, te Glu'r slæt et' mi'ent e næ'r så slæm', som hand så e, å di såw' gådt åm æ Næt bægi· tåw'. — Dænd'gång' di næjst Mår kam ni'e i æ Ståw', ku Grondtvig et' læ væ·r ow·er fo Glu'r å sæj, hwor glå' hand wa, fode Bru'n håj så', te hans stræng· U'er ija·es et' wa så slæm' mjent, som di wa så'. »Ment je ek a de?« så· Glu'r, »jo, san·delig gjor je så!« — Mi Hjem'elsmand', dæ åsse tit æ kommen te Sal·eng å tå·l, Fostander Vendter fræ Sælk'ebår'e, vedst et', hwor·en æ Aw·skej'en blöw' dænd' Då', å så ska a åsse nåk læ væ·r å sæj· nøj åm'e.

— Mæ æ Proviso'riom fæ vi jo åsse æ Sænddar'mer, »dæm ly·sblø'«, som di blöw kaldt, å de før man·e skjøn· Teng' mæ sæ, fo Ægsæmpel dænd'gång' Peder Skrær·es Dræng' i Bal·eng, — a ve'r et', åm de wa ham, dæ makker ræw·ent Kjerk'klåk'ker sam'el i Råsle no —, sto u·r i æ Haw· mæ æn Flag å så råft

Hurra, dænd'gâng' æn Pa Sænddar'mer ræj fobi'; mæn de blöw møj' unâ·dig åp'taw·en: di kam ind' å skjeldt Pe'der æ Hals fuld', fode hand et' hâj åp'draw·e hans Dræng' år'lig; no mot hand si' å gyer de hærat'terdaws. Jâw, de sku nåk hjelp'.

Mi Mu'er wa så ræj' fo ald· de, dæ hâj Bu'end âm æ Lu·hæjer po and·er Mår wa i Unifår'm, som fo aldt undt. Æn Vend·terdâ', som vi so å fæ wo Oj·en, kam æn Sænddar'm stöwleud ind' i æ Go'r gjemmel æ tyk' Law lø·s Snø', dæ lo'. Mu'er wa li·g ve'e å då·n å Foskræk'kels; mæn hund kam sæ små'r, fo æ Mand' wa fo de føst mier hind almend'elig bo·de pæn å flenk, å fo de åndt sku hand blåt spø·r mi Får', âm hand ild væ vild·ig te'e å væ Snøfow·e. — Fo Ræsten gi e ves sö'n dæm fljest Stæj·er, te dæ små'r blöw gue Fårhåld' imæld æ Sænddar'mer å dænd almend'elig Befålk'neng.

Mæn hæld·sen wa dæ sâmti hyw· Wand·. Jen' å æ Krigs·må·rer imur æ Regi'ereng wa å skryw Væs i æ Blå· å fo ÆG·sæmpel law· em sö'n, te dæm fuerest Bogstaw·er lø'st ni'eær så: »Ni'e mæ Æstrup«! å dæm bag·est åpær så: »Mæn åp mæ Bær'e«! — Dæ wa åsse nue u'r øwer æ Land', dæ pröw·e å næjt' å betål Skat; a ka hâw·, Vælles Jen·sen i O·ste wa jen' å dæm, å i æ Håssensæj'n, hwo·r Pæ Bâj·sen i Gjer·ver wa Fø·rer, wa dæ bo·de ham si'el å flier; a höt' i mi Seminar'iti' æn Di'el âm', hwor·en di drelt' æ Hær'esfow·e å hans Fålk; mæn dæ kam jo iliwal'e eng·en Teng' u'r å'e, hwæt'ten æ Skat'næjt'els hælder æ Reffelbeve'gels, — å de mjest dæ kam u'r å æ Histår'i i Håldst·brow', hwo·r Bær'e fæ æ Hær'edsfow·e hjolpen ni'e å æ Tribu·ne, wa jo de, te hand si'el kam te'e å håld Søl·bâj·eld ve »Plæj·får'«. Jâw, æn bet'te Krom mier kam dæ u'r å'e. Four·en Bær'e wa dæ jo tâw' Mænd' tæl, dæ kam i' æ Fjedt'far dænd' sæj·stendt Jun'i fæm' å fi'ers — Pæ No'es å Tommes Nielsen; å no ka a et' li·g hâw·, hwæm' de wa; mæn dæ wa jen' å æ ong· Kål hælder stuer Dræng·i, a sâmti·er traf sam'el mæj, dæ æn Dâ' ga'en mæ æn skjen·end blank Klåk'kie o æ Maw·; dæ wa trej' Plå·rer o'en mæ hwær si Bæl·e, å æ ong· Mand' så mæ Ståldt'hi'e te ald· dæm·, dæ so' te æ Kie: »De' æ Bær'e å No'es å Nielsen!« No, a wa kaski fo Ræsten lisse vegtig som ham, fode a, så grön' a wa, vedst Beskej'en âm', hwæm' dihær Mænd' wa.

— Æ Politik i æ Proviso'rio'r ga sæ åsse U·rsla i dæm enk'eldt Sow·en, åsse i Rör·eng. De wa ves i sæjs å fi'ers, te dæ wa Sow·enrådsval', å dæ wa Spænd' o'. Dænd hyw·est beskat'te

Fæmt'di'el hâj jo Ræt te'e å besæt' æ Fliertal å æ Pladser i æ Sow-enrå'. Dæ wa eng-en Teng', dæ hi Fårhåldstalsval' indno; wa Høj-re i Fliertal, så ku di ta de hiele, å wa dæ fljest Væn-stre-mænd', så ku Høj-re ald-er fo æn Mand'. Dæm-, dæ kjend' æ Stæl-eng bæjst, wa klår øw'er, te de ku blyw dæâm' å dæve, hwo-r de gi hæn'. Mi Får' ild e kom te'e å sto' li-g o æ Vep' mæj, åm hand ku fo Låw å stæm- hælder et'; dærfuer wa hand mödt åp; mæn dæ wa' æn Mand' tæl, dæ hâj- e po sam- Mår-. De gi no sö'n, te hand fæ Låw å stæm-, mæn Får' et', å de gjåw-, så vidt a ve'r, li-g nætåp så møj', te Høj-re wand Sæj'r. Dje bæjst Mand' dænd'gång' wa Pol Dål-gor o Hæjsthaw-, dæ wa æn u-rmærk'e å li-gfram' Mand'. Æ Aw-stæm-neng wa mondt'lig, å Får' foto'ld, te Pow'l, dænd'gång' hand sku stæm-, begønd-mæ'e å sæj: »Ja, a stæm-er no føst o Pol Dål-gor, fo ham kind-er a bæjst.«

Propr. Povl Dahlgaard og Hustru, Hesthave.

De kam- hi'el å sæ si'el, te Pow'l blöw Fårmand' i æ nøj' Sow-enrå'. Mæn te Tråds fuer, te hand kaldtes Høj-remand' å wol åsse si'el ræj-endt sæ fo de, tær a rol-e sæj-, te mier fri'send-e å walli' Sow-enrådsfårmand' hå Rø-reng Sow'n nåk ald-er hat.

A hå så', te Seminar'ifostander Vendter fræ Sælk'ebårre hå tald' i Sal-eng man-e Gång-. Æ Begønd'els te de hænger nøj sam'el mæ Pol Dål-gors Fri'send' som Sow-enrådsfårmand'. Te Nøj'o'r tåw' å halfæms to Wolle Må-tensen hans Aw-skej'en fræ Æj-strup Skuel. Æ Æm-be blöw åp'slaw'en, å æn Dål' så Pol Dål-gor te mi Får' å nur and-er Æj-strupmænd': »Næ'r no æ An-sög'nenger kom-er, så ka I væsgu'e å bestæm- æn Dål' å mø-res æn Stæj, å så ska I fo Låw å si' o'em. Ka I så blyw e-nig åm', hwæm' I gja-r æl ha, så ska vi nåk ta Hæn-sy'en te'e.« Æ Mø-r blöw håldt, å Får' blöw sit u'r te'e æ ræjs te Sælk'e-bårre fuer å snak' mæ Vendter åm æn ong' Mand', dæ hâj- sö'n æn gu'e An-befa'leng fræ ham, å så åm' æ Ry' fuer å besög Vro',

dæ fæ' æ Æm·be som Nommer trej', at'ter te di wa kommen igjem·el æn hi'el Masse Vrøw'l, fode Vendters Mand', dæ blöw Nommer jen', wa fo ong'. — A ka håw·, hwor åp'taw·en Få'r wa å Vendters jaw·en å ælskvær'dig Mår å væ·r o, å hand håj spu'er ham, åm hand et' ku tenk' sæ å kom te Ram·seng Fosam's lengshu's å tål; de ku hand gådt; de wa ves sam· O'r, hand wa dæ te At'terorsmør, å hand kam tit te Sal·eng si·en, ja, kom·er dæ indno — sæjs å för·etyw· O'r at'ter.

— Æ Proviso'ripolitik blöw åsse O·rsag te'e, te a æn Då' fæ' æn bette Ro·ltu'r fo æn Gång's Skyld'. De wa æn Fårorsdå' i sæjs å fi'ers, te dæ sku slå's æn rigtig Dom·edåssla mur Æstrup i Skyw·. Æ Tål·lere wa eng·en reng·er hind Dågter Peng'el, Harald Hål'm å N. J. Larsen. Mi Får sku natu'rligvi's mæj te æ Mør, dæ begønd· å mæ Fuermæj·e æ Klåk' wa ti'; mæn vi sku åsse sam· Då' levi'er æn Kow' i Skyw·, å a blöw u·rnæw·ent te'e å træk u'r mæ'en. A pröw·e å sæj, te a ku et' fend· æ Væj jen·e; mæn a fæ dænd' Tröst, te a ku umu'lig ta fæjl æ'en. A wa ve' æn Grår øw'er e; mæn mi Får låw·e så, te hand sku kom imuer mæ u·r o æ Li· å hjelp mæ ind' i æ Bøj', å så skjø a æ Hja't åp i æ Lyw' å gi o'en. A fæ nur Mæld·mere mæj i æ blom·ere Kle·; de kåst a hæ'n — bo·de Mæld·mere å Kle·; mæn hæld·sen gi e gådt nåk, te a kam te Kræn Ja'kobsens i Lu'nd; dær wa a ve'e å kröj ind' o æ Væj te Vend·; mæn a blöw små'r klår øw'er, te de dut' et', å fæ æ Nies vænd æ ræt' Væj ijen. Får kam imuer mæ o æ Li·, som hand håj låw·e, å no wa a hi'el Kål. Hjem' kam a natu'rligvi's åp å kyer. Si·en trække a Höw·der te Skyw· man·e Gång·; mæn de wa' æn si' Dø'; a hå wot mæj te'e å træk' o syw·end Stå·nd, å a tenk'er indno, hwær Gång' a i Bi'l suser fobi æ gam·el Vend· Sme·i, o', hwor glå' en ængång' wa, næ'r en kam i Næ·rhi'e å dænd', fo så ku en da si' te' æ Ænd· å'e. De ski· åsse, te en mot ta bægi Væj· te Bi'ens. — Ængång' wa Lawris Jep'sen å mæ nu'e te Kjar·gor i Hæm' o æ Hjem·væj; vi såt æ bår Bjen· å Fær·e te'e. Så kam Nels Yw'lsgor i Kræj·bjerre kyerend jen·e Mand'. Vi snap i' æ Bå·g·smæk' å hans Vow'n; hand såt æ Få'rt åp, ald· de æ Hæjst ku rænd·; mæn vi fulde gådt mæj, å sö'n gi e wol æn Fjarrengvæj; så håldt' hand å så: »Ja, a ild jo pröw· å kjø fræ jer; mæn de ka' at', ka a si', å så mo a hæld·er ta jer åp å kyer.« O dænd' Mår kam vi nem' te Bal·eng.

— Mæn dænd stöst Begi'venhi'e fræ æ politisk Krigso'r wa

iliwal'e æ Staw'nsbondsfæst i Skyw· tyw·end Jun'i át' á fi'ers. Dæ wa ti·le æn stu'er Bekjendtgý'erels ám'en i' æ Fålk'eblå', á de, a lå mier Mærk' tæl hind nue and·er Teng', wa, te nind· Regi·mendts Musikkorps, tyw· Musikandtere ånder Le·rels á Sta'bs·hornist C. Nielsen, sku spæl·. Bewå'res wal: tyw· Spæl·mænd' o jen' Gång'! A tót', de wa hi'el givald'dig, dænd'gång' Jakob Slåt á Jens Må·tensen spælt' te Måster Mæt Kjesti'ns Båj·eld æn Pa O'r fa·r, á a kjåwer te Kjerk' i æ Bå·gænd· á wa nøj' Fjer·e·vow'n sam'el mæ æ Dej'ns Sön i Rör·eng, Nels Nielsen, dæ i man·e O'r hå ræj'st fo æ Fæl'esfoe'neng i O·rhus, — fo føst Gång' klæj' i æn Pa Båw·ser á dænd' Slaw·, vi kaldt hortig·knappe, dænd sam·, vi brow·er indno. — Næj, mæn tyw· Spæl·mænd' — uha! A wa slæm' wondt fuer á kom mæj, á dæ blöw ásse sá', te næ'r a no ild væ hwæl· te'e á hæng i' mæ æ Skåt'tere, sá sku a nåk kom· e.

Æ Dá' kam·, á æ Væj·lo wa li·g, som de wa bestælt te'en. Vi kjåw·er sønd·en ám'; vi ræj·ent mæ'e, te dæ wa li·g låndt, ændt'en vi kjåwer øwer Grond·e á Bal·eng hæjer øwer Bustrup á Ho·som. Fo Ræsten háj vi Sören Æj·seng mæj. — Dænd'gång' vi kam te Lund·hålm, wa di ve'e á re·s nur stuer Pæl·långs æ Væj. Hwa ku di da væ tæl? Ja, vi háj nåk lø'st ám' fonys, te æn Ameri·ka'ner, dæ hi E'dison, háj hæ't o' á law· æn Ind·ræt'neng, sö'n te Fålk ku snak' mæ hindaj·en, si'el ám dæ wa man·e Mi'l imæld·dæm — æn Tællefo'n. Mæn de ku dat' væ nur hæ·rtæl indno. Dænd'gång' vi kam te Skyw·, fæ vi á ver, te de værk'elig wa' æ Tællefo'nler·neng fræ Skyw· te Håldstbrow', di wa ve'e á leg an.

Mæn vi fæ mier á ver. Dænd føst, vi mödt' o æ Høj'skwolle·hjem', wa dænd bet'te Lærind· Bendedigte Nielsen fræ Hæm', á hund foto·ld, te vi fæ slæt eng·en Musik; de wa blöwen dæm foböj·en á ta væk fræ Vibårre. De blöw åp'taw·en fo, hwa de wol ásse wa, politisk Drelleri' a Vibårre Kommendandt, dæ natu'rli·gvi's wa kras Høj·remand', imur æ Væn·stremænd' i Sal·eng. Mæn di wa nåk ald·er taft bá'g á æn Vow'n: æ Kom·mite' háj· Sagfører Fisjer te Fårmand', á hand tru·e æ Musik·korps mæ Prosæs á Ærstat'nengskraw', hwis di et' kam·, á de hjalp o æ hyw· O'berst dæåp'.

Si, ald· de vedst a et' nøj' ám'; a gi á wa li·g glå' mæ de hiele; næ'r æ tyw· Spæl·mænd' et' kam·, sá wa a tefræds, a wa hjem·ijen. — Ám æ At'termæj·e wa vi i' æ An·leg', hwo·r dæ blöw

tald' å Glu'r å Jens Peder Dalsgor å flier; mæn de hõt' a et' nøj å', fo a wa bo·de syk' å gal'.

Mæn så dænd'gång' æ Klåk' wa åmkreng' ve fæm' — ja, a ka fonem·e indno, hwær Gång' a tenk'er o'e, — så kam·dæm tyw·mæ fuld' Musik marsi'erend ni'e gjemmel æ An·leg', å så spælt' di fræ æn Tribu·ne æn Pa Ti·mer, te vi sku hjem'. A ve'g et' dæfræ'; a slugt' æ Tow·ner, å a slugt' åsse mæ æ Øw'en æ Mand' mæ hans Pend', dæ fo mæ wa æn ræj'n Tråld·kjep. Jåw, de blöw æn stu'er Då' — åsse fo mæ!

— — —

A hå så', te Mår·bro Pæj'er te Di'els bølge æ Sal's åm' i trej' å fi'ers. Dæ wa lå Fielgwol' i æ Såw·kammer fa·r dænd' Ti'; mæn i æ Daw'leståw·blöw dæ ve å væ Liergwol' i et' så fo' O'r indno, å bæje Stæj·er wa dæ Bi'leggerka·kler. I dænd jen·Si·å æ Ståw·, u'r te æ Go'r, sto' æ lång·Bu'er mæ fåst Bænk åm·kreng dæm trej' Si·er å æn lång' Skam·el ve dænd fja·r. I æ næj·est Bænk'kro'g wa æ Tobakskas mæ si tåw' Rom', dænd jen·te fresk Tobak å dænd naj·en te U·rrøj·neng, æn sekker Stø Mø'bel. — Ræsten å æ Ståw· wa te'e å begønd·mæj mjest å be·tragt' som Værk'ste: hæ·r so Kræn Mar'kussen å stande Hæj·st·tøj, næ·r vi håj·ham te de. Hæ·r so Nels Sør·ensen fræ Ram·seng å flætte Løf å Pi·lwol·er, næ·r de wa hans Tu'r. Hæ·r so Mu'er mæ hinde Råk' å æ Pi·g mæ hinde Kå·rer. Hæ·r so Få'r å strög Si·m, å a hå dröwen e te'e å sej dæ å flæt Hal·mbu'end, som vi si·en søje Skow' å; mæn hæld·sen brut' a møj' å mi Ti' åm æ Awt'en te'e å lø·s. Vi håj·æn hi'el gu'e Læ·sefoe'neng, å a slugt' æn Masse Bög'er. Næ·r a fæ mæ stramme an o æ Bænk mæ æn Feng'er stappe i hwær Ø·r, så ku dæm and·er gjø, hwa di vild, fo a hwæt'ten hõt' hælder so' åndt hind de, dæ sto i æ Bo'g. Næ·r a wa hjem', hjalp a ve'e å malk' bo·de Mår å Awt'en åm æ Vendter; a nue åsse si·en å fo Pre'mi fo æn Malk'pröw·o Bustrup. Mæn dænd'gång' a wa blöwen komfomi·ere, wa a møj' te Awt'enskuel å Gymnastik; så blöw e et' te møj' mæ æ Malk'en åm æ Awt'en; mæn åm æ Mår·blöw a ve mæ'e, så læng·a wa hjem·. — Dæ wa man·e bo·de dænd'gång' å si·en, dæ åm æ Sãm'er döw·e møj' mæ'e å håld dje Mjelm fresk, te de kam o' æ Mæjeri'. Dæ·r hæt mi Få'r o' æn u·rmærk'e Rå': vi hæjst æn Kjøl·er mæ æ nysmalke Mjelm i' ni'e i æ Kjeld·; næ·r de håj wot dæ·r i nur Stå·nd åm æ Då' hælder æ hiel Næt, så wa dæ eng·en Få·r fuer å fo e kassi·ere o æ Mæjeri', næ·r de kam dæ·rtæl.

I de hiele ar·bere mi Få·r å mæ møj' gådt sam'el: vi hjalp hindaj·en å malk'; så past hand æ Fehöw·der å Swoj'n; a mo·ge ånder de hiele, å så skor a Hak'kels te æ Hæj·st, i dæm föst O'r o æn Hak'kelskist som dænd', dæ æ Bæl·e å'; si·en fæ vi Ma·ski·ne; så streg·elt a æ Hæj·st å wand·e em, å næ'r vi wa fær·dig mæ hwær si Röjt'en, gi vi i' æ Lå· sam'el å plæj·ltask æn Pa Trawer Ku'er. Dæ wa nue, dæ wa så li'e ve æ Plæj'l te di snak'ke åm' å fo en må·lt, åm di så et' ku fo nåk så møj Løst te'en; mæn de wa dæm, dæ slæft i' mæ'en fræ Må·r te Awt'en æ Vendter igjem·el. Sö'n som vi to'e, blöw a i ald' Fald' et' ki' å'e, så læng· a wa ve'e; mæn de wa jo hæld'er et' så læng.

— De wa fræ åmkreng hal·fæms, te Fålk begønd· å law dje Hjem' møj' fi·ner, ind di wa far. Så kam· åsse wa Tu'r te'e å fo Fielgwol' å blyw å· mæ æ Bi·leg'er å fo æ Væg·i åld·imå·lt, å mæ de sam· foswand' æ mjest

Halmbindinger.

Lång·halmsbröj', Feldt·halmsbröj'eng, Tå·gkjer'e.

Hakkelsemaskinen, som den var endnu Størstedelen af det 19. Aarh. igennem.

å æ Hu·sflidsar·be, fo de ku no et' så gådt folig·es mæ æ færnisi'ere Gwol·, æ fi·n Væg·i mæ pæn Bæl·ere, å hwa åndt dæ kam· — fo Æg·sæmpel æn Hæng·lamp' mæ emaldi'ere Skjer'm te trej' Krow·ner å fæmt'en Ø·re!

Nær a æ i Stand' te'e å sæj· æn bet'te Krom· åm', hwor·en de gi tæl, nær Fålk kam i Bøj' dænd'gång', så hænger e sam'el mæ dænd' bestæmt' Teng', te bo·de Bö'r å Tjen·estfålk, i ald'

Fald' dæ·r, hwor a kam, fæ Låw å væ i Ståw· sam'el mæ æ fræm·e å hø·r å si', hwa dæ gi fuer sæ. No wa' æ Fi'ersere æn sær·lig rik' Ti' — mæ dje ånd·elig Bry·rnenger å politisk Kamp'.

Jens Chr. Pedersen.

Gmd. i N. Andrup; meget betydelig Skikkelse i Sallings aandelige og politiske Liv til ind i det 20. Aarh.; stammede fra Thorning.

Dæ wa nøj å snak' åm', å en fæ nøj å hø·r, næ'r Mænd' som Jens Krestjen Pe'dersen i Na·r And·drup, Vem'trup i Kræj·bjerre, Præm·dål i Ram·seng, Pe'dersen i Væj·by, Sören Æj·seng, Sören Møl·er i Grond·e, Nels Rasmussen i And·drup, mi tåw Mår·brøj·er, Hans Krestjen å Pæj·er — et' å foglæm· Anton Snæjk'er — å sām'ti flier indno — wa te Hu·s. Å så sang' di imæld·, natu'rligvi's mæ Anton som Fårsang·er, næ'r hand wa dæ. Å glæ·mer ald·er æn Awt'en, a hõt dæm sjøng· Karl Plåws Sang' åm Greffenfæld', dænd', dæ i tåw' å æ Væs ly· sön:

Men var det dog ikke hans værste synd,
at han kun var født til en lykke tynd
i kælderen på Købmagergade?
Og var det dog ikke hans største skam,
at eget snille opløftede ham
til livets højeste stade.

Og var det dog ikke hans værste fejl,
at han kunde sejle for fulde sejl,
hvor I ikke hittede løbet?
Og var det dog ikke hans største last,
at han på den stejleste tind stod fast,
hvor opad I gærne gad krøbet?

Å så ku wa Ti's Mend·eskær ha gådt å' å spæj·el dæm i', hwa dæ gjeldt' dænd'gång', te Fålk gi i' æ Bøj' i æ Mørk'neng å kam hjem' ijen, te æ Klåk' wa ti' hælder sienest hal·öld·e.

Al·er å Skjemt gi gådt i Spænd'. De ski, næ'r dihæ·r Mænd' å Kwon·er i flier Stå·nd hāj sjong·en å snak'ke åm di alvo'rligst Teng', te di så to' æn Spæl Rakker hælder tåw' te sidst å mō·re dæm hi'el åw·enu'r øwer de.

Ku jen' sæj æn gu'e Vit'tighi'e, fo Ægsæmpel i æn Ri'm, så fild de ald'ti i gu'e Jow'r. Hær ku Få'r sãm'ti gyer sæ gådt. Mår·bro Pæj'er wa wol nåk dænd' i æ Kre'ds, dæ ku før æn gu'e Sam·tål som eng-en and·er, — især nær hand fæ sæ stælt an i æ Bænk'kro'g mæ dænd jen· Bi'en åp' o æ Bænk å mæ æ Tobakskas i æ Hind·er. Dænd' sæld·e hand mæj, lissom nær en rønst Ku'er mæ æn So'ld, sö'n te de gråw·est å æ U·rröj·neng kam åw·est; de pot hand i' æ Mond'; så sælde hand lø's ijen, å sö'n blöw hand ve, te æ Kas wa tæmt. Mond' å Feng·er so atterhå'nd foskrækkelig u'r, — mæn æ Snak gi gådt. Mår·bro wa Få'r øw·erleg'en i Tank'er; mæn te Gjen·gjeld' wa Få'r feng·ernem', hwa Mår·bro slæt et' wa, å dær·fuer ild Få'r gådt smodrel· ham, nær de ku by· sæ. A hå fåt Håld' i æn Ri·m·bræw, Få'r såt åp, dænd'gång' hans Swaw'er føldt' haltreds, å som gjåw stu'er Løk':

Gmd. P. Nielsen og Hustru Else.
Velkendt i Mejeribugets Arbejdsreds.

Jen' Gång haltreds de æ jo haltreds,
å tåw' Gång haltreds de æ hund·er;
å löw· å blyw gam·el å væ li·g gådt tefræds,
— de æ dæ·ri', æ Konst dænd' bond·er.
A tindt', a ild slå ind' o æn skå·nsom Kritik
ur·en dær·fuer å sto ind· fuer, en passer o æn Prek,
fo æ O'r æ jo lång', i Daw· gådt fæm' Gång halfjes,
hwo·r do næjsten ald'ti mæ dæ si'el æ tefræds.
— Møj' go dæ tæl i så stu'er æn Bedrøwt,
åm åsse de hiele go'r skik'kele å knøwt',
fo syw' Pa Træ·skoer ur·en Besla,
de, trow'r a nåk, æ de mendst, do ska ha. —
Æn Pa Sæt Klæj'er ka do slir mæ stro·lend Humør
— æ Væstlom·er mæ æn nøj twi·lsom Kulør
å æ man·e Tobakså·sk, dæ gjø dæ mørk åm di Mond',
skjønt di Bro'r tit hå så' dæ, de æ gru·elig usond',
å Æl·se da åsse o hinde skjel'msk Vi's
hå så': »Føj, Pæj'er, do æ da æn evænd'elig Gri's.«

Mæn lig møj' de hjælp'er, do blywer ve mæ de sam,
fo æ Mår i dænd' Støk' hå do undt ve'e å ram.
— Di Ky'r ka do malk', så æ Mjerk de ka skom;
de sidst fo do mæj, de føld'er bæjst i di Lom.
Di Kal' ka do fie som dænd' føst i æ Bøj';
dæm gam-el ska væk, å dæ ska sta-dig væ nøj'.
— Wa Mæjeri' ka do sty-r, te dæm fljest æ tefræds;
dæ æ nåk åsse dæm, dæ tøk'kes, do ka blyw ve, te do æ tres.
— Æn Fohand'leng ka do le-r lisse gådt som æ Præjst;
ku do sæj' nåk så ledt, ka hænd' sæ, de wa bæjst.
— Sjøng- ka do åsse; mæn do æ bæjst te'e å tål,
fo di Sjøng-en ly-er, lissom næ'r æ Kåk æl te'e å gå-l.

— — —

Te sidst æl a øn-sk, do mo blyw stu'er i' å tjen,
de æ gådt fo æ Hja-t, knap så gådt fo æ Bjen.

— Hwa fæ dæm· Mend·eskær no å löw· å', næ'r di sö'n kam sam·el nur Stå·nd? De wa nøj foskjeld'ig te dæm foskjeld'ig Ti·er å Stæj·er. A ka nåk sæj, te di hwæt'ten fæ så man·e hælder så fi·n Ræt'ter som no; mæn di fæ de, di håj behåw, mjest jo å Fålk's æjen Sa·ger. Dæ ku så gådt væ jen', dæ wa bæjer te'e å law e tæl hind en naj·en; a trow'r, mi Mu'er wa ualmend'elig gu'e te'e å law daw'le Mar; mæn fo Ægsæmpel å båg Smokag·er te Yw'l, de töt' hund et', hund ku kom astæj mæj ur·en å ha Måster Dör·e te Hjelp, å sku dæ kom fræm·e, så töt' hund et' wal, hund hwæt'ten håj nåk hælder gådt nåk. »Å byt no de Bej',« så· hund u·ndskyld·end, si'el åm dæ wa så møj, te di et' ku sæt øw'er æ Fja·rdi'el å'e ni'e.

Kaffe law·e di ve'e å kom æ Bön·er, som vi si'el bo·de brænd· å mo·lt, i' æ sjel·e Wand·ki'l. Dæ blöw' nøj Pro's åw·eni', som di skomme å', å næ'r de tyk' wa sokken te' æ Bond·, blöw e hældt åp å bor ind', tåw' Kåp'fuld æ æ Gång', jen' i hwær Hå·nd. Mu'ers Hind·er rest så foskrækkelig, å a ka indno hør dænd' Klam·ren, hund law·e, næ'r hund bor Kaffe ind'. Fo Ræsten wa dehær Resten ves æn Åm·gængssyg·en i æ Famil'd'i: Mårbro Pæj·er rest sö'n o æ Hå·nd, næ'r hand skröw', te Sören Møl·er i Grond·e så, hans Stræ·ger lig·ent dæm, dæ blöw', næ'r æ Stu·r di pest i æ Så·nd, — å a hå åsse fåt mi Di'el å æ Resten.

— Hær mo a åsse lig mend·es wa gue No·bokuen Dör·Mari' te Jens Law'sens, dæ æ dø' å hæn· som hinde stæl· Mand'. Wa dæ nue, dæ gja·r ild u·nd dæm, dæ kam· i dje Hjem', nøj te æ Fø·, så wa hund jen' å dæm. Hund wa li·gfram' vre', næ'r Fålk

et' ild spi:s så møj', som hund ild u·nd dæm, å dænd' gue Grond', te di kund et'. — Dæm fljest æl jo ha dje Smokag·er tønd· å fi·n; de brøt Dör·Mari' sæ et' åm', næj, dæ sku væ nøj Fø· i'em. Iliwal'e sku e go år'lig tæl: æn Yw'l, vi wa dæ te Bø·r·gild·, sku hinde Plæj·søn, Law·ris Jep'sen, som a næw·ner flier Gång·, å mæ øw·ergo' hindaj·en mæ'e å dep' nøj Flæksøldt sö'n i nur møj' skrap' Sen·op, te de pindt æ Wand' å' æ Øw'en å wos.

Mæn så kam· Dör·Mari' å röw' æ Sen·op fræ wos å så· wos æn gu'e ræj'n Beskej'en o æ Sa·ger. Mæn hæld·sen wa dæ eng·en Stæj·er, vi and·er Bø'r å ong·håj· e så frit som te Jens Law'sens. Di wa et' ræj' fo nøj Ma·lø'r, ja, Dör·Mari' ku si'el væ mæj sãm'ti·er. Hwor wa'e hind fo Ægsæmpel æn Swi'r æn Nøj'esawt'en å lest sæ u'r te æn Hu·shjør·en mæ æn gu'e Påtfuld Wand' å sænd i' æ Hue å dænd føst dænd bæjst, hund ku now', ræt te hand sæj·eldt. Som hund så mo·re sæ! — Nær' vi wa dæ, so' vi åsse gj·ar ind' i æ Aw·tæjtslæj'lighi'e, hwo·r gam·el

Min Far og Moster Dorte.
Hans anden Hustru.

Laws Han'sen, som Law·ris å Jens Law'sens æj·en Bø'r sku sæj »I« tæl, so' o hans Tæl·ehæjst å band Lø'f å lawe Ty·rhæl å and·er Smoteng'. Æ Tæl·ehæjst sku en hæld·sen mjest fend· ve æ Træ·skomænd', som dæ blöw' æn Pa Støk'ker å' i æ Hal·fæmsere. Tommes Då'l fræ Ho·som to te' æ Sælk'ebårreaj'n å læ·r æ Profæssjo'n, å hand lær en fræ sæ ijen te Kræn Væj·ster·gor, dæ sej'er som Træ·skomand' i Ram·seng dænd Då' i Då', å de æ ham, dæ æ tan å' o Tom·eses å hans gam·el Tæl·ehæjst. No lawer hand jo så fo Ræsten lisse fo' Træ·skoer, som æ Sko·mag'ere di lawer Støw·el å Skow'.

— Te mi·Mend·er fræ dæm· O'r hø·rer åsse dænd' Sønd·de i syw' å fi'ers, da Spøt'trup brænd·. De wa ves ald·sidst i Juli, hælder åm de wa føst i Awgust. Vi wa nur Dræng·i, dæ håldt Sjåw' i Nels Nøj'gors Lok'ki, æ gam·el Go·rstæj fo dænd' Go'r, dæ wa fløt hi'el u'r te æ Då·l. Dær wa' æn hær·lig Liegplads

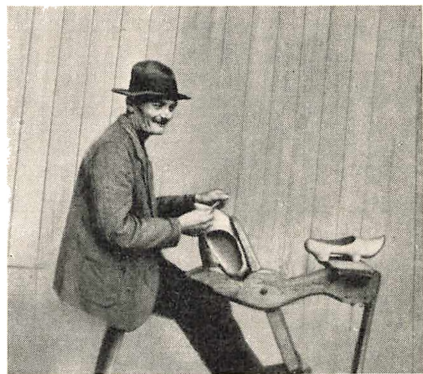
mæ nur stuer Træ'er å kraw·el i' å nur Boske mæ hwi·nsu·r Stek'·
kelsbær, som vi o'r mæ Grå·dighi'e. Så tom·elt vi da dæ·r dænd'
Sønd·de Mæj·e, de Stø'r dæm and·er såw'. Li·g mæ jet blöw' dæ
æn foskrækkelig Kwol'm i æ Væj·sten, å hwa vi fæ å gyer, vi

Gmd. Jens Lavrsen og Hustru
Dorte Marie.
Vore gode Nabofolk gennem mange Aar.

høj·st å sku ri te Skyw· å mæld· dehær' bette Ild·ebra'nd. Mæn
a ska et' sæj, hwi'te hand kam te Væjs Ænd·, fo de æ da ves,
te fo hwær' Gång' hand ræj' hund·er Al, så kam hand te nøj'
Fålk, dæ sku ha' æ hiel Læj·s
åm', hwor·en hand lo' i æ
Sæng' i hans Kam·er å snak'·
ke mæ nur Kål fræ Waj·um.
Så blöw' dæ da mæ jet
sö'n æn Spitakkel ur·enfuer,
å dænd'gång' hand kam o' æ
Bjen· å ki'eg u'r, så sto' æ
Hær·emand' møt' i æ Go'r
mæ æn Pisk i æ Hå'nd å råft
åp åm', te æ Kreatu'rer sku
ræj·es, å de sku Fand·en ga·le
ham væ strags, fo dæ va Ild'
i Hu·sene.

såt astæj, ald· de Rem·er å Tøj
ku håld·. Dænd'gång' vi kam·
æn Støk' å æ Væj, kam· dæ
æn Vend·stø'r mæ æn Lajneng
brænd' Søhy'; a ka håw', dæ
blöw så', te di fand Stomp'er å'e
hi'el hæn· ve Hæm'. Vi kam et'
hi'el dæni'e; mæn vi kam· så
låndt, te vi mödt' Nels Hie, et'
ham mæ æ Ta·rkiever, mæn ham,
dæ dænd'gång' wa Kusk o Spøt'·
trup å si·en blöw gywt mæ Hans
Tobaks hælder smal· Han'ses
Dæt'ter å fæ hans bette Stæj i
Æj·strup U·rmark. No, Niels,
dæ i An·ler'neng å', te de wa
Sønd·de, håj fåt æn bette Hom·el
i' æ Ø·r, wa kommen o jen' å
Bal·es smo', bloskim·elt Kyer·

Træskomand Chr. Westergaard, Ram·
sing, paa sin Tællehest.

Spõt'trup blöw bögge åp ijen. Mæn hwa ski? Li-g akkurå't æn O'r at'ter te en brænd· føst Gång', wa dæ Awsjo'n øwer æn Djel Skram'el fræ æ Bøggeri', å æ Næt at'ter brænd· æ Go'r ijen; de' æl sæj, dæ brænd· et' ur·en dænd jen· å æ Fly'hu·s å æ Lå·te' æ Pwot. Nue så, te de vild et' brend· læng·er; mæn dæ wa åsse dæm· dæ så, te de wa æn bestæmt Mand', dæ stand·st æ Ild' ve'e å hægs æn bette Krom·. Dænd sam· Mand' kam si·en fuer Sy·låw, da hand flöw åmkreng' å sku röj åp i nur mystisk Brå·ndsager; mæn dæ wa eng·en Teng' å gjø ve dehær Mand'. — Haltreds O'r at'ter brænd· jo så Spõt'trup ijen. Hwa de før tæl, rö·rer a ve and·er Støj·er, å de' æl man·e fo Læj'lighi'e te'e å gle· dæm øwer i dæm· O'r, dæ kom·er.

— A hå så' nøj åm bo·de æ Bö'r å dæm æld·er dje Kommen sam'el åm æ Yw'l å te and·er Ti·er. Læ mæ åsse sæj· æn Pa U'er åm dæm ong· djes. Mæn hæ·r mo a nåk gyer æn Skjel. I dænd' Di'el å Sal·eng, hwo·r a høj hjem', blöw dæ dæm fljest Støj·er eng·en Fåskjel gjåw' mæld Fålks æj·en Sön·er å Dæt'tere å Tjen·estfålk. Sku dæ væ Gild·, så fuld·es di ær å mo·re dæm u·rmærk'e sam'el, især åm æ Yw'l. Vi fæ Mar å Drek' te Skik'· kelehi'e som dæm gam·el, å så gi æ Ti' mæ Lieg å foskjeld'ig Slaw·er, mjest Sang·lieg, mæn åsse Uersprågslieg, Blend·bok, Pandt'lieg o flier Må·rer, ko'ld Fro'kåst å møj' mier. Atterhå'nd blöw æ tæl, te dæ hægst sku æn Spæl·mand te'e, å ham betald· æ Kål si'el mæ Spæl·mandspæng, gja·r haltreds Ø·re fo hvær, hwis dæ wa jen' Spæl·mand, å æn Krow·en, hwis dæ wa tåw' åm'e. De gi li·g skjøn', åm vi sku dands o Liergwol' hælder Fielgwol', å tit wa æ Stuerståw· bet'te; was hjem· wa sæjs Al·i Fi·rkandt; dænd' blöw dæ lå Fielgwol' i', dænd'gång' a wa net'ten hælder tyw· O'r, å så sku dæ væ Gild· fur æ Stam·hær·e. Vi høj· tåw' Spæl·mænd', dæ blöw stappe ind' i æ Gjej·stkammer ve æ Si· å æ Bal·sa'l. Så kjåwer vi lø's, å Skam' slår e, åm dæ et' ku dand·s åt' å tyw· Par o dihær sæjs å trøj·e Kwadra'tal, ves ku dæ så! — Sön' æn Gild· ku æn Hjem' stæl o' æ Bjen·ve si æj·en Hjelp. Wa dæ et' Spæl·mand, gi vi gja·r hjem', æ Klåk' wa töl' hælder sön'; mæn atterhå'nd som vi mjest dandst te Musik, blöw' en gja·r nåk så man·e, å a hå gådt kind te'e å dand·s så møj' æn Awt'en, te a ku vri· æ Wand' å' æ Skjåwt', nær a kam hjem', te de pev·elt o' æ Jow'r; mæn a blöw' i'en, som eng·en Teng' wa. Nær en så høj såw·en nur Ti·mer å slow æ Dy·n åp, ku dæ sto' æn Damp å Jem' li·g te' æ Låwt; så wa'en

nøj mat i æ Såk'ker å låw·e sæ si'el, te så to·vele ild en no iliwal'e et' dand·s næjst Gång', en kam te Gild· ijen, æn Låw·en, dæ gja·r blöw håldt, te næjst Gång' wa ind· — å hæld'er et' æn Stå·nd læng·er. —

— Mæn dæ wa åsse i Sal·eng æn naj·en Slaws Komsam'el å ong·, nur — et' Gild·er, mæn Bal'er blöw di kaldt. Di wa et' fo Tjen·estfålk, mæn fo dje Bö'r, dæ hån stuer Naw·en, møj' Hårku'er hælder man·e Pæng·, sām'ti gådt mæ ald· dæm· Diel. Hær wa et' Tål' åm æn daw'le Åm·gångskre'ds, mæn åm æn U·rval' å de fi·nest fi·n fræ æn Serk'el mæ lisse man·e Mi'l i Twærmo'l, som dæ wa Hund·ere å Bal·gjester, tit æn trej e fir Støk'ker. Eng·en Hu·s, si'el dæm stöst, ku slå tæl, dæ mot Tældt' te Hjelp. Hær wa nøj fo bo·de Kåk' å Kyw·lenger å Kog·kwon·er å tjen·, fo dæ blöw såt nøj ind' o Mar å Drek', så de foslow', å de wa et' gjåw' mæ jen' Gång', natu'rligvi's, næ'r æ fræm·e kam·möt' At'termæj·e å blöw', te de ly·st å Då' næjst Mår.

Væst wa'e fo æ sölle Spæl·mænd', dæ so dær i æn o·ven Tældt æn hund·ko'ld At'tersors· hælder Vendternæt igjem·el, ja, a hån sit dæm sej i bo·de Kawaj'er å Fuepueser fuer i de hiele taw'en å ku håld en gång·end, å indda såt man·e å dæm dje Hjel·bre øwer Sty·r. Mæn æ Musik wa hæld·sen de skjøn·est å de hiele. Hwor hån Sal·eng hat æn stu'er Flåk å u·rmærk'e Spæl·mænd' — å hån da indno, ka a trow', — å næ'r dæ så gja·r wa fir hælder fæm' å dæm!

Mæn de wa et' jen·e de, dæ gi tæl fo dænd', dæ håldt' æ Gild·, si'el åm de ku væ mie hind skrap nåk. Mæn læ wos åsse tenk' o', hwa Klæj'er dæ blöw hjaske å', hwa dæ stak i Kyertøj te sö·n U·rflogt'er, å — kaski'sæ ald·mjest — hwa dæ gi i Ar·besta'f. A ve'r, dæ wa Fålk, dæ ku sæj·, te dje vågsen Bö'r wa astæj o dænd' Fasow'n tåw' hæjer trej' Daw· i æ Ug, fræ dæ wa ind·höst å te hæn' imur Yw'l, å så to e sām'ti·er fat æn Tu'r åm æ Fåro'r ijen. Ja, som vi sæj·er: æ Betragt'nenger gyer dæm si'el, å så ka a spår mi·n. Mæn a æl sæj·, te a i dæm sidst för·etyw·O'r hån bo·de sit å höt mæ åm' mane Stæj·er i wa Land', å eng·en Stæj·er hån a foj·en nøj lig·nend. Hæld·digvi's, æl a sæj·, hån dænd' Stø Sal·enghistår'i ves fo de mjest lå sæ si'el å'.

— — —

— Hwis a li·g sku næw·en nue å dæm·, dæ blöw mi bæjst Kammerå'ter i mi ong· O'r, dæm·, a kam sam'el mæj æn ler·e Awt'enstå'nd hælder Hæl·desat'termæj·e, så æ dæ fir, dæ kam

te'e å sto mæ sær·lig næ'r. Dæm tâw' å dæm æ dø. De wa Ajs te Tri'ns dæ ald·ere· dø i trej' å halfæms, tyw· O'r gam·el. Hand wa møj' indteræssi'ere i ald· de, dæ wa gådt, å a kam tit øw'er te ham å hans Mu'er, dæ wa Søster te stuer Jens Kjerk' å aj·en Gång' Ænk'i. Di bue nætåp i Ajs Ku'rups Stæj, som vi sku ha hat. — Dænd aj·en wa Gund·ar fræ Væj·by Skuel, dæ i fæm' å halfæms blöw hans Få'rs At'termand', si·en mi Fårberedelses· læ·rer å Swaw'er, å som at'ter å ha wot Læ·rer o Sjel·land i nur O'r kam te Æsbjerre å dø· dæ·r å spansk Syg·en, dænd'gång' hand wa møt' i æ För·ere. Gund·ar hâj ald·ere· som Skueldræng' Gigt'fe'ber nur Gång·, å de ø·lå· hans Hja·t nøj slæm', sø'n te hand ald·er blöw regtig stærk si·en; mæn hand wa lywsglå' ili· wal'e, å hand gjåw·, hwa hand kund, fuer å blyw stærk. Ham å Lærer Vro' i Æj·strup, dæ åsse wa æn swa'g Mand', dænd'gång' hand kam· dæ, slow ind' o æ Knæjp'ku'r, mæ de sam· en kam te' æ Land'. Vro' gi o Jagt imæld æ frössen Ru'er mæ æ bâ·r Fæ·e i Sandda'ler. Ba·rwand' ku hand et' fo så ko'ld, som hand ild ha'e, ur·en dæ kam I's hælder Snø' i'e. Gund·ar gi et' o Jagt; mæn hæld·sen fulde hand gådt nåk Vro' at'ter i æ Vikenglyw'. No, de, dæ kuri'erer æn Sme, slår sâmti æn Skræ·e ihjel; Vro' blöw æn stærk Mand', dæ nue æn hyw' Ald'er, å Gund·ar mot bok ånd'er ti·le. Dæ·rmæj ska slæt et' væ så', te æ Knæjp'ku'r gjåw ham Skå·. Hand wa æn rik' Begaw'els, to dæ·rfuer åsse æn fi'n føst Karakte'r te Ægsa·men fræ Jel·eng. Hand wa æn nøj stæj'l Natu'r, mæn rætsend'dig, sandfær'dig å li·gtæl som fo', å så wa hand møj' musika'lsk, æn u·rmærk'e År'gelspæl·er.

Dænd tre·i å dæm·, a slutte mæ næ'r tæl i dæm· O'r, wa jen·s årme Law·stes Søn Jens Pe'der, dæ tjent' Mårbro Pæj'er æn trej O'r møt' i æ Halfæmsere. Vi fuld·es ær te bo·de de jet' å de åndt i dæm· O'r å hâj· møj' gådt sam'el, å si'el åm wa Væj· skild·es, sø'n te a blöw Læ·rer i foskjeld'ig Æj·en å æ Land', å hand blöw Hu·smand' å Mjclk'kusk o Rör·eng Hie, — mi Taknem'lighi'e imur Jens Pe'der, fo hwa vi dielt mæ hindaj·en fo øw'er för·etyw· O'r si·en, æ så löw·end, som en nue Ti·er hå wot.

Å så næw·ner a — sidst, mæn et' mendst — ham, dæ no æ Sow·enfow·e i Rör·eng, Hænrik Law'sen. Hwa dæ før wos sam'el te'e å begønd· mæj, ka at' ræt hâw·, åm de et' wa, te hand to mæ mæj åp te Nels Gåds·k. Hwæm' wa de? Ja, de wa æn Søn å Wol·e Gåds·k, dæ hâj æn bette krom' Stæj i Æj·strup U·rmark. Hand wa Ænk'imand', fræ fa·r a ka hâw·, å hâj· dehæ'r Søn

Niels. Nøj æn sæ'r Kand'is wa Wol·e, å så wa Niels jo små'r nøj' te'e å blyw· e åsse. Hand hāj ald·er fāt læ'r å snak' hi'el regtig, å møj' træk'ke wa hand. Te daw'le hāj di nøj undt ve'e å kom te Ræt'. Wol·e kjåw·er mæ æ Ky'r, å æn Dā', a som stu'er Dræng' wa nie å gyer æn Bi'e ve æ No·bo, Nels Krestjen Daw· læj·er, wa Wol·e å Niels ve'e å spænd æ Ky'r fuer æn Mo·gvow'n. A ku et' hør·r, hwa de wa, Wol·e ild ha Niels te'e å gyer; mæn

Sognefoged Henrik Lavrsen,
Rødning, som ung.

a ku hør·r, Niels så ræj'n Beskej'en: »Væl et'!« »Fåj,« så Wol·e, »do blywer grem·er å grem·er.« »Æ,« så Niels, å så wa dænd' Snak et' læng·er. Mæn jen' stærk Si· hāj Niels: hand wa feng·ernem', å de wa de, dæ fæ Hæn'rik å mæ te'e å si' ind' te ham. Hand mak'ke nøj mæ Klåk'ker; hand dröw e åsse te'e å law· æn Fjo'l; mæn de vild·est wa æn Ne·ger i åmkreng' ve hal' Le·gemsstuerels, hand hāj skor· u'r i Træ' å må·lt å stafi'ere ham atter ald· Konstens Ræg'ler. De wa hæld'er eng·en sempel Mand, næj, hand sto i æn Glarskaf i Sæssesskywt, væ·bent te æ Tænd',

å hand hāj æn Slaws Skudsmolsbo'g mæ sæ, fo. dæ sto må·lt: Mom·bo — Gom·bo — Gonggong dænd Sto·re, Suluka'fer·Höw· deng 1882. Mæn et' nåk mæ de: Niels hāj værk'elig law·e nøj Mekanik, dæ ku træk hyw·re År·m å Hå'nd mæ æn Pisto'l åp å skyr æn tænd' Ly's u'r. De kåst gu'enåk tåw' Ø·re å fo ham te'e å sky·r; mæn dæm· ga vi gja·r fo så stu'er æn Åp'löw'els. — Dænd'gång' Wol·e dö, blöw æ Stæj so'ld, å Niels löw·e så hans sidst O·renger i æn Ståw· te Laws Law'sens, hwo·r di wa gue ve ham. A spuer fo et' så læng· si·en at'ter, hwa dæ blöw å' æ Höw· deng te sidst, å a fæ dænd' Beskej'en, te Niels atterhå'nd si'el blöw ræj' fuer ham å skild sæ å' mæ ham te nøj Famild'i øw·er o Mås, å dæ·r æ hand kaski'sæ dænd Dā' i Dā'.

I hwæ'r Fald': Hæn'rik å hans Hjem' kam i dæm· O'r te'e å bety· så møj' fuer mæ, te a ald·er ka skjøn nåk o'e. Te Hæn'rik å Mari' mæ hindaj·en hå past gådt o dje gue Hjem·ar'e, hå a bo·de

sit å höt man·e Bevi'ser o gjem·el æ O·renger. Dænd ald·skjön·est fæ' a dænd' Awt'enstå'nd sidst Höst, da vi fuld·es ær å so' po ald· de nøj', dæ no wa ve'e å ta Skik'kels o Spõt'trup. Dænd' stæl· Gle·, dæ slow mæ i Mø·r igjommel hans Re·gy'erels fuer, hwor gådt å tenk'som de æ år·ent fo dæm· man·e nøj' Famild'ier, dæ no ka fo gue sælstænd'dig Hjem' i hans No·bolaw', hwo·r de gi så skidt, så skidt, dænd'gång' vi wa ong·, — dænd' æl a ald·er ku glæ·m, fo igjommel dænd' fæ a Båj'âm', te dæ indno æ Mend·eskær, dæ tenk'er å hand·ler war'm fo and·er dje Wal ur·en bo·de føst å sidst å tenk' o dje æj·en.

— Dænd daw'le Snak hjem· wa jaw'n å lig·tæl; mæn en ku væ djer'v. Mi Få'r wa hæld·sen æn stælfær'dig Mand'; de ku et' fald ham ind' å band· hælder sæj grem' Snak. Mæn a glæ·mer ald·er æn Då', mi Foæld'er wa o' æ Vow'n å sku te Skyw·. Så gi e åp, te di wa ve'e å kom fræ' æn bette rond' Ri·skår·e, di sku ha mæj mæ jet hælder åndt i', å de sku dæ bend·es øw'er. Mi Få'r kam ni'e å fæ fat i æn Støk' å æn Sæk å æn Stø smal' Re'f, dæ wa møj' fo lång'. De sku go rask; mæn æ Lom·knyw' wa så slöw', te en et' ku fil dehæ'r Stræk' øw'er, å så blöw' hand da så ær·gerlig, te de bust u'r å ham: »Å — en ku åsse lisse gådt skier mæ si Röw'!«

Dæ ku åsse kom grendagtig Teng' u'r å', te æld·er å ong·er så· sam· U'er o foskjeld'ig Må·r. Dæm, dæ wa o mi Åld'er, så fi'ers åm dæm fi·r Sne·s; mæn man·e å dæm æld·er så fi·s. Så ski· e da, te æn Mand' gi hæn' å ild kyev æn Kwi· ve jen' å hans No·boer. Dænd'gång' hand kam hjem', å di spuer ham, åm hand så fæ æ Kwi· kjåwt, så· hand: »Næj, hand ild jo ha fi·s fuer en, å de ild at' gi.« »Da ild a gådt ha gi·en de,« så· æ Kål nåk så swæj·en.

— — —

A tenk'er tidt o', hwo·ren de so u'r dænd'gång', næ'r jen' blöw møj' syk', hælder æn Kuen sku fø· æn Bå·r. Æ føst a ka håw·, wa dæ trej' Dågtene i Skyw·: Distregtslege Skåw, som dæ jo dænd Då' i Då' go'r æn Masse Histår'ier åm', æ sæ·r, mæn vesnåk bo·de døgtig å gue Mand', hand wa, — Reng', dæ blöw' Distregtsle·ge o Sjel·land, å Ja'kobsen, dæ å man·e wa an·sit fo dænd bæjst å dæm hwæ·rjen', å som dæ·rfuer åsse blöw' splet ær, inden hand blöw' swa'r gam·el. Di sku åsse si' te dæm·, dæ lo' o æ Syghu's, så læng· de wa dænd gam·el åm' i æ Sønd·er·bøj'; dæ·r wa eng·en fåst Syghusle·ge; mæn hwæ·r å æ Dågtene

so' te dæm, hand lå ind'. Dænd'gâng' æ stuer nøj' Syghu's blöw bög'e o Re'senvæj, fæ de jo æn naj'en Gâng'.

Four-en dæm· trej' wa dæ i Sal·eng, te Rænd·tårf kam te Bal·eng i trej' å fi'ers, et' and·er ind Rö·rby i Vihyw'. Di sku et' ald·jen·e øw·erkom· hiel Sal·eng, mæn åsse stuer Diel å Fjand·s·hærre å ind' atter Vend·erup tæl, å si'el åm Fålk et' wa så rask te'e å rænd te Dågter mæ hwær Smoteng' som no, så kam dæm·,

Distriktslæge Schou, Skive.

dæ trænd håt te snå'r Hjelp, tit te'e å pi·nes urem·ele læng, ja, sãm'ti gi Mend·esklyw' taft, fode æ Hjelp lo vendt' fo læng· o sæ. Tenk no o', te vi u·r fræ dæm væj·stest Sow·en hāj· åp te trej' Mi'l te Skyw'. A ka hāw Ægs·æmpler o', te Fålk kjåwer atter Dågter æn Vendtermå·r læng· fa Dā' å et' kam ijen fa si'en Sæng· idaws åm æ Awt'en. Nær de kne'f sær·lig håt åm' å fo Dågter hælder Jow·ermu'er igjem·el i Hast, så kjåwer æn tåw e trej' Spænd' u'r mæ æn Støk' imæld; æ Dågter hælder æ Madam· mot så 'skywt Vow'n flier Gång', å

dænd', dæ hāj jen' å dæm o', hand kjåw·er så ald· de, æ Hæj·st di ku stræk'.

Æn ægstra Fosenk'els kam gja·r tæl fo Smofålk, dæ et' si'el wa kyerend; fo dæm· sku dæ bāj·es te'e å kyer. Hwis de wa æ Dågter, dæ sku hindt'es, ku e gådt ta nøj Ti', fa æ Mand', dæ et' wa fårberæj' o'e, kam astæj. Wa æ Tål åm æ Jow·ermu'er, wa dæ fo de mjest år·ent nøj ve'e fueru'r, sö'n te bæj·e Mænd' hāj Fø·leng mæ hindajen; mæn hi'el te Dā' å Klåk'slæt ku e jot' bestæm·es, å de wa et' ald'ti så skjøn' å leg fo æ Stjat'ænd·, som vi så, mæ sö'n æn Foplegt'els øw'er sæ.

Dæm· tåw' Syg·ener, Fålk dænd'gâng' som no wa mjest ræj· fuer, wa Kraft å Tæ·reng. Dæ wa æn Dågternaw'n, dæ, ald·ere· æ fost a ka hāw·, blöw næw·ent, nær de wa regtig gal': Hæj·s·bærre i Vibårre. Mæn de wa mæ æn ves Gussien, en höt' åm' ham, fo de bety· gja·r, te dæ sku browes Knyw'; de' æ Fålk et' glå· ve indno, mæn dænd'gâng' — uha!

Så wa, som a hå rö'r ve fa·r, Hal·ssyg·en å Stru·ho·st fo Bö'r isæ'r åsse fofær'delig. Hwis de to fat i æn Hjem', ku e ta' æ Bö'r fræ æn Si· å'; a ka hâw Snak åm æn Stæj, hwo·r dæ dø· fæm' Søskind o nue fo' Daw·. Hwa æ dæ·r et' ski' fræ dænd'gång' te no!

— Mæn de ski· jo åsse, te Fålk søjt Rå' ve klo·g Mænd' å Kwon·er bo·de fo dæm si'el å dje Dy'rer. Sö'n nøj som bræk'ke År·me å Bjen· hælder æn Ål·bu hælder Åw·sel, dæ wa å æ Le, ku e no ald·er fald nue i Sønd·er·sal·eng ind' å jaw· æn Dågter at'ter. Næj så hindt' di hælder to åp te Tammes Damsgor i Bjat' ve Vend·erup; de ku hand gjø i Stand' bo·de lisse gådt å nåk så gådt som nue Dågter, å hand kam i man·e O'r vidt åm·kreg' te dænd' Slaw·. Dænd føst Dågter, dæ wand Beröm'els hæ·r, wa Rænd·tårf, dænd'gång' hand kuri'ere Jøst And'ersen i Rör·eng, dæ kjåwer låsk ni'e æ Grond·es Bak' å fæ bæje Bjen·bræk'ke nøj foskrækkelig. I jen' å dæm gam·el O·rgång· å æ Fålk'eblå' ka dæ fend·es æn Tak·si'gels fræ Jøst te Rænd·tårf fur æ gue Behand'leng å æn Åp's får'dreng te and·er, dæ mot kom gal' astæj, åm' å søg Hjelp ve ham.

Thomas Damsgaard, Bjert, med
Hustru.

Min Barndomstids mest ansete og søgte
Benbrudslæge.

Mæn bo·de Kræn Spæl·mand i Få·rse å Ma Hån·eng i Vend·blæs hâj åsse Passiændter fræ Sal·eng — isæ'r dænd føst. Nels Mæ·lsen, dæ føst wa Go·rmand' i Ho·som å si·en Landpäst i Bal·eng, æn Mand', dæ ku sæj·es de sam· åm', som æ Fålk'vi·s sæj·er åm Nilaws Bænd'digsen, te hand hâj lång· Skank'er, hand lo sæ tit læj· te'e å go ow'er te Kræn Spæl·mand fo Fålk. Sö'n æn hal Snes Mi'l dæm· to hand o æn Då' som eng·en Teng'.

— Mæn dæ wa åsse bo·de Kwon·er å Mænd' dæhjem· åm·kreg', som Fålk gi tæl åm Rå' å Hjelp, næ'r de wa skidt mæ dæm o jen' hælder æn naj·en Fasow'n. Dæ·r wa fo Ægsæmpel Tammes Møl·er i Læm', dæ et' som Tammes Damsgor såt bræk'ke Lem·er sam'el; mæn hwis æ Tå·l wa åm nøj, dæ wa

fovræj·en hælder foslaw·en, Sej·ner, dæ wa fostrat, å sö'n nøj, så hāj hand tit Hæld' te'e å hjælp jen' å' mæ si Plaw·; hand ku åsse ha Uhæld' mæ sæ; mæn de ka jo passi'er fo dænd fi·nest Dåg·ter te Ti·er. De wa jen·e Hjem·rå', hand brut', hwo·rimuer Kræn Spæl·mand skröw Resæfter te Fårse Apote'k, å Ma Hån·eng jo gjær hāj foskjeld'ig Fegsfagseri'er mæj i æ Spæl'.

Så wa e møj' almend'elig, te Fålk, især hwis di æn Stø Ti' hwær Dá' hāj æn ra·sendes Huepi·en, gi hæn' å blöw lå·re ve jen', dæ fosto sæ o de. Sö'n ka a haw·, mi Mu'er flier Gång· wa åp' ve Sti'n te Pæ Wol·sens i Rör·eng. And·er lo dæm káp'; de wa ves mjest, næ'r de wa gal' mæ æ Lænd', te di gref te dænd' Rå', å dær wa Ajs Gu'disen, som a åsse kommer tæl i Fobend'els mæ æ Bågen Rowbrø', æ Mand'. Æ Kåp'pen besto i', te æn bette Maski·ne mæ æn Masse smo' Knyw· slow' lisse manne Hwoler i æ Huj, å så blöw dæ såt æn bette war'm Glaj's öw'er te'e å træk, som di mi'ent, æ u·nd Blöj u'r. Dæ blöw o dænd' Mår·sâm'ti trække Blöj å flier Hund·er smo' So'r.

— Mæn åsse fur æ Dy'rer hāj vi mier hælder mend·er klo·g Mænd' dæhjem·. Dænd mjest bekjend' wa wol nåk Jens Krestjen Nekolaj'sen i Ram·seng, i Almend'elighi'e kaldt »æ Hop«. Hand kjåwer møj' åmkreng' mæ hans hwi Hæjst å kuri'ere bo·de o Hæj·st å Höw·der. — Kræn Vendter i Væj·by, som a især ka mend·es fo hans ualmend'elig stuer rø· Nies si Skyld', blöw åsse ræjent fo klo'g Mand'; mæn han ga sæ ves et' å' mæ åndt ind Hæj·st. — Jens Peder Væj·stergor i Ram·seng wa u·rmærk'e te'e å ta æ Skår fræ Ky'r, næ'r de et' ild kom· å sæ si'el. I æn Djel O'r kam· hand man·e Stæj·er i flier Sow·en å gjåw gu'e Nøt' mæ hans Konst; mæn ængång' gi e gal': æn Kow' dø· atter hans Behand'leng; de hāj en rem·eligvi's gjåw' iliwal'e; mæn si·en wa dæ et Tål åm', hand ild ha mæ' æ Bestæl'eng å gyer. — Åsse mi Får ka gådt ræjnes mæj hæ·r. Hand kam· man·e Stæj·er å skor Gri's å Kal' å Lam·; de wa, hwa de wa; mæn ængång' gjåw· hand æn Stø Ar·be hjem·, som hand fæ hæ'derlig Åmtål fuer å æ sjel·e Dy·rle·ge, Skåw i Bal·eng. Vi hāj æn Kow', dæ wa slæm' te'e å skyr æ Lyw' u'r. Æn Næt tald· mi Får te mæ, a sku kom åp å hjælp' ham mæ hind; hund hāj fåt Kal' å hāj skjød't æ Lyw' u'r. De so foskrækkelig u'r; mæn vi to fat o'e; vi fæ de hiele sammelt åp i æn Bald·i å fæ e waske å' i nøj lonk'en Wand'; så håldt' a æ Bald·i, å Får fæ æ Re·lehi'e ind' o si Plads ijen, å så law·e hand nøj Gri·mværk, sö'n te hund et'

ku kom astæj mæ'e å skyr e u'r ijen. Få'r ild iliwal'e ha' æ Dy-r-le-ge, å så snå'r de ly-st å Då', marsiere a å' te Bal-eng fuer å hindt' Skåw; mæn åm Fola'dels, hand wa tawen te Na-rsalleng å wask Höw-der; mæn hand wa å træf i hans Hjem' i Åt'teng ve Awt'ensti. A kam hjem' mæ dænd' Beskej'en, fæ nøj te æ Fø-wolsajtens, å dænd'gång' de blöw hæn' sidst o æ At'termæj-e, så stråppe a å' te Åt'teng. A fæ gu'enåk æ Dy-rlege mæj, å vi kjåwer te hans Bopæ'l i Bal-eng, hwo-r hand spuer mæ, åm a nåk ku fend- æ Væj twat øw'er te mi Hjem', si'el åm de blöw mørk, fo så ild hand hæld-er, te vi sku go' dæow'er; hans Hæjst wa ve'e å væ træt no; de wa a fo dænd' Sags Skyld' åsse; mæn a ild dat' stek åp; vi støwelt å' å kam te Æj-strup te Sæng-idaws gådt å wal. Skåw ånd-ersöjt' æ Kow' å så, te de wa gjåw' så gådt hi'el igjem-el, te hand ku slæt et' si'el ha gjåw' e bæj-er; hand skyld en u'r mæ nøj Kreoli'nwand', å så skywt Få'r å mæ åm': hand fulde Skåw hjem', å a so at'ter æ Kow', te hand kam tebå-g ijen, — æ Klåk' wa ves tåw'!

FØ · Å KLE ·

Næ'r a no go te'e å sæj· nøj åm wa daw'le Löw·må·r, dænd'z gång' å ust åp, så æl a føst gjø åpmærk'som o', te æ stuer Fåskjel hæ·r fræ dænd'gång' te no wol isæ'r leg'er i', te vi da så møj' mier hind no bo·de spi·st å kløj· wos i de, vi si'el aw·elt å law·e.

Vi båge si'el bo·de Gråw·brø', Kå·g å Hwær·ebrø' i æ stuer Ow'n. Mi Mu'er wa å dæm·, dæ ti·le kam ind' o' et' å ha æ Di' te'e å leg næ'r så læng·, som di hāj brut fa·r. De gjåw·, te æ Brø' blöw mier ly's å læt å et' næ'r så hwi·nsu'r. Jåw, vi hāj· nøj dæj·z lig Gråw·brø' hjem·.

Æ Bå·gen wa wol dæm fljest Stæj·er jen·e æ Kwend·fålk dje Bestæl'eng; mæn mi Mu'er hāj et' ald'ti så nem' ve'e å håld e u'r, å så ku mi Få'r gi sæ i Law' mæ'e å slå Brø' åp, som wa hand u·rlæ'r Bag·erswænd'. Å dæ wa tåw' Teng', a ku gyer: a ku hjelp' å sæt Skru· i æ Ow'n, kyld æ Skåt'tere ind' te dænd', dæ wa ind· å leg em te Ræt', — å næ'r æ Brø' wa kommen å æ Ow'n, å æn Kå·g wa blöwen gjåw ræj'n fo Å·sk å Skidt o æ Næj·errend· mæ Båst å Wand', så bor a'en ind' o mi Sæng', dæ ku blyw hi'el öw·erlå' mæ sö'n æn Bæjt o æn töl e fjåwt'en stuer Kag·er. Dæ·r lo' di så mæ æ Åw·errend· ni'eær, te di blöw swa·l. Å hwor wa'e så gådt å kom i sö'n æn Sæng', isæ'r æn Vendter·awt'en, næ'r æ Væg·i skind· å I's. Gu'enåk blöw' æ Sæng·i ald·er så ko·ld å fonem·, fode vi hāj gådt mæ Hal'm i æ Bond·er å'em å nur gue uld·en Høl·skleer bo·de ånd'er å öw'er wos; mæn ili·wal'e — å·, a ka fonem· e indno! Fo Ræsten wa·r e et' så læng·, fa a åsse ku hjelp' å sæt æ Brø' i' æ Ow'n, hindt' em ind· o æ Bu'er å sæt em o' æ Skår, di blöw stokken ind o æ Å·r i æ Ow'n mæj.

Te æn almend'elig Bå·gneng ku vi nåk ha æ Gråw·brø' å æ Sejt'ebrø' ind· æ jen' Gång'; æ Sejt'ebrø' sto så ur·est, å de kam u'r, næ'r de hāj staw·en æn Stå·nd; æ Gråw·brø' sto i trej'. Mæn

te Yw'l ku e et' væ ind· i jen' Håld'; så kam æ Gråw·brø' føst ind' fo sæ si'el i si trej' Stå·nd, å så ild·e vi æ Ow'n mæ nur Rowbrøj'er, inden æ Kå·g å Hwær·ebrø' kam ind', å næ'r de wa fær·dig, ku dæ indda båges Pev·ernør'e bå'gat'ter.

Vi fæ et så møj' fi'n Brø', som Fålk gyer no åm Daw·. Åm a håwer ræt, så fly vi åm æ Vendter te Møl· sæjs Skipper Row te'e å mo·l sam'el mæ tåw' Skip'per å sejt'. Mæn de ski· åsse, te dæ slæt et' wa nøj mæj te Sejt'en; dæ wa kaski æn bet'te Krom· te øw·es fræ sidst Gång', — å så hāj· vi jo æn Tem·s, æn Ind·ræt'neng åmmentrændt Må·gen te æn So'ld, mæn mæ æn fi·ner Bond· i'. Så tem·st vi nøj å de gråw· Rowmi'el, blænd de Sejt'e·

Ovnskod.

mi'el i', vi hāj·, å så lawe vi Kå·g å de. De wa hwæt'ten så pæ'n hælder så gu'e som de rigtig Sejt'ebrø'; mæn vi wa hæg'er et' hwæt'ten så fowå'nd hæg'er så kræ·sen, som Fålk æ no åm Stå·nd.

Te æ kjel·e Knæjt sku dæ ald'ti law·es æn Wak, næ'r dæ blöw bå·ge — sö'n æn bette Sejt'ekå·g, dæ lig·ent æn Å·nd, mæ Nep' å de hiele. Mæn hand mot åsse ti·le væ·n sæ te'e å gjø Nøt' fuer en ve'e å stø Øwt'er. Dæ wa trej' Slaw·er, de isæ'r gi lø's mæj te æ Bå·gen: Kani'el, Muskå't å Kardemom·. De blöw ta'r o æ Ka·kel, å så mast a o' mæ'e å stø e te fi'n Pol'ver i dænd' Mæssengmuetels, dæ no sto te Sta'ds i wo Amagerhøld·, — fo no ku e jo ald·er fald wos ind' å brow· en te Nøt', næ'r vi ka fo ald· æ gue Sa·ger fær·dig te Brow' li·g fræ æ Bru's. — Ja, dæ wa da fo Ræsten æn fja·r Teng', a åsse fabriki'ere nøj å' i æ Muetels, å de wa stödt Me·lis. De fæ vi dænd'gång' et' åndt å' hind de, vi law·e ve'e å stø·r nur Sokkerknald·.

Åm æ Sām'er ku vi et' bå·g lisse møj' æ æ Gång' som åm æ Vendter, fo de ild blyw mu·le. Så gjåw· vi e mæ fi·r Skip'per te Mo·len, å indda ku e kni·f å håld de sidst fresk.

Fo Ræsten ku Brø' åsse blyw mu·le, blåt fode Fålk wa gjer·e. O Væg·by Bak' bue Ajs Gu'disen, dæ, som a hå så', gi åmkreng' å kåp'pe, å hans Kuen Kjesten Mari'. Hund wa nøj æn sæ'r Do'ren, å de wa hand wol ænd·le åsse. Di wa åld·ere Fålk, dæ eng·en Bø'r hāj· å sam·el tæl; mæn iliwal'e nænd· di et' å fo fresk Brø'. Di bå·ge å tåw' Skipper Row æ æ Gång', å næ'r di to Hwol

o æn Bæjt, sāt di dænd næjst i' æ Ow'n. Så wa dæ Drywsel i'e, si'el âm de et' gi tegue hwær Krom — jâw â'ejâw', jâw ves så, som Ajs så.

Æn Nøj'sawt'en, Jens Pe'der å mæ gi dæåp fuer å sky Nøj'o'r ind' ve dæm, hâj· Kjesten Mari' e et' gâdt. Vi sto uren fur æ Hu's å fut'te mæ nur Kine'sere; dæ wa et' hænd fuer æ Vind'ier, å dænd'gång' hund fæ Yw· o wos, blöw' hund så fo· skræk'ke, te hund syldre åp i hyw·en Sky': »Å, Jøsses, Ajs, do ska u'r! Di sto'r hæur·enfuer å rywer Swaw'lstokker, te æ glu·end Ild' flyw·er hi'el åp i æ Tå'g — å'eha indda!« Ajs mot jo astæj; mæn så wa vi natu'rligvi's öw'er ald· Bjer·e.

— Mæn dæ ku sæjes mier indno, især âm æ Yw·elbågen. Da blöw dæ næm'lig law·e tåw' Slaws Sejt'ebro' å foskjeld'ig Guehi'e. Dæn bæjst Slaw· kaldt vi Kåw·reng. Dær kam æn Djel Hwær·emi'el i'; æ Dej·enmjelk wa ves et' hi'el fri' fo Flø'r; dæ kam Æk' i' — å kaski åsse æn bette Kjan Smör, så de wa et sæ'r, de blöw gu'e.

Æ Di' te æ Gråw·bro' blöw lå' i æ Dej·entråw hæjer Dej·en·kist, som nue kaldt' en. Imæld æ Bå·gnenger hu·st en æ Su·di te næjst Gång', æn Klomp Di' som æn Mend·eskhue, dæ kam æn gu'e Handfuld gråw· Såltd i'. Æ Kå·gdi' blöw ældt i æ Sæld·, dæ wa æn fir·kandtere, o·ven, law' Kas, dæ blöw sāt o æn Pa Stwol'e hælder sö'n.

— Å no kommer a ve ald· dehær âm Brø' å Bå·gen te'e å tenk' o Ajs Damp'møl·er, dæ no æ dø' å hæn·. Han böge man·e å dæm föst Hu·smøl·er i Væj·stersal·eng. Hand wa åsse Spæl·mand, et' å dæm ald·fi·nest; mæn a hå tråj·en man·e Dand·s atter hans Fjo'l, bo·de o Fiel· å Liergwol'. Hand ku sæt' sæ o æn Swesk·sti'en, te en gi i Stök'ker ve'e, — å så wa hand stap'fuld' å Hi·står'ier, fo Ægsæmp'el dænd' âm æ Sal·engbomand', dæ blöw gywt trej' Gång·, å di fæ et' åndt Brø' te hans Båj·eld nue å æ Gång· hind Gråw·bro'. Ald· hans trej' Kwon·er wa næm'lig fræ Gråw· i Brønd·om Sow'n. Jåw, de wa fat'te Ti·er!

— — —

Mæn Mend·eskær löw·er et' jen·e å Brø'. De gjåw vi hæj'er et', næj, håld' no, vi fæ Tæl·mer te'e i lång· Ba·ner. Vi wa gu'e nåk et' så kræ·sen som æ Æng'lænd'ere å kaski åsse nue å æ Dan·skere no âm Stå·nd, te vi et' ild ha Flæsk å Kjør å and·er Gri·s hind nur ong·, maw·er nue. Jåw, vi ku gâdt brow æn Gri·s sow', dæ hâj fåt indda et' så fo' Kåld Gri·s, næ'r en blöw gâdt

fi'e. Æ Maw-flæsk töt en nåk et' ald·bæjst åm'; mæn ald· de åndt wa ur·mærk'e — fræ ur·est te ind·est, fræ Try·n te Hå·l. Hwa fo æn dæj·lig Masse Fjedt, dæ blöw'! A ka håw·, hwor·en de lo' o æ Låwt i æn lång' Rækki Fa·r mæ æ Bond· åpær. Hælder hwa sæj·er I åm »Låw·er a Gråw·er«, som vi så·, röw·en Löw·er, dæ wa warmt åp i Fjedt'gråw·er. Dæ wa dæm·, dæ et' wal ku fo e ni'e, de wa dæm fo di'el; mæn næ'r en fæ døgtig Såltdt o'e å gådt mæ Gråw·brö' te'e, så töt' a, de wa æn hær·lig Ræt' — fuer et' å snak åm Fenk'er. Å så wa dæ jo Pøl·s i æn få·le Ti', bo·de æ gue Medi·sterpøl·s hælder Flæskpøl·s å æn reng·er Slaw·, som vi kaldt Hak'kepøl·s; dæ wa nue, dæ kaldt em Flyw·pøl·s hælder Lång·pøl·s, fode di blöw law·e å æ Lång·er å and·er Åm·rasknenger; di kam i æ stuer Tær·me, dæ blöw te øw·es fræ æ suet Pøl·ser, å di blöw brut te'e å kog Ko'l o', næ'r di hån læjen i Såltdt æn Stö Ti'; di ku så små·g hi'el gådt å spi·s te' æ Ko'l; næ'r æ tyk' Skind' kam å'em, wa di nem· å stek i Stök'ker mæ æ Ski'e, å så ku vi mæ dænd' ta hwæraj·en Skjefuld Ko'l å hwæraj·en Bi Pøl·s.

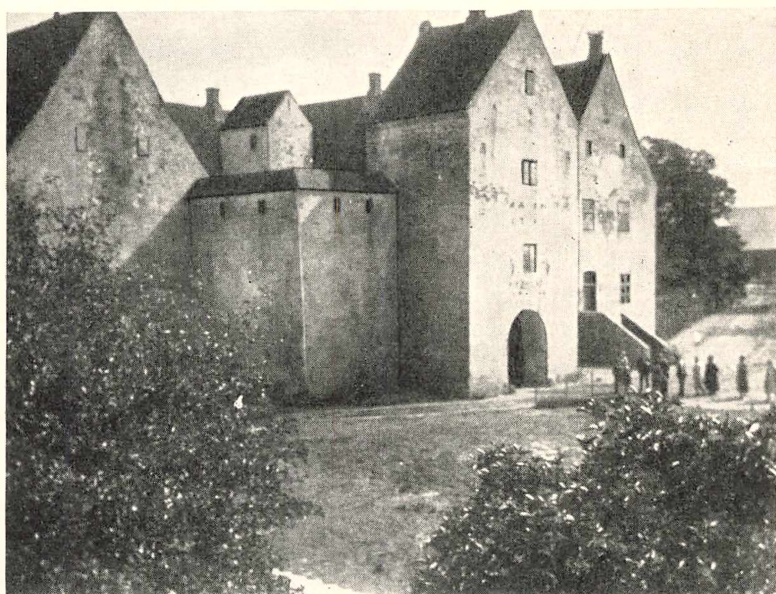
Anders Pedersen.

Kaldet Dampmøller, et Navn, han erhvervede sig ved som ung at male Kornet paa Spottrup Brændevinsbrænderi. Boede i mange Aar i Ejstrup Udmark som Møllebygger, Kværnbilder og Spillemand.

Æ Flæskpøl·s stjejt' vi æn hi'el Di'el å' te Yw'l; mæn æn Di'el blöw åsse såltdt'e å si·en hænd te Ta·r å spi'st som Spe·gpøl·s. — Åm æ Sønd·de sku vi ha' æn nem' Oj·en, fo Få·r å Mu'er sku jo te Væj·by Kjerk'. Så kam æ Grögry·r øw·er ti'le Må·r. Vi hån eng·en Hjokas, mæn nøj, dæ wa lisse gådt: nur gue Sæng·i mæ Hal'm, som a fa·r hå så'; dæ·r blöw æ Grør' pakke ni'e, te mi Foæld'er kam hjem'. Så fæ vi æn Skårreng Byggør' å hiel Gry'n, ko·ge i Mjælk å wo æj·en Ky'r — et' sö'n nøj Fut'mjælk som de, vi si·en to te Tak' mæj. Så wa dæ natu'rligvi's æn Smörhwol mæ æn stu'er Klomp å wo hjem·kjant Smör i', Sokker å Kani'el o', gja·r sø'r Öl tæl — å æn Stö Spe·gpøl·s bå'gat'ter. De wa æn ur·mærk'e Mæj·esmar, å en wa nem' å wash åp at'ter, fo bo·de

æ Grø'r å æ sø·r Öl wa i hwær·r si Far, som vi lange tæl hwærjen';
 æ Hworskier gjåw vi i Stand' mæ æ Mond' å æ Hå'nd — å så
 i' æ Buerskof mæ'em. Æ Spe·gpøl·s sko'r vi o æn Pa Træbræt',
 jen' o hwær·r Si· å æ Bu'er, — hwis vi i de hiele taw'en sko'r e
 mæ åndt hind æ Tænd'.

Å så ald· de Flæsk te'e å stieg å, et' å foglæ·m, fo de wa da
 de ald·bæjst, de, dæ at'ter å væ såldt'e blöw hænd te Tar å spi'st

Spøttrup Borggaard.

som Spe·gflæsk te Dåw·ertæl·mer åm æ Sãm'er. Næ'r en hån fåt
 sö'n æn Åmgång Spe·gflæsk å så ald· de nysmalke Mjælk å
 Gråw·brø', en ku stap' i sæ, så gi en o' æ Ar·be mæ krom' Hals.

Næj, vi kim·st et' æ æn Gri·ssow' å slagt'. Dæ·rimuer ild vi
 nåk ha betak'ke wos, hwis vi wa blöwen böj·en de, di sãm'ti fæ
 o æ Hær·ego·r, åsse o Spøt'trup: Flæsk å æn gammel Wor·i.
 Natu'rligvi's, dæ wa dat' and·er hind æ Fålk, dæ fæ sö'n Sa·ger.

O Spøt'trup hån di hwær·r At'tero'r æ Damp'tæsker; vi ku,
 skjönt dæ wa øw'er æn hal' Mi'l dæni'e, hør·, hwor·en en
 brom·elt. I dænd' Ti', de sto o', ild di gja·r ha nue å æ Kål i
 æ Sow'n som Daw·læj·ere. Dæ sku man·e te'e å betjen· dænd'
 Maskineri', å æ Kål töt', de wa skjøn' fo nur Daw·; dæ wa
 Låj·er ve'e å væ så man·e sam·el, å di tjent' dæm æn gu'e Lom·

skjel'eng; di fæ fæm' Mark hæjer kaski æn Dâ·ler âm æ Dâ'. Mæn æ Fø· wa e gal' mæj, isæ'r âm æ Mâ·rer; da fæ di åp'stywe Katåfler mæ nøj å dehæ'r Wor·iflæsk i' å så sko'ld Mjêlk å Brø' båg'at'ter. Dæm· Katåfler ild di iliwal'e et' ha, å så ga di dæm te'e å slå's i'em, to'em mæ æ Skier å how' em at'ter hindaj·en, ræt te de hwi·ent; ramt' di et' æ Mand', di segt' at'ter, så ramt' di æ Væk', dæ blöw hi'el öw·erklistere mæ Skjefuld ve Skjefuld å dihæ·r gue Sa·ger.

Ja, de æ et' uren jen' å dæm· man·e Træk, dæ ku fotæ·les âm', hwa fo æn Brø·lgång' de i mi bet'te Ti' gi o dænd' Hær·e·go'r, dæ no blywer gjåw de ve, en hå trænd tæl så læng· — å blyw lawe te man·e mend·er sæl·stænd'dig Hjem'. — Å læ mæ indno folæng· æ Lind·i åp te Yw'l jen' å æ O'r li·g ve sidst Or·hund·erskywt': a kam hjem' o Fe'ri fræ Gjer·ver Seminar'i, hwo·r a dænd'gång' lø·st. Så så· mi Få'r o hans lu·n Mâ·r: »Ve'r do hwa, To·rålf, no hå di sãmænd wot hæ å tæg te Bal·e; to a ga da åsse æn Skjel'eng; de wa dat' fo Bal·es Skyld', mæn fo Laws Law'sens Skyld'.« Dænd sam· Bal·e, dæ ti—tyw· O'r far ga hans Ar·besfålk Wor·iflæsk å möj' åndt uappetitlig Kram' te Fø' å æn söl'e Daw·lön' fo æn lång' Dås stræng· Ar·be, hand wa no si'el fær·dig te'e å go o' æ Sow'n. Mæn hand wa li·g ve tres O'r, å no ild dænd' gue Mand', Sow·enfow·e å Sow·enrådsfårmand' Laws Law'sen ald· Daw· wa, da sammel nur Skjel·enger sam'el te ham, sö'n hand ku fo Äld'erdomsånd·erstöt'tels å et' ræj'n u'r blyw Fat'telem', — å så sku hand da hæj'er et' sli·r hans Bjen· å ha Skam' te Tak ve mi Få'r, dæ jo gådt vedst å fosto, hwa de wa å væ fat'te, si'el âm hand et' håj nøj sær·lig teow·es fo Bal·e o Spöt'trup. Dæ æ nøj i de fi·n Språg, dæ kaldes fo Ne'mesis. En ku frestes te'e å tøk', de wa nøj å de, dæ gi öw'er æ Spöt'trupslæjt fræ mi Bö·rdaw, som de fo Ræsten æ gân öw'er så man·e Hær·egorsslæjt', åsse å dæm· mæ de blo' Bløj.

— Læ mæ indno, inden a kommer fo låndt fræ' æ Swoj·en·slagt'en, næw·en æ Hue å æ Blæ·s. Æ Hue lawe vi i mi Hjem' te Præssöldt i dænd sam· Ind·ræt'neng, vi åsse lawe Wost i', æ Wostkå'r, æn bette rond' Træfår·m mæ Hwol·er i æ Bond· å mæ lø's Låg. O dænd' blöw dæ lå' æn tång' Sti'en te'e å klæm æ Wost hælder æ Söldt sam'el. I mi Hjem' trow'r a nåk, vi brut' de, dæ wa indno bæj·er: mi Få'rs Bo·gbenderpræs; hand ku næm'lig imæld man·e and·er Teng' åsse bend Bög'er ind'.

Æ Blæ·s blöw pust åp å hænd te Ta·r o æ Låwt, å så kam

dæ ves i Almend'elighi'e et' åndt u'r å'en, hind te Bö'r å ong-Mend·eskær sãm'ti brut' en te'e å spræk Hem·el mæj, næ'r di et' hâj· åndt å bestæl. Ja, en ku åsse sãm'ti brow·es å sæt Klysti'er mæj. Mæn dænd'gång' vi kam te'e å slag't Gri:s i stu'er Sti'l o æ An·delsslageri'er, som dænd føst å', dænd', dæ blöw sât i Gång' å mi gam·el Læ·rer, Pæ Bâj·sen i Gjer·ver, nys hå håldt haltreds Ors Jubilæ·om, så blöw æ Blæ·ser jo brut te'e å kom Fjedt i', — å læ mæ hæ·r flæt æn bette Mend· ind', dæ hå mæ Fjedt å gyer: vi wa æn Øw·ergång' kommen te'e å brow ameri·ka'nsk Fjedt, dæ kam hæind' i Fusta'sjer å wa bild·ig. De wa et' gu'e, som de wa; mæn næ'r de blöw smældt åm', kam e te'e å lig·en Go·sfjedt, sö'n nøj tønd' å gry·nere. Kam en no nøj å si æj·en Swoj·enfjedt imæld·, så blöw' e nåk så fåst, å de smajt' u·rmærk'e. — Æn Dâ' kam· Kræn Röjt'er fræ Li·m, dæ treltdt åmkreng' mæ Fesk. Han wa å dæm·, dæ no å da fæ' æn wal stu'er Dram', å nøj grom·sere å uplæj·e so hand u'r; mæn dæ·r·fuer ku æ Fesk væ li·g gue, næ'r di blöw gjåw ræj·en. No, så blöw dæ da Snak åm dehær Fjedt'værk, å så ka a indno hör Kræn Röjt'er sæj: »Amerika'nsk Fjedt, de æ no gådt Fjedt; mæn de Blæ·sfjedt, de ve'r a sgu et', hwa dæ æ fo nøj!«

— Dæ blöw i mi bet'te Ti' slag'te æn ra·sendes Masse Fo·r·höw·der: Lam·, Fo'r, Be·rer — å sãm'ti æ gam·el Bok·væj'er hælder Rond·væj'er, som nue så. Dæ wa almend'elig Bønd'er·go·r, hwo·r di slag'te imæld æn hal' å æn hi·el Sne's å dænd' Slaw·; vi ænd· e no mæ æn fi Støk'ker; mæn gådt så. Dæ·r ku åsse blyw· nøj å håld Hu's mæj — bode te Ko·gen å Stiegen å Spe·gen, te Oj·entæl·mer å Mæld·merspoleg' i lång· Ba·ner. Æ röge Pøl·ser å Båw·er å Lo·r, som nue röjt' i dje Ow'n, and·er i æn o·ven Skåstjen, blöw gjemt hæn' i æn Kist mæ Hak'kels, dæ sto o æ Låwt. Æ Ruld·pøl·ser kam i' æ Såltd'tkå'r, te di sku ko·ges. Å de wa hæ·r lissom ve æ Swoj·enslag't'en, te de hiele blöw tan mæj: Blöj, Ind·mar, Hue — ja, si'el æn Væj·ermi·ku kom te Nøt' som dænd bæjst Ø'l, dæ ku fo's te æn Plæj'l.

Især wa æn Lam·· hæjer Fo·rhue æn hi·el Lækkerbisken, — hwæm' ræj·ner mæ dænd' no? Di blöw ko·ge mæ æ löj·en Skind' o', at'ter te di wa klöw·en mæ æ Yws; så blöw di flo'e å så brow·ent i æ Pand·. A hå mæ Skam' å sæj· sãm'ti wot hi·el misu'ndle, næ'r mi Få'r so å smaw·st i sö'n æn hal' Hue, å a eng·en fæ; mæn sãm'ti fild dæ åsse æn Bej' å' te mæ, å a tøk'kes,

a ald·er hå fåt nøj så gådt, si'el âm a hå fåt møj' gådt Mar i mi lång· Lyw'.

— Dæm sidst Må·nere, æ Fo·rhöw·der sku löw·, fæ di »Kraft·fu'r«, fuer te di sku blyw regtig fie. A hå te dænd' Ænd· skor man·e Tønder Katåfler i Smobej'er, dæ blöw såt te'em i Kasser ur· o æ Mark hælder hjem·, lissom de no past bæjst. Gådt nåk wa vi et' så glå· ve fo møj' »Fo·rflæsk«; mæn de hiele blöw bæj·er, næ'r æ Dy'rer wa gådt i Stand'. — Å så blöw dæ jo æn Masse Tal'e, dæ bo·de i mi Kuenes å mi Hjem' blöw brut o trej' Må·rer: nøj å de bæjst blöw lawe i Kuld·er, wol så stuer som æn Knöt· nöw·. Di blöw tæl o dænd' Må·r, te æ smældt'e Tal'e kam i æn Spand' hæjer æn naj·en Teng' mæ Mjclk. Næ'r de så halles wa ve'e å stæw·nes, blöw Hand·fuld atter Hand·fuld klæmt imæld æ Hind·er, te æ Mjclk löv å'e, å de blöw te trend· Kuld·er, dæ kam i' æ Såltd'kå'r, te di atterhå'nd blöw brut te'e å stjeg Fesk å Pand·ekag·er å and·er Teng' i'. De smajt' natu'rligvi's et' så gådt som Smör; mæn te Gjen·gjeld' smajt' e hæld'er et' så møj' å æ Skjel'eng.

De reng·est å æ Tal'e, de mæ Kietler i', å de, dæ ku pines å æ Gråw·er te ald·sidst, kam imæld Tie te Vow·ensmø·rels. Mæn æ stöst På'rt, u'røwer hwa dæ sām'ti ku sæ·les, blöw stöft i Ly's.

— Dæ blöw åsse slagte Fehöw·der. De æl sæj·, å stuer Krea·tu'rer blöw dæ sjald·en slag't'e, ur·en næ'r dæ sku væ stu'er Gild·, hæjer næ'r di gi gal' å' o jen' hælder aj·en Må·r. Mæn nyföj Kal·blöw dæ slag't'e æn Masse å'.

Hæj·stkjør behöw·er a et' å sæj· swa'r møj' âm'. Dæm fljest ild dænd'gång' indno et' regtig ræjen de fo Mend·eskfø·. Dæ·r· fuer blöw æn Hæjst åsse sjald·en slag't'e, fa en wa så sö'l'e, te en snå'r et' wa tjen·le te åndt hind å graw i' æ Jow'r.

— Å så blöw dæ slag't'e æn Djel Gjes å Ænd'er å Höns. Hwa wa et' spe·g Go's fo æn Hæ·gendræt' o sam· Plads som spe·g Pøls atter Grø'r æn Sønd·de Mæj·e. En snak'ker sām'ti âm' å væ tåssi atter nøj. De ku Bö'r væ·r atter spe·g Go's; de wa' a wol si'el, å de wa mi Bro Mag·nus, ham æ stuer Lag'erfowaldter o æ Fæl'es·foe'neng i Skyw·; a wa æn hal·stu'er Slu·ri, å hand, dæ æ næjsten sæjs O'r ong·er hind mæ, wa æn bet'te Kytter; vi wa bæj·e tåw' åp' te Wolle Krestjens i Æj·strup te Börgild· âm æ Yw'l. De wa dænd' Hjem', hwo·r wa stuer Sal·eng Kreatu'rhand·ler Ajs Wol·sen ust åp. No, vi blöw såt te' æ Bu'er å sku ha nøj å spi·s, å dæ·r wa gue Sa·ger i Massevi's. Så spuer da æ Hu·shåld·er, fo

Wolle Krestjen wa Ænk'imand', mi Bro'r âm', hwa hand no hæjst ild ha, — hund mjent jo da: å ald· dæm gue Sa·ger, dæ wa o' æ Bu'er. Mæn hand så· nåk så fresk, te hand ild hæjst ha spe·g Go's, — som dæ et' wa nøj å'. Mæn trow'r I et', hand fæ' e? Æ Kanald'i hand hâj wolsajt sit e u·r i æ Fram·ers!

— Næ'r vi sku slag't Gri's, hâj· vi ald'ti Jens Krestjen Slagt'er, dæ i mi bet'te Ti' bue i »Krøkily'« ånder Kåk'hyw Bak'. Si·en bue hand i man·e O'r u·r i Rör·eng Hie. Hand wa jen' å Laws Han'sens Sön·er å døgtig te hans Handti'ereng; a hå ald·er sit nue så skrap te'e å stap Pøl·ser som ham. Vi hâj· ham åsse nur O'r som Höstmand', å da hand·elt ham å mæ sö'n, te hand hwæ'r Dâ' kam mæ Smörblomster te mæ, å så sku hand ha Sokker·ær·ter fuer em; så gi de li·g åp. Jåw, a ku gådt li· Jens Krestjen; mæn dænd' Må·r hand kam· å sku slag't', hâj· a e et' gådt; a ku små'r eng·en Stæj·er væ·r; mæn a blöw' da i' æ Sæng', trak æ Dy·n hi'el åp øwer æ Hue å stappe æ Feng·er i' æ Ø·rer, te di kam· å så· mæ, te no wa æ Gri's å· mæ æ Lyw'; så wa de væst øw·er.

Fo'r å Kal· slag't'e Få'r si'el; mæn de blöw ve å fuld·e mæ, te a wa hi'el elænd'dig, næ'r de sku go fuer sæ, å de wa i ald' Fald' jen' å æ Grond· te'e, te a et' töt', a ku blyw· ve æ Land·brow' i ald· mi Daw·. — Dæ æ tåw' smo' Mend·er, a hæ·r mo ha mæj. Æn Dås Ti' hæjer tåw' fa Wolle Påst sku ha Båj·eld i hans Hjem' o æ Bak' i Sønd·er And·drup, kam a dæøw'er æn Æ·rend, å da wa di ve'e å hæng æn Kal', dæ sku slag't'es, åp i æ Bå·gbjen·. A fæ regtignåk mi Æ·rend foræt'te i æn Snå·rhi'e, å astæj lo a klø' hjem'ær. Mæn dænd'gång' a kam møt' ni'e o æ Bak'si, kam· dæ dænd fæ·leste Hwæ'l fræ æ sölle Kal', som di wol no skor æ Hals øw'er o' ur·en å ha slaw·en en fur æ Pand', som mi Få'r ald'ti gjåw·. A blöw' så hja·tsyk', te a wa ve'e å stöwt' å mot leg' mæ æn bette Stø'r, inden a ku go' ijen. A wa sö'n nøj som töl' O'r dænd'gång'.

Dænd naj·en Træk æ fræ nur O'r at'ter. Vi hâj· æn hal·stu'er Gri's, dæ wa syk'. Mi Få'r wa et' hjem·; mæn a sku pas o'en å skjer æ Hals øw'er, hwis en dø·. De gjåw· en, å a brut' æ Knyw' — bå'gat'ter; mæn a hop'rest øw'er e. Si·en æ a blöwen Kål fuer å slag't' æn Hö·n å håld· æn Gjerlam', de Stø'r mi No·bo slag't'er en. Mæn glå' ve æ Slagteri' de blöw' a ald·er.

— — —

De wa æn möj' stu'er Dâ' fur æ Bö'r, næ'r dæ sku støves Ly's.

Æ Fuerstæl'eng begønd· ám æ Awt'en fa·r. Hwær·r å dæm·, dæ sku væ mæj, fæ jen' å æ Ly·sspild·er bojen fåst te æ Røk' å æn Stu'el; æ Ly·sgå'r blöw skor passend i Stök'ker, — å så snur vi Ve·ger. Vi to tåw' Tro· å lå ám' dehær Ly·sspild· o æ Stu'el, lig·ent em pæ'n, te æ Ænd·er wa lig· lång·, å så twand' vi e så möj', te de ku hæng sam'el fræ dænd' Yw·, dæ wa ám æ Pend', å næj·en u'r. A mi'ener, vi i mi Hjem' law·e æn Stæj imæld hal·aj·en å tåw' Hund·er Ve·ger o dænd' Må·r.

Næjst Då' gi æ Stø·ven så fuer sæ. Wa »Støveri« wa i æ Daw'leståw·, dæ dænd'gång' indno wa mæ Liergwol'; and·er stramme dæm an i æ Kykken hælder Brøg'ers. Vi fæ æn Sti·ind' fræ æ Lå·, å dænd' blöw lå' mæ hwær·r si Ænd· o æn Stu'el. Ve dænd jen· Ænd·, åsse o æ Stu'el, sto' æn stu'er Træspand', som æ smældt'e Tal'e sku væ·r i'. Mæn føst mot æ Ve·ger hænges te Ræt'. Di blöw såt o' æ Ly·sspild·er, dæ wa nur tønd·Rawt'er, æ Bark wa skrælde å'; dæ kam æn sejs e syw' Stök'ker o hwær·r, å di blöw hænd' tæt atter hindaj·en imæld æ Trem·er. No kam æ Tal'e, dæ wa smældt'e hælder bræj', som vi åsse så·, i æn Gry·r, i' æ Spand', å så begønd· vi å dep' dænd jen· Håld' at'ter dænd naj·en atter Tu'r å Åm·gång, så læng· dæ wa nøj å dep' at'ter. Dænd føst Gjem·elgång' to længst Ti', fo da ild de·hær læt' Ly·sgå'r gja·r swöm·, sö'n te en mot bags nøj mæ'e fuer å fo e te'e å søk'; mæn si·en ku e go' ræt gilik. Ånd'er æ Sti· wa dæ lå' nøj Papi'r hæjer nur gammel Sæk'ki, hwis dæ sku fald· æn Drep, å de ku et' ald'ti hi'el u·ndgo's.

Atterhå'nd som de swand' i æ Tal'e, blöw dæ spæj war'm Wand' i'; æ Spand' wa sta·dig fuld'; mæn æ Law' å Tal'e blöw tønd·er å tønd·er, te de tesidst et' ku betål sæ å dep' mier.

Så hāj· vi da, næ'r vi wa fær·dig, tåw' hælder trej' Slaws Ly's, — nue, vi hāj dep'pe nur ægstra Gång·, sö'n te di blöw sær·lig tyk'; dæm kaldt vi Ly's; dæm tønd·er kaldt vi Ve·ger, å blöw' dæ nue så tønd·, te di ku döw· mæ'e å sto jen·e i æn Ly·sstå·g, så kaldt vi em Pesve·ger; di sku jo da væ reng·, åm Fålk et' ku si' ve'em te'e å go æn Æ·rend åp åm æ Næt. — Ja, så wa dæ iliwal'e fi·r Slaw·er, fo dæ wa sām·, dæ stöft Hæl·trejkong·ersly's, trej'årmere Ly's te Hæltrejkong·ersawt'en; mæn de gjåw vi no et' i mi Hjem'.

Vi law·e åsse si'el nur Swaw·lstökker te'e å tænd· æ Ly's mæj. De to vi gja·r nur Awt'ener tæl føst o æ Vendter. Vi fæ fat i nøj gådt ta'r Fur, dæ blöw sawe i passend lång· Stök'ker. Så

so' vi ind· å klöw e u'r i jen·e smo' Pend· — flier Tu'send law·e vi, sö'n te vi hāj nāk te æ hiel Vendter. Nær vi wa fær·dig mæ æ Klyw·en, blöw di dep'pe i smældt'e Swaw'l mæ dænd jen·Ænd', Hand·fuld atter Hand·fuld, å så blöw di gjemt hæn' æn ta'r Stäj. Te daw'le å hjem· brut' vi i man·e O'r ald'ti dænd' Slaw· å spä'r et' så ledt ve'e. Mæn di ku jo et' ryw·es; di sku tænd·es öwer æ Lamp', ve æn Ly's hælder i æ Ka·kel.

— — —

Te wa Fosy'eneng mæ Tæl·mer höt ässe Fesk. Säm'ti kjåwt Får Ta'rfesk o Skyw· Tår'e, hwo·r di håldt' mæ Sweng·las å Ho'r — å Skår·rer. De wa sö'n æn jen', Jep Å'kjær læ Æsper Tæk'ki dengel å te Na·rsalleng mæj. A ku et' li· de Kram'; mæn a spi·st e. Bæjer wa Klep'fesk å Seld' å Tåsk; mæn ald·bæjst wa Flönd·er å O'l.

No' æ Fesk snår et' te'e å væj· åp mæ Pæng·; mæn dænd'· gång', vi bue i Kræn Nøj'gors Go'r, kjåwer mi Får å' å tæl hæn' te Ål·bæk Møl· å fæ' æn hi'el Las Flönd·er, li·g som æ Feskere kam i Land' mæ'em; hand' ga tåw' Krow·ner fur æ Wol å regtig gue Flönd·er, haltre·i Ø·r fur æ Stök', å så fæ hand indda åw·en i æ Hand'el æn trej e fi·r »Dåw·erflönd·er«, nur Sle·gier så stuer som æn bette Hal·da'r næjsten. Sö'n æn Las blöw dielt imæld flier Famil'dier. Så fæ vi ko·ge Flönd·er å stej't Flönd·er i man·e Daw·; mæn æn hi'el Di'el å'em blöw föst skrop'pe mæ æn styw' Li·m i æ Baldi Wand', å så blöw di såldt'e å röjt å ta'r — blöw te Spe·gflönd·er. Nær di sku spi·ses, kleppe vi æ Find·er fræ'em mæ æn Saws hæjer sko'r em fræ' mæ æn Knyw'; så flåj vi æ Skind' å'em; de kaldt vi fo Ræsten å spe·g em, — å så blöw di skor i Strem'ler li·g ind' te æ Røgbi'en, som vi gnawe å, fa vi lå en te Si·; de wa gu'e Tæl·mer te Smör'ebro'.

Seld' fæ vi sām'ti æ Hans Law'sen. Hand fæ atterhå'nd et' så fo' Bö'r; æ Daw·lön' o Spöt'trup wa bet'te, så hand ku gådt ha behåw å kjøv bild·ig Fø·wår. Så kam hand nur Vendtere ind' o' æn Gång' imæld· å skryw æn Kas Seld' hjem' fræ Fræreriks·haw'n. Nue å'em so·ld hand te No·boer å gue Væn·er fo fæm' å halfjes Ø·re æ Wol, stuer, gue Seld'; mæn æ fljest å'em brut' di si'el. »Di æ jo knap så dy·r som Brø', å to hwa, en ka da gådt spi·s æn Spe·gseld' te' æn stej't Seld',« så· Han's. — Sö'n nøj som Seld' tindt' dæm gam·el ald·er o' å ta æ Bi'en å'. Wa e Spe·gseld', så skor di em i Skyw·er twat öw'er mæ æ Bi'en i', å mæ stej't Seld' gi e indno nem·er; a blöw ængång' nøj' fo·

baw'st ve'e å si' Wolle Kjar·gor fotær æn stjejt Seld': hand bi'e å'en fræ æ Hueænd', å de foswand' som Do'g fur æ Su'el de hiele. —

Tåsk fæ vi et' så man·e å', som vi gyer no; mæn vi fæ flier O'l, sãm· Stæj·er da, fo dæm· ku Fålk jo fo fur æ Ulæj'lighi'e mæ'e å go u'r å stång· em åm æ Vendter, næ'r æ Fyw'r wa lå'; de ku gådt sãm'ti gi' æn gu'e Knep O'l fo æn Dås Ar·be. Åm æ Sãm'er wa dæ nue, dæ gi u'r å gli·f atter O'l, især i Sønd·erlæm Vik', å fo dæm·, dæ regtig fosto å handti'er dænd' Reskaf, ku de åsse gådt gi å sæ.

Nær no æn Hjem' fæ sö'n æn Lajneng O'l, så blöw nue å'em stjejt mæ de sam·; mæn æn Di'el blöw såldte hæn' å spi'st som grön·såldte O'l o sam· Mår som æ såldt' Seld', mæ' æ Bi'en i', hælder di blöw wande u'r å stjejt.

— Mæn gue Fø·wår ku åsse brow·es te'e å gjø gådt mæj o and·er Mår·rer hind ve'e å spi·s em si'el. I dæm· Daw· wa e møj' Skik, te æ Præj·st sku ha nøj gådt, næ'r Fålk ild folång· æn Tjen·est æ dæm. Ja, a ka da no håw·, mi Får å Mu'er, ves ind·en nue å mi Søskind indno wa föj', to mæ mæj øw'er te Mårbro Pæj·ers å såt mæ i Plej· dær te næjst Då', å så gi di te Læm' Præj·stgor mæ wo stuer Kåk, dæ wa slag'te å gjåw pæn i Stand' te Fru Mon'rar, — å så sku di tæjnes te Åldt'ers te åm æ Sønd·de. Mårbro Pæj·ers, dæ si'el eng·en Bør hāj· hælder fæ, hāj ald·ere· dænd'gång' flåt'te dæm mæ Fielgwol' i æ Såw·kam·mer, å åm æ Mår·r mo·re Mår·bro mæ mæ'e å spreng åp mæ æn fofær'delig Bomp, å de fand' a så skjøn', te hand blöw nöj' te'e å vi·s mæ e jen' Gång' tæl. I Kræn Nøj'gors Go'r hāj vi et' åndt hind Liergwol' nue Stæj·er, å de sku en et' lu'r å law stuer Bomp o' mæ æ bår Fær·e.

Mæn tebå·g te de mæ'e å gi æ Præj·st Gaw·er. De blöw aldtså brut indno i Kjerk'ebys Ti'; mæn de ska ha wot møj' war i Sælkåws li·g fuerve. Ham wa dæ no man·e sæ·r Histår'ier åm', dæ vi·st, te hand hāj bety' møj' ledt som Præjst. Dær·fuer ski· dæ åsse de mæ ham i at'ten Hund·er å halfjes, te hand blöw' de, vi kalder »twong·en te'e å go' fri'vild·ig«. Mæn hand fosto nåk å tagsi'er dehær Skjenk, di sãm'ti kam· mæj te ham, å hand ku gådt væ i dænd' Du'r, te hand, næ'r nue kam mæ Kyw·lenger, så.: »Fand·en mæ Kyld·enger, næj, kom mæ Gå'sen!«

Hans Æm·bedsbro'r i Rör·eng, Brigs, ham, dæ ild ha slawen Kræn Væl·sen ihjel, hwis de et' hāj wot Yw·eldå', hand ku åsse

såm'ti blyw gal' o hans Komfomandter, næ'r di et' ku hasp æ Læj-ser rask nåk å', å så tru'e hand mæ'e, te hand ild et' kom-fomi'er dæm. Sö'n gi e æn Då' mæ æn trej Dræng-i. Mæn næjst Gång', di kam te Præjst, wa Brigs bæj-er send-e, fo da så hand, te no hāj hand ilival'e beslut'te å komfomi'er dæm hwærjen'. »Æ Hom-el« wa nåk, te æ Foæld'er te dihær Dræng-i hāj sænd' ham nur gue Knepper O'l, å di hāj gjåw' dje Nøt'. Jåw, O'l æ gådt!

— — —

Så møj' dæ blöw slag'te å såldte hæn' i dæm. O'r gjør e klår, te vi löw-e møj' ve Wand-mar: Sop', Ko'l å Ær-ter, — å så wa dæ nøj, vi kaldt Kas; de wa Sop', dæ blöw koge o såldt Kjør, aldtå lissom Ko'l — så næ'r som de, te dæ kam eng-en Ko'l i', blåt nur Katåfler å Mår-e — å æn Krom Jaw-neng o'. Så al-mend'elig wa'e mæ dehær Kas, te æ Naw'n hāj fåt Plads i æn Ram.s, vi såm'ti brut' som Bö'r, næ'r vi sku ha æn Kat'kild-eng hæjer æn Hund-hwalp døft:

A dø-ver dæ i Ko'l å Kas,
å do ska hedde gam'el Mads!

Vi så aldtå »hedde«, fuer te de sku væ rigtig höjti'delig, si'el åm de et' wa så gådt Sal-engbomo'l.

— A mo åsse mend' åm', hwor-en vi koge Lång-kol te Yw'l. Æ Gru-ki'l blöw wol hal' føldt mæ såldt Su'l å man-e Slaw-er: Fo-rkjør, Flæsk, Ruld-pøl-s, Flæskpøl-s, å hwa ve'r a. Nær de så hāj fåt si Ko'g å wa feske åp, blöw æ Ki'l mæ æ gue Sop' brække fuld' å Hwikol, dæ wa sko gråw- i Støk'ker, å så blöw di koge gådt igjem-el; så blöw di tan åp i æn So'ld, hwo-r æ fljest å æ Sop' rænd fræ'em. Mæn di sku hi'el fræ', å dær-fuer to vi, næ'r di wa blöwen nøj swa-l, Hand-fuld atter Hand-fuld å krøst em lissom æ Tal-ekuld-er, så læng- de wa te'e å pi-n æn Dro-f å'em. Dihær Kuld-er blöw såt i Krands røj'en åm' i æ Ur-esi- å æn stu'er Gry-r, sö'n te dæ ku kom Loft te'em, å dænd sidst Krom Føgt ku træk sam'el o æ Bond- i Møt'ten. Di blöw så atterhånd warmt åp i æ Pand- mæ Fjedt. Nær dæ så kam gådt mæ Kani'el å Por-esokker o', å en fæ nøj Rev'elsbi'en å Pøl-s å æn Stø Kåw-rengkå-g te'em, så ku en nåk sæj-, en hāj fåt æn Måldti Mar, især næ'r en, som Yw-elawt'en, føst hāj fåt æn gu'e Skårreng Ri'sengrør mæ sø'r Öl, å hwa dæ hæj-sen hõt sæ tæl. — Behand-elt o dænd' Mår, a hæ-r hå beskröw-en, ku æ Lång-

kol nâk håld· dæm æ Yw'l igjem·el, æn hal Snæs Daw· hælder sö'n, nøj lissom æ Væj·lo wa, å som Fålks Kjeld·ere wa gue tæl.

Dæ ku åsse væ Tål·l åm æn naj·en Slaws Wand·mar hind de, a lig hå foto'ld åm'. Dæ ku koges Wand·grør; mæn de kind vi no et' møj' tæl hjem, fo vi håj ald'ti Mjelm nâk.

— Frogt wa dæ møj' ledt å' hjem· åmkreng' dænd'gång', åsse Söldt'frogt. Dæ wa dæ·rfuer et' swa'r tit nøj, dæ hi Sørsop' hælder Rø·grør. Mi Mu'er law·e sãm'ti nøj, hun kaldt »æn Skje·fuld Plar·eværk«. Æn bet'te Krom Saft wa dæ i' te'e å sæt æn Grånd rølig Kulør o'; mæn hæj·sen wa e Wand' mæ Ær·ek å Sokker. De wa, lissom Mu'er mæ æ Naw'n åsse ild sæj, te de wa bo·de nøj å eng·enteng'. Dæ·rimuer blöw dæ law·e nur krabå't Sørsop', næ'r dæ sku æn Basselpåt' astæj, hælder dæ sku væ Basselgild, Åp'skyw'er åm æ Høst hælder sö'n nøj. Så kam e Saftflask å æ Sokkerpues regtignâk i Gång', å så blöw dæ brâkke sö'n æn Masse Swesker å Rosi'ner å Kjesbær i', te de wa hi'el grusselig. Mæn, som a sæj·er, de wa et' daw'le Mar — i ald' Fald' et' te'e å begønd· mæj.

— A så, te vi fæ møj' Wand·mar. De bety· et', te vi fæ et' swa'r møj Mjelm·mar. Jåw·, Tak, — vi fæ no så gådt som ald'ti Mjelm te wo Dåw·er, åm æ Vendter sko'ld Mjelm atter åp'stywe Katåfler, tit mæ ko'ld Grør i' fræ æ Næt'ter åm æ Aw't'en far, å hæj·sen mæ Brøbej'er, — åm æ Sãm'er ko'ld Mjelm å Brø' atter spe·g Flæsk. Jen' å Hans Law'sens gue Lærdom· wa fo Ræsten, te dehær Mjelm å Brø' wa nøj mærk'elig nøj, fo de ku en sæt ald· de te Lyws å, de sku væ·r, ur·en å blyw fospi'st å'e. — De wa de almend'elig, som dæ wa fo' Foand'renger fræ', fo Ægsæm·pel te æ Tæl·mer blöw te æn såldt'e Seld' hælder æn Stø grön·s såldte Öl, å æ Mjelm blöw byt mæ Öl — som i æ Yw·eldaw· å enk'eldt and·er Gång·.

— Te Oj·en fæ vi tit Vild·eng, bo·de tyk' å tønd·, bo·de sø·r å su·r. Æ sø·r Vild·eng wa mæ Sa·go·s hælder Ri'sengry'n. Æ su·r Vild·eng wa tåw' Slaw·er; di wa bæj·e tåw' å Kja·nmjelm å mæ Byggry'n; dæm tønd· fæ vi war·m; mæn dæm tyk', dæ wa lissom Grør, spi·st vi ko'ld hælder hal·ko'ld å mæ ko'ld Mjelm o'. Æ Byggry'n, som vi si'el lo pel, wa ald'ti hiel, æ føst a ka håw·; mæn si·en kam di ind' o' å grot' em, så wa di så møj' nem·er å ko·g; mæn æ hiel Gry'n di wa no dæm bæjst, — töt' a da.

Kja·nmjelmssop' ka wol som så møj' åndt law·es o flier Må·rer. Mi Mu'er brut no Ri·smi'el te'em. Mæn ijen: vi law·e e si'el, —

ja et' æ Ri's, de sku vi nåk læ væ·r mæj; mæn a hå molt man·e Pund Ri'sengry'n te Ri'smi'el i æ Kaffekwa·r. —

A hå foto'ld åm, hwor·en vi lawe Sønd·desgrør i æ Sæng'. Mæn æ Næt'tergør te dæm and·er Daw· blöw tæl o sam· Mår: di kam i Ko'g åm æ Mæje, næ'r dæ wa Ild' o æ Komfy'r, å så ku di kog dæm si'el fær·dig i æ Sæng' åm æ At'termæje, næ'r åsse æ Kwend·fålk wa mæj i Mark å Æng' å Skåt'terekja'r. De wa si'el Go·rmandskwon·er et' blöwen fo fi·n tæl indno dænd'gång'.

Kaffekværn, Uldsaks, Haandten, Strippe, Jydepotte til Lysestøbning, Smørkerne.

Jen' Teng' indno mo a ha mæj fræ wo Sjel·fosy'eneng å Marlaw·neng. Vi fæ jaw·nle dænd' Ræt', vi kaldt Am·damsgrør, — å dænd' Då', vi sku law Am·dam, wa mendst lisse stu'er som dænd', næ'r vi sku støv Ly's. Ja, de to fo Ræsten man·e Daw· fræ Be·gønd'els te Ænd'.

De wa mjest Ro·senkatåf·ler, vi brut'; di wa gja·r stuer, å wa dæ nur smo', så sammelt vi em fræ'. Mæn di wa åsse

ti·le mo', å æ Am·dam sku law·es, inden æ Daw· blöw fo stak'ke å mørk' å wor.

Så skrop'pe å skyld· vi da føst dihær·r trej e fi·r Tønder Ka·tåfler i flier Håld Wand', te di wa så ræj·en, så di skind', — å så sku vi te'e å ryw·. Æn Pa Ryw·jar høj· vi si'el, å flier ku vi læ·n fo vi mot jo i Ar·be hwærjen': Få'r, Mu'er, Kå'l, Pi·g å mæ. Æn givald'dig stu'er Kå'r, vi åsse brut' å tow Fo'r å skold Slagt'·swoj'n i', blöw såt o æ Ståw·gwol'. Så såt' vi wos røj·en åm'en, hwær mæ si Far å Ryw·jar o æ Knæ'er, å så gi e lø's. Nær æ Far wa fuld', tæmt vi en å' i æ stuer Kå'r, å så kildt vi o' ijen. De ku nåk ski', næ'r en wa ve'e å ha æn Katåffel röwen åp, te dæ gi en Stø Skind' å æn Feng'er mæj i æ Ky'ef, sö'n en mot ha æn Klu'r å æn Gjå·rtro' åm'en; mæn hæj·sen gjåw de et' nøj.

A trow'r nâk, vi ald'ti begønd· mæ æ Ryw-en âm æ Awt'en. Ku vi et' træng· e te Sæng·idaws, så gjâw vi fær·dig næjst Mâ·r, inden vi to fat o aj-en Behand'leng: å skjel de fi·n fræ de grâw·ve'e å skøl e igjem·el æn Ho·rsejt' hæjer Tem·s mæ Wand', som æ Am·dam så sak te' æ Bond· i'.

Fuer no å fo e hi'el ræj'n fo Grâ·nder å Katåffelskind' å Skor'e o'em blöw dæ skywt Wand' o æ Am·dam æn hi'el Masse Gång· i nur Daw·. Hwæ'r Gång', dæ wa kommen nøj' Wand' o', blöw æ Bond·fald' rör åp, te de hiele wa som Hwidt'kalk. Som de sto å sak, kam æn bette Law' å dihæ·r Grâ·nder åw·est, å di blöw så skyld væk, næ'r dæ næjst Gång sku byttes Wand' å röres åp. Hwor læng· en sku blyw ve mæ de, wa nøj åm', hwor kræ·sen æn Hu·smu'er wa; jo læng·er en blöw ve, de hwi·er blöw' æ Am·dam. En ka wol indno i nue Mâ·r tagsi'er æn Kuen at'ter, hwor pæ'n hinde Wask ær. Dænd'gång' ku en åsse æn ves Ti' å æ O'r gyer e ve'e å si' o hinde Am·dam.

Ja, fo de kam te Sku·lissom æ Len·er o Ble'g. Næ'r næm'lig de wa klå·re så gådt, som en no ild ha'e, så blöw e brække åp å æ Kå'r å i smo' Porsjo·ner sât te Tar u·r imur æ Su'el — i æ Sæld·, i æ Smörtråw, i Kasser å Fa·r, å hwa en hâj. I æ Haw·, hæjer hwo·r de hæj·sen ku væ gådt å sæt' e, ku dæ sto' æn Ræk'ki så lång'. De mot samles i Hu's åm æ Næt, hwis de sku ræj·en, — å da åsse åm æ Dâ', hwis dæ kam· æn Æ'l, så dæ wa slæt et' så ledt Tø· ve'e.

Næ'r de no o dænd' Mâ·r wa blöwen passend ta'r, kam· sidst Behand'leng. De wa jo næm'lig et' te'e å brow, så læng· de wa så knald·ere, som de no wa. Så mast vi da o' mæ'e å gni æ Knald·u'r mæ æ Bå·gsi· å æn Gry·rski'e, æn Flask, hæjer hwa vi ku fo fat o', å så blöw e tem'st. Dæm· Knald', dæ blöw tebå·g i æ Tem·s, fæ ijen æn Åm·gång å æ Ski'e hælder Flask, å sö'n blöw vi ve, te vi hâj dröwen de hiele igjem·el. Så kam e i smo', hwi Latspueser, dæ hænd· åp' o æ Låwt.

Sö'n wa a mæj te'e å law Am·dam i nur O'r. Atterhånd blöw' e sö'n, te en ku læ·n hælder læj· æn Maski·ne å ryw· æ Katåfler o'; så gi e de nem·er. Mæn så ka a ty·delig håw·, dæ æn O'r blöw så', te næ'r nue slow dæm sam'el å dielt æn Sæk Katåffelmi'el, så ku die fo'e fo ti' hæjer öld·e Ø·re æ Pu'nd; så ku e dat' betå·l sæ å ha ald· de Væ'sen, — å så gi dænd' »Indu·stri« sam· Væj, som så man·e and·er æ gaw·en. Mæn en wa iliwal'e et' kommen læng·er hæn', hind te vi i æ Krigso'r, da de

kne'f mæ så man·e Teng', law·e æn bet'te Grånd Katåffelmi'el,
å de wa vi wol nåk et' jen·e åm'.

— — —

Li·g te Kræn Swæn·engsen begønd· hans Mæjeri' i Na·læm
i æ At'tero'r fi·r å fi'ers, kja·ent vi si'el wo Smör å lawe Wost.
Vi law·e ves åsse æ Wostlø·f; a ka i ald' Fald' håw·, dæ hænd·
flier Kal·maw·er, dæ wa stap'pe mæ Rowtå'g, u·r o æ Sal·smu'r
te Ta·r. Wost law·e vi et' flier å', hind vi brut' si'el; mæn Smör
so·ld vi sãm'ti æn Støk' å', wol især åm æ Vendter, nær vi håj·
æ møj· Swoj·enfjedt å ta tæl. A hå flier Gång· wot mæj ind· ve
Smör·Jør·ensen, dæ, så vidt a håw·er, bue i Frær'eriksgår hælder
æ Nøj'gå·r, som vi så· dænd'gång'. A töt', de wa væld·dig ind·
teræssandt, nær hand stak hans Søger ni'e i æ Smörklomp å
smaske o æn bette Hap å'e — å så spöt e u'r ijen. — Æ Kja·nen,
som a åsse å' å tæl mot pröw·, li· at' så gådt, — de wa fo jens·
får·mig å wa·r wal læng·; dær ku en sãm'ti sto å stamp' æn hi'el
Stå·nd, inden dæ ild blyw Smör — uha! De ku åsse go' så gal',
te dæ slæt et' ild blyw Smör. Nur O'r fa·r ild Fålk ha tru'e, de
wa fohægse; mæn dænd' Şlaw· wa mi Foæld'er no u·r öw'er;
mæn nøj mot dæ gyeres, å a tøk'kes, a ka håw·, vi fæ' æn Slaws
Pol'ver å kom i' æ Flør, å te de hjalp.

— Si·en kam jo så mæ æ Mæjeri'er dje stærk' U·rvekleng
dænd' Ti', da vi sænd æ mjest å wo gue Smör öw'er æ Vøj·ster·
haw å si'el to te Tak' mæ æ Magari·ne — å æ Fut'mjelk. De wa
i syw' å fi'ers, da vi böge æ nøj' Lå· hjem·, te a blöw sænd åp
i Rör·eng Bru'sfoe'neng atter foskjeld'ig Sa·ger, åsse æn Pund
Smör hælder tåw'. »De hå'r vi et',« så· Swænneng Madsen, dæ
i man·e O'r wa Urdieler dær; »mæn vi hå Konstsmör, å no ska
do ha æn Pu'nd å de mæj hjem' te di Mu'er, te hund ka pröw·
e.« — Dænd' Fosög' fild no skidt u'r; æ Konstsmör, a fæ dænd'
Då', ku kaski brow·es å stjeg Seld' å Frekadæl·er å sö'n nøj i';
mæn de wa komplæt umu'lig te'e å leg po Brø', så pend·ere å
tal·ere de wa. Mæn æn Pa O'r at'ter wa Magari·ne ald·ere· så
gådt, så vi æld·er indno ka grend· ve'e å tenk' o', hwor·en jen'
å æn naj·en pæn Kuen ku sej i æ Bøj' å sæj, te di ve Gur
et' ku fo Magari·ne ni'e — uha næj', — å så so' di li·g å spist
Mæld·mere mæ Magari·ne, te de skom·e i æ Mond·kro·g å
dæm!

— — —

Te wo Mar sku vi åsse sãm'ti ha nøj å drek', å hæ·r tenk'er

a da fœst o' hwor·en vi lawe Måldt å brøgge Öl, fo de gjåw· vi åsse si'el hwær Krom· i mi bet'te Ti'.

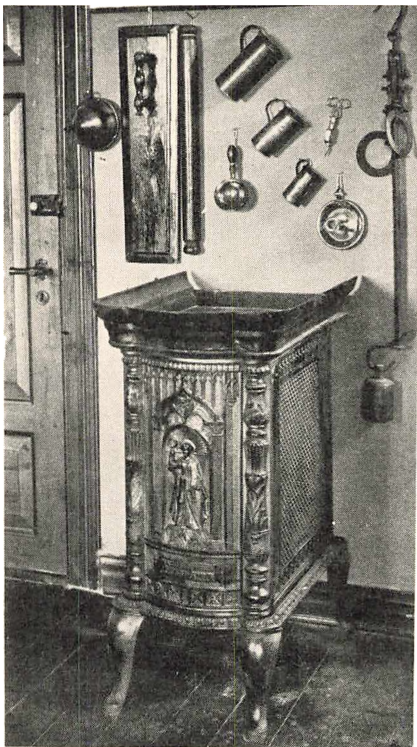
Så si'r a da fuer mæ, hwor·en æ Tap'stu'el mæ si trej' Bjen· blöw stramme an i æ Brög'ers mæ æ stuer Brøgkå'r o'. Dænd' ku nåk ta sö'n nøj som fæm' Skipper Byk'. Dæ wa' æn rond' Hwol i æ Bond· å æ Kå'r tæt ve dænd jen· Si·, å æ Tåld' te'en wa æn Stång', dæ ku now hi'el åw·enu'r å æ Kå'r, æ Tap'stång'. Røj'en åm dænd' blöw dæ såt nur Wajser Rowtå'g, bo·de næ'r æ Byk' sku sættes i Stø'f, å næ'r dæ sku brög·es; de kaldt vi å strö' æ Tap. Så kam æ Byk' i'; dæ kam Wand' o' te de sto åw·en øw'er, å så sto e sö'n i Blø'r hæjer Stø'f, som vi så·, æn Pa Daw· hæjer dæ·råmkreng', nøj lissom de wa ta'r tæl. No blöw de Wand', æ Byk' et' hāj drok'ken, tæppe fræ, ve'e te æ Tap'stång' blöw röt åp, å æ Tap'hal'm verk'e no som æn Si'r, sö'n te æ Byk' de ku et' rænd mæj u'r.

Æ wor Byk' blöw no bor åp o æ Låwt i Spand· å lå' i æn Døng· i Næ·rhi'e å æ Skåstjen, hwo·r de wa mjest war'm. Dæ·r blöw e hyld tæl mæ Dækkener å Sæk'ki å gam·el Skywt'er, å hwa vi hāj, fuer te de ku ta War·m å kom te'e å spi·r. De to æn trej e fi·r Daw·, å i dænd' Ti' sku æ Døng· rö·res å' å tæl, te de hiele et' sku grow li·g i jen' Støk', å te sidst sku dæ passes møj' nyw· o', fo de mot jo hwæt'ten fo fo møj' hæjer fo ledt.

Så so·r æ Døng· wa passend spi·re, blöw æ Dæk tan å', å de hiele blöw splet ær å bræj u'r øwer æn sta·r Støk' å æ Låwt, fo no sku æ Spi·ren hi'el sættes i Stå'nd, å æ Måldt sku ta·res, fuer te de ku læ sæ gjem hæn' å væ te'e å mo·l, næ'r dæ sku brög·es o'e. Så to vi e da ni'e ledt atter ledt, di'els o æ Bi'leggerka·kel i æ Daw'leståw· å di'els i æ Komfy'rskof. Næ'r vi hāj båge Brø' i æ stuer Ow'n, to vi åsse sām'ti Nøt' å de sidst War·m dæ·r ve'e å sæt nøj Måldt ind'; de ku et' tares fær·dig, te æ Ow'n blöw ko'ld, mæn så ku e fo nøj mier jen' å dæm and·er Stæj·er. Æn Gång' imæld· sku e rö·res, te de ku blyw jaw'n ta'r, å hwis æ Ka·kel hæjer æ Komfy'r blöw' så war'm, te æ Måldt begønd· å knæp', så fæ vi tråndt mæ'e å rö·r i'e, te de et' sku blyw brænd' hælder brank'e. Blöw' e fo gal' mæ æ War·m i æ Komfy'r, så slow vi æ Da'r te æ Ow'n åp å trække sām'ti æ Skof æn Støk' u'r, te de ho·r dröw øw'er.

Sö'n law·e vi flier Håld Måldt æ Vendter igjem·el å gjemt e atterhå'nd hæn' i Kister å Tønd·er, te de sku brow·es. Mæn æn skjøn·e Dä' gi e mæ de som mæ'e å law Am·dam: Væ'sen wa

dæ ve'e, æ Bi'leggerka·kler foswand', dje At'terkom·ere wa et te'e å tar Måldt o', å så sænd vi wo Måldt'byk' — føst te Vi·om Møl, hwo·r di lawe Måldt i sta·r Sti'l, å si·en te æ Dålhu's i Rör·eng, hwo·r Pæ Nielsen, dæ si·en drow·ent i Låld·drup Sø'

Stueinteriør med Bilæggerovn, Manglestøj, Bismer, Fyrfad og Lysesaks m. m.

ve Vibårre, ga sæ te'e å law Måldt å brøg Öl, åmkreng' ve dænd' Ti' a blöw komfomi·ere, sidst i æ Fi'ersere hæjer ald· føst i æ Halfæmsere.

Fo Ræsten wa dæ åsse nøj, dæ hi »å måldt' æ Row«. De ild sæj, te vi såt Row i Blø'r te æ Hæj·st, i dænd' Ti' di sku go' stræng·; smo' Gri·s fæ åsse sām'ti nøj å'e. Mæn de fuergik i æn Spand' hælder æn stu'er Gry·r, å dær wa eng·en Snak hwæt'ten åm Spi·ren hælder Ta·ren.

And·er Stæjer i æ Land', åsse hæ·r imæld Vibårre å Rand·ers, høj di sær·lig Hu·s te'e å tar Måldt i'. Di kaldt em Køl·er, å de wa gja·r sö'n, te flier Go·r å Hu·s, sām'ti æn hal' hælder hi'el Bøj' wa sam'el åm æn Køl. Nær så æ Pig·er, dæ sku pas æ Fy·ren, åm æ Awt'en wa hæ·n å

si' te de, så kam dæ æn hi'el Djel and·er ong· tæl, å så wa dæ »Køl·sjåw'« mæ Sjøng·en å Fotæ·len å hesåp å hæ·rni'e, nøj i Sti'l mæ »æ Bend·ståw·«; mæn de kjend vi et' tæl, hwo·r a ust åp, å ha hå da hæld'er et' höt åm'e and·er Stæ fræ' i Sal·eng; mæn dær·fuer ka dæ gådt ha wot nøj å'e.

— De føst, dæ ski·, nær vi sku brøg, wa, te vi sku ha Måldt te Møl. Vi brut' æn Skip' æ æ Gång'. Hwis vi et' li·g sku ha flier Teng' astæj i de sam·, sö'n te vi sku kyer, blöw å gja·r sænd te Møl· mæ dehær Skip Måldt o æ Hyw·elbo·r, å a sku så ha e mo·lt å ha e mæ mæ ijen. De wa no sām'tier nem·er så' hind gjåw', især åm æ Sām'er, nær de wa hi'el stæl· Væj·lo.

A hå flier Gång· wot mæj te'e å træk' æ Møl·veng·er fuer å fo æ bette Møl·pues fær·dig, å töt' en, te de håj tan wal lång' Ti' i æ Møl', så gi e no i Galåp hjem'ær.

Så blöw æ Tap'stu'el da ijen stramme an mæ æ stuer Kår o'; æ Tap blöw ströj'; æ Måldt kam i', å æ Kår blöw føldt mæ ko·gend Wand', dæ no sto' æn Stån·d hælder dæ·råmkreng' å trække æ Gue å' æ Måldt. Så blöw e tæppe fræ' i æn naj·en Kår', dæ blöw såt ånd'er dænd stuer. Dehæ'r Måldt'saft kaldt vi Wot; de wa sø'r å gu'e; a ild gja·r ha nøj å æ war·m Wot å drek' mæ de sam', å mi Mu'er lawe Ölsop' å'e; de ild sæj, te de blöw ko·ge; dæ kam æn bette Krom mier Sokker i' — å æn Grånd Jaw·neng o', hælder wa e et' snå·rer nue fo' Sa·gogry'n? Å så kam dæ æn hi'el Djel Swesker å Rosi'ner i'. Mæn de wa mæ æ Ölsop' som mæ æ Wot: a töt gådt åm bægi Diel; mæn dæ wa nue, dæ slæt et' ku li· hwæt'ten de jet' hæjer de åndt, især et' æ Ölsop'; di wa fo wam·el, töt' di. Sö'n fotæ·ler mi Kuen, te hund ængång' kam hjem' te was ve Mæj·esti, nætop æn Då' vi brög·e å sku ha Ölsop', å så sku Magre·te da ha nue mæj, å Mu'er, dæ gja·r ild u·nd bo·de hinde æj·en å främ·e Fålk nøj te æ Fø, hå kaski lawe em ægstra gue fo sö'n æn bette sø'r Pi·g hinde Skyld', — å så wa hund i dænd grusseligst Folæj·enhi'e, fo hund ku et' fo dihæ·r Sop' ni'e ur·en å ha' æn Fonem'els å, te hund sku bræk' sæ, så de wa dæ et' möj' Fonyw'els ve.

No — næ'r dænd føst Håld Wot wa tæppe å', kam dæ æn Åmgång ko·gend Wand' tæl o' æ Tap. De ga natu'rligvi's et' så gu'e Wot som føst Gång', å de wa nøj foskjeld'ig, som Fålk no bor dem ær: nue slow de tyk' å de tønd· sam'el, sö'n de hiele blöw jens, å and·er håldt hwæ·r Slaw· fo sæ, æn bæj·er å æn reng·er; a trow'r nåk, vi gjåw de hiele jens; mæn o æ Hær·ego·r wa e nåk almend'elig, te æ Hærskaf to' æn bette gu'e Brög' te dæm si'el å så law·e æn lång' Åmgång möj' tønd' Öl te æ Fålk. Sö'n ka a folklår mæ, te dæ ku blyw dejt æn Væs, a sãm'ti höt' dænd'gång', å som nætop gjø Ind·trök å' å væ »Hær·egorspoesi'«:

Å Hær·egur, å si' hæni'e,
wo Öl æ brög·e i Krestenhi'e.
De æ tønd' som Wand',
de æ su'r som Lu'r,
de æ far ve'e å ryw mi Tær·me u'r!

— Mæn æ Öl wa et' fær·dig, fode vi håj· æ Wot. De kam no i' æ Gru·ki'l å blöw ko·ge mæ Hom·el, som vi kjåwt' æ æ fynsk

Hom·elfø·rere, dæ kam· hwær At'tero'r mæ nur Sæk'ki så stuer, te a ald·er hå sit Må·gen te'em hwæt'ten fa·r hælder si·en. A hå et' hõt e; mæn di så· hæj·sen, te di an·befa·lt æ Hom·el mæ'e å fotæ·l, te dje Kuen hāj brøge o'em æn tåw, trej, fi·r Gång'!

Nær de no hāj fāt si Ko'g, blöw æ Hom·el sie fræ' i æn So'ld, å æ Öl kam ijen i' æ stuer Kår å sto dær, te de hæn' æ Awt'en et' wa mier hind gåd't ly'. Så blöw dæ sāt Gja'r o'e, å dæ blöw hyld' øw'er e, fuer te dænd sidst War·m et' hi'el sku go å'e, fo så gjåw·es e et', som de skuld.

Næjst Dā' wa æ Öl fær·dig. Æ Gja'r blöw skomme å', å no hāj vi så Gja'r bo·de te'e å båg ve å te'e å sæt o' æ Öl, nær vi sku brög ijen.

Fo Ræsten wa dæ nøj, dæ hi·, te æ Öl ku hæt o' å kå·st sæ; mæn de hå a ald·er sit. De besto i', te æ Gyeren slow fæj'l o dænd jen· hæjer dænd naj·en Mår; de ku vær, dæ wa Mak ve æ Gja'r, æ Kår wa kaski et' ræj'n nåk, — de wa snår et' te'e å sæj·, hwa dæ wa i' æ Væj; mæn æ Öl blöw ve å skom· å bru·s å ska·f sæ, te dæ te sidst et' wa åndt å stæl åp hind å læ de hiele go i' æ Rend·stjen å så brög o æn fresk.

De sidst, dæ sku ski', nær æ Öl wa blöwen hi'el swa'l, wa å fo e gjemt hæn'. I mi Hjem' fæ vi atterhånd æn Masse Tåw· påtflasker, å de wa de ald·bæjst; bo·de u·ndgik e dær å blyw su'r, å æ Gue gi slæt et' å'e, sö'n som de mier hælder mend·er gjåw· å de, dæ kam i' æ stuer Öltönd·, dæ fa hwær Brög·neng sto hæn' i nur Daw· mæ Maløwt'wand'; de sku ta æ Su·rhi'e å'en, å de ku nåk gjøres behåw, især åm æ Sām'er, fo da ku dæ et' go' så få·le manne Daw·, inden æ Tönd·öl wa så su'r, te de ku remp bode Øw'en å Nies å Mond' sam·el, nær en drak e. De wa jot' hwær Stæj, di hāj· æn Kjeld·er, dæ dut' nøj, å si'el åm di hāj, ku e indda kni·f. Blöw e hi'el fo gal' mæ æ su·r Öl, slow vi sām'ti nøj Mjelm i'e; de blöw gu'enåk mæ de sam· te Wost; mæn de hiele wa iliwal'e bæj·er å fo ni'e hind fa·r. Si·en læ·r vi å kom Na·tron i æ su·r Öl, å de wa slæt et' så tåssi.

— Hwa drak vi no å'? Ja, dær ku væ Tål åm flier Teng'; mæn de, dæ wa de almend·elig, nær Fålk wa hjem·, wa da æ Ölkru's, hælder, som dæm fljest ves så·, æ Ölpåt'. De wa æn stu'er gu'l hæjer rø' Kru's mæ æn Hank o dænd jen· Si·, dæ sto o æ Ståw·bu'er. Nue å'em wa dæ Låg o' å nue et'. De wa no å an·befa·l, te dæ wa'e — fur æ Flu·er dje Skyld' især. Dænd'gång' hāj· dæm fljest æ Mör·eng i æ Go'r, å de wa nøj så ra·sendes,

hwa dæ wa å Flu·er, åsse i æ Sal·s. Hwis dæ no eng·en Låg wa o' æ Ölpåt', så ku en da væ ves o', næ'r en æn Sãm·erdå' kam· å sku ha' æn To'r å drek', te dæ wa tyw· hæjer kaski'sæ æn hal' Hund·er drow·ent Flu·er i æ Öl, dæ ku træf å ha staw·en i flier Stå·nd, sö'n te de åsse wa hi'el ly'. Hwa gjåw· en? Ja, en to wol æn Ski'e i æ Skof å skomme æ Flu·er å', hwis en dat', som nåk ku ski', wa så tøste, te en fuertræk'ke å læ bo·de Öl å Flu·er føl·es ær ni'e å kom te Ræt', som de ku bæjst. — Å dæ wa eng·en Snak åm åndt, hind te Mænd' å Kwon·er, Kå·l å Pig·er, æ fræm·e å wos si'el drak å sam· Kru's — å befand' dæm wal ve'e, ja, de ku wol åsse væ·r sö'n, som Anton Bærnt'sen sæj·er i hans Dejt åm æ Ölkåws, te Kå·l å Pig·er sãm'ti hæ·r stal dæm te'e å fo' æn Kys ve hindaj·en, som di et' ku fo o and·er Må·r.

Næ'r dæ sku Drek' mæj i æ Mark å Skåt'terekja'r, høj· vi e gja·r i æn Gam·elmand', æn stu'er Lierdonk, dæ wa tyk'kest møt' åm', mæ jen' Ø·r

å Mond·støk lissom æn Flask. Sö'n æn jen' ku ta' æn fi Påt'ter hæjer mier, å vi drak li·g å'en hwærjen' næ'r en høj fåt æn bette Tarå' mæ æn beskidt å swære Hå·nd. — Æ Mæld·mere wa i' æn stu'er Tæj·en, å næ'r dæ wa æn Stø Væj å go', blöw Tæj·en å Gam·elmand' tit bojen sam'el mæ æn Stø Re'f — å så øw'er æ Nak' mæ'e, sö'n te dænd jen· Di'el dænd' hænd· o æ Røk' å dænd naj·en æfuer.

Fo Ræsten wa dæ åsse æn Teng·est te'e å bæ Væ·rels i', vi kaldt æn Kuen. Dænd' wa mier jaw'n åp å ni'e hind æ Gam·el·mand', å dæ wa et' Flaskhals o'en; mæn en wa vi' foåw·en å mæ Trælåg, å så wa dæ æn Pa smo' Ø·rer, dæ ku fobend·es mæ æn Huesbond hæjer æn Sno'r te'e å bæ·r en i'. Mjest kam en i Brow', hwis Fålk, som a snå'r ska fotæ·l æn bette Træk åm', sku ha Oj·en i æ Æng' hælder sö'n æn Stæj; så wa æ Kuen u·rmærk'e å ha Mjelm i' te Grør'. Ånder æ Kri' wa dæ fo Ræsten nue, dæ brut' dje Kuen å kjan Smör i, hå a nys höt.

— A så, te vi brut' æn Skip' Måldt æ æ Gång'. Dæ wa wol nue, dæ brut mend·er; mæn dæ wa i ald' Fald' jen' Stæj i Æj·strup, hwo·r di brut møj' mier, å de wa i Ajs Kjar·gors Go'r,

Kone, Gammelmand og Barselpotte.

hwo·r Kjesten Mari' wa Hu·shåld·er fo hinde trej' Bröj·er, dæ et' wa gywt nue å dæm. Nyw· wa di, å møj' tar·velig å gam·eldås wa'e bo·de ind· å u·r. Mæn æn brö·lgu'e Fø· fæ di, si'el åm di wa så ve'sen å maw·er, te en snå·rest sku trow', di suldt'.

Æn Dâ', a som stu'er Dræng' kjåwer u'r te æ Fyw'r mæ æn Las Skåt'tere, kam a te dje Kå'l, mi gam·el Liegkammerå't Dre's, dæ wa dje Søskindbå'r; hand plåw·e åp' i de Mark, dæ hi Dåw·les, væj·sten fo Kræj·bjerre Væj. Så fæ' a da æn lång' Beskryw'els å', hwo·ren di löw·e, bo·de mæ Ie å Drek'. »Å' Fand·en fo' de nøj Öl,« så Dre's, »do ska li·g små·g e; de æ lissom Sierop, å de mæt'ter sö'n, te en ka næjsten et' ie nøj; mæn Kjesten Mari' brög·er åsse o fi·r Skipper Måldt.« A drak å Dre'ses Flask, dæ wa begraw·e i æ Plåwjow'r, å a mot sand·, hwa hand så. Nur O'r at'ter wa a mæj som Daw·læj·er å kåst Li'm i dje Æng', å da fæ vi wo Oj·en ni'e. Æn Li·mgraw' wa næm'lig sö'n te'e å wand·, te en et' ku go fræ'en ur·en æn Yw·e·blek, hwis de et' sku slå Bålk'er å æ hiel Skidt ind'. Da fæ a ijen Kjesten Mari' hinde Öl å små·g, å a mot aj·en Gång' gi Dre's Ræt i', te de næjsten wa bo·de Mar å Drek' o jen' Gång'.

— Gam·elöl ska at' sæj· vi·dere åm'. Vi brög·e e et' hjem·; mi Kuenes Stemu'er gjåw·; mæn dæ wa et' møj' ve'e. Dæ·rimuer fæ a som Ret'trup Dej'n ængång' Gam·elöl ve Mari' i Bønd'eng, å de wa så gu'e, te a glæ·mer e ald·er. Mæn hæj·sen æl a sæj·, te dænd', dæ gja·r æl væ klo'g o Gam·elöl, ska ta sæ de, vi no kalder æn Stu'dieræj·s, te wo No·boland' Fy'n.

— — —

A kommer så te'e å sæj· æn bette Grå'nd åm æ Klæj·edragt i dæm· Daw', å de æ så de sam· ijen: vi aw·elt å law·e si'el æ mjest å'e. Æ Aw'l wa Tow' å æ man·e Fo'r, Fålk håj·. Dæ hå nåk i Sal·eng som så man·e and·er Stæjer åsse wot awelt Hör; mæn så ska vi læng·er tebå·g.

Næ'r vi sku ha æ Tow' å' æ Fo'r Fåro'r å At'tero'r, sku di föst tow'es. De wa fo Ræsten æn grem' Stø Ar·be. Bo·de Loft å Wand' wa ko'ld ve dænd' Ti', å de ku et' wal u·ndgo's, te en blöw gjem·elwot'; mæn de to vi mæj.

De gi gja·r fuer sæ ve æn Mær'gelgraw' hæjer Dam·. Æ stuer Kå'r, som flier Stæj·er fo de mjest håj· i Fæl'e te'e å tow Fó'r å skold Swoj'n i', blöw næjsten földt mæ Wand'. Æ Fo'r fæ ald·fi·r Bjen· bojen sam'el; vi gjåw· e gja·r mæ æn lång', væw·e Hues·bond, dæ et' wa så grem' te'e å snæ·r som æn Stø Re'f — å så

åp i æ Kår mæ'en. Æn Bår, fo Ægsæmpel mæ, blöw såt te'e å
 håld· ve æ Hue å'en, å æn Pa vågsen kildt o'en mæ Hæjst-
 stregler fuer å skrav æ Skidt lø's. Nær en høj fåt nåk, blöw æ
 Bjen lø'st, å en blöw hjolpen åp å sto'. De føst, en gjåw, wa,
 te en rest sæ, sö'n te æ Wand' öw·erstret' wos hwærjen', å de
 gjen·to sæ, nær en — stå·ndend i æ Kår — blöw skyld å' mæ
 nur gue Spandfulde Wand', så de wa dat' sæ'r, vi atterhånd
 blöw' li·g i jen' Klas, å æ Feng·er blöw' så ko·ld, te di gi o æ
 Knæ'er.

Nær di no wa blöwen gådt ta·r å sku klep'pes, gjeldt' e åm
 tåw' Teng': te en høj· æn gu'e Uld·saws, å te en fosto å brow-
 en. De wa et' hwær Klor·ehue si Sag å stjen· æn Saws sö'n, te
 en ku klep', å de wa hæld'er et' ænhwær, dæ høj· æ Smi'r o' å
 klep' mæ'en, åm en wa stjen·e ald·er så gådt; mæn de wa jen'
 å dæm· Teng', æn Bu·ndpi·g mot öw· sæ i' lisse gådt som æn
 Kål i' å brow æ Hjoli. Fo Ræsten wa dæ åsse man·e Mænd',
 dæ hjalp ve'e å klep Fo'r, åsse mi Får; mæn a hå ald·er hat e
 fuer mæ.

Æ Klep'pen ku go fuer sæ flier Stæj·er. I Suelskjen å stæl·
 Væj·lo wa e rå·rest å væ ur mæ'e; mæn wa e wot' hælder ko'ld
 å blæ·send, mot e fuergo' i Hu's, gja·r i æ Lå·. Æ Fo'r blöw føst
 klep'e o æ Maw·; de so en halles o æ Ænd· tæl, åp imur dænd',
 dæ klep'pe. Så blöw en boj·en å lo' no føst o dænd jen· å så
 dænd naj·en Si· te Ræsten; mæn di wa fo de mjest nem· å ha
 mæj å gyer no; di wa et' nær så ki' å æ Klep'pen som å æ
 Pjaskeri' i æ ko·ld Wand'. — Nær æn Flåk Fo'r kam o' æ Mark
 ijen, wa e åm æ At'tero'r nem' å kind· æ Löw·fo'r fræ' æ Slagt·
 fo'r, fo æ Löw·fo'r di høj· æn Dosk i æ Ænd· å æ Hå·l; mæn æ
 Slagt'fo'r høj de hiele kleppe å'.

— Så wa dæ da nøj å law Klæj'er å' i ald· de Tow'. De blöw
 no føst sorti'ere. Hwis dæ sku sæ·les nøj å'e te'e å kjøv Twest
 å and·er Teng' fuer, så ku e et' hjelp' å kom· mæ nøj stak'ke å
 ra'g nøj fræ Lo·r å Hals å Maw·. De ku nåk brow·es te nur
 daw'le Hueser, te'e å væw· nøj å' te nur daw'le Ånd'erskywt'er
 å sö'n nøj; mæn te'e å sæ·l å te'e å law regtig gue å pæ·n Teng'
 å' ku dæ et' brow·es åndt hind æ lång· å fi·n Tow' fræ Røk' å
 Si·er.

— Dæ wa åsse suet Fo'r — sjel·suet, som vi så; mæn de wa
 et' swa'r man·e. Æ Tow' o'em wa et' så gådt som o dæm hwi,
 å a ka åsse håw·, te di ku et' wal håld· dje suet Far·e i æ Læng·;

nær di blöw nur O'r gam-el, ild di gja-r blyw rø· hælder gro'. Så wa dit' skjøn· å si' o', å nær Fålk sku kjøv Blo'træ' å Kald-i iliwal'e fuer å fo regtig swot Tow', så ku di lisse gådt håld· o dæm hwi.

— Nær æ Tow' no sku lawes te Klæj'er, så sku e føst kâ-res å spend-es. Ja, de sku e'genlig loffes ald·føst, især hwis nøj swot å nøj hwidt' sku sam·elkâ-res. De fæ så æn føst Behand' leng mæ æ Kâ-rer å blöw lawe i nur stuer, tyk' Tred·er hæjer Loffer. Æn

Kartning og Spinding. Enke Inger Jensen, Rødding.

hi'el Masse å dæm· blöw snær sam'el i jen' hælder aj·en Støk' te æn tyk Pøl-s, vi kaldt æn Todræng'. Dænd' plot' di så å æ Ænd· å', nær de regtig sku gjem·elkâ-res å lawes i fi·n, tønd· Tred·er te'e å spend·.

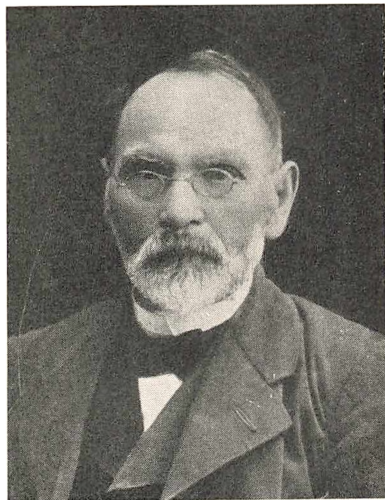
I æn almend'elig Bu·ndgo'r wa dæ dænd'gång' et' så få·le møj' å gyer te daw'le mæ'e å gjø Sand' i æ Ståw·er. De bæj·er ku dæ blyw Stå·nd te'e å kâ-r å spend·, å de wa åsse de, bo·de Kwon·er å Pig·er so' øw·er møj' å æ Ti' Dâ' å Awt'en æ Vendter igjem·el, gja·r sø'n, te æ Kuen spand', å æ Pi·g kâ-re. A hå Ind·trøk å', te de et' wa almend'elig, æn Kuen lær hinde Tjen·est·pig·er å spend·; de gi mjest i Ar'e fræ Mu'er te Dæt'ter bo·de ve fat'te å ri·g, å nøj lig·nend gjeldt' kaski åsse åm æ Kâ·ren, mæn ves iliwal'e et' så møj'. — A hå ald·er sit Kå·lfålk spend·, dær· imuer nåk kâ-r; mi Få'r hjalp tit å lof, å hand ku åsse gådt kâ-r; a pröw·e e åsse sãm'ti; mæn a kam· ald·er så vidt, te a dut' te'e.

Fo Ræsten gi e jo så mæ dæm·tåw' Slaws Hjem·ar·be som mæ så møj' åndt, te de gi øw'er te æ Industri'. Æ Kå·ren gi møj' føst; i mi Hjem' fæ vi i man·e O'r kå·re hæn·; mæn mi Mu'er bløw ve å spend·, trow'r a nåk, så læng· hund löw·e, te a wa tyw· O'r. A ka tenk' mæ, dænd' Fåskjel møj' kam· å', te æ Kå·rer et' wa så bild·ig å håld veli·g; atterhå·nd wa di næjsten slæt et' te'e å fo. Æ Råk' gi dæ et' så nem' Fald' o', å ski· e, en fæ så aparte Nøk'ker, te en et' ku kom fræ'em ve Hjem·rå', så mot en øw'er te Batel Skrær·e i Kræj·bjerre; hand sku nåk kuri'er en.

— Mæn læ wos no begønd· mæ æn nå·gen Mend·esk. Hueser ska en da ha, i ald' Fald' åm æ Vendter, å di sku dænd'gång' væ bo·de tyk' å lång·, et' sö'n nøj Såk'værk, som vi no go å pjatter åm' i'; di gi te' æ Knæ'er hæjer æn bette Støk' åw·enfuer — åsse o æ Kå·lfålk, ja. Wo Mu'er hāj bo·de spojen, twojen, woj·en å boj·en æ Gjår te'em. Ja, fo læ mæ sæj· de fo dæm ong· dje Skyld', dæ ald·er hå wot mæj te dehær', te nær æ kå·re Tow' bløw spojen, så bløw e te Går; mæn nær tåw' hælder trej' Tro· bløw twojen sam'el, så bløw e Gjår, å de wa de, di band Hueser å'.

I Blekkers Æj'n wa e jo, som vi ve'r fræ »Æ Bend·ståw·«, almend·elig, te æ Kå·lfålk di ku bend Hues lisse gådt som æ Kwend·fålk, å læng·er Væjster o' wa e nøj lig·nend; a ve'r fo Ægsæmpel, te mi gam·el Lær·er Jens Byskåw band Hues som Bår hjem· i Nessim, å te hand et' hāj glæmt e indno, dænd'gång' hand wa Minister; mæn i Sal·eng ve a snår et' å and·er Mænd', dæ ku »læ æ fæm' Pend·lest ve« hind Lær·er Vem'trup i Kræj·bjerre, dæ, så vidt a ve'r, band Hues i æ Kjerk', de Stør æ Præjst hand præjk'e.

Nær æ Hueser wa boj·en, kam· dæ æn Stø Ar·be, dæ mjest wa æ Kå·lfålk dje Sag: å wolk' em. Di bløw vænd' aw·e, smur ind' i grön' Si'ef å dep'pe i war'm Wand'. Dæ wa nue, dæ hāj

J. Povlsen Vimtrup.

I mange Aar Lærer i Krejbjerg, meget original, en af Kr. Kolds Elever; var først Høj·skolemand i Frerslev og Skals.

æn Wolk'bræt, dæ wa reflere, nøj i Ræt'neng å æn Waskebræt. Dæm· kind· vi et', æ føst a ka håw·; da gnæj æ Kwend·fålk æ Tøj ræj'n imæld æ bår Nöw·er; mæn dænd'gång' di blöw al·mend'elig, brut' Fålk em åsse sãm'ti te'e å wolk' o'. Dæ wa and·er, dæ brut' æn boj·en Løf hælder æn Ri·skår·e, di stramme an åm æ Skam·elænd·, te Wolk'bræt. Mi Få'r wolk'e no o æ sjel·e glat' Skam·el, å de blöw a så åsse wå'nd tæl. Vi so' tit o hwær si Ænd· å æ Skam·el, skræws øw'er en; vi fæ hwær æn Par å dihær war·m, wor, sievere Hueser, å så kildt vi o' mæ'e å gi'em dænd jen· Klæm at'ter dænd naj·en, skywt'vi's mæ hyw·re å væn·stre Hå'nd, å i de sam· dræj·e vi em, sö'n te di fæ fræ ald· Si·er. Æ Konst wa å håld æ Klomp så gådt sam'el, te en blöw ve å væ war·m; blöw en føst hal' hælder hi'el ko'ld, så dut' e et'. Å så sku dæ taes gådt ve — å læng·; mi Få'r håldt' o', te vi sku wolk' i æn Stå'nd, å de gjåw· vi, te æ Swe'r drap å æ Niesænd·er; mæn så wa sö'n æn Pa Hueser åsse så tyk' å war·m — ja, te vi nør·e ild go' i'em no.

Stumphose.

— Åm æ Sãm'er gi bo·de Bö'r, ong· å Mænd' — mæn i Almend'elighi'e et' æ Kwon·er — ændt'en bår·bjen·e hælder i Stomp'hueser, dihær, dæ eng·en Bond· wa i'. Åw·en o æ Fu'e wa dæ æn trekandtere Støk', æ Plø·s, dæ ænd· i æ Stråp', dæ blöw såt åm' æ lång· To', å hæn· fuer ve æ Hæ'l gi dæ o twat ånder æ Fu'e æn Bu'end, ti·rest å Læj'er å hæg·sen å Tøj: æ Fæssel.

Wo Mu'er wa nøj ræj' fuer å fo wos i' æ Stomp'hueser fo tile åm æ Fåro'r, fo wa vi føst i'em, så ild vi slæm' gja·r åsse slæng· æ Træ·skoer, å de ku dæ nåk kom æn grem' Fokø'lels u'r å' — å kaski de, dæ wa war·: Hal·ssyg·en hælder Stru·ho·st. Å fo jen' å dæm· tåw' Teng' bety· jo dænd'gång' åmmentrændt de sam·, som te en ku gådt go te' æ Snæjk'er å teng· æn Lig·kist. Næg, så ku en bæj·er blyw gång·end i æ Stomp'hueser nøj læng· åm æ At'tero'r; a ka håw·, mi Få'r gja·r blöw' i'em te låndt hæn' o æ Vendter, å wa'e så æn Då', te æ Fröst bi'e wal møj' i hans Tær, så to hand æn Pa Fuehueser ur·en øw'er æ Stomp'z

hueser; så wa hand hyt. — De ku nåk ski', te Fålk sku te nøj så pæ'n æn stu'er Båj·el, hæjer hwa de no ku væ·r, te di töt', æ Hueser å hjem·spojen Gå'r di wa li·g daw'le nåk. Dæ·rfuer hāj· i ald' Fald' æ Kwend·fålk gja·r æn Par hælder tåw', dæ wa bojen å Ham·bårregå'r. Di hõt — fuer å sæj· e sö'n — li·gfram' te dje Aldt'ersklæj'er.

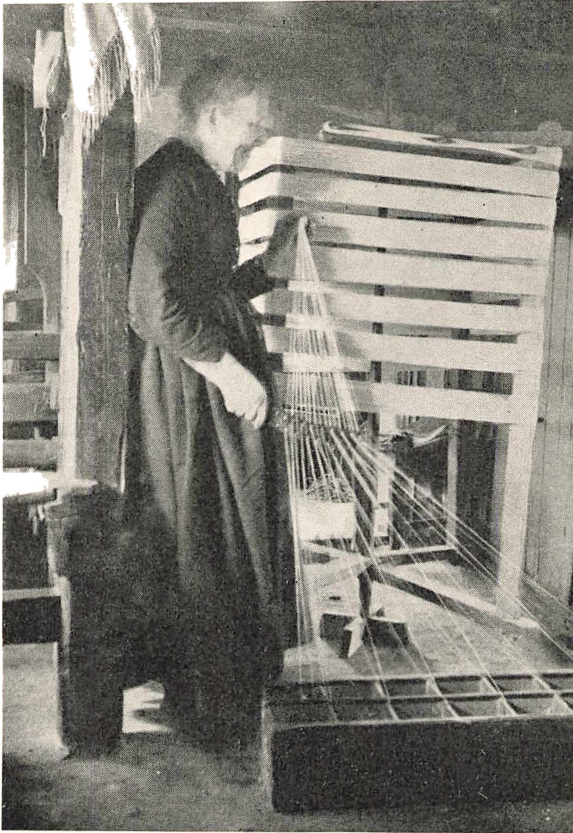
Æ hjem·gjåw Hueser wa mjest å sam·elkå·re Gå'r; æ Kwend·fålk brut sām'ti jen·e suet. Dæ wa man·e gam·el Mænd', dæ gi i nue, dæ wa bojen å blo' å hwidt', dæ wa twojen sam'el; di blöw så spæt'tere; mæn To' å Hæl' wa jen·e hwidt'. — Smo' Bö'r hāj sām'ti reng·ere Hueser, mæ skywt'vi's hwi å suet hælder blo' Reng·i. Sö'n ka a si's o dænd' Bæl·e å mi Foæld'er å mæ, hwo·r a sej'er o mi Få'rs Knæ' som æn bette tyk Måld·båw·s, wol æn Pa O'r gam·el.

— Så wæ dæ nue, dæ sku ha Uld·tröj·er hælder Ånd'er·s bāw·ser hælder bægi Diel. A kam föst Gång' i Uld·tröj, dænd'·s gång' a sku ind' å væ Solda't, å Ånd'er·bāw·ser wa a i' jen' Då', æ föst a kam o Tæstrup Høj'skuel, så sku at' ha mier å de, å dæ gi öw'er för·etyw· O'r, fa a kam i nue ijen; mæn no ku a nåk så gådt ha'em. — De wa o dænd' Mår et' sæ'r, te æ Bend·hues fuld·e æn døgtig Kuen mæ man·e Bö'r, snår hwo·r hund gi å sto, fo Ægsæmpel åsse næ'r hund lest i' æ Mark å flöt' æ Ky'r. Dæ·rimuer wa e ves møj' sjald·en mæj o Höstar·be; mæn de ku nåk kom· dæ·rtæl, te jen' saw·ent e åsse dæ·r, fo a ka hāw·, mi Få'r æn Höst foto·ld åm så møj' æn skrap Kwend·mend·esk, — åm hund wa Pi·g hælder Kuen, ka at' sæj; hund wa wol snå·rest de jet' å blöw' de åndt. Mæn de wa da åm æ Höst; hinde Hjølikål' ild go fræ hind, å de ku hand et' mæ ald· hans Majt; hund fuld·e ham li·g i' æ Hæl, å næ'r hand' re·st æ Hjøli fuer å stry·g en, så ky·ldt hund dænd sidst Ni'eg åm' fur æ Nies å ham mæ dænd' Beskej'en, te de hāj· indda wot rå'r, åm en hāj hat æn Mask Hues å bend·.

— Læ wos så snak' æn bette Grå'nd åm Len·er, åm Skjåwt'er å Særk'i. Ja, a ve'r jo nåk, te de å sæj Særk æ å band·; mæn så band·er a fo æn Gång's Skyld', å fo Ræsten æ e nøj gådt Pjat, te de sku væ bæj·er å sæj Sjemis hind Særk; mæn dænd' Slaw æ dæ så møj' å'.

Så kjåwt' vi da æn Pak Twest, ændt'en vi no betald· en mæ Tow' hæjer mæ re· Pæng·. De wa æn næjsten tær·nengfår·emt Pak mæ ves æn Sne's stuer Klaw·ser i'. Dænd' Hal·di'el, dæ sku

væ Trænd·går, sku fóst slæt'tes, de æl sæj, de bløw dep'pe i nøj tønd' Mjel·klister, hælder de bløw bást øw'er mæ'e; de wa fo glat å et' te'e å bank sam'el i æ Væw' hæld·sen. Så kam æ Går·vandel i Gång', sãm'ti tåw' hælder trej'; æ No·boer ku nem' læn

Trending. Mine Sander, Ramsing.

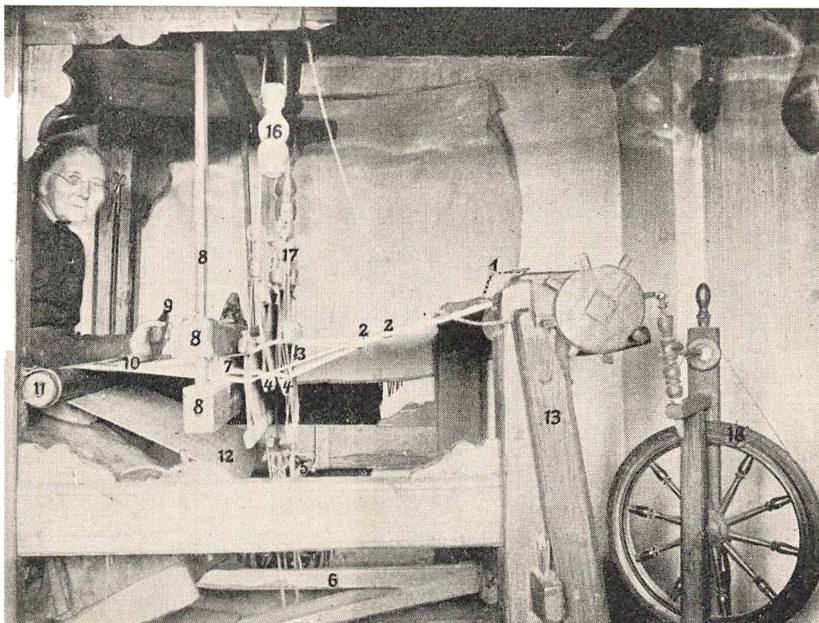
ve hindaj·en, å de wa æn stu'er StøAr·be å vend·sö'n æn Pak Twest, dæ ind·da tit bløw te tåw', hwis dæ wa Tål' åm æn ræt stu'er Fa·mild'i.

— Hwis æn Kuen et' si'el ku væw', hwa mi Mu'er et' kund, så mot vi te jen', dæ dröw' æ Pro·fæssjo'n å de kåst et' man·e Ø·re å fo æn Al Lat væw·e.— Dæ ku væ möj' å sæj' åm', hwor·en de gi tæl, næ'r dæ sku trænd·es å sættes i Væw'; mæn a ska nåk wa·r mæ fuer å

gjø mæ klo'g o de, fo de æ' a et'. A ka håw· æ Trænd·kist, æ Någ·ler dand·st i', å flier å æ man·e and·er Remer'ier, dæ hõt te æn Sæt Væw·eld. A hå åsse som bet'te Dræng' pröw·e å brow æ Spældt'råk' fo Måster Mæt Kjesti'n, dæ æn Ti' so å væw·e hjem· i Kræn Nøj'gors Go'r; mæn hælds·en: læ wos go hæn' — fo Ægsæmpel te Fru Ty·regor i Jebjerre; dæ·r væw·es dæ jo no ijen po Kraft, å dæ·r ka vi fo Beskej'en.

Næ'r æ Lat no kam hjem' fræ æ Væw·kuen, sku e ble·ges, hwis de da et' wa law·e å ble·ge Twest, dæ wa nøj dy·rer ind

uble·ge. De blöw blödt i Wand', sammelt åp i Leg', et' vræj·en, mæn bank'e mæ æn flå'r Bank'træ', å så blöw e strat u'r o æ Græs i æ Lok'ki hælder æn naj·en Stö grön· Aw·er. Æn Gång' imæld· blöw e blödt å bank'e ijen. De hiele to' æn hal Snæs Daw· hælder nøj mier, at'ter som æ Væj·lo wa. Fåro'r å At'tero'r wa dæm bæjst Ble·gti·er.

Vævebillede fra Lem med P. Hærups Hustru Johanne og hendes Væv'eld.
 1. Bå'gbom'. 2. Skjel'wol'er. 3. Sæl', 4. Sæl'skawt'. 5. Dwæ'sler. 6. Træj'fel'er. 7. Rö'r. 8. Slabor.
 9. Skot'. 10. Sprø'. 11. Brøstbom. 12. Ånd'erláf. 13. æ Klåds. 16. og 17. Stuer å smo' Klåk'ker; i æ
 Klåk'ker sej'er æ Tridser. 18. Spældt'råk'. Te dænd fuerest Skjel'wol' æ dæ boj·en æn Læj'errem', dæ
 go öw'er æ Bå'gbom' å hænger ni'e mæ æn Sti'en hælder æn naj·en tång' Teng' i æ Ænd', de æ æ Hund'.

— No wa e så å fo e søj'e. Dæm fljæst Bønd'erkwon·er ku si'el søj Len·er te Mand' å Bö'r å dæm si'el. Mæn hwis æn Kuen hån mier hind nåk å and·er Teng imæld Hind·er, så ku hund nåk læj· æn naj·en Kuen te'e å søj' nur Skjåwt'er fo gue U'er å Betal·eng. Sö'n ka a håw·, te Nels Krestjen Daw·læj·ers Kuen Mæt Jehan' ængång' søje Skjåwt'er te vi and·er, å de æ de sidst, vi ska leg Mærk' tæl: a trow'r bestæmt, de æ regtig, nær' a sæj·er, te hund fæ töl' Ø·re fur æ Stök' i Søj'lön'.

— Æ sjel·e Væv·tæknik ka a, som a så, et' regtig sæj· nøj åm', — hwor·en de fo Ægsæmpel gi tæl mæ'e å fo æ Tøj tåw'sle

hæjer fi·sle. Mæn a ka nåk håw, te dæ i æ sidst Ænd· å æn Væw Lat ku blyw flier Teng' u'r å'e: dæ·r ku læ sæ slå nur rø· hælder blo' Trom·er o', dæ wa bojen sam'el mæ Væw·knur·e, å de ku så blyw te Hand·kleer å Veskestøk'ker, sãm'ti mæ Bo'rt i'. Dæ ku slæes uld·en Trom·er hælder nøj Går å æ reng· Tow' o', — de ku da ald'ti væ gu'e nåk te nur Skrop'får'kleer å daw'le Ånd'erskywt'er. Mæn dæ blöw åsse sãm'ti o hwidt' Twest som Trænd·går brut I·slæt å hwidt' Uld·går'; dæ·r ku blyw· nur gue hal·ulden Høl·skleer; hielulden wa natu'rligvi's indno bæj·er å war·mer; mæn di wa jo åsse mier kåstbar.

A mo indno föj te de åm æ Lat å Len·er, te de wa hæ·r som mæ æ Hueser å Ham·bårregår': atterhå'nd wa dæ nue, dæ töt', te de et' wal wa fi'n nåk mæ æn hjem·væwe Skjåwt' te æn Kå'l, dæ sku o Sæsjo'n, hælder næ'r hand sku gywt'es, — å lissedan natu'rligvi's mæ æ Pi·g hinde Bröj·esærk. Næj, så sku dæ ili·wal'e hæjst spreng· æn Stø Kram·lat.

— Læ mæ så, fa a snakker åm Gång·klæj'er, sæj· æn Pa U'er åm Sæng·klæj'er. De wa jo åsse hjem·lawe å ku væ ændt'en hal· hæjer hielulden, som Fålk no hāj Rå', hælder som di wa nyw·tæl. Sö'n æn Væw Bålster wa gja·r stri·vere, bre· Stri·ver i de, dæ sku blyw Dynd·er å', mier smal· i de, dæ wa te Pur·e. De wa æn Bu·ndkuen hinde Ståldt'hi'e å ha dænd jen· Kist star ind dænd naj·en fuld' å dænd' Slaw, jo mier natu'rligvi's, jo flier gywt'fare Dæt'tere hund hāj U·rsegt te'e å fo. Dæ·r wa nøj å kik' o', næ'r dæ kam fræm·e, å dæ·r wa nøj å suel å gjø ve nur Gång· æ Sãm'er igjem·el, te dæ et' sku go How' i'e. De ku fo Ræsten væ hi'el stuerslawen å si', næ'r æ Lok'ki ve æn Go'r æn Suelskjensdå' wa øw·erlå' mæ dænd jen· Strevel Bålster læng·er hind dænd naj·en å i ald· mu'lig Kulø'rer, å dæ wa nøj å gyer mæ'e å fo e vænd' å rest å treltdt sam'el ijen, næ'r de sku ind', fa dæ begønd· å fald Do'g. Atter sö'n æn Tu'r ku e så leg æn Ti' ijen, ur·en te dæ ski· nøj, næ'r dæ blöw lå nøj Al·un å Kamfer, rur Lavend'ler å sö'n nøj imæld·.

Mæn fode en hāj· æ Bålster, wa e et' Sæng·klæj'er indno. De sku søj'es, å de wa nøj å æ ong· Pig·er dje sidst Ar·be som Pig·er å søj Sæng·itøj te dæm si'el å dænd' Mand', di sku gywt'es mæj, hwis dje Mu'er da et', som de wol nåk ku ski' ald·ere· dænd' gång', hāj fokjel·ere dæm sö'n, te di hæld·er lo hind gyer e.

Å så sku dæ Föld' i'. A lø·st æn Då' mæ stu'er Fonyw'els i Skyw· Fålk'eblå' åm', hwor·en Bærtel Då·lgor hāj foto'ld jen'

fræ æn Kwend·blå', dæ kam· ruer å spø ham u'r, te hand hjem· o Hæj·sthaw· hāj åp'løw·e, di i hans bet'te Ti' bo·de kå·re å spand' å reve Fjer·e. Ja, a hå åsse man·e Stå·nd sæt å reve Fjer·e å Höns å Gjes; Ænd'er hāj· vi eng·en å'. Dæ wa åsse enk'eldt, dæ hāj· de Ar·be som æn hi'el Profæssjo'n. A kind· ham et', mæn a hå hōt and·er fotæ·l åm ham, di hæn· i Östersal·eng kaldt æ Bondt'i, sö'n æn Stond'is, dæ hwæt'ten wa klo'g hælder hi'el to·velé, mæn som nætåp gi åmkreng' i æ Go·r å fæ' æ Fø· nur Daw· o æ Stæj, å så so hand å reve Fjer·e fuer å gyer æn bet'te Krom Nøt', — å a ka hāw· Tammes Lisber, dæ wa o Rör·eng Sow'n. Hand hāj Tæ·reng, å iliwal'e gi hand, som hand skuld, røj'en åm', jen' å tåw' Døw'n i hwær Go'r, som en wa stu'er tæl. Hand hāj· æn Lest fræ æ Sow·enrå' som Billæt, — å hwa, Fålk wa gue ve ham å ga ham nøj gådt te æ Fø· dænd' Då' hælder tåw', de dræj·e sæ åm', å så so hand nætåp å reve Fjer·e å sö'n nøj Pelleri' fuer å fo æ Ti' te'e å go'. De væst wa de å fo ham å hans Tæ·reng i ald· dæm· Sæng·i. Vi tøk'kes, de wa æn grusselig Komtæl; mæn de to dæm gam·el mæ æn knu·sendes Row'. Vi ka sæj·, de wa sæ'r, te de et' man·e Gång· gi gal·er, hind de gjåw·, å vi ka føj tæl mæ Anton Bærnt'sen:

»No dø'r vi å Skræk fo Basild'er å Smet';
åm de så æ bæj'er, — a ve'r e et'«

— Nær vi hå fåt Små'g o dæm· war·m å læt' Dynd·er mæ Du'n, dæ no ka fo's, ja, så fosto'r vi små'r et', te vi æ kommen igjem·el mæ æ dø· å klondt'tång·, hjem·væw·e Spitakler mæ Fjer·e, vi si'el hāj rev·e. Mæn de snak'ke vi slæt et' åm' dænd'· gång'; twatimuer, nær en blöw pakke ni'e imæld æn Pa gue Høl·skleer å fæ jen' å dihær Dynd·er gådt åp øwer æ Ø·rer, så ku en såw· dæm rætfær'diges Söw'n å blyw wal så gådt åp'lå' te'e å gyer æn gu'e Dås Ar·be næjst Då', som Fålk æ no åm Stå·nd. —

— Nær a no go te'e å sæj· nøj åm wo Gång·klæj'er, så æl a begønd· mæ'e å næw·en æn Stø Reskaf, dæ æ gan sam· Væj som æ Råk', fo di hōt o æn Mår sam'el. A tenk'er o æ Strång·eld. De wa æn Kås lissom Møl·veng·er, dæ wa hænd åp i æn Gald·i å mæ æn bette Dråw te'e å kjør æ Veng·er rondt mæj. O æ Ur·e ænd·er å æ Veng·er wa dæ æn Twær·støk' o æn fi Tom·. Nær no wo Mu'er hāj spojen hinde Ti'en fuld', ku æn Kål som mæ fo Låw å kjør en å' øw'er o æ Strång·eld, å nær vi så skobbe e

dæ·rá', háj· vi æn stu'er Klaw·s, som dæ blöw sät æn Klaw·s·
bu'end ám'. Så blöw en vræjen sam'el å pot i sæ si'el, å no·wa
en fær·dig te'e å leg hæn' å vendt' o dænd næjst.

De wa de, dæ sku far·es, dæ sö'n blöw strændt i Klaw·ser.
De, dæ sku væw·es, som de wa, å de ild sæj sam·elkå·re hælder
hwidt', blöw wojen i Någ·ler li·g å' æ Ti'en. De åndt sku natu'r·
ligvi's åsse vend·es, næ'r de háj fát si Kulø'r, ændt'en de no ski·
hæn· hælder hjem·; mæn så kam e o' æ Gå·rvendel.

A mi'ener, vi et' så Varmel ám hjem·gjåw Tøj, som di gjåw·
sám· Stæj·er, hæjer Væj·mel, som di sæj·er hæ·r imæld Da·r; vi
så hjem·gjåw' hæjer hjem·law·e Tøj. Mæn de bety· et', te dæ jo
blöw lå man·e Huejer i Blø'r fuer å fo' e så skjøn', som de ku
blyw·, å de wa lisse wal, næ'r æ Tå·l wa ám Kå·lklæj'er, som næ'r
de dræj·e sæ ám nøj te Kwend·fålk. A ka háw·, vi fæ Pröw·er
hjem' å Bokskind, som vi træwelt åp fuer å fend u'r å', ám vi no
ku law Må·g te'e. A mend·es især tåw' Støk'ker, a háj Klæj'er
å, som a fand ra·sendes fi'n; dænd jen· wa brow·ntaw·lere, å
dænd naj·en, dæ wa de kjøn·est hjem·gjåw Tøj, a hå sit, wa dæ
nur bette Nister i' å flier foskjeld'ig Slaws I·sgå'r. Si·en hæ't di
indåsse o' å væw Sev'iat hjem·.

Næ'r æn Stø Tøj no wa kommen å' æ Væw', sku e hæn' te
Reng' o Kjergorshwol'm Møl· i Ho·som å gjøres i Stand'. Hwis
de wa nøj te æn Kyerkawaj', så sku e ves stamp'es, å hæld·sen
wa dæ æn hi'el Djel and·er Teng', de ku blyw gjåw ve: de ku
wolk'es å præsses å krasses å øw·erskieres — å kaski indno mier.
De wa nøj, bo·de æ Kwon·er å Reng' fosto, hwa dæ sku gyeres;
de kam jo an o', hwor·en æ Tøj wa, å hwa de sku brow·es tæl.

Sam· Reng' i Ho·som wa jen' å dæm· Mænd', a et' wa muere
ve. Hand wa, dænd'gång' a kind· ham, æn æld·er Mand' mæ
hwidt' Ho'r å Skjek'. Hand wa æn bette ver'm jen', å møj' stram'
å får·nem so hand u'r. A so' hæj·er hans Hæ'l hind hans To';
de æl sæj, a wa mier glå', næ'r a wa sloppen wal u'r å hans Da'r
mæ mi Æ·rind foræt'te, hind a wa, næ'r a sku te'e å dæind'.

Æn Äp'löw'els, dæ stor i Fobend'els mæ Reng's Foræt'neng,
glæ·mer a ald·er. De wa æn Sønd·de At'termæj·e ve Yw·elti, te
Lawris Jep'sen, dæ i man·e O'r hå wot Æmbala·sifowaldter o æ
Fæl'esfoe'neng i O·rhus, å mæ sku go hæn' te Reng' atter æn
Stø Tøj. Law·ris wa, som a hå så', Plæj·sön te Jens Law'sens. Vi
wa li·g gam·el å li·g klo·g; ald'ti fuld·es vi ær, å de gjåw vi åsse
dænd' Då'; vi wa wol æn ölde—töl' O'r.

Ald· Foræt'nenger hâj dænd'gâng' o·ven te ni' å at'ter fi·r åm æ Sønd·de; mæn vi ild gja·r te'e li·g øwer Mæj·e; vi hâj næm'lig spekuliere u'r, te vi kaski'sæ ku ha Hæld' te'e å blyw ægspedi'ere å kom hjem'ær, fa de blöw mørk, — fo no kom·er æ Hom·el: vi sku imæld Ho·som å Ram·seng åm' ve æn Stæj, hwo·r dæ, atter hwa vi hâj hõt, sku væ·r så møj' nur grem· Dræng·i, dæ ild bank' dæm·, dæ kam fobi'. Dæm· Slu·rier wa vi ræj· fuer fo Al·er. No, vi kam hæn' te Reng's, å de past så skjøn', te æ Butiksda'r wa o·ven; dæ håldt' æn Befår'dreng ur·en fuer å fæ nøj Sa·ger, å vi håldt wos åsse tæl; mæn, åm Fola'dels, Reng' ga wos Beskej'en o', te vi mot sej i æ Fålk'ståw·, te æ Klåk' wa fi·r, å vi våw·e natu'rligvi's et' å mok'. Fo Ræsten ska e sæj·es te Reng's Ru'es, te dæ blöw sænd æn Kåp Kaffe å æn stu'er Kå·gmæld·mer ind' te hwæ·r å wos. De wa vi natu'rligvi's glå· ve; mæn de ku ili·wal'e et' fo wos te'e å glæ·m, te de ild blyw mørk, inden vi kam fobi' æ grem· Dræng·i dje Hjem', — å hwa så?

No, vi fæ wo Æ·rind foræt'te, dænd'gâng' æ Klåk' wa slawen fi·r; mæn de wa ald·ere· ve'e å væ pe·gmørk, å som vi kam i Nær·hi'e å æ gal· Stæj, ku vi hør·, te æ Dræng·i wa ur·; si' dæm ku vi et', så mørk wa'e. Da fæ a i mi Skræk fuer å blyw slan hi'el hælder hal' ihjel æ Ide' te dænd vild·est Krigslest, a hå le·vi'ere i ald· mi Daw·, ja ves e'genlig dænd jen·est: æ Væj wa nøj skro', å no blöw Law·ris å mæ e·nig åm', te a sku go', hwo·r en wa hyw·est; a sku indda go' o æ Tæ'er fuer a si så møj sta·r ur·; hand sku så go' o æ huelsledt Sti· næjst ve æ Waj·sgro'f, å så sku hand håld æ Tøjruld· æn hal' Al· øw'er hans Hue. O dænd' Må·r fæ vi e te'e å si u'r, som vi wa æn Pa lång·, vågsen Kå·l, æ Ski·r·knæjt' slæt et tur våw· å flyw o'. — Ja, i Då' æ æ Histår'i jo te'e å grend· ær; mæn dænd' Awt'en wa e ram· Al·er, i ald' Fald' fo Law·ris å mæ. Vi slap no uskaj', si'el åm de wa mæ æn slæm' Hja·tbank'en, fobi æ gal· Stæj å kam løk'kelig å wal hjem' mæ wo Væw'. —

— Så wa e åm' å fo ald· dehær Tøj søj'e. Æ føst a ka håw·, wa dæm fljest Skrær·epig·er åm·löv·end, gi fræ Stæj te Stæj å bo'r dje Søj·maski·ne å Pæsjer, sãm'ti· bo·de hal' å hiel Mi'l. Jen' å aj·en wa wol så galandt å kyer mæ dæm; mæn de wa et' så næ'r dæm hwæ·rjen'.

Sö'n æn Skrær·epi·g hâj gja·r æn »Swænd'« mæ sæ, å wa dæ stu'er Røwt åm' hind, hâj hund kaski tåw'. Så ka e jo nåk ski', te dænd', dæ æ møj' skrap te si Bestæl'eng, åsse æ døgtig gal·

sende, å dæ wa nætåp i mi ong· Daw· jen' å æ Slaw·, dæ hāj U'er fuer, te hund spark'e hinde Swænd· ånder æ Bu'er, te di wa bo·de suet å blo' låndt åp o æ Bjen·.

Dæ wa åsse æn Kå·lskrær·e, dæ gi åmkreng' i flier å æ Sow·en i Sønd·ersal·eng å søj'e, sām'ti mæ æn Pi·g hælder tåw' te Hjelp. De wa Sören Hal·vær·den fræ Rör·eng. Hand wa et' gywt; æ Nak' wa styw' å ham; hand håldt' æ Hue po skro', å så hāj· hand

nøj æn pi'f Röst, sö'n te hwis en et' so' ham, næ'r hand snak'ke, så sku en trow', de wa æn Kwend·mend·esk.

Skrædder Anton Godsk og Hustru, Vejby.

Begyndte som omvandrende Skrædderfolk, der førte Symaskine og Pressejærn med sig paa en lille Trækvogn, der siden var Legekvogn, bl. a. for Andelsskoleforstander Ludvig Godsk, Mid·delfart, deres Son.

Mæn Sören ku mier hind søj'. Han blöw åsse brut æn hi'el Di'el ve Båj·ler å Begraw'elser — te'e å pøndt' å vart åp å kle Lik' hæn', sö'n æn Slaws Skafter wa han.

Så wa dæ tåw' Skrær·ere, dæ so' hjem· å søj'e: Karl Dål', dæ føst bue i Kræj·bjerre å si·en i man·e O'r i Rör·eng, å Anton Gåds·k i Vøj·by. Kar'l blöw ræjent fo dænd fi·nest; mæn hand wa jo skam åsse dy·r, fo hand to åt' Krow·ner fuer å søj' æn Sæt Kløj'er, næ'r Anton gjåw· e fo sæjs hælder syw'. An·ton hāj· ves ald·er and·er Mær·

hjelp·ere hind hans Kuen; mæn Kar'l hāj· æn hi'el Di'el, nøj å æ Ti' hans æj·en Dæt'tere å sām'ti sam'el mæ dæm· jen' hælder flier fræm·e. Næ'r hand wa dy·r mæ æ Søj'lön', ku hand natu·r·ligvi's åsse gi' æn gu'e Daw·lön' te æ Søj'pig·er, — di fæ hal·treds Ø·re åm æ Dål', næ'r di wa døgtig. Hand hāj· i flier O'r Mari Ty·bo u·r fræ Rör·eng Hie te dænd' Betal·eng, å hinde Bro'r, walkind' som Arkitægt Pe'dersen i Nykjø·veng o Mås, hå foto'ld mæ, hwor·en æn Kuen i dje No·bolaw' hemmelt åp, dænd'gång' hund höt' åm dehær' få·le Daw·lön', Mari' fæ. »Hal·treds Ø·rel« så hund, »de wa re·lenåk æn gu'e Daw·lön' fuer å sej o si Röw' — å så æ Kåst!«

Li·g møj' — dihær' tåw' Skrær·ehjem' wa æn Pa gue Hjem',

hwo·r dæ ust nur flenk' å begaw·e Bö'r åp. Dænd mjest kjend' å dæm hwæ'rjen' de' æ wol no Lurvig Gåds·k, dæ regierer o æ An·delssku·el ve Mir'elfa'rt o Fy'n.

— Læ mæ så fo tre·i Gång' sæj, te æ hjem·gjåw Sa·ger et' ald'ti ku slå tæl ald· Stæj·er; atterhå'nd ild Kwon·er å Pig·er gja·r ha' æn Kram·kjåw·el imæld·, å æ Mænd' å Kå·l ku åsse nåk li· æn Klæj·neng å Bokskind hælder Kle· fuer et' å tå·l åm æ Øw·er·tøj, dæ ti·erest wa kjåwt fær·dig hælder i ald' Fald' å kjåwt Tøj.

Æn sær·lig Slaws Øw·ertøj wa æ Sja'ler, fransk Sja'ler, suet å mæ æn bre' spraw·lere Bo'rt, næ'r æ Kwon·er sku væ regtig fi·n åm æ Sãm'er, — å Tåwt'hussja'ler, som di kaldt'es, fode di blöw væw·e i æ Tåwt'hu's, te bo·de stuer å smo', bo·de Pig·er å Kwon·er, sö'n te Trawald'ibrow', næ'r de ræj·ent hælder wa kaldt.

O dænd' Må·r blöw dæ å' å tæl Æ·rind te Skyw·, å no ska a fotæ·l, hwo·ren de gi, jen' å dæm føst Gång· a wa mæj te dænd' stuer Bøj'. Mi Få'r ild vi's mæ nøj, dæ regtig ku fonyw· mæ, å de fæ hand åsse Hæld' tæl ve'e å ta mæ mæj ni'e te æ Spreng·wand' o æ Gri·står'e. De wa, töt' a, de skjøn·est, a nueti håj sit, så skjøn', te a slæt et' ku fo e u'r å mi Hue ijen. — Vi wa si·en ind· ve Bo'serup i æ A'delgå·r å hand·el; de bröt a mæ et' så møj' åm', som mi Foæld'er gjåw·, å a, dæ wol wa' æn fæm e sæjs O'r dænd'gång', so' dæ·rfuer mi Snit te'e å stæjl u'r o æ Går; a spur dænd' føst dænd' bæjst åm Væj ni'e te æ Spreng·wand', å dæ·r ku a ves ha staw·en indno, hwis et' mi Få'r wa kom·en å hindt mæ, — å hand wa så glå' ve'e å fend· mæ, te hand hi·el glæmt' å skjeld u'r, fode a wa rænd hæn'.

— Å så æn bet'te Krom· åm Huetøj å Fuetøj. Mænd' å ald·Åld·ere brut Hat' å Lu·er å foskjeld'ig Slaw·er åmmentrændt som no. Æ Kwon·er gi, æ føst a ka håw·, mæ Kle·er, å blöw e te æn Sælk'ikle, wa di møj' fi·n. Mi Mu'er kam· ald·er vi·er; mæn hælds·en begønd· æ Hat' å Baræt' å kom· fo bo·de Pig·er å Kwon·er — æ Kapåthat' føst fo æ Kwon·er dje Verkom'end.

Hwa æ Fuetøj an·go'r, så wa de Træ·skoer, Skow' å Stöw·el som no. Mæn de wa hjem·søj'e — ve Matis Skomager i Bal·eng da —, å dæ wa et' sö'n man·e Hæl·edaw· o'e. Æ Mænd' gi mjest i Skawt'stöw·el, Kwend·fålk å Bö'r i Snær·stöw·el hælder Skow'. A trow'r et', a fæ Skow' å nøj', fa a wa' æn töl e træt'ten O'r; en ust jo fræ'e, å så wa e bæj·er å go te' æ Maskendi'ser. — Æ Træ·skoer wa åsse — te Di'els som no. Vi gi læng· i Træ·skoer

ásse te Kjerk', — næ'r vi dat' sku te Áldt'ers, fo så ku e et' go an. Mæn æ Kwend'fålk di ild gja·r ha'em mæ blank Læj'er, å så blöw di pudse i Blank'swa·t hæjer Kynd'rög, te di skind· som Kat'skidt i Må·nskjén.

Æn Di'el wa dæ, dæ gi i Skåw·botræ·skoer, »Tremastere« blöw di sãm'ti kaldt. Sö'n nue gi mi Gam·elmu'er å Sti'n te Må·tens i' — mæ bre·, blank'sku·re Kramp'er åm'. Mæn mi Få'r, Nels Rasmussen i And·drup, Pæ Mu·rer å Mads Gjej· i Væj·by å flier brut' em ásse, å hwafuer sku a så et' gjø de sam·? A ka tydelig háw·, a wa åp' å fo' æn Par ve gam·el Jens Maj'lund i Rör·eng. A betald· ham æn Krow·en å tyw· Ø·re fuer em; så fæ' a æn Handfuld Rosi'ner o æn beskidt Desk åw·en i æ Hand'el. »Så' æ dænd' Hand'el gjåw', bette Få'r,« så· hand, — å så gi a mæ mi Tremastere.

Hjem· å ind· gi vi i Skow' å Tøj hælder Tå'g, som vi si'el søj'e. Sãm'ti blöw dæ ásse kjåwt Syv·iskow'. Å så wa dæ æn Slaws Hjem·fuetøj, æn Djel Kwend·fålk brut', æ føst a ka háw·; de wa Klamp'er. Di háj Bond·er å Træ' mæ ræt hyw· Hæ·l, dæ wa beklæj' hælder pålstre åw·eno', å så wa dæ Åw·erlæj'er fræ æ Nieser å wol æn fir e fæm' Tom· hæn'. De wa ves an·sit fo fi'n å go i Klamp'er. Mæn dæ sku Öw·els te'e, å dænd' wa dæ nue, dæ háj, sö'n te di så gal' ku dand·s i'em; mæn æn få·le Klap'ren wa dæ å'em. De fuerkom·er mæ, te de jen·est, di ku rueses fuer, wa, te di wa nem· å kom i' å å' ijen.

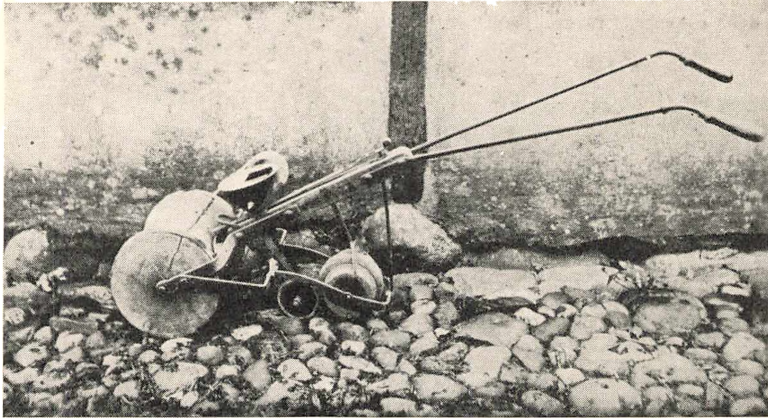
I MARK Å SKÅT'TEREKJA'R

A wa alldtså åmmenstrændt ni' O'r, dænd'gång' vi kam te'e å bow' i mi Mu'ers Fø·hjem' i Æj·strup, å de fild gådt sam'el mæ'e, te a begønd· å hjelp tæl mæ æ Ar·be, hwo·r a kund. De wa fo de føst mæ'e å pas Höw·der; mæn a wa ald· Daw· ki' å' å væ Hjo·r, å dæ·rfuer dut' a hæld'er et' te'e. Æn Hjo·r si Døg·tighi'e ska pröw·es i æn fat'te Ti'. Mi Få'r, mæn indno mier mi Mu'er, hāj· æn æj·en Smi'r o' å fend· så møj Græs, te æ Ky'r ku ie dæm tyk' å trend·, si'el åm a ild sæj·, te dæ et' wa Græs skaft. Dæ·rfuer blöw a ald·er plaw·e håt mæ æ Passen Höw·der, fo atterhå'nd som a ku u·rræt' and·er Teng', ild Få'r gådt go' atter dæm·.

Hæ·r ku a fotæ·l, hwor·en a kam astæj ængång' i mi Hjo·r·daw·. Vi hāj· trej' Dål· nie imur æ Kja'r. Di wa i dæm føst O'r et' dørk'e. Æ Höw·der ku nåk gnaw· nøj dæ, å så wa'e så u·r·mærk'e te Møn·tör·e. No, æn Dål' wa a atter Dryw·daws sænd ni'e i dænd mæld·est Dål' å flöt' nur Kal·. Dænd'gång' de wa gjåw', ild a leg' mæ ni'e å ki·g åp i æ blo' Loft — sö'n li·g i tåw' Minutter; mæn åm Fola'dels, a blat i Söw'n å såw' som æn Sti'en, te di kam· hjem·fræ' å wat' mæ' — å da wa æ Su'el ve'e å go ni'e!

De wa æn Åm·gångssy·gen, te æ Kreatu'rer di bej·st, næ'r æ Bram·ser wa gal·. Så mot vi møj' ti·le åp å ha æ Ky'r u'r, fo fæ vi em et' sammelt hjem', inden æ Klåk' wa åt' hælder dæ·r·åmkreng' ve, så ku vi væ ves o', te di kam· si'el mæ æ Hål· i æ Væj'r å æ Ty·r at'ter dæm — twat igjæmmel bo·de Ku'er å Ru'er å ald'teng'. Æ Ong·höw·der di lo u·r åm æ Næt; mæn a glæ·mer ald·er, hwor·en vi æn Gång' hāj· æn trej Ow·nere, dæ hæt o' å ild rænd lø's, næ'r di wa såt te Næt. De wa a døgtig gal' o'em fuer, å så wa dæ da æn naj·en klo'g Hue te Dræng', a håw·er et' hwæm', dæ så, te hwis en smuer em åm Nies å Kief mæ nøj å de, di si'el hāj gjåw', så sku di nåk blyw stå·ndend.

A wa mæ Skam' å sæj ubetenk'som nåk te'e å pröw æ gue Rå.; mæn a gjåw e et' ur-en dænd sam Gång'. Fo de föst wa e jo no nøj fæ'l Griseri'; mæn a fæ åsse Samvit'tighjesna'g å'e, fo di so' så ki' å'e o mæ, te a ald-er ku gyer e mier, si'el åm de hjalp; a ka da fo Ræsten hæld'er et' håw, te di rænd lø's mier. Ja, de æ sæ'r å tenk' o sö'n nøj i æn Ti', hwo-r vi hå fåt Hæw's o æ Bram-ser, sö'n te æ Ky'r di ald-er bej-ser mier.

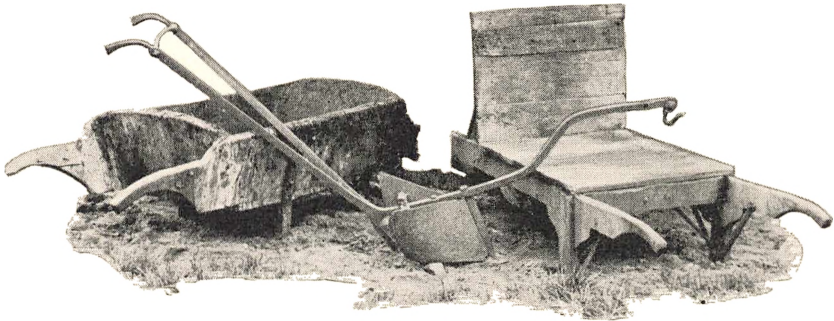
Den første Type af Roesaamaskiner fra Firserne.

Dænd skjøn-est Hjør-ti' wa hæld-sen åm æ At'tero'r, næ'r æ Ky'r gi lø's i æ Æng-i, å vi and-er Dræng-i, dæ sku pas o'em, høj Væk'ild sam'el o Kåk'hyw Bak'. Ljøng' wa dæ nåk å; nur læt' Skåt'tere ku vi åsse nem' fo, så de wa-r et' læng, inden vi høj æn gu'e Døng hie Å-sk å stjeg Katåfler i', — å så goffe vi i wos å dæm, te vi wa så suet åm æ Mond' å da fo Ræsten i æ hiel Hue som Moria'ner.

— Så wa e æ Mark'ar-be. No æ de mjest, Fålk o æ Land' gyer åm æ Sål'er, små'r å go å hak' i dje stuer Ruemark'er å foskjeld'ig Slaw-er. De høj vit' møj' Döw mæj indno møt' i æ Fi'ersere. Wa Orsgy-er hjem wa o trej' Tønder Land'; mæn vi høj et' ur-en æn hal' Tønd mæ Ru'er, Tor-neps. De wa små'r væst å fo em so', fo vi høj eng-en Maski-ne indno. Æ Jow'r blöw kåmme åp mæ æ Plåw; så blöw æ Kåm slæft mæ æn Mo-gfi'el fuer å blyw flår åw-eno', — å så gi e lø's mæ'e å so': Mand', Kuen, Kål, Pi-g å Bö'r, — de wa nøj, vi kund hvær'rjen'. Dæ wa nue, dæ høj æ Fre' i æn bette Flask mæ æn Stø Go-sfjer'e i æ Tåld' te'e å rest em u'r igjem-el; mæn vi brut' no' æn

Ånd'erkåp å ha'em i'. Mæ dænd' Aw-stand', som æ Plandt'er sku ha, næ'r di ust tæl, trøt' vi æn bette Hueleng mæ æn Nöw-, kam æn sæjs e syw' Fre' dæi', æn bette Krom Jow'r øw'er, trøk tæl — å så te dænd næjst. — Næ'r dihæ:r Boske sku tøndes u'r, wa en næjsten nöj' te'e å kraw-el o æ Knæ'er. Si-en ku dæ nåk brow-es æn Hak'.

Mæn de wa:r jo et læng-, fa dæ blöw hæt o' æn Maski-ne. Dæm åld-ere imæld- wos ka nåk håw- dæm føst te'e å so po

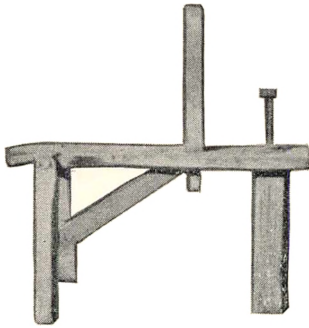
Møgbør, Trillebør — og min gamle Hyppeplov i Vigeur endnu.

Kåm- mæj — rø- hælder blo' å mæ trej' Trom-ler. Te'e å begønd- mæj wa dæ nue, dæ føst kåmme åp, å så spænd di dæm si'el hælder æn Hæjst fuer æ Maski-ne å so- bå'gat'ter; mæn hjem- hæt vi snå'r o' å bend æ Maski-ne at'ter æ Plåw. Få'r sty:r æ Plåw, dæ kåmme åp, a håldt o' æ Maski-ne, å de gi u-rmærk'e. — De æ åsse wa'rd å leg Mærk' tæl, te dænd føst Maski-ne, vi håj-, å som ves håj kåst æn fæm' å tyw- Krow-ner, wa sæjs Go-r- mænd', dæ indda et' bue så hi'el næ'r sam'el, fæl'es åm'. Æ aj-en O'r sprang dænd jen- fræ': hand' töt', dæ gi ræj'n fo man-e Fre' tæl. Næj, æ Pæng- wa hwæt'ten så man-e hælder so' lisse lø-s ve Fålk som no åm Stå-nd.

— Wa Katåffelmark wa fårhåldsvis sta:r hind æ Ruemark dæm føst O'r; dænd' wa o æn hi'el Tønd Land'. De wa isæ'r æn stu'er Då', næ'r di sku sæt'tes. Nue sku sæt', å and-er sku leg' æn Klat Fo-rmåg ve hwæ:r Katåffel. Æ Fo-rmåg fræ æn hi'el O'r wa lå i Døng-er långs mæ æ hiel Aw'er, å så håj- vi æn Se-lø'f å ta'e i'. Nøj å'e wa i stuer Flå-ger; dæm- plot vi så i mend-er Støk'ker, atterhå'nd som vi smer em i' æ Fu-r mæ de sam-. Æ Katåfler wa nem- å håld i Stand; di fæ' æn Træk å æ Dan-sk- hare, inden di löv åp; næ'r di sto i Ræk'ki, kjåwer vi igjem-el

em mæ æ Ræn-splåw æn Gång' hælder tåw', å te sidst blöw di hyp'pe mæ æ Hyp'plåw, nær' di wa blöwen nøj stuer. — Wa'r wa'e å fo em åp åm æ At'tero'r; mæn de wa vi gja'r man'e åm'.

A blöw ti'le wå'nd te'e å har'e å si'en å plåw. Æn Då' kjåwer a låsk mæ æ Swæn-skhar'e åp' o Lång'aw'er væj'sten fo æ Go'r. De wa li'g åp te Mårbro Pæj'ers Skjel å te hans grön' Aw'er, dæm' såt æ Pla'g u'r o'; mæn te mi gue Løk' sprang æ Har'e fræ' i de sam', hælds'en ku e jo ha kommen te'e å go fofær'delig tæl; no gi e et' så gal'.

Hærdeskammel.

— A kam åsse ti'le te'e å sweng' æ Hjøli. A hjalp mi Få'r å höst æ Ku'er i åt' å fi'ers, da a wa træt'ten. Dænd' O'r pust a nøj øw'er e; de kne'f især' å håld æ Hjøli hwas; Få'r mot stryg en åp æn Gång' imæld-, å nær' en blöw hi'el ubrow'le, ga hand en æn Åm'gång o æ Hå'rskam'el; så gi e ijen æn Tu'r. — Dænd næjst Høst — mi

Komfomandsåm'er — gi e hi'el gådt, å dænd' O'r a wa blöw'en fæm'ten, wa a ve'e å ku præ's mi Få'r.

— Mæn wa stöst Ar'be åm æ Såm'er i dæm' O'r blöw lå' i Skåt'terekja'r. Vi høj' æn fæm e sæjs Tønder Land' mæ gu'e Tör'ejow'r, å vi so'ld i æn Orræk'ki æn trej Hunder Tu'send graw'e Skåt'tere åm æ O'r. Især' dæm' længst u'r ve æ O' wa ualmend'elig gue, å di wa rigtig gue hwærjen'. Æ fljest å'em gi te Woj'ens å At'teng Sow'en; a hå kjåwer Skåt'tere te Woj'ens Høj'skuel, de Stør dænd' besto. Æ Kommu'ne dæhæn' fæ i man'e O'r æn hal' Hund'er Tu'send; nue å æ Mænd' i Næj'stild å Kåstrup so' dje Fårdi'el ve'e å kyer æ lång' Væj te Æj'strup i Stæj fuer å hindt Fabrikstör'e o Ly'by Stasjo'n, å æn hi'el Djel Smofålk i Woj'ens å At'teng fæ fæm' å sæjs Tu'send hwær.

Jåw, dær wa Sjåw'. I dæm føst O'r læje vi em graw'e. Vi høj' i nur O'r Husmand' Jens Nielsen, som vi kaldt' ham, i Væj'by Hie te'e å graw'; hans jen'est Sön wa dænd' Nels Hie, dæ djelt Tar'kiever u'r, dænd føst Då' a wa i Væj'by Skuel. Pæ Stræm', dæ si'en wa Fesker i Ål'bæk, wa mæ ham å treld u'r. Di fæ fi'ers Ø're fur æ Tu'send, å di to dje åt' Tu'send åm æ Då', så di tjent' æn Daw'lön', vi dænd'gång' ræjent fo møj' stu'er; mæn di hænd åsse i'.

Hwær Dá', næ'r Jens Nielsen gi te hans Ar-be i wa Skát' terekja'r, á næ'r hand gi hjem' ijen ám æ Awt'en, kam hand li-g fobi' æ Na-rænd' á Mu-rer Kræn Nielsen Måld'erups Haw-jow'r i Æj-strup U-rmark. Æ Mu-rer háj ku-lgraw-e æn Strev'el á æ ra-g Sá'nd te æn Læ'bældt' á Bjer-efyr á háj sammelt æ Al' á'e. Sá æ'e, a ka háw-, hwor-en Jens Nielsen øw-erbegrend-e ham á bandt' æn ræj'n Dæw'el o', te dær ku ald-er grow Træ'er i si Daw-; de ild hand si, fa hand ild trow' e. Mæn en ska ald-er sæj ald-er: Jen's áþ'löw-e pæn á si, te æ Mu-rers Træ'er di blöw møj' sta-r hind ham, si'el ám hand slæt et' wa æn bet'te Mand'.

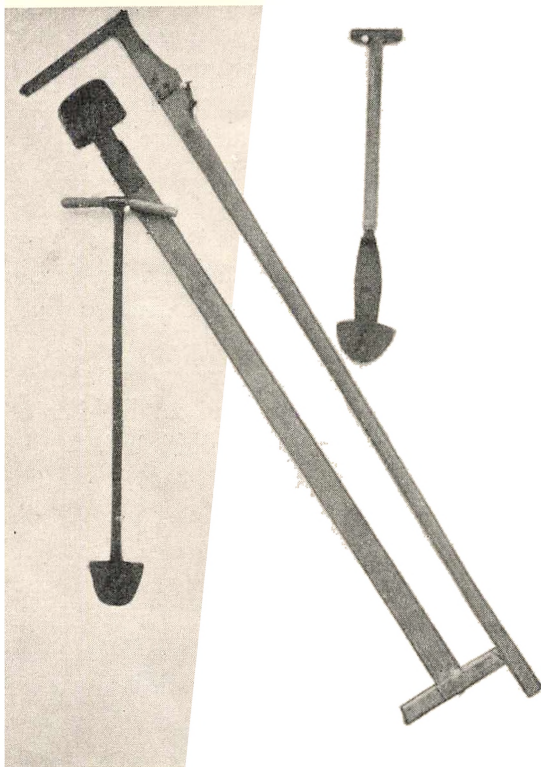
— Ald- dæm- man-e Skát'tere gjåw vi si'el ta-r. Dænd føst Pa O'r háj vi bo-de Kål' á Pi-g, så da wa vi trej' ám' æ Re-sen, dæ blöw gjåw' tåw' Gång-. Si-en gjåw- æ Pi-g á mæ e jen-e i nur O'r. Vi fæ natu'rligvi's æn ves Fær-dighi'e i'e; mæn næ'r de kam u'r, te vi re-st æn hal' Hund-er Tu'send ám æ Dá', så wa de nøj øw-erdröw-en; vi rest gu'enák æn At'termæje fæm' á tyw- Tu'send ám' fuer á vi-s wos; mæn de gjåw- vi no hæld'er et' uren æ sam- Gång'. Æ Skru-en wa æ hiel Famil'di ám'.

Dihær gue Wøjens á Át'teng Go-rmænd' håldt i nur O'r æ Luerde te Gue fo Smofålk, te di ku fo dje Ild-eng hjem'. Sön æn Dá' ku dæ væ øw'er æn Sne's Vow-en i wa Kja'r o jen' Gång'. Dær ku áþ'löw-es man-e Teng'; a ska næw-en jen', som a dænd'gång' fand swær grendagtig: hwær O'r kam imæld man-e and-er ásse fosegtig Ywer Skåw fræ Wøjens. Hand háj-nue á dæm stærk'est á fierest Hæj-st, dænd mendst Vow'n, — á så wa hand så møj' grusselig ræj' fuer, te hand sku kjø i Blø-r. Hans føst Spørsmol wa, hwær jen-este Gång' hand kam: »Ka æ Æng' bæ-r?« De wa lisse sekker fræ ham som »trefåld'dig Tak« fræ æ Tæg-er, a há foto'ld ám'.

De wa nur givald'dig stuer Vow-en, di kam- mæj dæhæn-fræ', á iliwal'e fæ di møj' stuer Las á fæmt'en Hund-er — hælder, næ'r de gi hyw-est, áþ te at'ten Hund-er á dæm ald-bæjst, dæ swand' mjest. — Á så kåst di næjsten eng-en Teng': fir Krow-ner fo dæm bæjst, trej' Krow-ner á fæm' á tyw- fo dæm bild-igst, — á så fæ a indda et' ængång' Drøk'kepæng- fuer á hjelp' á la-sem! No, mæn iliwal'e ga' æ Skát'tere æn gu'e Hjelp te mi Hjem's Økonomi' i dæm- O'r.

— Dænd' O'r a blöw' fæmt'en, ga vi wos si'el te'e á law- æ Skát'tere mæ æn Pa Daw-læj-ere te Hjelp. Mi tåw' ong-er Søskind wa no så stuer, te di ku øw-erta' æ Re-sen, á så kam bo-de æ

Pi-g å mæ mæj te æ Graw-en. Mi Få'r stök'ke å sko'r, som vi så, — mæ æ Ræknyw', som hand brut' fost, å æ tåw' Stök'spâ'er, fost dænd kært' å jen-e Jer'n, å si-en, næ'r dænd åw-est Law' wa grawe å', blöw dæ stök'ke fo dænd næj-est mæ æ lång-

Tørveredskaber: Kort og lang Spade, Rækniv og Gravespade.

Spå, dæ hāj Træ-skawt. Vi ku go æn netten-tyw-tyk' Tör-e ni'e, at'ter te æ Sâj' wa å, sö'n nøj som trej' Al. Nær dæ så blöw staveldt æn hal Snes Stök'ker o hindaj-en åw-en o æ Brenk, ku dæ nåk blyw de, si'el æn vågsen Mend-esk ku ræk'. I æ Graw' sto Hans Law'sen å mæ, å wa U-rtreld-ere wa så æ Pi-g å i nue O'r Mari Fyw-er-kjer, i and-er Nels Æv-isen.

— Mari' hāj i hinde ong- Daw-tjent o Rendshål'm Krow' ve Vibårre. Te dænd' Bøj' kam-

Pæ Jen-sen fræ Æj-strup, dænd'gång' æ Dom-kjerk' blöw bögge åm' i æ Halfjessere. Pæj'er wa no ves ald-er åndt hind Ar-bes-mand'; mæn næ'r hand foto-ld åm dænd' Ti', så hand ald'ti: »Dænd'gång' a ar-bere mæ æ Mu-rski'e«. Ham å Mari' blöw kjend' å gywt å so' i man-e O'r i æn bette Stæj, di kalder Fyw-er-kjer, i Rör-eng Hie nueren fo Spöt'trup. Skidt wa' æ Jow'r, å ledt blöw dæ gjåw ve'e, fo Pæj'er wa et' møj' slug-end atter æ stræng- Ar-be. Hand kjåwer nøj åmkreng' mæ Fesk; mæn de wa Mari', dæ håldt æ Brø' i' æ Hu's, å a ta mi Lu- å', næ'r a tenk'er o', hwa hund fæ u-rræt'te å Ar-be. I man-e O'r gi hund te Spöt's-

trup å malk'e, å æn Di'el å æ Ti', wol især åm æ Höst, nær dæ sku bendes åp, wa hund dæ æ hiel Då'. Nær hund no åsse hjem· sku gyer de hiele ind· å de mjest u·r, så ka en gådt fosto', te hund hån tråndt fuer å kom hjem', så ti·le de ku læ sæ gyer. Æn Då' snak'ke hund mæ æ Fowaldter åm' å fo hinde Næt'ter nøj far· dæm and·er, å de låw·e hand, te hund mot fo. Mæn så gjåw æ Kåk'kepi·g, dæ wa Swæn·sker, sæ gal' øw'er, te hund sku ha Ulæj'lighi'e mæ Næt'ter tåw' Gång·; mæn de hjalp et'; Mari' såt Tromf o' å så hind Beskej'en: »Æ Fowaldter hå så', te a mo fo mi Næt'ter, å a æl Sa·ten fo' åsse ha'en, de ka do stuel o', di'n swæn·sk Mær'!« Mari' hund fæ hinde Grør'.

Hund wa wol hæn' imur tres, dænd'gång' hund kam te'e å trelde Skåt'tere u'r hjem·. Dæ wa ald· Daw· æn trej Fjarrengvøj fræ Fyw·erkjer å te was, hwo·r hund stælt' te Dåw·er hal·sæjs. Sãm'ti kam· hund så ti·le, te Mu'er et' wa fær·dig mæ'e å malk' indno. Så såt' hund sæ i æ Græv·neng o æn Malk'skam·el

Per og Marie Fjordkjær,
Rødding Hede.

fuer å hwi·l sæ æn Grå'nd, å så ku hund sæj te mi Mu'er: »Ja, Hær·egur, Jehan', de æ sgu et' så nem' mæ'e!« Nøj, de wa'e et', fo nær vi no hån fåt Dåw·er, gi vi i' æ Kja'r. Vi hån Mæld·mere å Drek' mæj dæni'e bo·de Fuer·mæj·e å At'termæj·e; mæn åm æ Mæj·e gi vi hjem' å fæ wo Oj·en, æn Stånds Mæj·søw'n å Dryw·dawskaffe. Hal·åt' gi vi hjem' å fæ wo Næt'tergrør', å så hån·Mari' æ tåw' Gång trej' Fjarrengvøj å go', four·en hwa hund sku ha law·e hjem', inden hund fæ hinde Dåw·er næjst Då'. De ski', te Pæ Fyw·erkjer spænd fuer å hindt' hind åm æ Awt'en; åm æ Mår ku han et' wal kom så ti·le åp. Jåw, de wa æn væld·dig Stø Ar·be, Mari' gjåw·, så læng· hund ku håld e u'r, å fo de mjest gjåw· hund e mæ fresk Humør'. Si·en kjåwer hund mæ Fesk, jen·e hælder sam·el mæ Pøj'er, fo hund betruer atterhånd et' wal ham te'e å kyer jen·e, ald· dænd Stå'nd de ku ski', te hand fæ æn Snidser o' å så kam wal hõt åp i æ Wand·.

— Mari' hinde Aw·lø·ser ve æ Hyw·elbo·r i wa Kja'r wa Nels Æv·isen, æn Bro'r te Æv·i i Sønd·er And·drup. Hand háj· æn bette Hu·smandsstøj o æ Sønd·erænd· á hans Fø·go'rs Mark næ'r ve æ Kja'r imæld Ram·seng á Vøj·by. Så læng· a ka háw·, wa hand Ænk'·imand' á háj· jen' á hans Dæt'tere te'e á háld Hu's fuer sæ. Æ Støj fæ hand ves et' så fá·le møj' u'r á'; mæn æ Tör·ear·be ám æ Sám'er ga ham æn gu'e Skjel'eng atter dænd' Ti' á røj·en; a trow'r nåk, Mari' fæ' æn Krow·en á fæm' á tres; mæn Niels hand fæ tåw' Krow·ner.

Hand wa æn U·rtreld·er, dæ nåk sku röj de te Si·, dæ blöw lå o' æ Brenk te ham. Hand háj· æn møj' stu'er Bo·r, som hand, så vidt a háw·er, klaske fi'ers Skát'tere o' æ æ Gång', ti' Stav'ler mæ át' i hwær·r. Næ'r hand sku leg em á', to hand æn Stav'eld æ æ Gång', æ Hå·g áw·en i'en fuer á ha Sty·ring o æ Sa·ger — á så ni'e mæ'en. Dæm stærk'est Tör·e ku nåk háld· te æ Behand'· leng; mæn dæm ald·bæjst, dæ wa nøj skyer i'e, wa hand ho·rajt'e ve. O æ Tebå·gvøj te æ Graw' pemp'rænd· hand, á hwis hand töt', dæ blöw wal man·e Stav'ler o æ Brenk, så slow hand øw'er i skarp Traw. — Så sang' hand, skjönt dæ et' wa Tow·en skaft i æ Lyw' á ham. »En ska sjøng,« så Niels, »så fo en hwæt'ten Lång·betænd·els hælder Tæ·ring.«

Niels wa møj' hæ·gend fo gu'e Mar; mæn hand lå e i Sand·hi'e et' o' æ Bæl'e; hand ám·sát' e i Ar·be. A ka ald·er glæ·m, hwor·en de to sæ u'r, næ'r vi fæ Sør·sop' hæjer Kja·nmjeklssop', bæje Diel mæ æn Masse Swesker á Rosi'ner i. Vi søv' jo hwær'jen' á sam· Far, á Niels gjem·elkja·re fo hwær' jen·este Skjefuld æ hiel Far fuer á fesk dihær· Bær, som hand o dænd' Må·r fæ man·e flier á' hind ald· vi and·er tesam'el; mæn de fand hand no i si gue Ár'den, á si'el ám vi et' gjåw· e, så wa dæ eng·en, dæ wa glå' ve'e á sæj nøj te ham ám'e.

Mæn four·en á væ æn trow' Sli·rer wa Niels æn møj' ind·teræssi·ere Mand'. Hand wa á Kjerk'ebys Fålk; hand lø·st æn Masse á gjåw U·rdraw á'e i nur almend'elig Skryw·bö'ger, som a leg'er mæ æn Di'el á'; de æ et' sær·lig klå'r; mæn de vi·ser iliwal'e, hwor møj' hand såt ind o' á pløj· hans änd·elig Lyw'. Ve Glu'rs Mø·rer, i Ram·seng Fosam' lengshu's, á hwo·r dæ hæld·sen wa nøj á hø·r, wa hand æn sekker Mand', si'el ám hand sku go' mi·lvidt o hans Bjen· fuer á væ mæj.

Á indno æn Teng ska sæj·es ám Nels Æv·isen: hand wa fuld' á Histår'ier, á hand blöw dær·fuer jen' á dæm, dæ kam

te'e å fotæ:l Evald Tang' Krestensen æn hi'el Di'el; mæn Nielses Fandtasi' rænd sãm'ti låsk, å dæ:rfuer mi'ener a, te dænd' Si' å hans Verk'somhi'e wa dænd mendst værdi'fuld', si'el åm hand nåk so' and'erlieres o'e.

— A æl åsse lig mend'es æn Pa Håld' å dæm, vi sãm'ti fæ wo Mæld'mer sam'el mæj i æ Kja'r. Lig östen fuer wos sto Krestjen Væjstergor o æ Bak', dæ uawla'delig röjt Tobak, ændt'en hand så grawe Skåt'tere, slow Hy', spræj Måg, hælder hwa hand gjåw. — ves iliwal'e et', næ'r hand spi:st å såw', — å nueren fuer wos i Hans Pæj'sens Kja'r kam nur Daw. åm æ O'r dænd möj' ri:g Nels Knudsen å dænd lisse snak'som Måwris Pe'dersen fræ Kræjbjerre, Få'r te æ stuer Kjømand Måwrisen i Li:m. Di hån læje æn Stø Bond' i Fæl'e te Øw'er-graw-neng — i ni' å för'etyw. O'r, som æ Skik wa dænd'gång'. A hån'er især, hwor'en Måwris æn Då' ga' æn stu'er Beskryw'els å', hwor'en hand hån wot i Spitakkel mæ æn najen Mand', å hand fosekre mæ hans nøj skeng'er Stæm: »A æ så uskyld'e som æn bette Bår, dæ et' æ föj'.« — Jåw, vi åp'löw'e möj' i man'e Daw. i æ Skåt'terekja'r!

— — —

Mæn dæ æ jen' tæl, dæ åsse kam æ Skåt'terekja'r ve. Ja, a hår næw'ent hans Naw'n flier Gång'; mæn hand bety. så möj' fuer mæ, et' ald'jen'e i dæm. O'r, a fotæ:ler åm' hæ:r, mæn fo mi hiel U:rvekleng, te hand ska ha' æn bette Støk' fo sæ si'el.

A tenk'er o Hans Law'sen, dænd ældst å mi Mu'ers Søskind-bö'r. Hand blöw ong' gywt å fæ böge æn Hu's o æ Ur'eænd-å æ U:rmak te hans Hjem', æn fi Tønder Land' hælder sö'n nøj. Som Ræg'el hån hand et' ur'en jen' Kow' å kaski'sæ æn Pa Fo'r. Æ Mark'ar:be gjåw. gue Væn'er, dæ wa kyerend, fuer ham, å sö'n wa a tit dæåp' å gyer æn Bi'e mæ Plåw hælder Har'e, sãm'ti bæje Diel. Å de wa skjøn' å kom. dæ; en fæ' æn gu'e Foplæj'neng ve Julian'e, dæ wa æn bette trend' Kuen mæ Humør te mier hind jen' Då'. Han's wa et' hjem, næj, hand wa o Spøttrup; dæ:r gi hand ni'e hwær jen'este Då' i æn Rækki O'r — te æn lång' Ar:besdå', æn sö'l'e Fø. å æn reng. Daw'lön'. A tenk'er især o æ Vendtere. Dæ wa' æn gu'e hal' Mi'l dæni'e, å dænd' gi hand i æ kårt' Daw. i Bæl:mørk' — æ æn Såndvæj, øwer Østkjar å sni' øwer Spøt'trup Mark'er, Plåwjow'r, Stov'er å grön. Aw'er, som de no fild'. Hand begönd. å tæsk ve Løjt' åm æ Mår å ænd. mæ de sam. åm æ Awt'en, å så gi hand hjem'

i Mol'm å Mørk' sam· Væj, hand wa kom·en åm æ Mår. Nær hand kam hjem', såw' æ Bø'r ald·ere, å nær hand gi ijen næjst Mår, wa di et' vow·ent indno; mæn di fæ iliwal'e hwær Mår æn Slaws Bevi's fuer, te hand hāj· wot hjem·. A hå æn naj·en Stæj så' æn bette Grå'nd åm æ Fø· o Spø'trup; mæn hwor reng· en wa, så lo Han's væ·r å spi's hans At'termæjesmæld·mer fuer å ta en mæj hjem' te æ Bø'r, å jen' å hans Dæt'tere hå foto'ld mæ, te de føst, hind å hinde Søskind gjåw· åm æ Mår, nær di vow·ent, wa å lok æ Buerskof åp; dær sto, vedst di, dje Få'rs Mæld·mer fræ æ Då fa·r te dæm, — pæ'n skor i lisse manne Støk'ker, som di wa Bø'r. Æ Daw·lön' wa haltreds Øre åm æ Vendter; nær æ Mark'ar·be begønd·, blöw en æn Krow·en; læng·er hæn' blöw en fir Mark, å åm æ Höst fæ' æn Hjølikå'l ves halaj·en Krow·en. Jåw, dæ sku håldes nyw· Hu's, nær æ Famild'i atterhå'nd blöw ræt stu'er, å di to tit te Tak' mæ sjel·dø·Kal· fræ Spø'trup å sö'n nøj, som en hæld·sen ild væ grem' ki' å' å sæt Tænd' i'.

Gi e så et' Han's, som de gi mæ så man·e å dæm·, dæ gi å slævt' o æ Hær·ego·r i æn Rækki O'r, te hand læ·r å kom nem' åm' ve'e i æ Ar·besti' å ur·en fuer en sak hæn' i Slöw·hi'e å Li·ggyld·dighi'e, sö'n te hand et' brøt sæ åm' nøj å de, dæ hå mæ Kjerk', Politik hælder ånd·elig Lyw' i de hiele å gyer? Næj, de wa nætåp de skjøn·, te hand bewår hiel hans Freskhi'e å ri·g Mend·eskelighi'e igjem·el e. Hand wa å dæm·, dæ gja·r gi atter de, Glu'r å si·en Eng'erslew, Jør'ensen å Wolle Pe'dersen i Ho·som hāj· å sæj, å dænd'gång' æ Val·me·nighi'e i Rör·eng kam·, to hand möj' indteræssi'ere Di'el i', hwa dæ rö·r sæ i dænd'. — I Politik sto hand, som hans hiel Slæjt sto i æ Pro·viso'rio'r, skarp imuer Æstrup å hans Krigsministers Fæstnengs·bøggeri'. A hå ald·er höt ham beklaw· sæ øwer hans reng· Stæl·eng som Ar·besmand'. Mæn a æ øw·erbevi'st åm', hand iliwal'e hå hat man·e stæl· å tång· Tank'er åm', hwor·en de sku go' hans å and·er dje Bø'r, hwis et' æ Arbæj·dere fæ bæj·er Ko'r i de hiele, å dær·fuer wa e æn hi'el natu'rlig Teng', te Han's blöw jen' å Jens Peder Sund·bos Stæl·ere, da hand føst Gång' stælt' sæ i Skyw·, ves i åt' å halfæms. Dæ wa nåk jen' å æn naj·en å hans gue Væn·er, dæ töt', de wa nøj fåle nøj, te hand ild go i dænd' Law'; mæn de to hand lisse rol·e, som hand to ald· de åndt, hand mot igjem·el.

No, dænd' Då kam·, te hand blöw træt å æ Gång' te Spø'trø

trup å lænd·s at'ter å kom fræ'e, å så wa'e da så hæld·dig, te vi ku brow ham æn hi'el Di'el å æ Sãm'er å At'tero'r i æ Skåt'tere·kja'r. A hå'r li·g foto'ld åm, hwor·en vi sto i æ Graw' sam'el i æ Fårorsmå·nere, å de wa fonyw'e·le nåk. Mæn læng·er hæn' wa ham å mæ jen·e sam'el åm' å slå Hy' o æ atterhånd ræt stuer Æng·støk'ker, som åsse vi ander tåw' åm æ At'tero'r lawe u'r å æ stuer Skåt'teregraw· fræ æ Fåro'r å'. — Hæ·r wa'e, Han's kam te'e å bety så møj' fuer mæ, te de et' æ te'e å sæj. Som hand ku fotæ·l — åm ald· de, dæ ski· o wa Æj'n i fi·r å tres, åm ald· de, hand åp'löw·e i æ man·e O'r o Spöt'trup, fo Ægsæmpel åm æ Swæn·sker, dæ æn Då' sår, hand wa så suldt'en, te Lo'ten dænd kleng·re, — hælder åm æn naj·en Swæn·sker, dæ sku væ gawen u'r i æ Hie å plok Suetbær, å dænd'gång' hand kam te·bå·g ijen, spuer hand: »Hå Sutbær Veng·er?« Næj, de hāj· di jo dat'. »Ja, så wa de åsse Skal·bå'sen, je spi·ste,« så hand. —

Di så fræ Spöt'trup, te de wa li·g møj', åm æ Hær·emand' hælder hans Fowaldter kam, hælder di gik. Di ild gja·r snak' mæ ham, hwet'ten å dæm de wa, å Han's ild åsse gja·r snak' mæ dæm·; mæn hand blöw ve mæ hans Ar·be, li·g møj' åm di wa dæ hælder et'. Lissedan·e hjem·: næ'r vi grawe Gro'f, hælder hwa vi no wa i Law' mæj, å Han's foto'ld, ja, så hwi·ldt a tit o æ Spå· fuer å hø·r o ham; mæn hand blöw ve. En ku tøk', te hand et' hāj nur stærk Fa'rt o'; næj', mæn næ'r de blöw Awt'en, ku en væ rol·e fuer, dæ wa gjåw' æn gu'e Dås Ar·be. — A håw·er åsse, hwor rol·e hand wa, næ'r vi i Hjøslet fand' æn Hom·elbow'. A wa så ræj' fo rø· Hom·el, te a flöw' låndt hæn', så snår di begønd· å snor·e. Mæn Han's såt' sæ o æ Knæ'er li·g øwer æ Bow' å to æ Hon'eng fræ'em; hand et' så møj' som råk'ke mæ æ Ø·rer, si'el åm di flöw li·g åp i æ Hue å ham, å di gjåw·ham hāj'er eng·en Teng'.

— Åmkreng Möt'ten å æ Halfæmsere sku dæ an·sæt'tes æn Påst mier i Rör·eng, — å de blöw Han's. Hand blöw ve å hjelp' Fålk mæ jet å åndt åm æ Fuer·mæj·e, å så gi hand Påst åm æ At'termæj·e; de ku jot' blyw· fa·r dænd'gång'. Mæn som de kwekke ham åp! Æ Bjen· spælt' ånd'er ham, så de wa æn Fo·nyw'els å si'. Som hand ald'ti·er hāj wot trow', hwo·r hand blöw såt, wa hand e åsse hæ·r; Fålk wa glå ve'e å si' ham, hwo·r hand kam, fo dæ fulde nøj mæ ham, som en et' ka sæj hwa æ; mæn de lissom gjø Mend·eskær bæj·er. — Julian·e dø nøj ti·le; mæn hand blöw' iliwal'e i hans gam·el Hjem' nur O'r mæ æn Dæt'ter

hjem· ve sæ. Dæm sidst O'r fløt hand na·r åp te æ Bøj' te æn naj·en Dæt'ter å hinde Mand'. Hand gi Påst, te hand wa fir· å halfjes; mæn hand blöw' syw' å fi'ers, åm a håw·er ræt, å li·g te dæm ald·sidst O'r wa hand bestand'dig tefa's mæ'e å pas Höw·der, å hwa åndt hand ku øw·erkom·. A besöjt' ham sidst Gång', et' swa'r læng· fa hand dø·; no lo' hand i hans Sæng' i æn hygge·lig Ståw·; æ Bjen· ild et' rigtig bæ·r ham læng·er; æ Maskineri' wa ve'e å væ sledt åp. Mæn hans Tank'er wa klå·r nåk; hand wa eng·en Pi·n i', å dæm·, dæ wa åm' ham, wa gue ve ham. Hand wa klå·r øw·er, te de wa imur æ Sidsten; mæn hans An·sigt lyst bo·de å sö'n æn Gle· øw·er å ha löw·e å Fær·dighi'e te'e å ræjs hæfræ', te de fo mæ blöw æn Aw·skej'en, a al·der glæ·mer.

— Jen' å æ O'r, a wa Læ·rer o Sjel·land, sto' a æn Då' mæ mi Skuelbö'r ve Paw·luses U'er åm et' å gyer si Ar·be som Øw·en·tjen·ere fo Mend·eskærs Skyld', mæn sö'n, te de æ æn Hja·tsag å gyer de rigtig fo Wohærs Skyld', fode vi æl tjen· ham. Pludse·lig sto Hans Law'sens Skik'kels fuer mæ, å så fæ mi Sjel·lænder·bö'r hans Histår'i. Å no æ de wol trøj·e O'r si·en; mæn hwær Gång' a si·en hå staw·en mæ æn nøj' Håld Bö'r øw·er fo dænd sam· U'er, så æ hand lisse sekker kommen ijen å hå wot mæ te Hjelp. Ja, dænd' fat'te Mand' blöw fo mæ æn stærk Bevi's o', te Jenny Blekker·Klaw'sen hund hå Ræt, næ'r hund sæj·er:

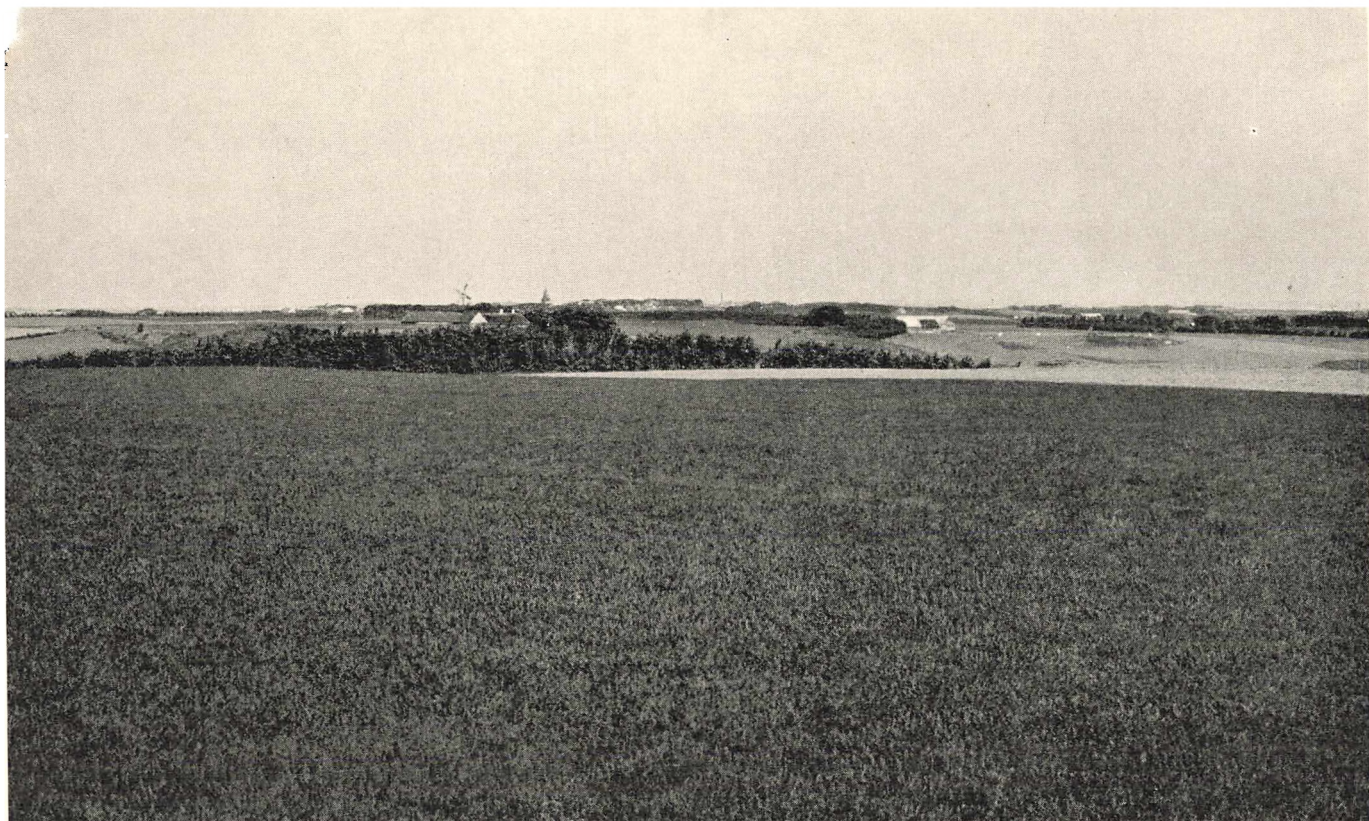
Hvis du vil finde de store i Verden,
 saa søg ej, hvor helst du dem saa.
 Der findes blandt smaa saa mangfoldige store
 — blandt store mangfoldige smaa.

KJERK' Å FOSAM'LENGSHU'S

Så æl a da te sidst — atter ald· de møj· åm Fø· å Kle· å Ar·be å ald· de — sæj· æn bet'te Krom· åm dæm· tåw' Stæj·er, hwo·r Fålk dænd'gång' — som da te Di'els indno — hindt' æ mjest å dje ånd·elig Fø·, åm a mo sæj· sö'n.

A begønd·er mæ æ Kjerk'. Rör·eng Kjerk' æ jen' å dæm pæ·nest i hiel Sal·eng, isæ'r at'ter te en fo nue fo' O'r si·en blöw gjåw møj' gådt i Stand', å en ka si's vidt åmkreng', åsse låndt u·ren fo Sal·eng.

Mæn hwa ka e hjælp', åm æ Kjerk' æ ald·er så stu'er å pæ'n, næ'r Fålk et' tøk'kes, dæ æ Fow'ls Fø· i æ Fokynd'els, dæ ly·er i'en. De wa de, dæ wa de aw·gyerend fo mi Foæld'er, å dæ·r·fuer ku di i man·e O'r slæt et' fo nøj u'r å dje æj·en Sow·en·præj·st. De ku natu'rligvi's gådt kom· å', te di wa sæ·r, å æ Præjst wa gu'e nåk. Fuer no å læ jen' å æn naj·en si'el skjøn· åm de æl a, te hwa a ald·ere· hå'r så' åm Brigs, dæ blöw Præjst i Rör·eng i fæm' å tres, föj·, hwa Mår·bro Pæj'er, dæ wa i hans føst Kom·fomandthåld', hå foto'ld mæ åm hans Præj·stgång'. Dænd føst Då' så Brigs te dæm: »Jer Krestendom', de æ de, I ha læ'rt di syw' Å'r i Sko·len å nu i Vendter hæ'r ve mæj.« »A så te mæ si'el.« så· Mår·bro Pæj'er, »te hwis de wa de hiele, så wa dæ fo Ræsten et' møj' ve'e.« Di sku læ'r trej' Sal·mer te hwæ·r Då', å di begønd· fræ æ Fram·ænd· — jen', tåw', trej' — fi·r, fæm', sæjs. Så håj di Katekismus å Biv'elskhistår'i, å de sku di hasp å' li·g atter æ Bo'g. No wa e nætåp i dænd' Ti', te Berks Biv'elsk·histår'i wa ve'e å blyw aw·lø'st å Bal'slews. Brigs so' si'el mæ Berks Bo'g; mæn man·e håj· dænd naj·en. Næ'r no jen' å dæm·kam åp å ramst åp atter Bal'slew, ku e jo et' åld'ti stæm· mæ Berk. »De passer ek!« så· æ Præjst så. »Ja, mæn de sto'r sö'n i mi Bo'g.« »De bry je mæj sgu ek åm',« så· Brigs, »fo de, dæ stå'r i dænd e·ne, de må jo åsse stå' i dænd and·en.«

Æn Dá' sá· Brigs, dænd'gáng' di wa kommen igjem·el ald·dehær'r: »Ja, vi sku e'genlig ha noe Ny' Testamendt'; mæn nu æ je sgu træt, sá de får vændt te næst Da'«. «Mæn dænd' Dá' kam·ald·er,« sá· Mår·bro, »fo nær' vi kam· dæ·rtæl, wa æ Beskej'en sta·dig dænd sam', te no wa Brigs sgu træt.«

— Sá wa'e Kjerk'ebý kam te Læm' — á Mon'rar atter ham, á de blöw æn Rækki ri·g Kjerk'or fo dæm·, dæ háj Ø·rer á hø·r mæj. — I jen' á fi'ers wa Rör·eng·Kræj·bjerre Kald' ler·e, á æ Grondtvigia'nere gjåw dæm stu'er Ulæj'lighi'e fuer á fo jen' á dje bæjst Mænd' dætæl. Dænd', de te sidst kam te'e á dræj· sæ ám', wa Markus Lund' i Fjaldt'reng, dæ si·en kam te Vi·om. Mæn de sku not' væ sö'n. Lund' wa Væn·stremand', á dænd' Slaws Fålk wa et' höt an·skröw·en sá nær' ald· Stæj·er. Æn trej Stök'ker á æ Mænd', fo Ægsæmpel Jens Gu'disen i Kræj·bjerre, to åp te Biskåp Swa·ne i Vibårre fuer á verk' fo Lund'. Swane wa møj' fårbehåld·en; mæn de ænd· da mæ'e, te hand ba sam'el mæ dæm te Wohær ám', te di mot fo' æn gu'e Præjst. »Á sá fæ vi da dænd reng·est, vi nue Ti·er há hat·« sá· Jens Gu'disen, nær' hand si·en foto·ld ám dænd' Awdiænd's.

— Dænd'gáng' Mon'rar ræjst fræ Læm' i trej' á fi'ers, wa'e sá, te æn hi'el Di'el á hans Sow·enbondslø·sere slutte dæm te Glu'r. Te'e á begønd· mæj to di sãm'ti hæn' te ham te Kjerk'. Æn gam·el Mand' i Jebjerre há foto·ld mæ, hwor·en de wat hi'el Åp'segst, nær' di kam kyerend fræ Rör·eng, en stu'er Skraw·las. Ham, dæ kjåw·er, háj hyw·re Bi'en mæ Skawt'stöw·el te'e á hæng u'r øwer æ Skraw, á di sang' á fuld' Bröst. — Mæn de wa·r et' læng·, inden de blöw Glu'r, dæ kam te dæm·, sö'n te hand i tåw' Må·nere håldt Hu·smø·rer i foskjeld'ig Hjem', ásse i mi·n, á hwær tre·i Må·ner fæ hand Låw á præjk' i Rör·eng Kjerk'. Sá wa dæ Áldt'ergáng', á sãm'ti blöw dæ ásse Bö'r döft.

Sö'n blöw Glu'r ve á kom· i øw·er tyw· O'r, lig te æ Val·me·nighi'e blöw åp'ræt'te i net'ten Hund·er á fir·. Á Glu'r wa gu'e nåk. Mæn dæ wa' iliwal'e æn Di'el á dæm·, dæ wa sá wal wå'nd te'e á kom te Kjerk' hwær jen·este Sønd·de i Kjerk'ebýs á Mon'rar's Daw·, som no lænd·s at'ter, te de ku blyw· sö'n ijen. De gjeldt' ásse stærk fo mi Foæld'er. Mi Få'r løst tit æn Præjk'en, især' á Hans Swæjstrups »Tröst i Trængsel«; mæn de ku et' gjø e á'.

Læ mæ hæ·r sæj, te hwæt'ten mi Foæld'er hælder dæm and·er i æ Kre'ds strængi'ere dæm fuer á ta Bö'r mæj i Kjerk' te Sta·

dighi'e. Mæn dje Al'er å Løw'en i'e ku et' åndt hind gjø Ind-
trøk o wos, sö'n te vi kam', næ'r æ ræt' Ti' wa ind'.

— Æn Säm'erda' i halfæms kam Få'r glå' hjem' fræ Skyw'.
Hand hâj sit »æn ong' Fy'r«, som hand så, i Hæw-låk å mæ

Pastor Ingerslev med Familie paa Trappen i Haasum
Præstegaard, antagelig 1897.

Niesklæ-mer sæt te
Bi'ens væj-sten u'r
å æ Bøj' atter Ho-
som tæl, å o æ
Høj'skwollehjem'
hâj hand fåt å ver,
te de wa æn teo-
lo'gisk Kanddida't,
dæ hâj wot Læ-rer
ve Tri'er o Val-
kild-e å no hâj
U-rsegt te'e å fo
Ho-som- Ram-seng
Præj-stkald'. De wa
Lurvig Eng'erslew,
dæ et' læng- at'ter
blöw kald-e, å de
vi-st sæ små'r, te mi
Få'rs lys Foho'b-
nenger fræ dænd'
Då' i Skyw- et'
blöw gjåw te Skam-
Dænd'gâng' Eng-
erslew wa dø' fo
nur O'rsi-en, skröw'
a, te mæ ham fæ æ

Grondtvigia'nere i Sønd-ersal-eng dje Sønd-de tebåg, — å de ska
nåk væ sand'. Ram-seng Kjerk' blöw no bo-de i Eng'erslews
syw' O'r, i Rasmus Jør'ensens fæm' å i Wolle Pe'dersens føst
O-renger, te æ Val-me-nighi'e i Rör-eng blöw tæl i net'ten
Hund-er å fi-r, nøj å de sam-, som Væj-by Kjerk' dænd' wa i
Kjerk'eby å Mon'rar dje Daw'.

Å no kam- e næjsten som å sæ si'el, te vi and-er ong- wa
mæj, — et' te dæ wa nøj Præsseri', næj, vi kam- vild-ig nåk.
Eng'erslew wa jo si'el ong' å fræ Val-ekild-e wå'nd te'e å verk'
å væ-r imæld ong-. Hand blöw wa Fårmand' i æ Sköt'foe'neng

i nur O'r å stælt' o æ Sky-rban imæld. Hand begønd. å håld Vendtermø-rer fuer wos i æ Præjstgor, å dæ-r wa Fru Gund-ild ham æn gu'e Hjelp mæ hinde gue Klavi'erspæl' — å hinde Kaffe. Å hwa gjåw de, åm åsse nue å wos hāj. æn Mi'l hæjer nøj mier hwæ-r Væj å go', — de ræj-ent vi ald-er dænd'gång', næ'r dæ wa nøj, dæ dut' å go' at'ter! Dæ wa eng-en Ong'domsfoe'nenger indno; mæn hwa Eng'erslew hand begønd., de blöw fårtsåt å hans tåw At'termænd', te æ Foe'nenger di kam.

A ho-ber, a ængång' ska fo skröw-en nøj mier åm de grondtvigsk Lyw' i Sal-eng; dæ-rfuer gjø a e kårt hæ-r. Mæn enk'eldt Teng, dæ knøtter sæ te' æ Kjerk', mo a iliwal'e ha mæj.

De wa sæ-r, Fålk et' frø's fodær'e i æ Kjerk' åm æ Vendter. Te a wa sæj-sten O'r, wa dæ eng-en Teng', dæ hi War-m i nue å dæm. Kjerk'er, a kind. Næ'r de regtig kna-gfrø's, skind. æ Væg-i å Millio'ner smo' I-sstja-rer. Mæn hwa, vi klæj. wos jo nøj at'ter e, å så wa vi sand. å sæj. et' næ'r så kjel-e, som vi si-en blöw'.

De wa et' blåt Dågter. å Jow-ermurkyeren, dæ blöw baje tæl å æ Sow'n. Næj, næ'r dæ wa blöwen kalk'e i æ Kjerk', å dæ så sku gjøres Hueræjngyeren at'ter e, ves gjar, te dæ sku væ Høstpræjk'en, så blöw dæ baje æn Flåk Kwon-er å Pig-er te'e å stæl. mæ Spand' å Klu'r å Sku-rwajs å gjø de hiele fi'n i Stand', å dænd'gång' dæ i æ At'tero'r jen' å halfæms sku sættes Ka-kel åp i Rör-eng Kjerk' som så man-e and-er Stæj-er, wa a jen' å dæm., dæ blöw sænd astæj å pas æ Mu-rer åp.

— De wa æn så' Ræt, te æn Kuen, dæ hāj gjåw Bassel, et' ku væ bekjend' å go i' æ Bøj', et' ængång' te' æn No-boda'r, fa hund hāj håldt hinde Kjerk'gång'. Hind å så æn Kuen, dæ fulde mæ hind, blöw' u-r i æ Waw-enhus, næ'r dæm and-er gi ind'. Ånder føst Sal-m gi æ Præjst u'r å »løst hind ind«, de æl sæj., te hand å æ Aldt'erbo'g løst æn bette Støk' åp fuer hind, dæ wa te de sam. Så wa hund skik'ke te'e å kom i' æ Kjerk' ijen. Di gi no ind' i dænd åw-est Kwend-stuel, å atter Præjk'en åfre di te Præjst å Dej'n ånder æn Pa Sal-mvæs, dæ åsse wa te de sam.

Åsse Eng'erslew løst Kwon-er ind; mæn hand wa ves åsse dænd sidst, dæ gjåw e, fo de kam. næjsten li-g o æn Gång', te Fålk vænd dæm fræ' æ Skik som æn Læw-neng fræ Gam-el Testamendt', de wa urem-ele å slæv mæ wos læng-er. — Jen' å dæm., dæ føst slow fræ', wa Må-ten i Læm' Kjemp'go'r. Mæn hand hāj et' beræj-ent æ Åm-kåstnenger: Lærer Nör-gor i Na-

læm, dæ håldt' stram' o hans Ræt, lå Sag an imur Må·ten å kraw·e æ Åffer, — å hand fæ'e. Dæ·rimuer ku hand natu'rlig· vi's et' pisk An· i æ Kjemp'go'r te'e å læ æ Præjst løs hind ind', å de wa hand wol åsse li·g glå' mæj, næ'r hand fæ hans Skjel· enger.

— Æn Teng', dæ åsse blywer ve å føl·e mæ mi Lyw' igjem·el, æ æn Ind·trøk å dænd' Al·er, dæ wa øw'er mi Foæld'ers hiel Væ·ren æn Sønd·de Må·r, næ'r di sku te Åldt'ers. Dæ ku et' væ Tå·l åm åndt, hind di sku i dje suet Klæj'er. Dæ·rimuer såt di dæm u'r øwer dænd' gam·el Skik, te en sku go få·stend te Åldt'ers; di to dje Dåw·er dænd' Då' lissom and·er Daw·.

De wa almend·elig, te dæ wa Kjer·k'gång' åm æ Wojnsde fræ Fastelaw'n te Po·sk, Få·stpræjk'en, som vi kaldt' e. Dæ blöw præjk'e øwer æ Li·delseshistår'i, å så kam bo·de æ Komfo· mandt'er fræ dænd' Vendter å dæm, dæ wa æn tåw e trej' O'r æld·er, u'r o æ Kjer·k'gwol' å blöw katekisi'ere. Si'el kam a ald·er mæj te'e, å de fild jo atterhå'nd hi'el væk mæ bo·de Præjk'en å Katekisi'eren — lissom åsse mæ æ Biv·ellæsnenger, man·e Præjst håldt' i Kjer·k'er åm æ Awt'ener. Kjer·k'eby fo Ægsæmpel håldt' i flier Vendtere æn Ræk'ki i Læm' Kjer·k', som dæ strömme æn Masse Mend·eskær sam'el tæl fræ bo·de låndt å næ'r.

— Å så mend·es a te sidst nur Tow·ner, dæ ly·er fræ mi Ånd·erbevedsthi'e, hwær Gång' a tenk'er o'em. De æ æ Tow· ner fræ æ Kjer·k'klåk' i Læm'. Dæ wa fræ mi Hjem' å te Læm' Kjer·k' æn gu'e hal' Mi'l i li·g Lind·i; mæn næ'r dæ et' li·g wa' æn stærk Vend', dæ bor æ Ly' æn naj·en Væj, ku vi ald'ti·er hø·r dænd' Klåk', å de wa li·g møj', hwo·r a wa, å hwa a wa ve, fo a gi i Stå'nd fuer å hø·r o'en, te dænd sidst Tow·en dø hæn'. Må·g te Klåk' hå a ald·er höt. Læng· at'ter te sidst Sla wa slaw·en, ku e blyw ve å sjøng· i æ Loft. Deswa·r — en æ blöwen støft åm', å si'el åm dænd nøj' ves æ æn hi'el år'lig Klåk', så ka en iliwal'e et' mo·l sæ mæ dænd', dæ mi Bō·rdaw· igjem·el kam mæ Båj te mæ fræ nøj' å de, dæ legger bå·g ve bo·de Sky' å Stja·rer.

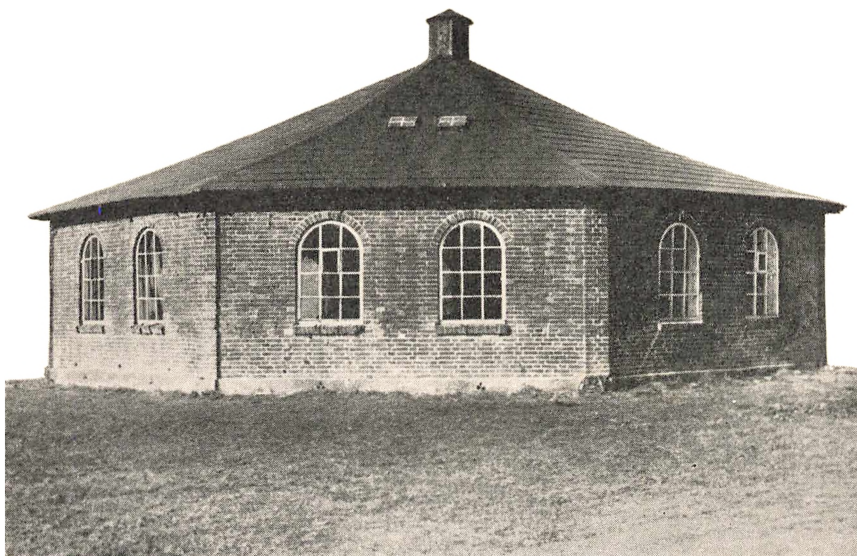
— — —

Så wa e æ Fosam' lengshu's, — ja, fo te a wa fjåwt'en O'r, kind· at' ur·en jen', dænd' i Ram·seng. De æl sæj, a kind· tåw' tæl å Naw'n, dæm· i Jebjerre å Gald'trup o Mås, mæn a håj ald·er sit em.

Dæ wa dænd' Li·ghi'e mæld dæm· trej' Hu·s, te di et' wa

bøge fo æn Sow'n, sö'n som æ Fosam' lengshu's si'en blöw', mæn fo æn hi'el Æj'n, å dæ wa sta·dig Fobend'els imæld· em dæ·rve, te næ'r æn Tå·ler låndt hæn fræ' kam te dænd jen· å æ Stæj·er, så sku hand næjsten ald'ti·er te dæm tåw' and·er åsse.

De wa dæm ong·, dæ hāj wot o Hōj'skuel, dæ dröw o' mæ'e å fo dæm fōst Fosam' lengshu's re'st, fuer te di dæ·r ku fārtsæt' nøj å de, di wa blöwen glå· ve o æ Skueler: gue Fo·redrag, Sang'

Ramsing Forsamlingshus fra 1879.

å Gymnastik, å dæm æld·er, dæ hāj wot ånder kjerk'elig Po·verk'neng å Mænd' som Rasmus Lund' o Mås, Glu'r i Jebjerre å Kjerk'eby å Mon'rar i Læm', wa gja·r mæj. Æ Hu's i Gald' trup blöw böge i syw' å halfjes, dænd' i Ram·seng i ni' å halfjes å Jebjerre i jen' å fi'ers.

Mæn no hālder a mæ te æ Hu's i Ram·seng, dæ æ foswoj·en; dæm and·er tåw' sto'r dænd Dā' i Dā'. Næ'r dænd' gi tæl fōst — i net'ten Hund·er å fæm' å tröj·e, så hænger e wol nåk sam'el mæ'e, te en wa böge reng·est. De wa åsse dænd mendst å dæm trej', mæn iliwal'e stu'er nåk te'e å rom· æn sæjs e syw' Hund·er Mend·eskær. En wa lissom dænd' i Gald'trup åt'kandtere, mæ æn bette sæjskandtere Tælbög·neng te Gång'.

Sö'n æn Hu's ku dænd'gång' sæt'tes fo æn trej Tusind Krow·ner, dæ i ald' Fald' fo æn Di'el kam ind' ve Agsier o

fæmt'en, ti' å halåt'tend Krow·ner, dæ blöw tæj·ent røj'en åm' i man·e Sow·en. Dæ wa fo Ræsten nue, dæ hâj Agsier bo·de i Jebjerre å Ram·seng. Æ Böggrond' wa gra·tis, sö'n å fosto', te næ'r æ Hu's ængång' foswand', sku æ Jow'r ijen hø te' æ Go'r, de kam· fræ', Lawst Nielsens væjsten fo Ram·seng Kjerk'. Æn Di'el å æ Kyeren blöw nåk åsse gjåw' uren Betal·eng. Mæn ili·wal'e: næ'r æ Hu's ku sæt'tes fo dæm· Pæng', så hænd e jo åsse

Knud Primdal og Hustru Marie.
Lærerfolk i Ramsing imellem 40 og 50 Aar.
Dygtig Landmand ved Siden af. Havde stor
Betydning for Sydsallings aandelige Liv i den
Tid. Opfødte 16 Born.

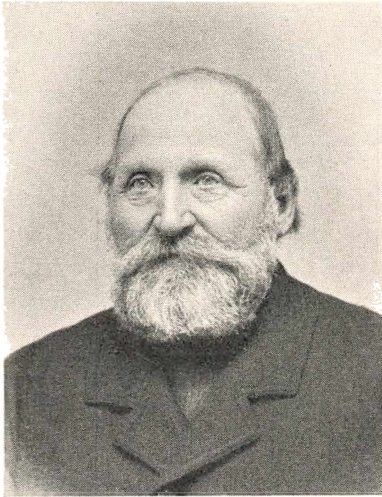
sam'el mæ'e, te dæ blöw spå'r møj' po Bekåstneng å æ Soli'hi'e, — bo·de æ Mu'r å æ Træværk wa møj' klæj·n, å æ Tæk'ki wa et' åndt hind Tå·gpap, å som de wa dænd'gång', wa e nøj slæm' Skidt.

De wa i føst Ræk'ki Lærer Law'sen i Hæm' å Præm·dål i Ram·seng, dæ gjåw· æ mjest å æ Ar·be fuer å fo æ Hu's re'st. Law'sen wa indåsse Arkitægt fuer en. Matis Mu·rer i Ram·seng, dæ no æ dø', å Hans Ja·kobsen, dæ indno löw·er i Rör·eng, å hans Bro Niels wa Hand·værk'ere. Anton Snæjk'er, dæ dænd'gång' bue i Rör·eng, law·e æn Di'el å æ man·e Bænk', dæ

sku tæl. De wa hwær'jen' Fålk, dæ wa møj' indteræssi'ere i de, dæ sku go fuer sæ i æ Hu's.

Wa æ Hu's tar·velig u·rfræ' sit, så wa dæ hæld'er et' man·e Hæl·edaw· te Pøndt ind· i'en. A snakke åm Bænk'; mæn de wa jo no e'genlig et' åndt hind Skam·ler. I Væjster wa dæ æn bette smal' Da'r, æn Slaws Resær·veu·rgång', å øwer dænd' wa dæ æn Pa Dan·ebrogsflag å æn Vå'benskjåld'. De danne Bå·gggrond' fur æ Tå·lstu'el. Æ Væg·i wa hwikalk'e, å røj'en åm' mæ æ Si·er, æn halt·rei Al· åp', wa dæ træk'ke trej' kulø're Stræ·ger, dæ båwe åp øwer æ Vind·ier — æn rø', æn gu'l å æn blo'; a tenk'er, di sam'el mæ æ hwi Væg·i sku væ Tæj·n o de nor·disk Fæl·esskav. Te æ stuer At'terorsmø·rer wa dæ gja·r pøndt'e mæ Blå· å Blom·ster, å ve Skøt'fæster wa dæ fo de mjest æn Skøt'fa·n hælder flier te'e å pøndt åp.

Fo Ræsten gi e mæ bo·de æ Flag å æ Fosam'lengshu's, som de go'r mæ ald· de nøj', te dæ æ nue, dæ trow'r, di blywer stuer ve'e å grend· æ'e. Jen' å mi gue Væn·er hå foto'ld mæ, te hand æn Då' som ong' kjåw·er mæ æn Pa æld·er Slæjt'nenge hæn' te jen' å dæm mjest begæj·stre Grondtvigia'nere, Sören Bøsteng i Væjbywoj, o Hæj·sthand'el. Æ Hand'el kam atter lång' Prut'ten i Stand' u·r, å no sku di så ind' å ha Likjøv. Dænd'gång' di kam

Gmd. Søren Børsting og Hustru Ida, Vejbyvad.

i' æ Gång', så lo' dæ·r æn Flag o æn Bu'er, å dænd jen· å æ Mænd', sö'n æn regtig Træj·reng å dænd gam·el Skuel, ku et dy' sæ, mæn så: »Dehæ'r« — mæ æ Hand'el aldtså — »håldt' re·lenåk håt; vi ku næjsten ha behåw å fo æ Flag åp, no de æ øw·erstaw·en.« Mæn Sören Bøsteng blöw vre' å såt ham i Ræt': de wa et' æn Må·r å snak' åm æ Flag o'. — Hjem'ær kjåwer di gjemmel Ram·seng å Wol·eng å kam så lig fobi' æ Fosam'lengshu's, å no vi·st e sæ, te Sören Bøsteng et' håj fåt æ Mand' hi'el kuri'ere, fo hand så· nåk så löj'en: »Se, se — hæ'r hå'r vi jo så dihæ·r hærsens Grondtvigia'nere dje Fobe'drengshu's.« Å no wa dæ eng'en te'e å sæt ham i Ræt'.

Dæ wa åsse stuer Hær·er, dæ so skjew' te æ Fosam'lengshu's å de, dæ·r gi fuer sæ. De gjeldt' især Biskåp Swa·ne. Ald·de mæ Sow·enbondslø·sneng å fålk'elig Rö·r wa ham æn hi'el Pestilænd's. Præm·dål fotæ·ler i hans Erend'drenger åm', hwor ufoskam·e hand wa imur ham ve æn Skuelvisita'ts føst i æ Hal·

fæmsere, så ufoskam·e, »te æ Skuelkommissjo'n wa li·g ve'e å kald ham te År'den«. Hand kam· li·g fræ Rör·eng, hwo·r hand nåk hāj fāt Beskej'en âm', te æn Masse Famild'ier wa Sowen·bondslø·sere te Glu'r å Eng'erslew, å di fæ nur gue »Åp'stram·ere ve sam· Læj'lighi'e. — Mæn åsse Law'sen, som Præm·dål kalder »dænd døgtigst mæld dæm døgtig«, hund·st Swa·ne, å de væst wa, te hand li· æn hi'el Di'el ånd'er e' hwo·rimuer Præm·dål hand nem' ku rest e å sæ ijen.

— Æ Sty·rfår'm fur æ Hu's wa natu·rligvi's demokra'tisk. Law'sen wa Fårmand', de Stør æ Hu's blöw bö·ge; mæn dænd'·gång' dænd føst årdinær Genera'lfosamling kam', blöw dæ valdt trej' Præj·st ind' i æ Besty'rels, dæ wa o fæm': Skrör'e i Ho·som, Mon'rar å Blekfældt. Skrör'e blöw Fårmand'. Mæn de gi et swa'r læng·; Skrör'e wa nåk Grøndtvigia'ner, mæn iliwal'e möj imuer æ fri' Rö·relser ind·en fur æ Kjerk', å Blekfældt hæld·e, som a hā så', te Ind·er Missjo'n. Stærk' politisk Bry·rnenger mæ Kjerk'eby hāj gjåw nue å dæm fø·rend Læg'fålk nøj kritisk øw'er fur æ Præj·st som Le·rere å fålk'elig Sa·ger, å så rätte di dæm da sam'el âm å vældt æ Præj·st u'r. De ska ha wot æn möj spænd·end Då', dænd' Då' i fi'ers hælder jen' å fi'ers, da de sku go fuer sæ. Skrör'e, dæ løst æ Stæm·er åp, blöw læng·er å mier gal', jo klå·rer hand so', hwo·r de gi hæn'; te sidst næjsten skre'g hand, hwær Gång' Præm·dåls Naw'n kam·: »Prim·da'!!« Ham å Law'sen blöw valdt ijen; mæn ald· æ Præj·st fild' mæ Glands. De wa ves åsse dænd jen·est Paladsrevolusjo'n i æ Hu's si Hi·står'i.

Så wa da Law'sen Fårmand', te hand dø· i halfæms. Hand wa en lisse stælfær'dig som mønd·e Mand'. Bæjst hāw·er a ham fræ æn Awt'en, hwo·r Kræn Sör'ensen Tomaskjær løst åp å før nur Teng' fram' mæ Band·snak å and·er Kraftu·rtrök. Stælfær'dig, mæn bestæmt så Law'sen Beskej'en o', te nøj å de, dæ wa løst, lo' i sö'n æn Pla'n, te de et' hāj· si Plads i dehær Hu's. Jåw, di håldt æ Fa·n höt; di hāj et' ald·jen·e æ Teori'er i År'den; mæn, di hāj· åsse æ Mu'e te'e å før em igjem·el. Læ e væ så' i æn gu'e Stå'nd, te de åsse wa uli·g nem·er gjåw' fo haltreds O'r si·en ind no.

— I dænd føst Ti', læ wos sæj te æn Støk' ind' i æ Halfæmsere, wa e især Fuerdragsmø·rer, å hwa' æ Skøt'foe'neng law·e, dæ sammelt Fålk. Æ Fuerdragsfoe'neng, dæ aldså spænd· øwer hiel dænd sønd·est Hal·di'el å Sal·eng, hi »Sønd·ersal·engs dan·sk

Sam·fond'« — atter dænd' Foe'neng i Kjøvenhav'n, hwo·r Grondt·
vig i at'ten Hund·er å åt' å trøj·e håldt' hans histår'isk Fuerdrag
»Mand's Mend.«. Æ Naw'n blöw fo Ræsten tan åp man·e Stæj·er
i æ Land' æn Stök' åp i dehæ'r Orhund·er.

Dæ wa gja·r Mø·r æn Gång' i æ Må·ner, å de wa mjest
Præj·st å Fålk fræ æ Høj'skuel, dæ tald·. Jen' å dæm føst, dæ
tald· dæ, wa eng·en reng·er hind æ Biskåp i Al·bårre, Pæ Krestjen
Kjerk'go·r. Hans Tå·l i Ram·seng åm Nata'nael ånder æ Fi·gen·
træ' blöw håw·e å man·e ald· dje Daw·. Præm·dål sæj·er, te »dæ
blöw so'ld åt' Hund·er Billætter dænd' Då', indda æ Hu's et'
ku ta ur·en syw' Hund·er, så di so' som Seld' i æn Tønd·.«
Dænd stöst Fosam'leng, a hå sit dæ, wa dænd', dæ wa sam·elt
åm Tri'er fræ Val·ekild·e æn Höstsønd·de vesnåk i halfæms; da
wa dæ åsse æn sæjs e syw' Hund·er. Så man·e wa dæ et' te æn·
hwæ·r Ti'; mæn dæ wa ald'ti æn bo·de stu'er å gu'e Fosam'leng.
Hålger Bæg'trup ska ængång' ha så', te dæ wa eng·en Stæj·er,
hand så gja·r ild tå·l, som i Ram·seng Fosam'lengshus, fode dæ·r
wa så gu'e æn Flåk å tå·l tæl som eng·en and·er Stæj·er. Læ no
de væ wal skjøn' så', — nøj wa dæ åm'e. Å læ wos åsse tenk' o',
hwa dæ sku øw·ervend·es fuer å væ mæj: lång· å grem· Væj· å
go' å kyer — å åm æ Vendter isæ'r de, te en lissom i æ Kjerk'
sku sej flier Stå·nd i æn hund·ko'ld Sa'l, hwo·r æ Væg·i gnistre
mæ I's, så Fålk di ku ha behåw å wæ i Klæj·er, som di sku
ræjs te jen' å æ Po'ler, fuer å sto e igjem·el.

Hwa blöw dæ no tald' åm' ve ald· dæm· Mø·rer? Ald· mu'lig
Teng', ka a små'r sæj·. De ku sām'ti ly· hi'el sæ'r, som næ'r dæ
fotæ·les, te Vildhælm Berk'eda'l ængång' o Mås tald· øwer æ
Uerspråg: »Hwæ·r æ hæ'r, som hand æ klæ'r,« så æ Skrop·
tuds, en sprang åp å æ Flø·rbøt'.« Mæn hwa di så tald· åm', wa
æ Segt' ald'ti·er dænd sam·: å tænd Ly's o Fålk dje Lywsvæj,
sö'n di kam te'e å fosto', te sand· Krestendom' å ægte Mend·eske·
lighi'e hører nyw· sam·el, å te de gjeld·er åm', dænd enk'eldt æ
mæj i æn Fø·lels å bo·de krestelig å fålk'elig Fæl·esskav. Dænd'
wa æ Sang' gu'e te'e å hjelp tefram· o', å a hå'r ald·ere· så',
hwo·ren di sang' hjem·; mæn de gjåw di åsse bo·de i Kjerk' å
Fosam'lengshu's, si'el åm de et' ald'ti wa så ræj'n å regtig, som
de ku ha wot.

Mjest Glands leg'er dæ øwer æ At'terorsmø·rer, dæ wa·r i
tåw' hiel Daw· mæ fi·r Fuerdrag åm æ Då' å æ hæ·rlig Føstdås
Awt'ener, hwo·r Jakob Knudsen flier O'r i Træk sang' å løst åp,

te vi bo-de græ'r å low'. — Å leg så Mærk' te'e, hwa a no sæjer: åm æ At'terorsmør så fild' i æ trav-eld Katåffelti', — æ Mør sku vi tæl: Mand', Kuen, hal- å hielvågsen Bø'r, indteræssiere Tjen-estfålk — ald- dæm-, dæ øwerhu'e ku væ hjem- fræ- nur Stå-nd. De wa ijen et' sön å fosto', te vi blöw præst fuer å go mæj. Næj, de wa de, te dæm æld-er dje Præjk'en ur-en U'er åm', hwa de wa wa'rd å væ mæj, fæ vi and-er ong- te'e gjar å fülle at'ter. — Mand', Sön hælder Kå'l rænd i æ tåw' Timers Mæj-es-paw-s hjem' fuer å malk' å röjt' — å så i Traw, sãm'ti mæ æn Mæld-mer i æ Hå'nd, tebå-g fuer å væ mæj ijen. Dæm-, dæ blöw', hån Markår-e mæj, å de Stør, di blöw tæmt, snak'ke di åm de, di hån hõt åm æ Fuermæj-e, især nær de hån såt nøj o' æ Speds, hælder de hån wot så fuld' å Poesi' som dæm- tåw' Fuerdrag, Powl Han'sen fræ Val-ekild-e håldt' i fir å halfæms åm æ Toveleld-e-Vi-ser. Æ Enk'eldthierer i sön æn Tål æ glæmt no, fæm' å för-etyw- O'r at'ter; mæn så læng- a löw-er, ka a fonem- dænd' Stælhi'e, dæ wa øw'er dæm- fir e fæm' Hund-er Mend-eskær, å lisse læng- æl a mend-es dænd' Betaw-enhi'e, dæ fæ Urtrök ve'e, te æn jaw'n Bu-ndmand' som Mårbro Pæjer så: »De wa da vesnåk nøj å de, dæ kaldes Konst.«

De ku ski', te gu'e ånd-elig Tål fild u'r som »speldt' Guds U'er o Bal-e-La-s«. Vem'trup håldt sãm'ti Mør i Rör-eng Skuel fuer å fotæl å foklår nue å wa gam-el Gu-desag'n. Æn Då' hån Mari Fyw-erkjer wot hæn- å hør ham, å a ka hån-, hund foto-ld i æ Skåt'terekja'r, te hand tald- åm »I-da i Askåw'en«, å hand så- åsse nøj åm nur Æv-el, hund hån. A wa hi'el ståldt å', te a ku si igjem-el æ Situasjon: te de wa I-dun i Asgo'r å hinde Guld-æv-el, Vem'trup hand hån tald' åm'.

Læ mæ åsse sæj, fuer te Fålk no ka skjøn- åm æ Grond-stæm-neng ve æ stuer At'terorsmør-er, te de wa æn fåst Ræg'el, te dæ bo-de blöw begønd' å — i ald' Fald' sidst Då' — ænd' mæ Trow'sbekind'els å Fa-dervo'r.

— Æn Mand' som mi ur-mærk'e Læ-rer, Dågter Jens Nör-egor o Tæstrup, betæj-ent æ stuer At'terorsmør-er som »ånd-elig Frådseri'«, Nøj ku de wol væ åm'e, å de wa nåk åsse æn dielvi's Ind-röm'els å de, dæ fæ æ Le-rels i Ram-seng ind' o' sãm'ti-er å ta' æn Fohand'leng te Aw-vægsleng. A hån-er, Sören Æj-seng ængång' lå fuer åm Bø-råp'draw'els. Æn naj-en Gång' ind-le-re Maldt'esen fræ Vrigste åm Politik. De blöw te æn dra-belig

Hwol·mgång' mæld ham, dæ wa Frede Båj·sens Mand', å Sören O'lesen å Georre Hem·elstrup fræ Mås, dæ bægi tåw' wa Bærgia'ner. Hem·elstrups Bro'r i Brønd·om blöw hi'el ki' å', så hwas di to o hindaj·en, å hand· spo', te æ Kwend·fålk ild go' dje Væj hwæ'r jen·este jen', hwis di blöw sö'n ve. Mæn æ Kwend·fålk wa et' sö'n å jaw hæn'; di råft næj, di sku nåk blyw·.

Jen' O'r før Eng'erslew æ Frærssag fram'. Æn Seminarist fræ Rör·eng Hie, Lawst Peder Blak, våwe sæ u'r mæ æn Ind·leg' fo Aw·væ·bneng å hæn·vi·st te Wohær i Getse'mane Haw·; mæn Glu'r fu'er åp å fæje ham te Si· som eng·en Teng': eng·en fo·noftig Mend·esk ku sæj sö'n Snak. Æ Situasio'n wa dænd', te dæ sto'r æn dansk Solda't öw'er fo æn tysk; sky·rer a et' ham, så sky·rer hand mæ, å de æ da bæjer, te æn tysk Mu'er hund græ·rer hind æn dansk — fær·dig!

Ænd·le sidst Ægsæmpel: Vendter fræ Sælk'ebårre hån tald' åm »dænd fri' å dænd boj·en Vild·i« ve æ At'terorsmør i sæjs å halfæms, å æ Fohand'lengsbo'g mæld·er åm æn Fohand'leng, hwo'r de blöw slawen fäst, te dæm æld·er bæ·rer æ Hueskyld', næ'r Dands hælder Kwot'spæl' go fo vidt, å te dæ gådt ka re·guli'eres o'e, næ'r blåt dæm æld·er æl go fuerå'. Ja, æ e et mo·rsom å lø·s åm de i Då', nue å för·etyw· O'r at'ter; de æ jo li·g dæ·r, te æ Tamp dænd' brend·er indno!

Å så indno jen' jen·este, som a tøk'kes, hi'el rö·rend Træk åm dænd' Slæjts Trofasthi'e mur ald· de, æ Fosam'lengshu's wa Ur·trök fuer: Missjonær Lø'vental fræ Ind'dien, dæ især hån Fobend'els mæ dæm grondtvigsk Kre·ds, wa hæhjem· i åt' å fi'ers. Hand håldt', som æ Missjonæ'rer jo ald'ti gyer, æn Rækki Mø·rer røj'en åm, å de fild' no sö'n, te hand ild kom te wa Æj'n i dænd ald·trav·lest Ti' i Awgust, — å dænd'gång' wa' æ Höst jo trav'l fo Al·er. Hwa gjåw· di no? De jen·est regtig: di såt Mø·rer bo·de i Ram·seng Fosam'lengshu's å i Bal·eng Kjerk' te æn Pa Sög·endås Må·rer æ Klåk' wa åt'. Å Fålk kam·; di ku jo now' å kom hjem' ijen, te æ Ku'er blöw ta'r. Å læ fæm' væ li·g å læ æ Mand' tå·l fo hiel· hælder hal·tåm· Bænk', de ku ald·er fald dæm· Mend·eskær ind!

— Æ Fuerdragsmø·rer wa åsse de jen·est, dæ ga Pæng· te'e å dryw· æ Hu's fuer. Dæ wa O'rskårt. Dænd føst te æn Famil'd'i kåst halfja·r Krow·en, Ræsten æn Krow·en æ Støk'. Æn enk'eldt Fuerdrag kåst fæm' å tyw· Ø·re. Mæn æ Tå·lere fæ hæld'er et' møj', fo de mjest et' öw'er ti' Krow·ner. A hån·er nåk, di slæm'

gja·r ild ha fat i æ Læ·rere fræ Askåw: Skrör'e, la Ku'r, Nuts·
ho'rn å Bæg'trup — si·en åsse Jakob Knudsen, — mæn »di æ
jo nøj dy·r,« så· di; di to tyw· hælder fæm' å tyw· Krow·ner —
fo Ræj's å de hiele! No, de ku nåk go' hwær Krom', så læng·
dæ ku sam·les flier Hund·er te hwær Mør; mæn de ku et' blyw
ve ald'ti·er.

— — —

Så mo a sæj nøj åm æ Skõt'sag å æ Fosamlengshu's. Dænd
ældst Skõt'fan, a kind·er dæhjem·fræ', dænd' fræ Jebjerre, sto
dæ o':

»Sønderjylland vundet,
det er Kampens Maal«.

Sö'n wa i ald' Fald' æ Fø·rere dje Tank'gång'. Imæld dæm
me·nig blöw æ Mjen·enger snå'r mier foskjeld'ig. De sto'r no fo
mæ, som di høj Ræt, dæ så·, te ald· stuer Fuerstæl'enger åm å
vend Sønd·erjøl·land tebå·g mæ Kuld·er å Kru'r fild te' æ Jow'r,
dænd'gång' de gi Frank'rig så skidt i æ Kri' mæ Tyskland i hal·
fjes. Te di wa dæ fa·r, foto·ld Hans Law'sen mæ ængång' æn
skjön' Træk åm': Mårbro Pæj'er gi som net'ten Ors Kå'l åm æ
Höst halfjes å höst Haw·er o dæm sam· »Lång·aw·er«, hwo·r a
si·en så tit swend· æ Hjøli, te æ Sve'r rand'. De wa li·g, som de
sto o æ Vep', åm vi sku mæj å hjelp' Frank'rig hælder et', å
Mår·bro wa e·nig mæ sæ si'el åm', te hand ild mæld· sæ som
fri·vild'ig, hwis de blöw tæl. Ja, så höt kam hand åp, te hand
fuerstælt' sæ, æ Kworstro·, hand slow øw'er, wa Tyskere, hand
how æ Huejer å'. Mæn sam· Mårbro Pæj'er kam te' æ Jow'r
ijen, å hand wa åsse jen' å dæm·, dæ læ·r mæ hælst å blyw·
dær, næ'r jen' å æn naj·en sām'ti gja·r ild flyw wal höt åp.

Så wa' a da et' mier ind æn fæm e sæjs O'r, dænd'gång' a
ve Mårbro Pæj'ers Hå'nd stråppe mæj æ hal· Mi'l gådt å wal —
øwer Bak'ker å Mueser, øwer Plåwjow'r, Dig·ier å Grof — te
Ram·seng Fosam'lengshu's fuer å si' o æ Gymnastik, dæ blöw
gjåw' å æn Flåk bow·en Kå'l, — a hå så fræ fjåwt'en Kjerk·
sow·en. Ska vi ta'em: Ram·seng, Ho·som, Væj·by, Læm', Li·m,
Rör·eng, Kræj·bjerre, Bal·eng, Wol·eng, Åt'teng, Woj'ens, Hæm',
Brønd·om, Hwibjerre, — dær æ di! A æl et' posto', te dæ ald'ti
wa nue fræ ald· dæm· Stæj·er, mæn te skywt'end Ti·er.

Dænd føst Dielengsfø·rer, a ka håw·, wa Ajs Må·tensen, si·en
Kræn Frær'eriksen, dæ löw·er indno, å atter ham Sören La·sen,

ald· trej' fræ Væj·by. Næ·r di wa fær·dig, sto di åmkreng æ Træhæjst å sang' nur Fæ·drelandssang'; a hõt sö'n æn Awt'en fo føst Gång':

Langt højere bjerge så vide på jord.

A mo åsse hæ·r mend·es æn Sãm·er·Skõt'fæst i fi·r hælder fæm' å fi'ers. Jebjerre wa hæhæn· te Kap'sky·rneng, dæ gi fuer sæ nie ve Nels Æv·isens Stæj i And·drup. A wa dænie fræ æ Må·rstå'nd å', å a hâj Mæld·mere te æ hiel Dâ' mæj i æn Bendind'kle·. Dænd'gång' di wa fær·dig mæ æ Sky·ren, marse di å' åm' te æ Woj, hwo·r Sören Bösteng ga Kaffe. A to'e som æn Sjel·føl·e, te a åsse hõt te dæm ind·böj·en, å a fulde mæj. Mi Mu'er töt' gu'enåk bågat'ter, te de wa ræj'n fo gal'; mæn hwa, de wa jo gjåw'! — Fræ æ Woj gi æ Tu'r så te æ Fosam'lengs·hu's »mæ flyw·end Fa·ner å kleng·end Spæl'«. Hæ·r wa dæ no Pre'miu·rdi'eleng, Tå·ler, Sang' å Dands. A so' å hõt dænd' Dâ' fo føst Gång' Agselsen fræ Jebjerre, dæ nåk tald·åm Paludan·Møl'ers Sang' åm wa Fræm·tidsmo·l; a ka i ald' Fald' ty·delig håw·, hand så te æ ong· Pig·er, te di mot et' jen·e væ kom·en fuer å fo' æn Dands i æ Skõt'ter dje Faw'n. Jåw, de wa wol nåk æn Dâ' fo æn ni e ti' Ors Dræng' å O·rgång at'ten Hund·er å fæm' å halfjes!

Så snå'r dæ ku væ Tå·l åm'e, wa a si'el mæj, føst te Gymna·stik, si·en åsse te Sky·ren, å a fulde Tråp i næjsten fæm å tyw·O'r. Et' te a öw·e mæ mæ nur militæ'r Bå·gtank'. Fo mæ lo' æ Mo'l ti·le i Håstrups:

Öjet opladt, hånden övet,
tanken på flugt over støvet!

Mæn hæ·r wa dæm·vow·en, dan·sk ong·, a wa glå' ve'e å væ imæld·te Ar·be å Fæst, å så fæ æ Ti' å æ Lyw' si'el å rå· fuer, hwa dæ kam u'r å'e.

Søren Larsen.

En af Skytteforeningens første Delingsførere.

Ar·be å Fæst — så· a. De fæstlig ku go fuer sæ o æ grön· Æng', næ'r æ Pig·er kam· te Sang' å Li'eg sidst o æ At'termæj·e æn Sønd·de, næ'r æ Sky·ren wa te Ænd·. Mæn de röt åsse ind' i æ Fosam'lengshu's som æn Dands atter æn Yw·elträ', æn Gym·nastikåp'vi'sneng hælder æn Pre'misky·ren. Å leg no ijen Mærk' te'e, hwa a sæj·er: æ Fosam'lengshu's si Besty'rels folång·e et' æn Ø·r æ Sköt'ter, næ'r di brut' æ Hu's, ændt'en så de wa te

Axel Axelsen.
Salling Højskoles første Forstander.

Ar·be hælder Fæst. Mæn en fo· lång·e — å øw·erhåldt' e, te æ Dands sku håld åp, næ'r æ Klåk' slow töl', åm en så et' wa kom· men te'e å begönd· fa ti'. A håw·er sö'n æn Awt'en, hwo·r Sören Mar'kussen, æn givald'dig Dand·ser, ærklæ·re, te »dehæ'r wa sgu et' åndt hind te'e å åp· er·e Fålk mæj« — Dands i tåw' Stå·nd aldså. Å — læ mæ væ ær·lig: a töt' wol åsse sām'ti, de ku ha wot rå'r å blyw ve æn bet'te Stø'r indno; mæn i Då' tak'ker a æ gue Mænd' i dje Graw·, fode te di sto fäst.

Fo Ræsten gjeldt' så fur æ stuer Sköt'fæster — æ Amts· fæster i Rendshål'm å Vibårre — de sam· som fur æ At'terors· mø·rer, te æn Mand', dæ wa nøj ve, slæt et' ku tenk' sæ å håld nue, dæ gja·r ild mæj, hjem·, fode hand et' ild gi Aw·kald' o dænd' Dås Ar·be. Å de æ wa'rd å mærk' sæ, te så læng· dæm tåw' Præj·st Bru'n i Læw·reng å Lund' i Vi·om, wa ve' æ Fram· ænd· i Vibårre Amts Sköt'foe'neng, blöw æ Amtsfæster ald'ti·er håldt æn sög'n Då'.

— A ka et' go fræ wo Sköt'fæster i æ Fosam'lengshu's ur·en å mend·es dæm· dæ levi'ere æ Musik, vi dand·st at'ter. A hå næw·ent dæm· tåw', dæ spælt' te dæm föst Båj·ler, a åp'löw·e, — Jakob Slåt å Jens Må·tensen. Dæm sam· tåw' spælt' åsse ald'ti·er i æ Fosam'lengshu's, æ föst a ka håw·; enk'eldt Gång· wa e Kræn Ljøng·gor fræ Væj·by i Stæj fo Jens Må·tensen. Æ·r væ·r dæm i dje Graw·, di gjåw· e så gådt, di kund, å så læng· vi et' wa bæj·er wå'nd, wa dæ hæld'er eng·en, dæ gnaw·e, — a ve da

i ald' Fald' mæ fri'. Mæn æn skjøn·e Awt'en, — åm a håw·er ræt, wa e te æ Yw·eltræ' —, wa dæ kom·en tåw' hi'el nøj' Spæl·mænd': Stafen Krestja'nsen fræ Læm' å Jens Gi'ertsen fræ Brønd·om. Ja, a ka, skjønt de æ næ'r ve æn hal' Hund·er O'r si·en, fonem· indno, hwor·en de hiele wa, dænd'gång' di begønd·å spæl åp. De wa, lissom Vær·den wa blöwen hi'el and·erlieres, som æ Fær·e slæt et' rö·r ve æ Jow'r, mæn de hiele gi å sæ si'el. A kind·er nåk æ Snak åm', te Fand·en æ i' æ Fjo'l. De ka hand moski'sæ gådt væ·r; mæn hand wa no hi'el bestæmt et' i hwæt's ten Sta·fens hælder Jens Gi'ert'sens, hwæt'ten dænd' Awt'en hælder si·en, næ'r di spælt' fuer wos. Sãm'ti wa åsse Pæ Krestjen Kjemp'gor mæj, å de blöw e et' reng·er å'. Di ska ha stu'er Tak hwærjen', bo·de dæm löw·end å dæm dö·, fo hwa di ga o dje Må·r. I Sand·hi'e: dæ wa Lyws·værði' i'e.

— Æ Sköt'foenengsbeve'gels kam fræ møt' i æ Halfæmsere ind' i æn U·rvekleng, dæ atter·hå'nd lå en ø·, i ald' Fald' som Ong·domsfoe'neng betragt'e. Fo de føst kam dæ æn hi'el Di'el mæj, dæ et' brø dæm æn Hak åm' åndt ind æ Dands. Dæ wa æn Håld' fræ æ væj·ster Sow·en, dæ lisse sekker »åp'traj'«, hwær Gång' dæ sku dand·ses, å di gjåw· e o æn nøj fo øw·er·leg'en Må·r. I Ram·seng fæ e iliwal'e Ænd· mæ dæm. Mårbro Pæj'er wa nur O'r i Halfæmsere Fårmand' i æ Sköt'foe'neng, å hand ga' æn Awt'en dehær Sæl·skav så ræj'n æn Beskej'en åm' å foswend·, te vi wa fær·dig mæ dæm fo bestand'dig dæ·r. — Mæn hwa dæ wa næjsten lisse slæm' — hælder kaski wa·r; dæ wa nue, dæ åsse åmmentrændt o dænd' Ti' hætt o de, vi kaldt Nom'ersky·ren, å de blöw atterhå'nd dröwen så vidt u'r i Spårts·jaweri' å Profitbegjer'lighi'e, te aldt, hwa dæ hi Fæstlighi'e ve æ Sam·elkomster, føst gi sæ æn Tu'r — å æ Lyw' næjstat'ter.

Gmd. Jens Kjerck, Ramsing.

En stor Bonde, men ingen Storbonde, er der med Kette sagt om ham. Han er uløseligt knyttet til Minderne om Ramsing Kirke og Forsamlingshus — med sin mægtige Skikkelse og Røst.

— A hå næw·ent Jens Tårp som Sal·engs føst stuer Hus·flidsmand' i Fobend'els mæ æ Skuel i Hæm'. Hans Ar·be mæ æ Hus·fli'r sât man·e i Sweng' æn Øw·ergång', å æ Lærere især Hem·elstrup, Præm·dål, Vem'trup å Sören Æj·seng, å dæ blöw i flier O'r åm æ Fåro'r håldt nur væld·dig stuer Urstæl'enger mæ Tombo·la, som vi så, i Ram·seng Fosam' lengshu's. Mæn de fild snår' nøj hæn' ijen; bo·de flöt Jens Tårp fræ' æ Æj'n, å hwa dæ

Smed P. Pedersen-Lem.
En af Afholdssagens betydeligste Banebrydere.

wol gjåw lisse møj', wa dænd' Modærnisi'ereng i æ Hjem', dæ gjåw em næjsten fo fi·n å law Hus·fli'r i'.

— A æl li·g sæj· æn bet'te Krom· åm æ Aw·håldsbeve'gels, dæ fræ môt' i æ Fi'ersere röt ind' i Sal·eng som så man·e and·er Stæj·er. Dænd to atterhå'nd åsse æ Fosam' lengshu's i Brow', si'el åm de ald·er wa møj' i Ram·seng, mæn mier i Læm', å de hænd nåk sam'el mæ'e, te de wa æn Læm'·Mand', dæ kam te'e å be·ty· sær·lig møj' fur æ Sag, et' blåt i Sal·eng; mæn u'r øwer æ hiel Land: Sme Pe'dersen. Hand wa e'genlig fræ Ty', mæn sât sæ ni'e

som Sme i Sta·del i Læm' i sæjs å halfjes. Hand wa ves æn døg·tig Sme i dæm ong· O'r; mæn hand wa mier hind de: hand løst æn Masse å blöw atterhå'nd æn Mand', dæ wa gådt ind· i man·e Teng', dæ brænd o' i æ Ti'. Hand hāj åsse æ U'er i hans Majt, å dæ kam dærfuer snår' Bāj at'ter ham, næ'r dæ sku slås æn Sla fur æ Hus·mandsbeve'gels, i Politik, hwo'r hand wa Bāj·sens Mand', hælder føst å sidst fur æ Aw·håldssag, dæ fæ Fo'e'nenger bo·de i Læm' å Li·m i fæm' å fi'ers. De wa mæ Aw·håldsfålk som mæ »Fræl·sens Hær«, dæ begønd nøj næ'r ve sam· Ti': di sku øw·erbegrend·es å gjøres Nar'e ær bo·de ve Mø·rer å hjem·; mæn Sme Pe'dersen ku ta dæm dje Bi' åp, sö'n te dænd sam· et' fæ Løst te'e å gjø Nar'e æ ham fo de føst ijen. Hans Dæt'ter fotæ·ler åm', hwo·ren di ængång' wa ve'e å kåst Kjeld· hjem·. Så kam dæ jen' å dæm· Go·rmænd', dæ wa regtig gal· o dehær Aw·håldsvæ'sen. Hand sto å so' o æ Ar·be æn bette Stø'r, te hand

æ æn U·ndskavsfuldhi'e lawe sam'el. »Hør, do Sme,« så· hand
 å, »hind åm dæ no blywer Brænd·vind i æ Kjeld· i Stæj fo
 Wand', hwa' æl do så gyer, fo de' æl do jot' ha.« »Så tenk'er a,
 i ka byt',« swa·r æ Sme, »så a fo'r di Go'r, å do fløtter ind' i
 ni Hu's, næ'r dæ hører sö'n æn Kjeld· tæl.« Så håj· æ Go·r
 and' et' mier å sku ha klenk'e.

Ramsing, set fra Syd.

Ja, sö'n wa'e dænd'gång'. Si'el ka a gådt håw· nue å dæm
 øst stuer Aw·håldsfæster i Na·læm Hie å ve Krestjen Baw'ns·
 gors Go'r i Na·læm, hwo·r dæ wa lå Dand·sgwol' i dænd' Kro'g
 læ blöw' ve'e, te æ Österænd· å æ Lå· wa bögge sam'el mæ æ
 nd·ersi· å æ Österhu's. — Mæn dæ kam and·er Ti·er, å dænd'
 gång' Pe'dersen dø· i syw', blöw dæ å gue Væn·er øwer æ hie
 and' re'st æn væld·dig Mend·sti'en øw'er ham o Læm' Kjer·gor

— — —
 Æn Vendter kam nue å dæm ong· ind o', te di ild spæl
 låstrups »Gjen·bo'erne« i æ Fosam'lengshu's. Di spælt' en fös
 en' Gång' — å gjåw· e så gådt, te di blöw nöj' te'e å gyer e ær
 Gång' tæl, å da wa a så imæld· dæm læk'kelig, dæ fæ Låw
 tom mæj. Andre's i æ Kjemp'go'r, dæ i man·e O'r si·en wa

Dågter i Skyw, wa Klendt; Kræn Nar-gor, dæ dø som Go-r-
mand' i Lu'nd, wa Sme-swænd' Madsen; åm a et' ta fæj'l, wa
æ Gram's tåw' Dæt'tere fræ Væj-sterlæm, Mari', dæ blöw gywt
mæ Mekkel Fri's, å An', dæ kam te Rör-eng Kjar-gor å bow',
Basaltdt å Rikke. Sti'n i Brow'nsgor wa åsse i Kå·lklæj'er, da
vesnåk som Las Sme-swænd', å — ja, så ka at' hāw· mier, ur-en
te Matis Mu-rer hand wa dænd' Wowhund', dæ gy'r u-r o æ
Går, å Sta-fen å Jens Må-tensen di wa Årkæster. Mæn skjøn'
wa'e!

— — —

A ku no fotæ·l æn Masse åm æ An·delsbeve'gels si stærk'
U·rvekleng, åm æ Hjem' dje Modærnisi'ereng, å hwor·en bæg·i
Diel før te'e, te dæ blöw bögge Fosam'lengshu's næjsten ald·
Stæjer, å hwa dæ fuld·e å de ijen, — fo Ægsæmpel te æn Hu's
som dænd', a hæ·r hā foto'ld åm', fofild' å blöw nöj' te'e å fo·
swend·. Mæn — en ska håld åp, de Stør æ Li'eg æ gu'e, å de
gyer a no. A æl ho·b tåw' Teng': te jen' å æn naj·en å mi jaw·n·
åld·rend ka nek' å smi·l te de, a hā foto'ld, som te nøj kjæ'r å
kjend', mæn åsse, te nue å dæm·, dæ hører te ong·er Slæjt'le,
ka læ·r æn bet'te Krom· å'e te Gaw'n fo dje æj·en Lyw' i æ
Daw, dæ kom·er.

Omslagsbilledet:

Udsigt til Vejby, Lem og Lime Sogne fra Kæmpehøjen i S. Andrup.
I Forgrunden tilhøjre Forfatterens Barndomshjem i Ejstrup.

ORDLISTE

a = jeg.
agter å fram' = frem og tilbage 31.
Al'er = Alvor 28.
Am·dam = Kartoffelmel 90.
Ar'e = Arv 100.
at' = a et' = jeg ikke 69.
a·v = abe; forsøge at efterligne 5.
Aw'tenstå'nd = Aftenstund 71.
Bendind'kle· = Hjemmevævet Bomuldstørsklæde til at bære forskell. Varer i 139.
bety' = betydnet 1.
Bi, ta dæm dje Bi' åp = tage dem deres Bier op, binde Munden paa dem el. paa anden Maade sætte dem til Vægs.
Bi'e, gyer æn = gore et Be'd, en halv Dags Arbejde hos en Smaamand 70.
bi'e = bed 87.
blat' = falde 36.
Blæ·s = Blære 81.
Bløj = Blod 81.
boj·en = bundet, strikket 101.
brow'n Sokker = brunt Sukker, Kandis 4.

Bru's, æ = Brugsforening 77.
Brøstbæ'r = Bolsjer 26.
Brøj·er = Brødre 8.
Brøj·esko·r = Brude-skare 14.
brø'lgue = særlig god 98.
Brå·ndsti'en = Brandsten, aabent muret Ildsted 4.
bue = boede 19.
Bueld Jen·sder = Bodil Jensdatter 8.
Bu'end = Baand 56.
Bu'er = Bord 4.
Bur'e, æ = Buddene 33.
byf'tes = byttes, spec.: skiftedes 44.
byw· = bøje 45.
bæg·i, bæje = begge 55.
bøj wal læng· = kom lovlig sent 32.
Bæl'e, æ = Bælgen, Kroppen, ogsaa Blæsebælggen 16.
Bæl·ere = Billeder 45.
Bær'e = (Chr.) Berg 56.
Bø·rdaw· = Børnedege, Barndomstid 81.
båj· = byde, til Pligtarbejde el. Pligtkørsel 72.
Båj·eld = Bryllup 78.
Bål = Livstykke 20.
Båst = Børste 76.
båwe = buede 132.

dat' = da et' = da ikke 41.
dep' = dyppe 65.
Dep'pels = Dyppelse 49.
Di' = Dejg 78.
di'el = »del«, vammel 79.
dje, djes = deres 67.
Do'ren, æn sæ'r D. = et noget indskrænket Menneske med aparte Levemaade 77.
Drof = Draabe 88.
Dryw·daws = Arbejdstidens Begyndelse efter Middag 10.
Drywsel = Drøjhed, Forslag 78.
dut' = duede 35.
dæäm' å dæve = derom og derved, kunde blive, hvad det skulde 57.
döw·er = døjer 30.
Dåw·er = Davre 119.
Dåw·ertæl·mer = Davres tilmad 80.
Far, Fa·r = Fad, Fade 90.
Far·e = 1. Farve; 2. Fadder 99.
Fehöw·der = Hornkvæg uden Hensyn til Køn og Alder 61.
fi'e = fed 19.
fild' = faldt 42.
fja·le = undselig 4.

Fjand·shærre = Fjends Herred 72.
fly' = give, sende række 77.
Fly'hu's = Udhus 32.
Flyw·pøl's = en Slags Pølse.
flåj· = flaaede 86.
flå'r = flad(t) 31.
fobøj·en = forbudt 10.
fonom·ere = fornumret, fortænkt, forbløffet 22.
fonyw'ele = fornøjelig 123.
Fo·rkjør = Faarekød 36.
Fo·rmåg = Faaregødsning 115.
Fo·sti = Faaresti 5.
fowå'nd = forvænnet 32.
Fre' = Frø 114.
fræ'em = fra dem 18.
fuer = for 1.
Fur = Fyr(retræ) 85.
Fut'mjælk = Centrifuge·mælk 79.
fæ = fik 19.
fæ'em = fik dem 26.
Fær·e = Fødder 18.
Føld·tem'er = Fylde·tømmer, hvad der var til Afstivning i Huset 52.
føl·esen, wa f— ær = var i Følge med hin·anden 26.
få·le = farlig 25.
Få·rse = Farsø 73.
Gal· = Vrede 27.
Gam·elfå'r, ·mu'er = Bedstefar, ·mor 3.
gan, gawen = gaet 51.
gif'tel (æn Gå·r) = gæ·te (en Gaade) 36.
Gja'r = Gær 96.
gjem·elwot' = gennem·vaad 98.

Gjer = Ged 84.
Sand', gjø = daglig Op·rydning og Rengøring, ogsaa i Laden 100.
Gjå·rtro' = et Stk. tvun·det Garn.
gjåw·es = gæredes 96.
Gle· (hælder Sår·e) = Glæde (eller Sorg) 1.
glif = glibe, fange Aal med Glib 87.
Go·sbløj = Gaaseblod 25.
Go·sti = Gaardsted 13.
Graw·al·er = Gravalvor 22.
Grund·e = Grundvad 12.
grot = gruttet, brækket 15.
Gråv·neng = Gangen bag Køerne 119.
Grå'nd = Grand, Smule 119.
Gråw·brø' = Rugbrød 76.
Guemu'er = Sviger·mor 4.
gussi = gyse; de gusjer mæ, faar mig til at gyse 17.
Gussien = Gysen 72.
Gyeren æ = Gæringen 96.
Gyeren å Lå·ren = Gø·ren og Laden 2.
Handti'ereng = Haand·tering; spec.: Tingest 19.
Hand·værk'ere = Haand·værkere 27.
Har·e = Harve 52.
Har·sel = Harsyssel 22.
hi'elu'r = heltud 7.
hind, ind = end 43.
Hind·er = Hænder 60.

hindt' = hente(de) 12.
Hi'vert = Rus 21.
Hja·t = Hjerte 64.
Hjem·ar·e = Hjemarv 70.
Hjo·r = Hyrde 113.
Hom·el = Humle, spec.: Kærnen i Sagen 95.
Hom·el, æn bette Hom·el i' Ø·r = let Rus 66.
Hom·elbow' = Humle·bo 123.
ho·raj'te = lovlig haard 120.
Ho·som = Haasum 41.
how = hugge, lave Tøm·merværket til 52.
Huejer = Hoveder 36.
Huekle = Hovedklæde 25.
Huesbond = Strømpe·baand 97.
Huesfær·e = Hose·el·ler Strømpfødder 40.
Hund·ere = Hundre·der 1.
hwafuer = hvorfor 47.
hwit'te = hvad Tid, hvornaar 66.
Hwol = Hul 41.
Hwol·burky'r = smaa Sten, som Regel Flint, med Hul igennem. I Hullet bandtes en Snor som Tøjr med en Pind eller et Søm som Tøj·repæl; saa satte man »Køerne« paa Græs, trak dem i Stald, fod·rede dem o. s. v. 18.
hwor·en = hvordan, hvorledes 12.
Hworskier = Hornskeer 22.
hwæl· = baade dygtig og flittig 59.
Hwær·ebro' = Hvede·brød 76.

hwær'jen', hwærjen' = hver og een, allesammen 17.

hwæt' = hvæssede — paa Hvæssesten 55.

hwæt'ten wa'r hælder bæj'er = hverken værre eller bedre 4.

Hæ'gendræt' = Lækkerbidsken 83.

Hæl'desklæj'er = Helligdagsklæder 2.

Hæl'edaw' = Helligdage; spec.: Udsmykning 111.

Hæl'mter = Hælmtter, de grovere Affaldsdele: Vipper, Halmstumper, Avner olgn. ved Kornrensning med Rive og Sold 5.

hæn' = være henne, indkaldt som Soldat 6.

Hæw's, fo = faa Magt eller Bugt med 114.

Høl'skle = Uldlagen 76.

höt' = hørte 45.

höt'ter = højere 37.

håld æ Hue ræj'n = holde Hovedet rent, bevare Ædrueligheden 21.

håll'landsk Sæm' = hollandske Søm, brugte Hesteskosom 31.

Hårku'er = Hartkorn 12.

Hå'rskam'el = Hærdeskammel 116.

håw' = huske 69.

Ie = Æde, Mad 98.

ild, vild = vilde 65.

lld'eng = Ildebrændsel 12.

ild' æ Ow'n = ilde Oven; en ekstra Opfyring med Halm, Lyng, Grantop el. lign. 78.

iliwal'e = alligevel 1.
ind = end.

jaw' = jage 45.

Jem' = Em, Damp 18.

jen'ârme Law'st = enarmede Laust, Krigsinvalid fra 1864 69.

jet hæjer åndt = et eller andet 1.

jo't, jo et' = jo ikke 143.

jow're = jordet, begravet 28.

jåw' sæj' = det gaar ikke altid, som man tænker el. siger 51.

Kal'gor = Kaalgaard, Have 16.

Kallebom', ta = Navn paa en Leg (Klaffones) 42.

kalleprås = selvbevidst i Holdning og Væsen. 20.

Kand'is = svarende om trent til Do'ren som Mandkøn til Kvindekøn 70.

ki' = ked 37.

Kie = Kæde 56.

Kief = Kæbe.

ki'eg = keg, kiggede 66.

Ki'l = Kedel, Grubekedel 88.

Ki'l = Kegle 50.

Kjeld' = Brønd 142.

Kjesbær = Kirsebær 89.

Klaj's = Klasse 31.

Klaw's = Fed 108.

Klor'ehue = Kludderhoved 99.

Kly'ni = en, der var stor og noget uformelig af Krop, eller som var ubehjælpelig til sit Arbejde og i sine Bevægelser 35.

Knæjp'kur = Kneippkur 69.

knæp' = give smaa Smæld 93.

Knøt'nöw' = Knytnæve 83.

Ko'r = Kaar 132.

Ko'rhie = Kaadhed 3.

Ko's = Kaas 53.

Kraft = Kræft 72.

Kram'kjåw'el = Kjole af fabriksvævet Tøj 110.

Kram'lat = fint Fabrikslærred 106.

Kri' = Krig 97.

krom' Støj, æn = et krumt Sted, Vinkelbygning 31.

Kru'r = Krudt 138.

Kræn Ba'lsen = Kristen Bertelsen 8.

kröj' = kroje, dreje 58.

Krøldt, kom te = komme fra en ringere til en bedre Tilstand, ogsaa f. Eks. paa økonomisk Omraade 52.

krån' = med rank Holdning 17.

Kuen = Kone; spec.: Beholder 5.

Kuld'er = 1. Kugler; 2. Kuler 83.

kwas = kvasse 7.

Kwol'm = stærk Røg 66.

Kwot = Kort 43.

kyef = købe 50.

Kyerlå' = Kørelade 51.

Ky'r = Køer 70.

Kå'g = Kage, Sigtebrød 76.

Kåk'kyw'lenger = Hanekyllinger 36.

Kåk' å Kyw'lenger = Kokke og Kyllinger, spec.: Kogemestre og deres Medhjælperer el. Lærlinge 68.

kåp' = koppe, kopsætte
74.

kå·r = karte 100.

Kå·rer = Karter 60.

Kåw·reng = Kavring,
Sigtebrød 78.

kåwt'e = overstadig 45.

Landter = Kraftpræsta-
tion, Heltegerning 45.

la'st = læsset 20.

Lat = Lærred 19.

Lat' = Lægte 52.

Len·er = Linned.

ler·e = ledig 68.

Le·rels = Ledelse 7.

Li, æ; Skyw· Li· =

Galgebakken Vest for
Byen 58.

Li'm = Mosekalk 98.

lisse = lige saa 45.

æn Log Tow' = en lille
Tot el. Haandfuld Uld
18.

Lok'ki = Indelukke, min-
dre, som Regel indheg-
net Jordstykke med
vedvarende Græs nær
Gaarden 65.

Lu· = Lue, Kasket 56.

Luerde = Lørdag 513.

Lu·sneng = Lussing.

ly' = lunken 96.

Lyssen = Lyn 45.

Lyw', æ = Livet, spec.:
Børen 74.

Læj·s = Lektie 66.

læn·n = laane.

lænd·s = længtes.

Læng', æ = Længden 38.

Løf = Løbe, Kurve 46.

Løjt' = Lygte 121.

lø·s = læse 30.

löv = løbe 2.

Löw·må·r = Levemaade
42.

Löw·ner = Levnet, Spek-
takkel 35.

låk'ke = lokket, forført
49.

lâp' (æ Da'r) = lukke
(Døren) op.

lâ·r = aarelade 74.

lâsk = løbsk 73.

»Lâw·er å Gråw·er« =
Ret af reven Lever, op-
varmet i Fedtegrever
79.

Låwt = Loft 17.

Maløwt' = Malurt 96.

mat i æ Sâk'ker = mat
i Sokkerne, sløj, utidig
68.

mest = miste, mistede 23.
mo·g = muge, trille Gød-
ningen ud paa Mød-
dingen 61.

Mo·gfî'el = Møgfjæl, Si-
destykker til en Møg-
vogn 114.

Mo·gvow'n = Møgvogn
70.

Mo·len = Maling af
Korn 77.

muere = modig 108.

mu·le = muggen 77.

Mæj·e = Middag 66.

Mæld·mer = Mellem-
mad 25.

Mör·engstæj, æ = Mød-
dingsstedet 20.

møt' = midt 68.

Måg = Møg, Gødning,
spec.: daarlig Vare 19.

Mâld·bâw·s = en lille
tyk Dreng 18.

Mâld·erup = Mollerup
44.

Mâ·r = 1. Maade; 2. Mor-
gen 4.

Mâr·e = Morrod, Gule-
rod 88.

Mâs = Morsø 9.

Na·læm = Nørlem 21.

Nep' = Næb 77.

nie = nede 70.

Niegbu'end = Neg-
baand 6.

Nies = Næse 10.

Niesskow' = Næsesko,
Beslag under Træsko-
ens forreste Del.

ni'eær = nedad 56.

Ni·f = Nibe 38.

No·bo = Nabo 41.

not' = no et' = nu ikke
127.

now' = naa 65.

nue = 1. naaede; 2. nog-
le, nogen 25.

nur = nogle 65.

Nuråw'st = Nordøst 11.
nyw· = nøje, sparsom-
melig 98.

Næj·errend = Under-
skorpe 76.

næ·r = 1. nær; 2. naar 1.

Næt'tergro'r = Nadver-
grød 90.

nøj få·le nøj = noget
farligt noget 122.

nøj·muerens = nymo-
dens 4.

nør·e = nødig 102.

nøj' = nødt 70.

Nös = Kostald 5, 52.

Nöw· = Næve 41.

nå·gen = nogen 101.

o·e = paa det 1.

o·em = paa dem 57.

Oj·en = Uden, Mid-
dagsmad 14.

ong·est = yngste 8.

o·r = aad, spiste 66.

Orsgy· = Aarsgøde;
Areal, som godes et
Aar 114.

o·ven = aaben 31.

Ow·nere = Ungnødder,
unge Stude 115.

Pek'mand = Brolægger 19.
pemp'rænd = smaatra-
vede 120.
Pend' = Pind, spec.:
Taktstok 60.
pev·el = pible 67.
Pev·ernør'e = Pebernød-
der 42.
Pild'ek = mager, gammel
og udslidt Hest 44.
Pi·lwol'er = Pilevaand
til Fletning af Riskurve
60.
Plæj·få'r = Plejefar, spec.:
Arrestforvareren 56.
pol'st = pulsede, støve-
de 40.
Pro's = Praas, Skum 64.
Pues = Pose 19.
Pwot = Port 67.
Pæsjer = Pressejærn 109.

ra'g (Tow') = rag, strid
(Uld).
rest = ryste (de) 53.
Rev'elsbi'en = Ribbens-
steg 88.
rik = rig 1.
ro·l = græde 14.
Row' = Ro 39.
Rowbröj'er = Rugbrod-
der 77.
Ru'er = Roer 69.
Rues = Rose 37.
Ru'es = Ros 3.
Rur·e = Ruder 31.
ryw· = rive 78.
Ryw·jar = Rivejærn 90.
Ræ·knyw' = Rækniv 118.
ræst = restede, mangle-
de 53.
røj'en åm' = rundt om
137.
röj· = rydde 67.
Råsle = Roslev 55.

sak = sank 122.
Sal's = Stuehus 16.
Se' = Sæd 1.
sej = sidde 52.
Se·løf = Sædekurv 115.
Si'ef = Sæbe 101.
si'el = selv 29.
Si·m = Simer, snoede
Halmbaand til Tæk-
ning 60.
skaj' = skadet, fejlet 40.
Skalbå'sen, Forvanskning
af: Skjeld·bassi =
Skarnbasse 123.
Skältör'n = Rabalder 52.
ski· = skete 24.
Skip' = Skæppe 77.
Skjek' = Skæg 54.
skjel'e = skeløjet 42.
skjörles = noget lar-
mende i Væremaade,
overstadig, dog uden
egl. Ondskab, maaske
lidt stærkere end fo-
skjøt 35.
Skjåwt' = Skjorte 33.
ske'ld = skoldet, kogt
81.
Skor'e = Skurv 91.
skor Gri's = skar, ka-
strerede Grise 74.
skrand·igrend· = skog-
gerle 33.
Skraw·las = Læs paa
Skravvogn, Høstvogn
127.
skraw·lere = affældig 23.
Sku·rwaj's = Skurevisk
af Rugtag 129.
Skyw· Tår'e = Skive
Torv 38.
Skå'r = Skarn, spec.:
Efterbyrd 74.
Skår·eng = Ladning 53.
Skåt'terekja'r = Skud-
tørvkær, Tørvemose 12.
Skåt'teresmol = Tørve-
smul 18.

Slandt = lille Læs, Smu-
le 24.
Slaw· = Slags 17.
Slond·ereng, ong' = ungt
Menneske i Overgangs-
alderen, lidt holdnings-
løs 26.
slo·ten = nedslaaet, med
Skamfølelse 33.
slu·gend, et sl. at'ter =
ikke glad for el. have
Lyst til 48.
Smi'r = Greb, Tag 113.
Snat = Snot, Næs slim
32.
Snidser = Rus, Kæfert
119.
sni' ow'er = skraas el.
tværs over 45.
Sno' = Sne 36.
so·ld, so'ld = solgte,
solgt 38.
Sop' = Suppe 88.
so·r = saare, snart 95.
Sow'n, Sow'en = Sogn,
Sogne 43.
spo· = spaaede 137.
spoj·en = spundet 101.
spraw·lere = spraglet
110.
spræk Hem·el = lege
Himmelspræt 82.
stak'ke = kort, korte 39.
stan = staaet.
stand· = gøre i Stand,
reparere 60.
stap' = stoppe 67.
sta·r = større 43.
star·e = stædig 36.
staveli'ere = stabil, dyg-
tig, flink, paalidelig
45.
stawen = staaet 53.
Stja·r = Stjerne 34.
Stjat = Stjært, Vogn-
stang 72.
stjen· = stene, slibe 99.
Stjer'n = Rus 21.

Strev'el = langt, smalt
Stykke Jord eller Tøj
117.
strotat = tækket med
Straa 31.
Stræk' = Strikke, Snor
71.
strængi'ere = anstrengte
sig 127.
Stu'el, æ = Stolen, spec.:
Prædikestolen 23.
styw'bjenne = stiv
benet, stift 40.
stæj' = stedt, fæstet 18.
Stø'r, de = det Stykke
Tid, imens 16.
Støwt' = Møgbør.
støwt' = styrte 84.
Stå'nd, no åm = nu om
Stunder 77.
Stå'nd, æn hal' = en
halv Time 11.
stå'ndend = staaende 43.
Su'di = Surdejg 78.
Suetbær = Sortbær,
Rævlinger 123.
Swaw'er = Svoger 26.
Swaw'lstøkker = Svovl
stikker, Tændstikker 78.
Swøj'n = Svin 51.
Swøj'enhand'ler = Svi
nehandler 25.
swæj'en = sveden, spec.:
underfundig 71.
swær'e = svedig 97.
Syv'iskow' = Sivsko 112.
Sær'eld = Seddel 47.
Sær'eng, et' nøj S. ve'e
= ingen Stabilitet over
det 43.
sær'r Kand'is = aparte
Storrelse 70.
Sæssesskywt = Sirtses
skørt 70.
sæt' = sjette, sætte 12.
Søhy' = Hø fra Spøt
trup Sø 66.
søk' = synke 85.

Sønd'de = Søndag 7.
Søskindbå'r = Fætter el.
Kusine 98.
Søsselkwon = Snurre
top 34.
sö'n = saadan, saaledes 4.
så' Ræt, æn = en almin
delig Regel 129.
Såj' = Grøntorv 118.

tald' = talte 1.
Tal'e = Tælle 83.
tam'elmaskere = mod
falden 14.
Ta'r, hænd te = hængt
til Torre 80.
Ta'rkief = Lussing 39.
Tarå' = Tøraf, Aftør
ring 97.
task = tærskede 21.
tat = tækket 54.
tat' = tækkede 54.
tawen å' = fotograferet
17.
te'e = til det 4.
tefa's = paa Færde 124.
Tem's = Timse 77.
teng' = tinge, tage Lov
ning paa 102.
Tie = Tjære 83.
tindt' = tænkte 44.
to'vele = taabelig 68.
Tow'en = Tone, Melodi
29.
traj' = traadte 23.
Traw' = Trave; en Tra
ve var 30 Tvillinger,
60 Neg 61.
Trawald'ibrow' = til By
gang i arbejds el. for
retningsmæssigt Øje
med, ikke til Festbrug
110.
Trom'er = de sidste En
der af Rendegarnet
106.
Træj'reng = lun Bror 4.

træk'ke = trak, trukket,
spec.: værkbruden, puk
kelrygget 70.
træng' = gøre færdig,
komme først 91.
tröj'e = tredive 43.
tråndt = travlt 93.
twat = tværs 75.
twoj'en = tvundet, flere
Lag sammen 101.
Ty'r = Tøjr 113.
Tæg'er = Tigger 117.
Tæj'en = Tejne, Mad
kasse 42.
Tæl'mer = Tilmad 78.
Tæm' = Tømme 17.
Tø' = Forsinkelse, Ulejs
lighed 91.
Tø'bo = Thybo 17.
tøt' = tyktes, syntes 45.
Tåld' = 1. Told, Prop;
2. Maleafgift i Korn;
3. Markskel 114.
tå'l te dæm = kalde paa
dem 13.
tår'en = tordne, dundre
11.
tårrent lø's = tordnede
løs 11.
Tå'sk = Taske 49.
tåw'sle å fi'sle = toz og
firselet 105.

U'er = Ord 71.
æ u'nd Bløj = det onde
Blod 74.
u'nd O'r = ondt Aar 32.
Ur'esi = Yderside 88.
Ur'eænd' = Yderende
121.
u's = vokse 54.

ve'em = ved dem 85.
Vend' Sme'i = Vinde
Smedie 58.
ver = vide 54.
ver'm = rask i Bevægel
serne 108.

Vild·eng = Vælling 89.
vit' = vi et' = vi ikke
114.
vow·en = vaagen, vaag-
ne 139.
Vro' = N. Kr. Vraa, man-
geaarig Lærer i Ejstrup
57.
Vrøw'l = Biscuit 42.
Væj·ermi· = Urinrør af
en Vædder 82.
vænd· dje Båw·ser =
vende deres Bukser,
forrette deres Nødtørft
32.
vær·ien = som magter
sin Opgave paa alle
Maader 45.

wa'e = var det 29.
wa'en = var man 67.
Wak = Kage af Form
som en And 77.
Wal, and·er dje = Vel,
andres 71.
walkind' = velkendt 110.
walli' = vellidt 57.
wal skjøn' = lidt for
skont 135.

walstæl·e = velstillet 22.
Wand·hus = Vandhus,
Nødtørftshus 32.
wat' = vækkede 113.
Waw·enhus = Vaaben-
hus 129.
woj·en = vundet 101.
Woj·ens = Oddense 116.
Woj·nsde = Onsdag 130.
wondt = i Vaande,
Spænding 59.
wor = vaade 90.
Wor·i = Orne 80.
Wostlø·f = Osteløbe 92.
wot' = vaad 90.
wå'nd = vænnet 116.
Wå·r = Varer 16.

Yw· = Øje 17.
Yw'l = Jul 41.
Yws = Økse 53.

æ'e = er det 28.
æfuer = foran 97.
æ'l, væl = vil 3.
Æ'l = Byge 91.
æn naj·en = en anden 13.
ær = ad 69.

Ær·ek = Eddike 89.
Æv·el = Æble, Æbler 46.
Æv·i = Ebbe 120.
æ Wor'm pi'ef = Ormene
peb 19.

Øwt'er = Urter 77.

å'em = af dem 51.
å·g = age, køre 45.
Åld·i = Olie 18.
åld·imå'lt = oliemalet 61.
åm'e = om det 38.
åm·löv·end = omløben-
de 109.
Åm·rasknenger = Ind-
mad (af slagtede Dyr)
79.
Å·nd = And 77.
Ånd·erbevedsthi'e = Un-
derbevidsthed 1.
åp' = oppe 9.
Åp'lag = Oplag 22.
Åp'skyw'er = Hostgilde
89.
åpær = opad 56.
Å·r, æ = Ovnbunden 76.
år'lig = ordentlig 56.
Åw·sel = Aksel, Skul-
der 73.